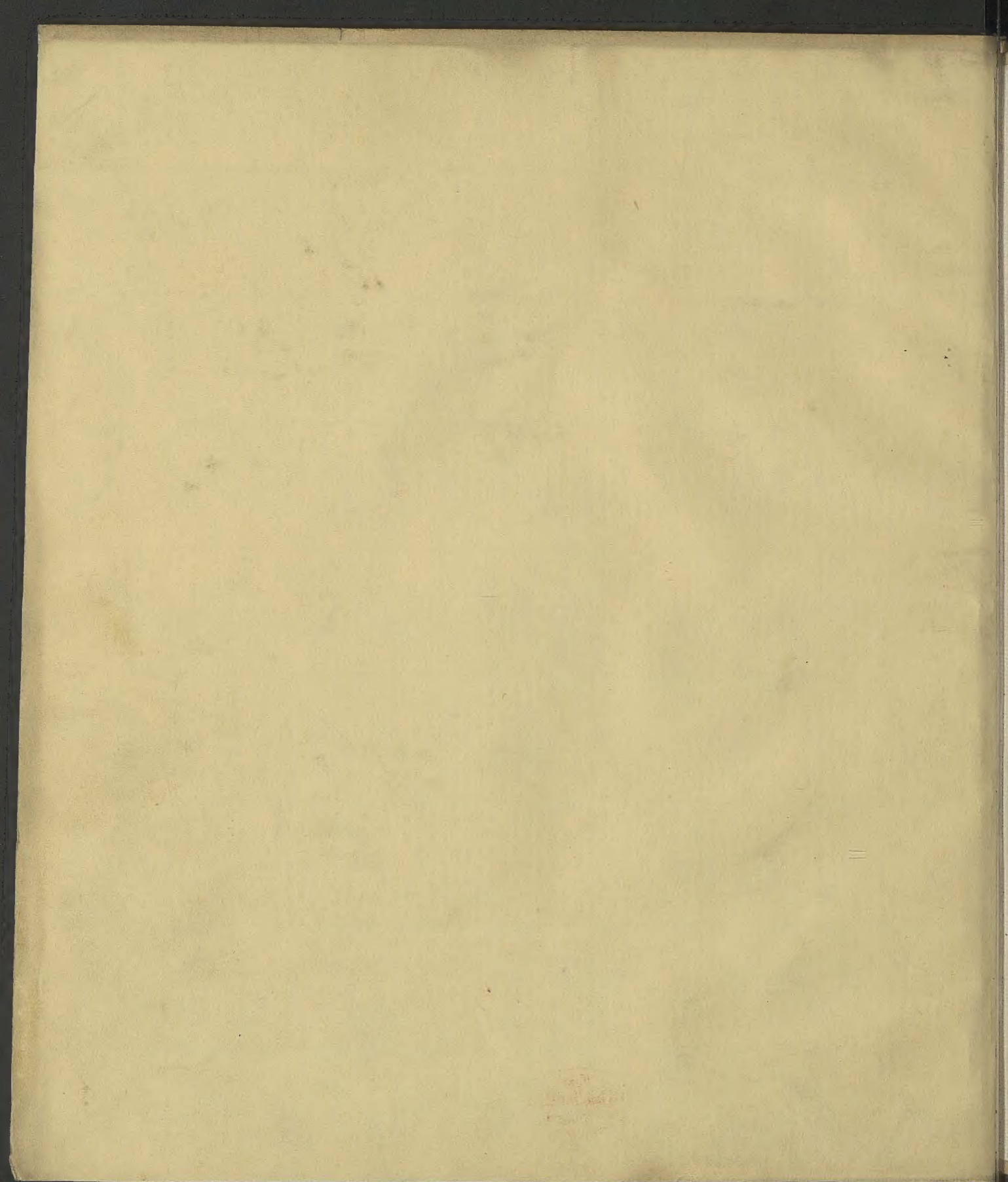

977-

acc. no. 1902. 156.

700

Lad. quart. 687.

Beatus gregorius In expositione beati iob libro xii. Dum
de his qui antequam eorum dies impleantur pereunt
tractare. Adiunxit

De eo qd In
qui bonorū
uitam Inor
dinare. Imita
ri soleant

Quic enim saepe contingit. ut pro utilitate multorum.
etiam scī uiri exterioribus actionibus seruiant. & po
pulorū gubernationibus occupentur. hoc Infirmi
aspicientes & per uesustam adhuc superbiam quae
rentes Imitari. exterioribus actionibus se Inserunt
Sed quanto ad eas non eruditi spiritalibus ueniunt.
tanto eas carnaliter exsequuntur. Nisi enim prius
cor longo studio & diutina conuersatione In desi
deriis caelestibus conualescat. cum ad exteriora agen
da refunditur. ab omni statu boni operis eradicatur.

LIBRO XIII.

Dum exponeretur. Cali

gauit ad indignationē oculus meus. & membra mea qua
si In nihilū sunt redacta ad lunctū est

De priorū ad
miratione
cur & Inqui
p ualeant

Ad indignationem oculus caligat. quando ipsi quoq;
qui In dominico corpore Id est In ecclesia lumen aeri
tatis habent. dum se diutius aprauis dispici ac de
dignari conspiciunt. de occulti iudicii admiratione
turbantur & secretū dī scrutari nequeunt. cui p
ualere peruersi contra bonorū Innocentiam per
mittantur. sed cum isti caligant. Infirmi usque ad
Infidelitatem corruunt

Ex libris Imperialis Monasterij S. Maximij

LIB XIII. Dum de superbia diceretur adiun-
ctum est. Saepe enim quosdam diuites uidi-
mus qui opes & gloriam habere sine culpa potuissent
si haec habere cum humilitate uoluissent sed extol-
luntur rebus. Inflantur honoribus. dedignantur
ceteros. omnemque uitae suae fiduciam. In ipsa ab-
undantia rerum ponunt.

In eodem Dum de Indiscrete redarguentib;
tractaretur. additū est. Qui enim semetipsū prius
non iudicat. quid in alio rectū iudicet ignorat. Et
si nouit fortasse per auditū quod recte iudicare
debeat. recte tamen iudicare aliena merita non ua-
let. cui conscientia innocentiae propriae nullā
iudicii regulam praebet. Iustum quoq; est. ut si di-
strictē prius nrā in nobis prius malu insequimur.
Quā contra aliena utiliter erigamur. & ea quae in
nobis punimus. etiā in aliis redarguendo superemus.

IN IODIA DE PERCUSSIONIBUS Dī

Qui ergo ita percutitur. ut uires illius apercussi-
one superentur. Non hunc dñs iam quasi filium
per disciplinam. sed quasi hostem per haerem.

In eodem Dum exponeretur. seruū meū uocaui
& non respondit. adiunctū est. Hunc igitur seruū
uocauit dñs. quia conlatis muneribus quasi emis-

De eo qd
iudaicus
populus
cauerit &
n̄ respon-
derit.

LIB SCI

2
sis eum uocibus ad se ducere studuit sed non respon-
dit. quia digna opera donis eius reddere contempsit.
Uocat nos enim dñs. cum muneribus praeuenit. Re-
spondemus uero uocationi eius. cum digne iuxta
percepta munera deseruiamus.

In eodem Dum de ordine legis doctorū atq;
pharisaeorū tractaretur. subiunctū est. Et quē
maxime diligebam. auersus est me. Ipse enim
ordo. succedente perfidia a fide ueritatis auersus
est. qui prius in labore p̄dicationis seruens. ma-
xime diligebatur. Quem non solū ad non creden-
dum. sed etiam usque ad persequendum dñm po-
pulorum turba. secuta est. & usq; ad passionē illi-
us. saeuitiae facibus accensa.

In Lib. XV. de malorū ad inuentoribus
Sic plerumq; peruersi quiq; in prauis actibus exer-
centur. ut plus inueniant in peruersa operatione
quod faciant. quam ex usu reprobōrū iniquita-
tis accipere exempla potuerunt. Unde & ampli-
oris retributionis tormento feriuntur. quia et
ipsi ex semet ipsis amplius actiones prauas de-
quibus feriri debeant inuenerunt. Bene itaq; dici-
tur. iuxta multitudinē ad inuentionū suarum su-
arum. sic & sustinebunt. Non enim inuenirent.

Iniquitatem nouam. nisi inquirerent. Et non quaere-
rent. nisi ex studio perpetrare festinarent. & quam-
uis damnatorum omnium sit dolor infinitus. gra-
uiora tamen tormenta recipiunt. qui multa iniqui-
tatibus ex suis quoque desideriis inuenerunt.

IN LIBRO XVII Dum de loco paenitendi a
dō dato sed ab uso tractaretur. ad iunctum est testi-
moniū esaiæ dicentis. Puer centum annorum mo-
rietur. & peccator centum annorum maledictus
erit. Ac si aperte nos de terreat dicens. Vita quidem
pueri. In longum trahitur. ut a factis puerilibus cor-
rigatur. Sed si a peccati perp̄ratione. nec tempo-
ris longinquitate compescitur. hæc ipsa uita lon-
ginitas quam per misericordiam accipit. et ad cu-
mulum maledictionis crescit. Unde necesse est. ut
cum nos expectari diutius conspiciamus. ipsa prae-
rogatae pietatis tempora quasi damnationis
argumenta timeamus. ne ex clementie iudicis
crescat suppliciū peccatoris. Et unde quisq; eri-
pi poterat a morte. Inde grauius ad mortem ten-
dat. **I**n eodem Dum de Iniquorum contritione
diceretur. & sicut summitates spicarum contren-
tur. subiunctum est. spicarum summitates. a-
ristae sunt. Aristae autem coniunctae. In spicas

3

prodeunt. sed crescendo paulisper a se hirsute & rigi-
dae disiunguntur. Sic nimirum. sic ad huius mundi
gloriam. prauī diuites surgunt. Naturae enim sibi cō-
muniōe coniuncti sunt. sed contra se uicissim crescen-
do diuiduntur. Alius quippe alium dispicit. & al-
ter in alterum inuidiae facibus ignescit. Qui er-
go ex tumore mentis a karitatis unitate se sepa-
rant. quasi aristarum more rigidi stant. Quid
ergo prauos huius mundi diuites. nisi aristas quas dā
gēneris humani dixerim. Qui dum contra se super-
biunt. sed bonorum uitam unanimiter affli-
gunt. aduersum se quidem diuisi sunt. sed ta-
men concorditer grana deorsum premunt. Illi
se honorum fastibus ostendunt. isti in humilitate
se deprimunt.

In eodem Dum tractaretur
quod iustus ab iniusto argui non debeat. adiunctū
est. Iustus namque. & si quid delinquendo loqui-
tur. dignum non est ut ab iniustis & prauis uiuis
tibus ludicetur. quia nimirum illi recte redargu-
ere falsa possunt. qui falsa agere nesciunt. Nam
correctionis ausum contra fallaciam perdunt.
qui adhuc fallaciter uiuunt. ET INFERA
Tolerabilius dō est. ut in infirmitate quis atque

Ignorantia cum humilitate laceat. quam cum elatione alta comprehendat.

In Lib. xviii. De humilitate & elatione.
Sciendum magnopere est. quia tanto unaquaeque anima fit pretiosior ante oculos di. quanto pro amore ueritatis dispectior fuerit ante oculos suos. Hinc ad saul dicitur. Nonne cum paruulus essem in oculis tuis. caput te constitui in tribubus israel. Ac si aperte diceret. Magnus mihi fuisti. quia dispectus tibi sed nunc quia magnus tibi es factus es dispectus mihi.

In Lib. xviii. De qualitatibus regentium.
Sunt namque nonnulli ita districti. ut omnem &iam mansuetudinem benignitatis amittant. Et sunt nonnulli ita mansuesci. ut perdant districti lura regiminis. Unde cunctis rectoribus utraque summo pere sunt tenenda. ut nec in disciplinae uigore benignitatem mansuetudinis. nec rursus in mansuetudine districtiorem deserant disciplinae. Quatenus nec ad compassionem pietatis obdurescant cum contumaces corrigunt. nec disciplinae uigorem molliant cum infirmorum animos consolantur. Regat ergo disciplinae rigor mansuetudinem. & mansuetudo ornet rigorem. & sic alte

4
rum commendatur ex altero. ut nec rigor sit rigidus.
nec mansuetudo dissoluta.

IN IODEM De custodia operis boni.

Pensandum ergo magnopere est. quia bona proder
se nequeunt. si mala quae surripiunt non cauentur.
Perit omne quod agitur. si non sollicitè in humili
tate custoditur. Vnde bene quoque de ipso primo
parente dicitur. Posuit eum dñs in paradiso vo
luptatis. ut operaretur et custodiret illum.
Operatur quippe. qui agit bonum quod praecipitur.
Sed quod operatus fuerit non custodit. cui hoc sur
ripit quod prohibetur.

IN EODEM De amore erga subditos.

Quia igitur aliud est opus bonum ex praecepto. aliud
uero & iam ex affectu facere. sc̃s uir ut mentem
nobis suae operationis insinu& dicat. pater eron
pauperum. Non ergo se patronum. uel proximū.
uel adiutorem pauperum. sed patrem fuisse testa
tur. Quia nimirum magno karitatis officio. studi
um misericordiae uertit in affectum naturae.
Ut eos quasi filios cerneret per amorem. quibus
quasi pater praeerat per protectionem.
ET INTRA Qui enim aeternae retributionis bona
cogitat. necesse est ut ad omnem se causam securi

rae mercedis extendat.

IN eodem Dum de opere bono tractatur ac ludicibus testimonium pauli apostoli adiunctum est. Contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituit ad iudicandum. Qua ex re quid colligitur nisi ut terrenas causas examinent. qui exteriorum rerum sapientiam perceperunt. Qui autem spiritualibus donis ditati sunt. profecto terrenis non debent negotiis implicari. ut dum non coguntur inferiora bona disponere. ualeant bonis superioribus deservire.

IN eodem Dum uerba beati iob explanarentur quibus dicitur. Et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. sublucum est. Qua in re notandum uideo. ne ad proferendum sententiam unquam praecipiter esse debeamus. ne temere indiscussa iudicemus. ne quaelibet mala audita nos moueant. ne passim dicta sine probatione credamus. Quod profecto perpetrare pertimescimus. si auctoris nostri subtilius facta pensamus. Ipse quippe. ut nos a praecipitata sententiae prolatione cōpesceret. cum omnia nuda & aperta sunt oculis eius. mala tamen sodomae noluit audita lu

De cauenda ex non approbatur rebus credulitate

dicare. quiait. Clamor sodomorum & gomorraeorū
multiplicatus est. & peccatum eorum adgrauatum est
nimis. Descendam. & uidebo utrum clamorem qui
uenerit ad me opere compleuerint. At non est ita ut
sciam. Omnipotens itaque dñs & omnia sciens. cur
ante probationem quasi dubitat. nisi ut grauitatis
nobis exemplum proponat. Ne mala hominum ante
praesumamus credere quam probare. Ecce itaq;
per angelos ad cognoscenda mala descendit. moxq;
facinorosos percutit. Atque ille patiens. ille mitis.
ille de quo scriptum est. Tu autem dñe cum tran
quillitate iudicas. ille de quo rursus scriptum
est. Dñs patiens redditor. In tanto crimine li
uolutor inueniens. quasi patientiam praemittit.
Et diem extremi iudicii expectare aduindictam
noluit. sed eos igne iudicii ante iudicii diem prae
uenit. Ecce malum & quasi cum difficultate
credidit cum audiuit. & tamen sine tarditate
percussit cum uere cognoscendo repperit. Ut
nobis uidelicet dare exemplum. quod maiora
crimina & tarde credenda sunt cum audimur.
& citius punienda sunt cum ueraciter agnoscu
tur.

In Lib. XX Quomodo in iudicio sit tenend

Dum testimonium psalmistae quo dicitur. uirga tua
& baculus ipsa me consolata sunt exponeretur.
adlunctum est. Virga enim percutimur. & bacu
lo sustentamur. si ergo est districtio uirgae quae
feriat. sit & consolatio baculi quae sustentet. Sit
itaque amor. sed non emolliens. Sit uigor. sed non
exasperans. Sit zelus. sed non immoderate saeu
ens. Sit pietas. sed non plus quam expediat par
cens. Intueri libet in morsu pectore misericor
diam cum seueritate sociatam. Uideamus amante
pie & districte saeuientem. Certe cum israeliti
cus populus ante dei oculos paene inueniabilem con
traxisset offensam. ita ut eius rector audiret.
descende. peccauit populus tuus. Ac si ei diuina uox
diceret. qui in tali peccato lapsus est iam meus non
est. atque sublungeret. Dimitte me ut irascatur
furor meus contra eos & deleam eos. faciamque
te ingentem magnam. Ille semel & iterum pro
populo cui praeerat obicem se ad impetum dei ira
scantis opponens. ait. Aut dimitte eis hanc noxam
aut si non facis. dele me de libro tuo quem scripsisti
Pensemus ergo. quibus uisceribus eundem populum
amauit. pro cuius uita de libro uitae deleri se peti
uit. Sed tamen. iste qui tanto eius populi amore

constringitur. contra eius culpas pensemus
quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim
ut petitione prima culpae ueniam ne delerentur
optinuit. ad eundem populum ueniens. ait. ponat
uir gladium super femur suum. Ite & redite de
porta usque ad portam per medium castrorum.
et occidat unusquisque fratrem suum & proxi
mum suum. Ceciderunt que in die illo. quasi ui
ginti tria milia hominum. Ecce qui uitam omnium
& iam cum sua morte petiuit. paucorum uitam gla
dio extinxit. Intus arsit ignibus amoris. foris ac
census est zelo seueritatis. Tanta fuit pietas. ut
se pro illis coram dño morti offerre non dubitaret.
Tanta seueritas. ut eos quos diuinitus feriri timuerat.
ipse ludici gladio feriret. Sic amauit eos quibus
praefuit. ut pro eis nec sibi parceret. Et tamen de
linquentes sic persecutus est quos amauit. ut eos etiā
dño parcente prosterneret. Utroque legatus for
tis. utroque mediator admirabilis. Causam populi
apud dñm precibus. causam dñi apud populum gladius
allegauit. Intus amans. diuinae irae supplican
do obstitit. foris saeuens. culpam saeuendo con
sumpsit. Succurrit citius omnibus. ostensa morte
paucorum. Et ideo omnipotens dñs fidelem

famulum suum citius exaudiuit agentem pro populo. quia uidit quid super populum acturus esset ipse pro dō.

In eodem Dum de prauis quorum merito ecclesia quaedam aduersa sustinet diceretur. Qui rodebant insolitudine. squalentes calamitate & miseria. adlunctum est Calamitate scilicet non squalerent. si insitis uoluptatibus necessitatum. miseriam non super adderent. Quas uidelicet necessitates ex parentis primi culpa meruimus. Hi uero. qui calamitati suae miseriam adlunpunt. ex cruciatu poenae ad augmenta prorumpunt culpa. sed utinam tales cum ad melius permu-
tari dispiciunt. Ita peruersa agerent ut non ea etiam alius propinarent. Utinam illis mors sua sola sufficeret. & non uirulentis persuasionibus alienam etiam uitam necarent. Hi uident enim alios esse quod non sunt. dolent alios adipisci quod perdunt. Nam si qua forte in aliorum actibus exoriri bona conspiciunt. mox ea manu pestiferae ex probationis euellunt.

In eodem Dum de prauis persecutoribus. scilicet aduersarius apertis. uoce ecclesiae diceretur. Dissipauerunt itinera mea. Insi diati sunt

2
mihi & praeualuerunt. et non fuit qui ferret auxi-
lium. subiunctum est. Ipsi quippe eius itinera
dissipant. cum in quorundam infirmorum men-
tibus. ueritatis uias. callida persuasionem pertur-
bant. Ipsi insidiantes praeualent. cum eos
quos aperte ad malum trahere nequeunt. bona
simulando peruertunt. sed mirum ualde quod
subicit. non fuit qui ferret auxilium. cum dedui-
no adiutorio psalmista clamet. Ad iutor in opor-
tunitatibus. in tribulatione. Et sperent in te
qui nouerunt nomen tuum. quoniam non derel-
inquit. quærentes te dñe. & cum rursus scriptū
sit. Quis sperauit in dño. & confusus est. per-
mansit in mandatis eius. & derelictus est. Et
quis inuocauit illum. & dispexit eum. Qua-
itaque ratione nunc dicitur. non fuit qui ferret
auxilium. nisi quia omnipotens dñs eos quos in
aeternum diligit. aliquando ad tempus relin-
quit. Vnde scriptum est. Ad punctum inmo-
dico dereliqui te. & in miserationibus magnis
congregabo te. In momento indignationis. abs-
condi faciem meam parumper a te. & in miseri-
cordia sempiterna miseratus sum tui. Hinc &
psalmista deprecatur dicens. Non me derel-

lin quas usque quaque. Derelinqui igitur sese ad
modicum nouerat utiliter. qui ne usque quaque re
linqueretur pateretur. Scōr et enim suos. ueniendo
adiuuat. derelinquendo probat. donis firmat.
tribulationibus temptat. Et omnipotens dñs ele
ctorum suorum aduersarios. temporaliter per
mittit ex crescere. ut per malorum saeuitā.
purgetur uita bonorum. Nunquam quippe
dñs aduersor bonis esse permetteret. nisi dñs
quantum prodesse uideret. Nam dum ⁱⁿ lu
sti saeuunt. iusti purgantur. Et utilitati in
nocentium. militat uita prauorum. dum hanc
et premendo humiliat. & humiliando semp
ad melius format. Vnde recte quoque per
salomonem dicitur. Qui stultus est. seruiet
sapienti. Et tamen saepe conspiciamus sapien
tes subesse. stultos uero arcem domini tene
re. sapientes seruiliter obsequi. stultos ty
rannica electione dominari. Sed sciendum
est. quia contra sapientis uitam dum stultus
praeminens terrorem potestatis exercet.
dum hunc laboribus fatigat. concumelias
lacerat. profecto hunc ab omni uitiorum ru
bigine urendo purgat.

In eodem . . . Dumde humili bonorum pa-
 tientia diceretur adiunctum est Sed scīu-
 ri. plus se interiori patientiae iugo subiciunt
 quam foris hominibus praesunt Et eo uerio-
 rem principatum foris exhibent. quo humili-
 orem dō intrinsecus famulatum tenent. At
 que ideo saepe plus quosdam tolerant. quo
 se de eis ulcisci amplius possunt. Ac ne umquā
 ad illicita transeant. plerumque nolunt
 pro se exequi. etiam quod licet. Subiectorū
 strepitus sufferunt. per amorem increpant
 quos per mansuetudinem portant. Unde et
 recte dicitur. sine furore consurgens in tur-
 ba clamaui. Quia nimirum boni. contra tumultum
 insolentium clamorem habent. & furo-
 rem non habent. quoniam eos quos clementer
 tolerant. docere non cessant. Scā enim ecclā.
 prauorum uitam studio rectae aemulationis.
 non autem uasānia furoris insequitur.
 irascitur & amat. saeuir et tranquilla est
 quatenus infirmos suos & corrigat ex aemu-
 latione. & foueat ex pietate.

In Lib. XXI Dum de discrezione praeposito-
 rum erga subditos tractaretur adiunctū est

debeato Iob Quis digne considerare ualeat hu
ius uiri tam sublimia uirtutum moderamina
In quo. tanta est auctoritas regiminis. ut ad silen
tium. restringantur ducer. Tanta humilitas
cordis. ut ex aequo ad iudicium uenire permit
tantur ancillae. Ecce appareat mihi modo in
potestate principibus potior. Incertamine ser
uis aequalis. In coetuprincipum. memor regimi
nis. Incertamine famulorum. memor conditio
nis. se quippe sub uero dño famulum conspiciit.
Ideo cordis altitudine se super famulos non
extollit. Qui enim uenturū iudicem cogitat.
Indefinenter cotidie rationū suarū in melius cau
sas parat. Qui aeternum dñm tremore cordis
intuetur. lura temporalis domini super subie
ctor moderari compellitur. Perpendit enim nil
esse quod temporaliter praeesit ceteris. quando
illi ad reddendam rectionem sub est. qui sine fine
dominatur. Et **INFRA** Potentibus uiris.
magna est uirtus humilitatis. considerata aequali
tas conditionis. Omnes namq. homines. natura
aequales sumus. sed accessit dispensatio ordine
ut quibusdam praelati uideamur. filgitur hoc a
mente deprimimus. quod temporaliter accessit.

Inuenimus citius quod naturaliter sumus.

IN LIB. XXII.

Dum de ruina inimicorum tractaretur. ad
lunctum est. Sed inter haec sciendum est.
quia euenire plerumque solet. ut non amissa
karitate & inimici nos ruina laedificet. et
rursum eius gloria sine inuidiae culpa con
tristat. Cum & ruente eo. quosdam bene eri
gi credimus. et proficiente illo plerosque in
iuste opprimi formidamus. Quam re. men
tem nostram. nec eius iam defectus erigit.
nec eius prouectus addicit. si recta nostra
cogitatio non quid in ipso sed quid de ipso cir
ca alios agatur attendit. Sed ad haec ser
uanda. ualde est necessarium subtilissimae
discretionis examen. Ne cum nostra odia
exequimur. fallamur sub specie utilitatis
alienae. Si autem de inimici morte gauden
dum omnino non esset. psalmista non dice
ret. Laetabitur iustus cum uiderit uindi
ctam impiorum. sed aliud est impium. aliud
uero inimicum perpeti. Nam sunt pleriq;
inimici. qui non sunt impii. Et sunt non nul
li impii. qui nobis specialiter non uidentur.

Inimici Humana autem mens: omnemquem inimicū
tolerat. & cum impium & iniquum putat: quia eius cul
pas apud cogitationem suam liuor accusator exag
gerat. Quibuslibet uero flagitur prematur: mi
nus iniquus creditur. si aduersarius minime sen
titur. Quatinus. discernendum est aliud esse
quod nobis. aliud uero quod sibi et ceteris noster
inimicus nocet. Nam si alius bonus est. sine
nostra forsitan culpa esse non potest nobis ma
lus. Nec omnino iam de eius ruina gaudendū
est. cuius nos solos certum est aduersa tolerasse.
Cum uero noster ac multorum hostis perimitur.
de ereptione proximorum potius quam de inimi
ci interitu necesse est animus ut laetetur. Opor
tet namque. ut pereunte aduersario supraliter
pensare debeamus & quid debemus ruinae pecca
toris. et quid iustitiae ferientis. Nam cum
peruersum quemque omnipotens percutit.
& condolendum est miseriae pereuntis. et con
gaudendum iustitiae iudicis. Ut nobis & in
luctu sit poena morientis proximi. & rursū
ad gaudium ueniat exhibita aequitas ludican
tis dī. Quatenus nec pereunti homini exista
mus aduersarii. nec ludicanti dō inueniamur.

Ingrati

In Lib. eod. xxii.

Dum de uitanda peccati excusatione tractatur
ad iunctum est. Uerae humilitatis testimonia
sunt. & iniquitatem suam quemque cognosce
re. et cognitam uoce confessionis aperire. At
contra. usitatum humani generis uitium est.
et labendo peccatum committere. & commis
sum negando defendere. & conuictum defen
dendo multiplicare. Quo contra. cuique pec
catori iam exordium in lumen est. humi
litas confessionis. Quia sibi & ipsi lamparce
re reuult. qui malum non erubescit confiteri
quod fecit. Et qui defendendo accusare potuit.
accusando se celerrime defendit. Vnde &
mortuo lazaro qui mole magna premebatur
nequaquam dicitur reuiuiscere. sed ueni foras.
Ex qua scilicet resurrectione quae gesta in illius
est corpore. signatur qualiter nos resuscite
mur in mente. cum uidelicet mortuo dicitur
ueni foras. Ut nimirum homo in peccato suo
mortuus. & per molem malae consuetudinis
iam sepultus. Quia intra conscientiam suam abscon
sus latet per nequitiam. A se ipso foras exeat per

Confessionem. Mortuo enim ueni foras dicitur.
ut ab excusatione atque occultatione peccati. ad
accusationem suam. ore proprio exire prouo-
cetur. Unde dauid propheta. ab illa tanta mor-
te facinoris reuiuiscens. ad uocem dñi quasi fo-
ras exiit. dum per nathan correptus. quod fe-
cerat accusauit.

IN eodem

Dum de modo praepositorum erga subditos ex-
poneretur. adlunctum est. Omnes namq;
qui sub dispensatione conditoris uicario nobis
ministerio iungimur. sub uno ac uero dño
quid nobis aliud nisi inuicem seruimus? Cū
igitur is qui subest. seruit ad obsequium. re-
stat procul dubio ut is qui praest. seruiat
ad uerbum. Cum is qui subest. iussis optem-
perat. oportet ut is qui praest. curam solli-
citudinis accipiat impendat. sicque fit. ut
dum studiosè nunc seruire nobis inuicem per
karitatem nitimur. quandoque cum uero
dño communi exultatione dominemur.

Item INFERA

Quod non
debeant
subditi. p-
positor re-
darguere.

Quatinus sollicita semper consideratione pen-
sandum est. ne aut hi qui praesunt exempla

47
mali operis subiectis praebeant. eorumque ui-
tam. suae gladio prauitatis extinguant. aut
hi qui alieno regimini subiacent facile iudica-
re audeant facta rectorum. Atque per hoc
quod de his qui sibi praelati sunt murmurant.
non humano sed ei qui cuncta disponit diui-
no ordini contradicunt. Vnde & moyses con-
tra se murmurantibus ait. Nos enim quid sumus.
nec contra nos est murmur uestrum. sed con-
tra dñm. Qui enim contra superpositam si-
bi potestatem murmurat. liqueat quod illum
redarguit qui eandem homini potestatem
dedit.

IN LIB. XXII.

Dum de arrogantibus in ecclesia positis tracta-
retur. adiunctum est. Arrogantes intra
positi. eandem scām ecclesiam quam defen-
dunt dispiciunt. Et plerumque contingit. ut
plus ingenia male sapientium. quam simpli-
cem uitam innocentium uenerentur. plus
reseruent linguis extra loquentium. quam
meritis intra positorum. Quamuis utrisque
ediuerso obuiet. cum & ab illis rectitudine
sensuum. & a scā ecclesia morum prauitate.

discordent. ET INFRA

Omnes arrogantes. uoces quidem scæ eccle-
siae audiunt. sed sibi eas dici dissimulant.
quando elationis uitium emendare contem-
nunt. Nec se de superbia redargui aesti-
mant. quia esse se humiles putant. Qui
etiam redargui dispiciunt. dum sapientio-
res semet. ipsis redarguentibus putant.

IN LIB. XXIII. De non corrigendis

Dum de agnitione peccati tractaretur. adiunctū
est. Nemo quippe tortitudinem suam. nisi recūs
esse coeperit. deprehendit. Nam qui omnino
peruersus est. neque hoc potest uidere quod est.
Qui uero peccatorem se intellegit. iam ex parte aliqua
esse iustus inchoauit. Atque id quod non iustus fece-
rat. ex eo quod est iustus accusat. Qua accusatio-
ne. dō inhaerere inchoat. dum rectum contra se
iudicium proferens. hoc in se quod illi sentit dispi-
cere. condemnat. Ideo enim nonnulli peccasse
se nesciunt. quia homines non attendunt. Nam
si considerarent homines. citius cognoscerent.
quantum peccando infra homines cecidissent.

In eodem .

Dum de arrogantibus praedicatoribus tractaretur. adlunctum est. Sed haec esse propria arrogantium praedicatorum solent. ut & iam afflictos auditores suos magis districte corripere appetant. quam blande refouere. Plus enim student ut mala oburgando increpent. quam bona laudando confirmant. Superiores quippe uideri desiderant. & magis gaudent cum eorum animum ira leuat. quam Karitas exaequat. semper inuenire optant. quod increpando rigide feriant. Unde scriptum est. In ore stulti uirga superbiae. Quia uidelicet percutere rigide scit. sed compati humiliter nescit. Et in fra

Sciunt praedicatores sci. utroque moderamine artem magisterii temperare. Et cum delinquentium reatus inueniunt. sciunt modo seuerè corripere. modo humiliter deprecari. sed cum arrogantes uiri eos imitari appetunt. sumunt ab eis aspera uerba correptionis. et sumere ab eis nesciunt preces humilitatis. magis enim terribiles possunt esse quam mitis. Et Idcirco discunt unde se erigant. &

discere neglegunt. ut animum summit tant.
Cumque admonere delinquentes placide nesci
unt. nimio rigoris usu per inuentionis hacun
diam etiam contra recte agentes effrenan
tur.

IN eodem

Dum de prauorum superbia tractaretur. adlun
ctum est. Isti sunt cotidiani defectus. qui in
cordibus reproborum fiunt. quibus indesi
nenter addeteriora descendunt. Quia dum
minora incaute neglegunt. ad maiora perni
ciose prorumpunt. Vnde. uitium superbiae
ab ipsa mox radice secandum est. ut cum laten
ter oritur. tunc uigilanter abscidatur. ne
profectu uigeat. ne usu roboretur. Diffici
le enim huiusmodi quisque in ueteratam superbiā
deprehendit. Quia nimirum hoc uitium
quanto magis patimur. tanto minus uidemus.

IN eodem

Dum de modo proferendia quae sentiuntur
tractaretur. adiunctum est. In omne enim
quod dicitur. summo opere intuendum est. quid
dicatur. cui dicatur. quando dicatur. quo
modo dicatur.

IN LIB. XXV

Dum de iudicio quod ob conuersionē in mente fit tracta-
 retur. adiunctum est. Accedunt ad secretariū iudicis
 intra sinum cordis. considerant quam districte quan-
 doq; feriat. qui diu patienter expectat. Metuunt hi
 his quae se egisse meminerunt. puniunt flendo quod
 perpetrasse se intellegunt. Atq; in hoc secreto in-
 terioris iudicii. ipsa mentis suae executione constricti.
 paenitendo feriunt. quod superbiendo commiserunt.
 Ibi namq; aduersum se quicquid se impugnat enume-
 rant. ibi ante oculos suos omne quod defleat coacer-
 uant. ibi quicquid per iram districti iudicis decerni
 possit intuentur. ibi tot patiuntur supplicia quot
 pati timent. Nec deest in hoc iudicio mente conce-
 pto omne ministerium quod punire reos suos pleni-
 us debeat. Nam conscientia accusat. ratio iudicat.
 timor ligat. dolor excruciat. Quod iudicium. eo
 certius punit. quo interiorius saeuit. Unusquisque
 enim. cum causam huius examinis contra se adgre-
 di coeperit. ipse est auctor qui exhibet. ipse reus
 qui exhibetur. Odit se qualem fuisse se meminit.
 & ipse qui est semet ipsum insequitur illum qui
 fuit. Atq; ab ipso homine. aduersus semetipsum
 fit quaedam rixa in animo. parturiens pacem cū

dō. Hanc cordis rixam dñs requirebat. cum per
prophetam diceret. Attendi & auscultavi. nemo
quod bonum est loquitur. nullus est qui agat pae
nitentiam super peccato suo. dicens. quid feci.
Quia ergo nunc in potestate est inter num mentis
nostrae contra nos subire iudicium. recognoscen
do accusemus nosmetipsos quales fuimus. paeni
tendo torqueamus. Non censem dum licet iudi
care quod fecimus. Audiamus caute quod dici
tur. Neque enim ultra in hominis potestate est.
ut ueniat ad dñm in iudicium. Reproborum
namque esse proprium solet. semper praua age
re. & nunquam quae egerint retractare. Omne
enim quod faciunt. caeca mente pertranseunt.
factumque suum nisi cum punti fuerint non
agnoscunt. Nunquam enim culpam suam nisi in
poena cognoscunt. & quia poena differtur. cul
pa dispicitur.

In eodem

Dum de conuertentibus ac non conuertentibus
diceretur. adiunctum est. In hoc ergo utroque
genere hominum. saepe contingit ut & qui uiden
tur stare humano iudicio. iam in conspectu ae
terni iudicis laceant. Et qui adhuc coram homini

bus lacent. Iam in conspectu aeterni iudicis stent.
 Quis enim hominum aestimare potuisset Iudam
 uiuendi sortem & iam post ministerium apostola-
 tus amittere? Et quis e contra latronem credere
 causam uitae & iam in ipso mortis articulo inue-
 nire? Occultus autem iudex praesidens. & in u-
 troque corda discernens. alterum pie statuit.
 alterum iuste confregit. Illum districte exte-
 rius repulit. hunc in trorsus misericorditer
 erexit.

In eodem
 Dum de rectorum subditorumque continentia & mo-
 do tractaretur. adiunctum est quod rectorum facta
 a subditis non debeant reprehendi. Quia per magi-
 stros quidem uitam ludicat plebs. sed per semet
 ipsum facta examinat magistrorum. Quamuis
 etiam subditorum uitia quae a magistris modo uel dis-
 simulanter ludicari nequeunt. eas proculdubio
 ludicio reseruantur. Igitur dum salua fide rer-
 agitur. uirtutis est meritum. si quicquid prioris
 est toleratur. Debet tamen humiliter suggeri.
 si fortasse ualeat quod displiceat emendari. Sed
 curandum summo opere est. ne in superbiam trans-
 eat iustitia. in ordinata defensione. Et dum recti

tudo incaute diligitur. ipsa magistra rectitudi-
nis humilitas amittatur. Ne cum prae esse sibi
quisque dispiciat. quem fortasse contigit ut in
aliqua actione reprehendat. Et IN FRA
Si autem magistrorum uita iure reprehenditur.
oportet ut eos subditi etiam cum displicent uene-
remur. sed hoc est sollerter hituendum. ne aut
quem uenerari necesse est imitari appetas. aut
quem imitari dispicis. uenerari contemnas. Sup-
tilis & enim uita tenenda est. rectitudinis & humi-
litatis. Ut sic reprehensibilia magistrorum facta
displiceant. quatenus subditorum mens. a ser-
uanda magisterii reuerentia non recedat. Quod
bene nos debriato exprimitur. cuius nudata
uerecundiora. boni filii auersi ueniendo texerunt.
Auersari quippe dicimus. quod reprobamus.
Quid est ergo quod filii uerecunda patris super-
lecto. dorsi pallio. auersi uenientes operiunt.
nisi quod bonis subditis sic praepositorum suo-
rum mala displicent. ut tamen haec ab aliis oc-
cultent. Operimentum auersi deferunt. quia
iudicantes factum. & uenerantes magistrum.
nolunt uideri quod tegunt.

Dum de simulatorum calliditatibus diceretur ad
lunctum est. Omnis iniquus. quicum iniquus
sit. sc̄i uideri app̄et. In flagelli percussione de
prehensus. fateri quod iniquus sit non erubescit.
Cui uero iniqua agens humana de se iudicia sub
specie sanctitatis Intercepit. Etiam cum fla
gello percutitur iniquum se prodere refu
git. quia sc̄i uideri consuevit. Si quando au
tem grauius coartatur. iniquum se uix su
perficie tenus confitetur. quia interna sua
de tegere ueraci confessione confunditur.
Quia ergo simulatores quique etiam cum percur
sionis flagello corripuntur ad confessionem
simplicem non perducuntur. cognoscere pecca
tores refugunt. quia sc̄i omnium opinione
ferebantur. Quamuis eos ad extremum iam
flagella feriant. Quamuis duci se ad aeterna
supplicia non ignorent. Tales tamen cupi
unt apud humana iudicia remanere. quales
studuerant semper ostendere.

In eodem
Dum de modo iudicii tractaretur. adlunctum ē.
Omnis per quem necesse est aliena uita corrigi. se
metipsum prius debet sollerter intueri. ne dū

aliorum culpas ulciscitur ipse ulciscendi furore su-
peretur. Plerumque enim mentem sub optentu-
lustitiae irae immanitas vastat. Et dum quasi
saeuit zelo rectitudinis rabiem exple furoris.
Iusteque facere aestimat. quicquid ira nequiter
dictat. Unde & modum saepe ulciscendi trans-
greditur. quia mensura iustitiae non frena-
tur. Dignum quippe est. ut cum aliena corri-
gimus prius nostra metiamur. Ut prius
mens a sua actione deferueat. prius intra se
metipsam zeli sui impetum tranquilla aequi-
tate componat. Nesci ad animaduertenda
vitia. abrupto furore trahimur. peccata cor-
rigendo peccemur. Et qui culpam diludican-
do insequimur. Immoderate feriendo facia-
mur. Non autem iam correctio delinquentis.
sed magis oppressio sequitur. si mulctioe ira
ultra quam culpa mereatur extenditur. In cor-
reptione quippe vitiorum. subesse metu debet
iracundia. non praeesse. Ut exactionem iusti-
tiae non dominando praevenerat. sed famulando
subsequatur. & modum iudicii possessa imple-
at. non praecurrat.

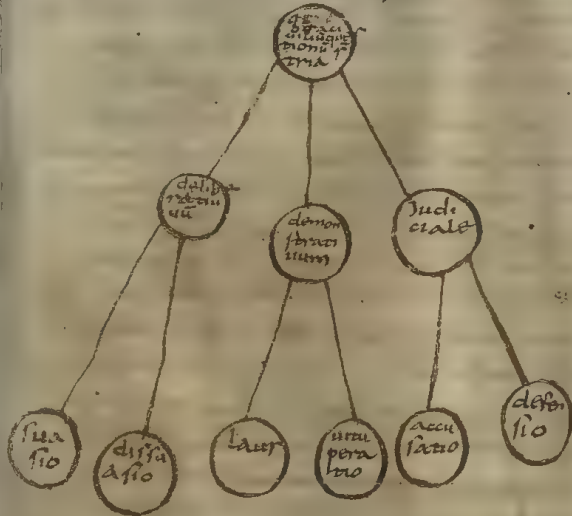
Quirquin heronico fertinatracoedocur
Adcauralegequon-albenoperlegat ad
hocopus dnotionfaciat percompotacalle

no & defessit hoc greci quiduocant
dikajikon dicanticon

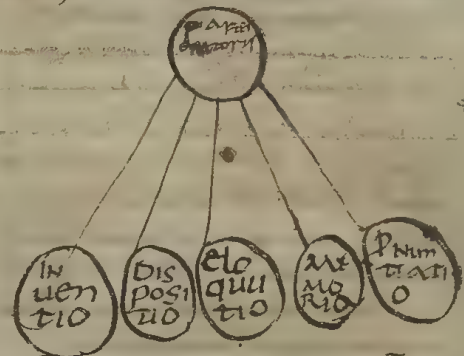
29 in mibio

16

Quidesth & orica bonodicens
scientia; quidestorator. Quir
bonus dicen di poritur. Quodest
oratoris officium bonodicens hui
libit quaeftionibus. Quifinis per
cuadere quatenus rerum & perso
narum conditio patatur. Inciulibus
quaeftionibus. Quaeftum ciulor quae
tioner. Quaeftum in communem animi con
ceptionem possunt cadere. Id est
quae unus quae potest intelligere
aut quaeftum de aequo de bono

Genera ciulium quaeftionum quoc
hion tria demonstratiuum. delibe
ratiuum. iudicialis. Haec ab aliis quae
appellatur genera dicendi. Quodest
demonstratiuum genus. e cum aliquid de
monstramus. In quo est laus & vituperatio.
hoc greci quiduocant. e dikajikon epide
cticon. uel. enkajikon e encomiasticon.
Quodest deliberatiuum. In quo est suasio & dis
suasio. hoc greci quiduocant. cymboy
neytikon. Quodest iudicialis. In quo est accusa

Exstat. Con
logis

Post oratoris officium quod sunt quin
quae dispositio. Eloquutio me
moria & pronuntiatio. Haec
a grecis quiduocantur. eppa. toypa
topoc. Ergatur heronico. Pro
posita contra uerria quid primum
consideramus in consistat. Hoc quo
modo inuenimus ex intentione & depul
sione. quid est intentio. quod prima
pars proponit. quae facit item. Id gre
ci quiduocant. katafasis. Quid est
depulsio. quod recunda pars respon
det. Id greci quiduocant. apofasis.
Catafasis unde firmatur. exaetio. Quid
est aetio. causa uim lina. propter
quod res in iudicium deuocatur. Apo
fasis unde firmatur. omnis defensio.
exaetio & sine chonte quid nascitur
crimenon. quid est crimenon. non id de
iudicandum est. quae materiam princi
paliter non consistit. Quae aut depul
sionem non habent. aut quae in puden
tem. aut ut per habent intentionem.
Haec a grecis quae appellatur. Afyr
cata. Afyrkata quod modis sunt. se
cundum eum magis quatuor. Cum
est aut ellipusa. aut icatoyca. aut mo
nomenes. aut aponor. Quae est ellipusa.
Cum aliquid de est exercumstantis.
quod facit questionem. Vis aliquid
at dicatur. nec abdicationis ulla sit

inuenio

fine
de. Quid
echo. eppa

causa: Nam si ponamus quod
Luxuorior sit uel quod amicos
non habeat: aut aliquid huiusmo-
di materia consistit; ellipsa quib;
aliis nominibus nuncupatur. & catol-
lipos & catamomion & katapepikna-
cin. Quae estis axura: cum eandem ex-
tra quoparteodiuntur. Et nihil prop-
rium est patris alterius. Ut duoadulor
centellucini. Speciosas luxores ha-
bent. Nocte huiusmodi se comuenerunt.
accusator & adulterum: Quicquidem
altera pars dixerit eadem & altera
dicitur a est; Itaque in quibus aliis
nominibus uocantur & ceteris omnes
& kataicobuta. Omonomeres quae
est: Cum ex prima parte tantum con-
stat. Neque quoniam ex secunda ad-
ferri potest. Ut in loci com-
munes; Da exemplum, leno qua-
parte uenturos ad se adulescen-
tes sciebat. Nocte foueant fecit
occultam: eam uenerunt perierunt.
accusatur quod causas motas pro-
pterit. Hic enim lenonis nulla
defensio est; Omonomeres quid ali-
ud appellatur. & opomeres
& kata & erimemian; Quae est
aportos: cum iudex non inuenit
quam sententiam dicat. Tres
simul iter agebant. Duo soli
reuersi sunt. Accusant se hui-
cem caedis; Hic enim iudex non
inuenit quid sequatur. Cum iter
quae ab altero dicat occisum. &
nihil ab utroque ad probationem
possit adferri. Deficiente
circumstantia; Haec solus
assista. tantum species. Sunt
& alig. quae apud uarios autu-
scriptores inuenimus; quae sunt
Amis tresura. Achromasi ad-
natos. Aprithanos. Apraperanes
& ceteros. paristoriani. alogos;

Quae est dantis tresura cum actionem suam
conuertunt in gaudium & inuitantur in apud
sententiam sed aduersarius suus da exemplum.
Repetebat ab amicis pecuniam cum quibus
si creditam illo offerrebat in eorum iura quam
deponit in intermora ludicula & polata est
denouit abulis; Repetit illo pecunia tam
quam deponit in intermora illo quae si creditam
Quae est achromasi cum color facti non inue-
nitur. Ut decem milites bellum tempore pollicer
sibi impitauerunt. Resunt laetia & ceteris;
Quod differt monomeres ab achromasi: Quod
monomeres in omnibus defectis achromasi
in solo colore; Quae est ad- natos cum id in the-
mate ponitur quod sit contrarium natu-
rae si dem; Ut si in sanis accusatur adulterum
quod cum uxore cubat in aliena. Quae est ap-
ithanos: Cum id inuenimus in themate quod
minus uersimile sit. ut cum oculos caecum
cupere dicitur. uel cum obsidi aliquom-
ni re legatos; Quae materia tamen. solent
recipi; Curta: quoniam quamuis minus uersimi-
le sit. oculos non perire & caecum tamen
possumus erodere diuina a loquatur alicui
aliquando hoc esse comessum. & obsidi
aliquomni re legatos. Vel captato obsidem
summo. uel per ea in parte cuius tamen. quae in gle-
gentius obsiderunt hostes; Huiusmodi materiam
as quid uocamus. cacosystas; Quae est in ca-
cosystas quae non tam firmiter consistunt;
Quod sunt autem in huius generis auctoritas
Nam alios in cacosystas quae non tam fir-
miter consistunt; Alii quoniam contra
uersa & quidem dici debent; sed plas-
mata in rationabilis id est aloga;
Quae est in huiusmodi; Cum aliquid personae
in congruent inuenitur. Ut in fortis
premium accipiat. Qui dant fortiter
fecerunt & in premium in nuptias filie
suae; Quae est anachorisi in totis com-
prima pars in pudens inuenitur. Ut
Luxuorior pater abdicat filium frugi-
tatem in si uere abdicat. Nam si ut
se purget. poterit consilio materia
Quae est in huiusmodi. in totum consistunt.

consistere: quoniam actus omnis deficit:
Unde intellegere debemus esse quasdam
controuersias: quae possunt consilio consi-
tere: cum praedicatione deficiat. Quod differt
in omni re ab aliis: quoniam in omni re
ex recunda deficiat parte. Ad hoc ex hoc. ex
prima: quae est per istam: quando id in con-
trouersia inuenimus. quod sit contrahisto-
ria eisdem. Ceterum est: quod hostensius quod
in consilio tuos supplicium deinde dominus
aut: sumitur. Cum sciamus non hostensium
fuisse sed nullum: in modum in personarum
inuenitur. In modum in omnibus circumstantiis
in re et in tempore et in loco et in causa et in do-
mo et in materia. Si aliquid ex his falsum po-
natur: quam in historiam inuenimus. Quod alio-
gor: quae in oratione componitur. Quam
omnia assidue a logos dicuntur: si quidem
nisi quam in his ratio inuenitur potest: cum cogno-
uerimus materiam consistere quod primo qua-
ramus: ductum. Quid est ductus: quomodo to-
ta causa agenda sit. Quid inter est inter ductum
et modum: ductus est totius orationis. Modus uero
partis aliquid in oratione: ductus quod
sunt: quinque simplex subtilis: figuratur.
Obliquus: mixtus: simplex qui est cum simpli-
citer id agimus: ita ut in themate posuit est:
subtilis qui est cum aliud est in themate.
aliud in agentis uoluntate: figuratur qui
est: cum palam dicitur epud obliquum.
Obliquus qui est: cum periculum prohibet
aperte agere: mixtus qui est: quando non
unus est ductus: ductum de inuenimus:
ex consilio quomodo: Si uero fuerit consili-
um simplex et ductus: Si non uero consi-
lium tamen non erit simplex ductus: Sed aut
subtilissimum fuerit in themate aliud inuo-
luntate agimus: Aut figuratur: si pudet in
pediat palam dicere aut obliquus: si periculum
prohibet aperte agere aut mixtus: si non
unus fuerit ductus: Consilium unde inue-
nimus: Ex tempore. Quomodo si periculum
cum fuerit tempus: uerum erit consilium:
si presentis fuerit tempus uel futurum non

erit uerum consilium: Ipse tempus
quomodo inuenimus: ex causa uoluntatis: Exem-
plis docet quomodo singuli ductus inueniunt:
Inuenitur est luxta cadaverem recens homi-
nis occisus: causa autem est: Causa uoluntatis est
quod inuenitur: quod est presentis temporis: uero
uerum est consilium. Ac hoc simplex est
ductus: Subtilis ductus quomodo inue-
nitur: in modum non habet abdicatur: Causa
uoluntatis est quod in modum non habet: quod presentis
temporis: Ac ideo non est uerum consilium.
Ac per hoc nec simplex ductus: Qui ergo
erit ductus subtilis: quoniam aliud est in themate
aliud in agentis uoluntate: Nam quod est
in themate: abdicatur filium. Non uero ab-
dicat: sed in titulo abdicacionis sua delinam
cos habere. Figuratur quomodo inuenitur:
adulter os locat occidere: Infamis fuit
inuenitur inuenitur filius adulteri ob uoluntate
pater nec eum occidit. Interrogat pater
quis fuit adulter cui per eum non dicit: Ab-
dicatur: Causa uoluntatis est: quod filius non dicit
quod est presentis: Ac ideo non est uerum consilium.
Ac per hoc nec simplex ductus: Qui ergo
erit figuratur: quoniam pudore deterritus filius
patri palam dicere: tu adulter fuit: Obliquus
quomodo inuenitur: Tyrannus deposuit
dominationem sub pacto abolitionis: uult
petere magistratum contradicere: Causa
uoluntatis est quod peti magistratum: quod est pre-
sentis temporis uel futuri: Et ideo non est uerum
consilium. Ac hoc nec simplex ductus: Qui ergo
erit obliquus: quoniam periculo prohibet: qui contra-
dicat presentem non in facere tyrannidis:
Mixtus quomodo inuenitur: qui infamis fuit
inuenitur apertum occupauit. Vocauit ad
se filium et interrogauit animum orieret dicens:
Negauit credere: Disposuit patrem domina-
tionem sub pacto abolitionis filius repudi-
auit uxorem. Interrogat pater causa pre-
pudium non dicit abdicatur: Causa uoluntatis
est: quod filius non dicit causa prope-
diu quod est presentis temporis: Ac ideo
non est uerum consilium. Ac hoc nec simplex

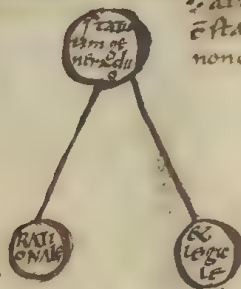
ductus. Qui ergo obnoxius id est & figura
tus & obliquus. Quia pudor odore & dampnam
palam dicere. tu adulter fuisti & de ore qu
dia uixit & obliquus. Quia periculum phib
tur apte mentionem facere tyrannidis.
Hos omnes ductus plerique; quoniam in uo
catur figuratus. Nos ergo quare non in omni
separamus. Quia singuli ductus diuersa
dux & ratione consistunt. Nec debent
in omni non nuncupari quoniam dux & ratio
non una est. Quid inter est in obliquum
ductum & figuratum. Quod figuratus
tunc est cum pudor impedit palam dice
re. Obliquus cum periculum phibet apte
agere. Item quod figuratus in con
locutura est obliquus in qualitate. Quid
est istud cum in forma est alius. In coe
nes est. aut cum deposita dominatio est.
Coelestis tyrannum fuisse. quod est manifeste
qualitatis. Ductus idem se per se utitur;
partis. Nam quid ita. quod ductus ex consili
onatus est. Consilium autem non omni uisum
est. Nec utraque; pars se per se utitur
uoluntatis. Quod si uisum est hoc est sumum
consilium utriusque partis inuenit rem
erit unus & ductus. sicut plerique in
foros fieri solent. cum & con pacto agitur. quid
cum diuersum consilium fuerit. utriusque
partis per se utitur & ductus quid modus &
seopus similiter ut ductus. non quia modus
est ductus per rationis seopus autem.
Id quod omni officio ductus. Consilium au
tem quod differt. quod consilium uoluntatis est.
Ductus ipsius rationis est. Item quod ductus
ex consilio natus. Non consilium ex ductu.
Repeto ductum quid primum considerabimus.
Genus controuersias. Quod eas sunt septem
quas. Simplex. rationale. Comparati
uum rationale. comparatiuum legale.
Oportet quod est simplex rationale. Cuius
uixit & factum simpliciter tractat.
Tunc inuenit est iuxta cadauer recens
hominis iocosis gladium cruentum
non. reus est caedis. Quod simplex

legale. Cum lex uia facit quae est non.
Ut peregrinus murum non ascendat. pere
grinus murum ascendit & hostem propulsa
uit. petitur ad poenam. Conlunctorum rationale
quod modum sit. Duobus rebus & causatur.
Rebus quemadmodum. cum multa quae
runtur. ut si alius accusatur & ad ulte
rum & sacrilegium. Conlunctorum causatur
quemadmodum sit. Ut cum in urbes quae
runtur. & in locis causatur & oblatum
osus adulescentis iuratur & iuramentum non
esse deductum & abdicat. hic enim una
quae est hostis. in abdicandus sit. Sed cau
satur conlunctorum est. & quod lex conlunctorum
& quod iuratur & iuramentum non esse deductum
Conlunctorum legale quemadmodum sit ad
missum. ut peregrinus murum non ascen
dat. & in octo nemine liceat occidere
lo. Peregrinus murum cum in octo ar
cen dit. & hostem propulsa uit. petit
ad poenam. Hic enim contradias leges
fecisse dicitur. & quod peregrinus murum
ascendit. & quod in octo cunctis lo fuerit.
Quod est genus comparatiuum rationale. Cui
autem pars autem pars comparatur. Per so
ne quemadmodum. Ut quis plus reip.
praestiterit. perat primum. contendit me
dicus & orator. Hic enim quae ratur
qui melior sit. utrum medicus an orator.
Res quemadmodum. ut quis plus reip.
praestiterit. perat primum. Alter hos
tes ab obedi ditione repulsa. alter hostium
ciuitatem capere. Contendunt de pre
miis hic enim facta eorum & res com
paratur. Ut quae erat quid plus sit hos
tes repellere ab obedi ditione hostium
ciuitatem capere. Comparatiuum
legale quemadmodum sit. cum leges
comparatur. Ut qui auxilium
parentibus non tulit. capite plecta
tur. & in a templum caeneris si
ingressus fuerit capite puniatur.
In tem ploc. erentis matri auxilium
filius tulit. petitur ad poenam
& cum querit an contrarius leges sit

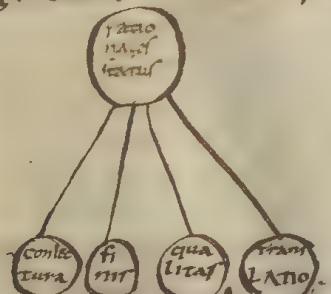
hinc enim quæritur p[er] comparationem
secundum quam leg[is] filius facere debuy-
erit: *Orictum* quæritur admodum sit: quando
non ex uno genere materia composita est.
Id est cū d[icitur] simplex est genus & comparatiuū.
Aut cū d[icitur] rationale & legale: simplex & com-
paratiuū quæritur admodum sit. Ut quidam pro-
ditiōis accusabatur. Ex filiis eius alii forte
refecti alii d[icitur] erunt: Pater patrem profecto ut
abolitionem ludii peteret. Ille in colimitate
desertoris fratris optauit. & eo ad sumptum.
Abolutus pater abdicat filium: hinc enim &
simplicit[er] quæritur contra uoluntatem
patris p[er]mūm illic uerit[er] peteret & p[er] compa-
rationem quid magis debuerit optare;
Orictum ex rationali & legali quæritur admodum
fit. Ut qui proditiōis damnatus fuerat magis
tratus de iur[is] custodiendus. & r[ati]o cōsistit adie-
tor quæritur. ut cōsistat dicit. Et adulter
nos liceat occidere: proditiōis d[icitur] natus.
magistratus collegas suodatus est custodiendus.
Ille cū in adulterio deprehensus occidit.
Reus est cōscientiæ: hinc cōsistat rationale est
genus. In quo quæritur. an hic cōsistat sue-
rit. an ille adulter. Et legale. In quo quæ-
ritur. an eum illi liceat occidere qui
torquæri debuerat. ut cōsistat dicit &
hec genera cōtrouersiarum ^{cū} quæritur.
ut an forma cōd[ic]tionis statuum uide-
antur: & imaginem diuisionis: hec genera
ubi inuenimus. En t[er]m[in]i p[er] inueniuntur: post
hec genera cōtrouersiarum quid deinde
considerabimus. Aliud quoque genus q[ui]d
appellamus publicum siue commune:
quoniam sit utriusq[ue] & h[ic] cōsistat p[er] theōiam.
apodicticum. diaporeticum: *Orictum*; qua-
re non illis ^u superioribus linguntur.
q[ui] illi septem imaginem statuum perti-
nent. hec uero formæ eloquutionis qua
re publica appellant siue communia.
q[ui] quodcumq[ue] fuerit ex illis superiori-
bus septem necesse est ut ex his quinq[ue];
aliquid h[ic] habeat: quod est & h[ic] cōsistat
genus. In quo moralitas quædam id est

ubmos hominū considerantur: ut sunt
comœdiæ. Da exemplum in re trix
extris; amatores. alio obsecrata est. alio-
residui p[er] oculū dedit. alium cōsonauit. Con-
tendunt quem magis diligit. Quod est pa-
th[et]icum genus. In quo motus est animi. Et
uis quædam & h[ic] p[er] d[icitur] mentis: ut sunt tra-
goodiæ. Da exemplum. idem natos liberos
liceat occidere. Tres filios lege in d[icitur] natos
in cōspectu matris occidit. Mater eodem
gladio se inuenerunt. T[er]tis est quod causis
motus præsternit. Quod apodicticū. In quo
pugna quæstionum est. Da exemplum. p[er]ro
proficiscens. reliquit apud amicum c[er]tā
frumentum mensuram. Ille bis fons cunctatus. du p[er]lo
p[er]actio frumentum uendit. Reuer-
sus amicus cōtendit de lucro. Quod est
diaporeticum. In quo addubitatione est.
nec quicquam cōt[ra]d[ic]tor. Ut cum
duo fratres dissidentes armis cōten-
derent. Pater intercessit. uulneratus est
in ostium. A quo quæritur filii. A quo se
uulneratus. Non dicentem accusa-
dementia; quod est mixtum. Quod
non ex uno genere compositum est.
U[bi] haec ipsa est materia patris uul-
nerati. Nam & pathetica est in
fratrum cōgressionem. & dia-
poretikon ad dubitationem patris;
haec genera propter quid cōsido-
ramus. propter modum actionis.
& genus elocutionis. ubi ab inuenim[us].
In personis & rebus. Nam si persona
& res miseranda sit. Erat & h[ic] cōsistat.
Si indigna atroc[is] path[et]ic[is]. Si argu-
mentis ad probanda apodictic[is]. Si
non proferenda sed cū in dubita-
tione secū. diaporetic[is]. Reperitur gene-
rib; cōtrouersiarum. quid deinde quæ-
ritur. statum. Quod est statum. qui cōsistat
cōtrouersia. Quomodo in cogitati-
one cōtrouersia inuenimus. quo-
niam haec cōsistit. quæ ha-
bent statum;

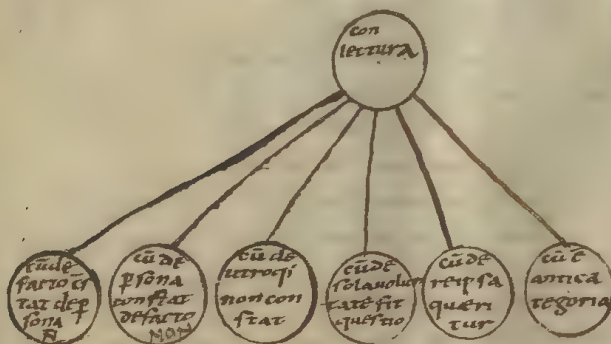
atcu de psona
e stat. d' defacto
non constat.

Uod sunt genera status duor actionu
le. & legalis; quid hinc est. In rationalis
status & legalis & de rationalis est. al
cuius facti habent. questionis legalis
autem legis & iuris romine. Idiscopatione;

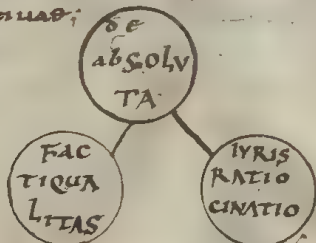

Rationalis est status quod sunt seandū
hormiagor. aniqua tuor. conlectu
& finis. qualitas. & traslatio. sed tras
latione. ratūdem legalis accipimus; cur
itaqum nullatranslatio qid est p'scripao
po test osi sine lege; Conlecturalis sta
tus quic est. qid qd ab alio obicitur. ad ab
uor sario pnegatur;

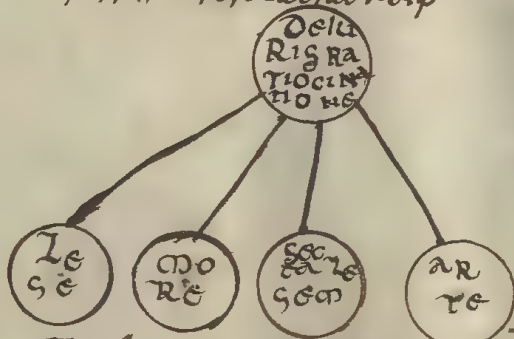

Conlectura quomodo dir fit sex autē cū de
facto constat. & de persona non constat.
Aut cum datur a quā non constat. Aut
cū de sola voluntate fit quā estio. Aut cū de
ipsa quaeritur. aut cū estio in categoria.
Cū de facto constat. & de persona non constat
quemadmodum fit. Titu abdicat filio quum
latabat. Inuentus est pater filio in occisus.
reus est filius parricidii. Hic enim de facto
constat. id est occisus esse patrem. sed de per
sona non constat; Quā rē enim a fili
o sit occisus; Cū de persona constat. &
de facto non constat. Quā modum fit. luxu
riosum filium abdicauit. Abdicatus inedi
cina est studuit. postea de cū bent pater dedit
poculum. quod dicitur de sonat. Pater
in media posuione. aut se ueneni accepit
re filius. residuū po. alū bibit & decessit
pater. reus est filius parricidii; Hic enim de
persona non constat. qm filius poculum
dedit. sed de facto non constat. quāle enim
dedit. reus ueneni. an sonat. incen
tum est. Cū de utroq. non constat quemad
modum fit. luxuoriosus pater non comparuit.
reus est filius parricidii. Hic enim non cons
tat. occisio p'se paterem. & sic constanter.
Hic incertum est a filio sit trucidatus. Cū
de uoluntate quaeritur quemadmodum fit.
luxuoriosus adulterem nocte amoret
cis domo expulsus. Cereum ardentē an
te fores more etricis abiect. domus ar
sit. arguente ion utre statūde. Hic enim
& de persona & de facto constat. se datur
modū quaeritur. quia id fecerit uoluntate;
Cū de ipsa quaeritur quemadmodum fit. Quon
dopit. meoyciae. quā estio est non
de facto aliquo. Id est cū quipit. in a
liquid fuerit illud de quo quā estio est.
nā aliquid sit factū. Repetebat a comili
rone sue pecuniā tanquā creditā nega
tem se debere occidit. sed & si hinc fecit.
repetit pecuniā heredes inter
sectoris ab heredibus per nā gauris;
Illiconora dicunt; Hic enim non de fac

Judiciali facit statum an non: non: quare.
 Quia umquam accipit qualitate non apud
 nec in & sed aliter adit quib; absolutas.
 Ad adsumtuas;

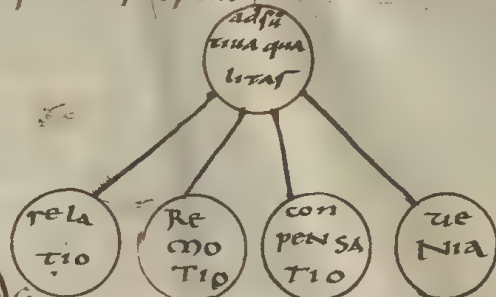

Aboluta qualitas statum facit: Facit quia
 umquam accipit a iudiciali apud fore unde; Quot
 modis fit aboluta qualitas duobus principalib;
 facit qualitate. Quia iuris ratio cinatio facit
 qualitas quae est. Cum ostendimus factum
 id quod arguimus per nuncios non esse. de deo
 naturali iure esse concessum: Da exemplum.
 damnato milone: ei coram exclamatione autur
 boni romani boni civis: sed emens non
 posset esse laqueus rei.

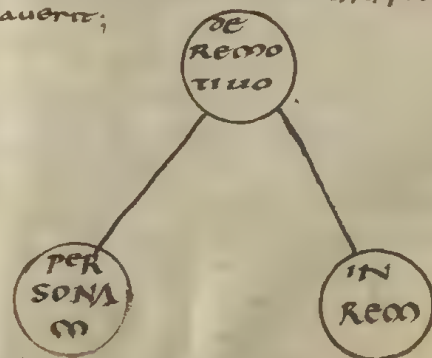

Iuris ratio cinatio quomodo fit quatuor.
 Legemores facta a te; legem quemadmodum
 fit aboluta qualitas de damnato liberos
 licet occidere; Tres filios legem de
 totius occidit. Reus est uxoris male tracta
 tionis; hic enim sed iudicis legem fecisse; more
 quemadmodum fit: coram apud seychas fuit &
 sexagenarii propter committerentur; Sey
 tha ad hunc sexagenarii patrem per
 pentem delectit. pater e pariter id; hic
 sed iudicis legem fecisse; Sed et quod
 admodum philosophus disputaunt in carni
 one de bono malis. Cuncti quidem audiunt.
 Laqueus uitam finierunt. Dominorum
 accusant philosophum damnum latet; hic

omni die res facta sua fecisse. hoc dispu
 tar & a te quemadmodum pictor nau fra
 gia. pinxit & publico proposuit. Nemo
 nauigat reus est laqueus rei; de hoc enim
 necesse est ut a te defendat. quod pictor
 consuevit in huiusmodi multa pingere
 & publico proponere;

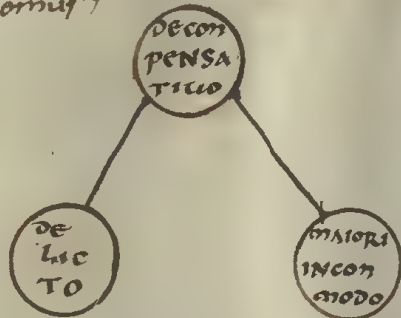
Adsumptiva qualitas facit statum non:
 quare. quia umquam accipit a iudiciali
 non apud fore unde; sed aliter adit;
 Quib; relationi. Reo rationi. compensatio
 ni. ueniam. noluit status quemadmodum
 fit: Cum reus culpam refert de hoc prope
 quem a figuratur. Da exemplum. os illos
 in acie exclamauit. cum in uno occisus est
 ab imperatore. Reus fit imperator. legem
 rei contradicit. Dicit enim multum
 peccasse. & ideo occidit debuit. quod hoc da
 mauit;

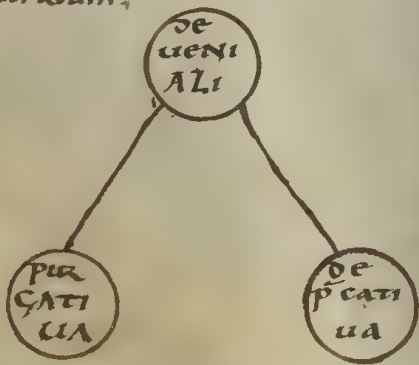
Remotius quemadmodum fit. Quod fit
 duob; cum aut in personam remouemus
 aut in rem; In personam quemadmodum.
 Legatus intra xxx diem nauigat; legatus
 non accipit. Quia a te reus iudicis non dui
 gatur intra xxx diem. & reus est male
 gestas legationis; hic enim remouet

in conspectu matris

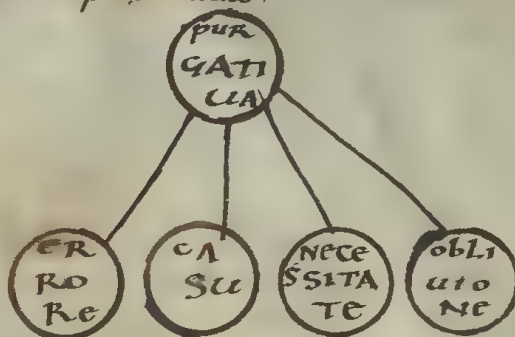
In qua est remiaquo uita cum non accipit. In
nem quemadmodum: immisus est ad expug
nandam hostium ciuitatem inuenit illi non lu
e labore rediit ex cetero: non est leu
re ipi. In legem possimus remouere: possim;
sed hoc idem accepimus qd est cum in rem
remouemus;

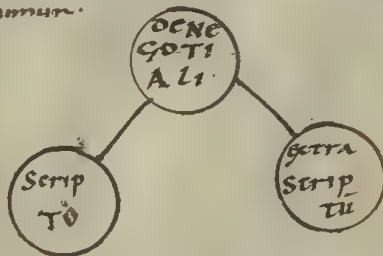
Compensatio uisus est quomodo fit duobus. Cu
aut delecto meritiu comparatur. Aut
cum maiori incomodo confutur esse
contendimus. Delicti meritiu quomodo
comparatur ut milites ex acie admuros
a confugiebant. Impmuros dirut
uictoriam reposte aut reus est laeser ei. Oratio
incomodo quemadmodum prospectum
esse contendimus. Tyrannidis tempore
speciosum filium amica commendauit. Uoca
uit ad patrem eius tyrannus. de uenientis
expressit uerbera filius. Satellites misit
ad amicum. Amicus puerum occidit. tyran
nus non negauit. Amicum matrem pueri
ocidit accusat. adeste pater. hic enim
dicit puerum malore a se pudoris inui
mali liberatum;

Uenia omnis qualis est aut purgatio
aut deprecatio;

Purgatio quomodo fit quattuor. En
phoro. Casu necesse est obliuione, erro
re quemadmodum fit. ut exulem in ra finis
deprehensum liceat occidere. ex duobus
geminis fratribus; similibus; aliter excola bat
fratrem eius. quidam inquam exulem
occidit. reus est caedis; hic enim se dicit
ror esse iuste; Casu quemadmodum fit du
uenatur hastam in feram misit. In homine
incidit. ouulnere perierit. eus fit caedis; hic
enim se dicit non uoluntate sed casu fecisse;
Necesse est quemadmodum fit. orator
captus ab hostibus; laudem eorum scripsit
laudentibus his. & publico ere. atque
Gratuito dimissus est. ad suos reuersus laeser
reus accusatur; hic enim se dicit non uolun
tate sed necesse est fecisse; Obluione quem
admodum fit sacerdos omnibus kalendis
sacrorum non fecit. potitur ad poenam; hic enim
alio defendi non potest. nisi in memoria sibi ad
legem erro exadisse; De precatu uenia quomodo
modum fit. Cu nullapote est esse defensio sed duci
liceat agnoscere tantum modo deprecatum;
Quomodo non possumus si uoluntate fecisse id ppi
qd angumun.


```

graph TD
    INS((INS)) --- cat((cat))
    INS --- T10((T10))
    INS --- on((on))
    cat --- Sim((Sim))
    cat --- phce((phce))
    T10 --- CON((CON))
    T10 --- T100((T100))
    on --- PARA((PARA))
    on --- T1000((T1000))
  
```

```

graph TD
    A((EXTRA  
SCRIPTA)) --- B((SIMPLICA))
    A --- C((COMPOSITA))
  
```

S. m. p. & c.

- inter-sec-tio-nalis 1
- parti-cula 2
- quan-titas 3
- cuse-moris-uolun-tatis 4

Diagram illustrating a central concept or node (top circle) connected to five related concepts or nodes (bottom circles).

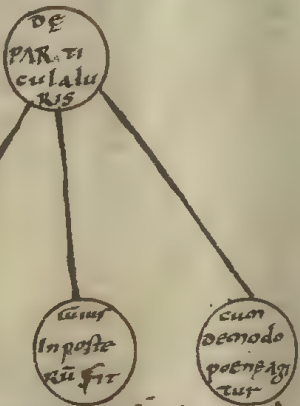
Central Node: no qual itatū insec

Bottom Nodes (from left to right):

- Le 90
- RO GATI ONE
- ter tiam TO
- PAC TO
- edic to uel y con 9

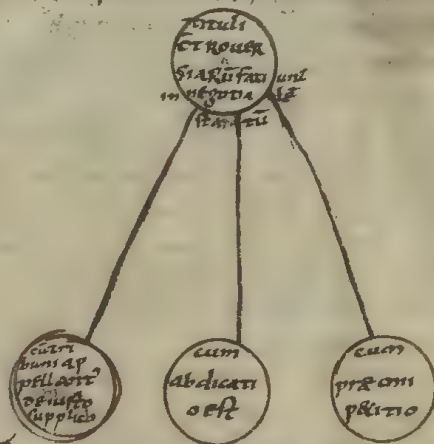
plectio qualitas in quo modo fit; quinq;
 legem rogatione. testamto pacto. edicto. uel
 praetorio; Lego quem admodum fit. raptu
 raptoris; moxtem autem. dotata in nuptias opte.
 Rapuit & profugit. dedit eam pater in nup
 tialy. uersum raptorem. uult pater pro
 ducere ad nagg. Ille contradicit; quomo
 do hic supernas totum qualitas qualitat.
 qm qua eam raptora erat. hodie iam nup
 ta est; Rogatione quem admodum fit; uir
 fortis pater pignum in nuptias uxoris alio
 nae. accepit primario exactione tam prius
 maritus reddidit. Cum apud illu conualu
 isse & repetit eam uir fortis uir fortis contra
 dicit uir. d. prior maritus. quomodo
 hic supernas totum qualitas qualitat; qm qua
 reddidit quas in moxtem repetit quas iura;
 Testamto non eo quem admodum fit. decedens
 testamento lussit ut filiam suam antea filio
 nubere. Reddita uelola nuptias; filius pater
 eam in matrimonium. illa contradicit; quo
 modo hic supernas totum qualitas qualitat.
 qm iussu est ut uir filio nubere. & illu con
 tuit uir filius esse desit; Pacto quem admo
 dum fit. pactus est. daturum se in matrimo
 nium filiam in edico. sicut & antea eam
 perducere & perduxit ad nuptias. inter

moras raptae stabalio. & secundum legem rap-
tarū puellas indotatas nuptias relegit. p. dicit
modi eius exactione nuptias sed. puella capter;
et dicit uel praedonem quem admodum fiteuissit
uissu fegerat libello proposito. uel praedonem nunt
ans dicit daturum s. denarios milles quod se
seruū pduxisset; quidam perduxit pductus in liber-
tatem adseruitus est. & liber pronuntiat; p. dicit
ille milles denarios. & d. quid nunt fuit; Quomodo
hic signat utrum qualitas qualitas; qm. ille pro quo
promissi milles denarios erant. Liber pronuntiat; est;

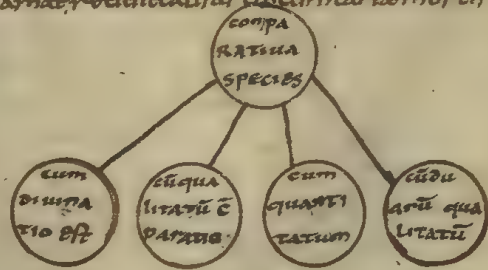

Partitula iuris quae est f. aliquid postulatio
est. haec species quodmodum f. abur. Cum
in res pecuniaria est. Cum in posterum fit. Cum
de modo poe. agitur; his sunt tituli contro-
uersiarum; quicquid est p. l. non negotialem
statum ostendunt; Res pecuniaria quem
admodum est; de posu. apud amicū. ceterū fru-
m. n. i. s. r. a. n. & a. q. u. o. r. i. e. m. i. s. s. i. t. & a. b. s. e. n. t. e.
ille duplo uendit. p. a. g. n. e. u. e. r. s. o. o. f. f. e. r. t. i. m.
p. l. a. n. p. e. c. u. n. i. a. r. i. a. m. Ille exigit duplam; i. n. s. p. o. s. t. e. r. u. m.
q. u. e. a. d. m. o. d. u. m. f. i. t. Cū exp. f. e. n. t. u. d. i. c. i. o.
l. u. s. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. r. q. u. o. d. p. o. s. t. e. a. s. i. t. o. b. s. e. r. u. a. n. d. u. m.
D. a. e. x. e. m. p. l. u. m. i. n. o. r. b. a. p. r. o. x. i. m. u. b. a. t. u. e. l. n. e. a.
n. o. l. u. o. r. i. e. l. i. m. i. t. a. t. i. o. n. i. u. m. d. e. d. u. c. e. r. e. d. i. x. i.
m. i. l. l. i. a. i. n. d. i. c. i. t. u. s. i. b. i. o. a. b. p. r. o. x. i. m. i. d. e. d. a. x. i. m. i. t.
i. n. d. i. c. i. m. i. l. l. i. a. l. i. a. s. n. u. p. t. i. a. s. & c. o. n. t. r. a. d. i. c. i. t. & c.
h. o. c. e. n. i. m. i. u. d. i. c. i. o. i. n. c. i. p. i. t. & i. n. s. t. i. t. u. i. l. u. s. u. t. r. u. m.
u. n. i. o. r. b. a. t. i. o. n. i. b. u. s. f. i. t. o. b. n. o. x. i. u. s. p. r. o. x. i. m. u. s.
d. e. m. o. d. p. o. e. n. g. c. u. m. q. u. e. r. i. t. u. r. q. u. o. m. a. d. m. o. d. u. m.
i. n. u. e. n. i. m. u. r. i. q. u. i. c. a. u. s. a. s. i. n. o. t. i. s. p. r. a. e. s. t. e. r. i. t. a. p. p. u. n. i. a. t. u. r. & r. a. p. t. o. n.

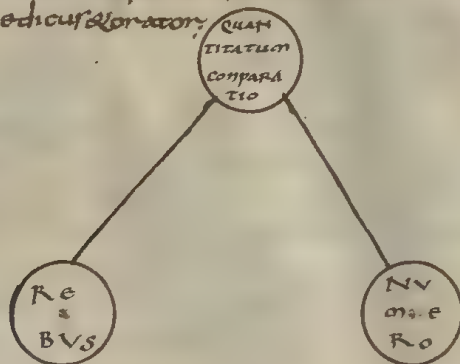
raptae d. & decem milia puellam cap. patris.
duo em rapuit. ille praecipio obire p. dicitur
ad poenam & offest. i. m. i. t. h. u. e. n. u. m. q. u. a. s. o.
n. e. u. r. q. u. a. p. o. e. n. a. a. d. f. f. o. r. d. o. b. e. a. t.

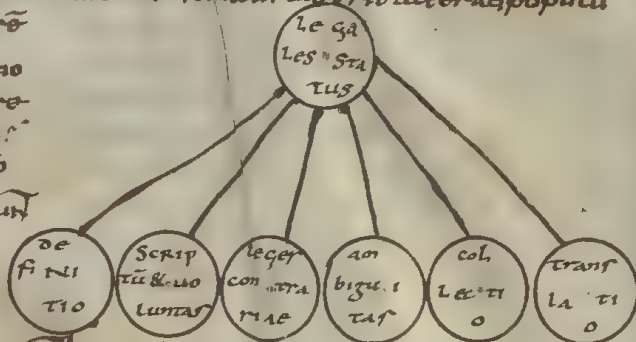
Tituli controuersiarum quicquid est p. l. non negotialem
statum ostendunt; Res pecuniaria quem
admodum est; de posu. apud amicū. ceterū fru-
m. n. i. s. r. a. n. & a. q. u. o. r. i. e. m. i. s. s. i. t. & a. b. s. e. n. t. e.
ille duplo uendit. p. a. g. n. e. u. e. r. s. o. o. f. f. e. r. t. i. m.
p. l. a. n. p. e. c. u. n. i. a. r. i. a. m. Ille exigit duplam; i. n. s. p. o. s. t. e. r. u. m.
q. u. e. a. d. m. o. d. u. m. f. i. t. Cū exp. f. e. n. t. u. d. i. c. i. o.
l. u. s. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. r. q. u. o. d. p. o. s. t. e. a. s. i. t. o. b. s. e. r. u. a. n. d. u. m.
D. a. e. x. e. m. p. l. u. m. i. n. o. r. b. a. p. r. o. x. i. m. u. b. a. t. u. e. l. n. e. a.
n. o. l. u. o. r. i. e. l. i. m. i. t. a. t. i. o. n. i. u. m. d. e. d. u. c. e. r. e. d. i. x. i.
m. i. l. l. i. a. i. n. d. i. c. i. t. u. s. i. b. i. o. a. b. p. r. o. x. i. m. i. d. e. d. a. x. i. m. i. t.
i. n. d. i. c. i. m. i. l. l. i. a. l. i. a. s. n. u. p. t. i. a. s. & c. o. n. t. r. a. d. i. c. i. t. & c.
h. o. c. e. n. i. m. i. u. d. i. c. i. o. i. n. c. i. p. i. t. & i. n. s. t. i. t. u. i. l. u. s. u. t. r. u. m.
u. n. i. o. r. b. a. t. i. o. n. i. b. u. s. f. i. t. o. b. n. o. x. i. u. s. p. r. o. x. i. m. u. s.
d. e. m. o. d. p. o. e. n. g. c. u. m. q. u. e. r. i. t. u. r. q. u. o. m. a. d. m. o. d. u. m.
i. n. u. e. n. i. m. u. r. i. q. u. i. c. a. u. s. a. s. i. n. o. t. i. s. p. r. a. e. s. t. e. r. i. t. a. p. p. u. n. i. a. t. u. r. & r. a. p. t. o. n.
raptae d. & decem milia puellam cap. patris.
duo em rapuit. ille praecipio obire p. dicitur
ad poenam & offest. i. m. i. t. h. u. e. n. u. m. q. u. a. s. o.
n. e. u. r. q. u. a. p. o. e. n. a. a. d. f. f. o. r. d. o. b. e. a. t.

Comparatio speciei extra scriptum quot
 modis fit: quattuor. Cum diuinitas est, cum
 qualitate comparatio est. Cum quantitas
 cum diuinitate qualitate; Quae est diuinitas
 cum de idoneo accusatore quae est. Id est
 cum duobus plures accusationem sibi indi-
 cant; Da exemplum qui habebat filium & uxorem
 meretricem diligebat. uult filius patrem
 accusare & de meretrice uxorem & tractatio-
 nis; hinc in quaeritur: quis magis accusare
 debeat: Qualitatem comparatio quae est
 cum personae comparantur: qui plus reip
 praestiterit. p. e. & praemium contendunt
 medicus & orator.

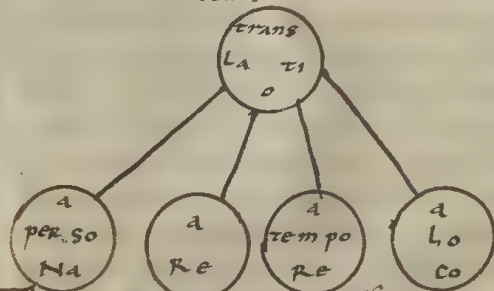

praestitur, da exempli. qui plus reip.
 praestitit potest praemium incurrat sed ratio
 ne orator in senatu concordia sua ita filo-
 sophus a populo; comendunt de pre-
 mium; hinc in quaeritur: quis magis accusare
 debeat: Qualitatem comparatio quae est
 cum personae comparantur: qui plus reip
 praestiterit. p. e. & praemium contendunt
 medicus & orator.

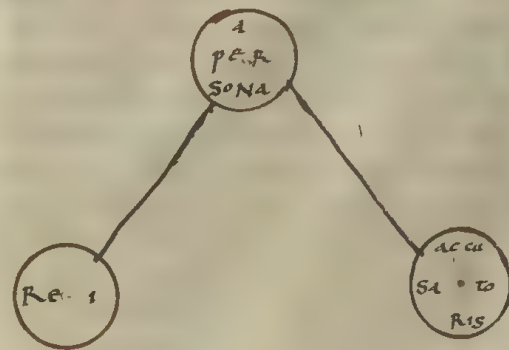

Legalis status quatuor secundum hor-
 magis in quatuor scriptis & uoluntat.
 legem contra ambiguitas, collocatio, & cadit
 ad hos & translatio quatuor legalis est.
 & definitio quon & ia legalis accipitur
 secundum nullum.

Quantitatum comparatio quae est: quando
 facta comparantur & quaeritur quon-
 tum hoc uel illud sit: Quotmodis fit
 quantitatum comparatio: duobus: cum
 autem comparantur: aut numerus: Res quon
 admodum comparantur: & qui plus reip
 praestiterit potest praemium. Alter hostis
 ab obidione oppulit: Alter hostis
 ciuitatem cepit: comendunt de praemio;
 hinc in quaeritur: eorum comparantur;
 numerum quem admodum comparantur:
 ut in iudicio septem iudices deantur eorum
 sententia probetur quam plures dixerint.
 Res tres iudices capite damnandi iudi-
 cauerunt: duo exilio: duo absoluerunt;
 Quaeritur quon & potior sit sententia non
 iudicum qui capite damnauerunt: an quatuor
 qui non capite damnauerunt: Quatuor
 qualitatum comparatio quae est:
 cum personae simul dunt

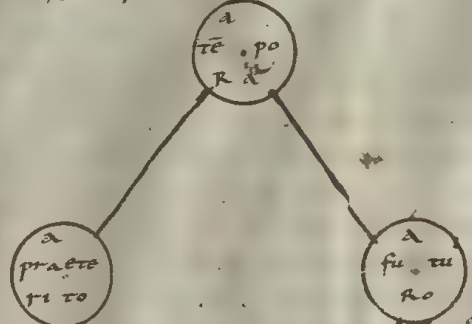
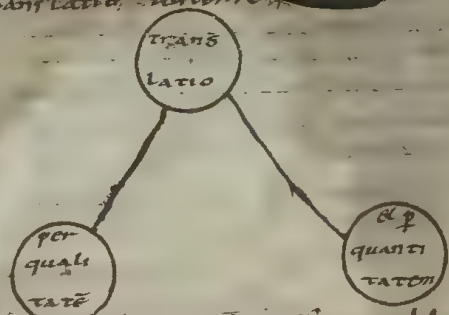

translatio quomodo fit: quatuor: a per-
 sona: a re: a tempore: a loco;

persona quomodo sit, dudo. res. & accusatoris.
 quemadmodum praescribimus. ut si in fine
 negemus agere posse personam cuius quereas
 est. ut si negemus posse accusari uirum fortem;
 de quo modo praescribimus. ut si litem aduer-
 sus patrem nisi actio nisi de memoria filius
 uult accusare opatorem adfectatae domina-
 tionis ille praescribitur

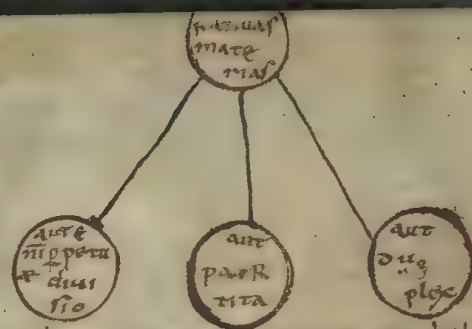
translatio autem de

tempore quemadmodum praescribimus. dupli-
 ci modo. Si aut olim eum agere potuisse
 dicamus. Nunc agere non posse. ut si nunc
 non posse contendamus. postea uero posse
 dicamus. Olim potuisse. sed nunc non posse.
 quemadmodum. Ut pupillus ne agat cū tu-
 tore. postea acceptam tutelam si intra quinque
 niū. pupillus acceptam tutelam nomen melius
 dedit. post quinque niū dimissus. uult age-
 re cū tutore. Ille praescribit. tutorem
 olim illum agere potuisse. sed nunc non
 posse. quemadmodum praescribimus. cum
 aduersarium postea agere posse. nunc
 non posse contendimus. Pupillus ne agat
 cū tutore. nisi post acceptam tutelam.
 Pupillus a non agere non potest. ut cū tutore
 ut cū sibi redimat. Non redimere. accusat male. post
 tutelam. ille praescribit. Hic enim tutor dicitur non dum ac-
 cepisse tutelam. & deo non dum agere posse. Nolo quod admo-
 dum praescribimus. cum aduersarium dicimus alibi agere
 postea non sibi. intendere causam. ut si dicamus non pome
 sed in pū. ut eum agere debere. non apud praetorem sed apud
 consulem. Amodo non praescribimus. sicut apud
 marcum annum habemus praescribimus. Sed
 hoc idem accipimus modum quod de remiguid
 hic est. hic interpretatio praescriptionis. & translatio.
 non quod praescriptio excludit actionem.

Translatio quomodo sit. principalibus du-
 obus. per qualitatem uel per quantitatem.
 ut si dicamus non potest aduersus totamque
 ite. obus. intrans & postea. Praescriptio
 in quomodo sit. occurrunt quatuor. Antipa-
 lat. p. p. i. n. s. Definitione iurisdictionis. cina-
 non. Scripta de uoluntate status quo mo-
 dis sit. Duobus. cum aut prima pars scripto
 mittitur. secundam uoluntate. aut cum utra-
 q; pars omisso scripto sola uoluntate con-
 tendit. cum prima pars praescriptio mittitur.
 secundam uoluntate. quemadmodum. Ut
 peregrinus simurū. ascendit. ita p. p. e. p. e. c.
 tatur. Peregrinus murū. ascendit. hoster
 pulsauit. p. e. i. t. ad poeniam. e. d. utraq; pars
 omisso scripto quemadmodum sola uoluntate
 contendit. de eo dicitur. ut testamento utique
 sua. decem milia acciperet. & is alii non nuberet.
 post annum peperit. reperiunt ab ea heredes
 decem milia. illa e. d. hic enim utraq; pars
 de testatoris uoluntate contendit. Leges con-
 trariae tractantur ex singulis partibus. autem
 una lex duplex est. & uis sibi singulas partes
 aduersarii iudicant. Quare huiusmodi non
 recipimus. quoniam nullahic iuris comparatio est. sed
 sola praemiorum petitiō. quae ad nego-
 tiam lem petenda statum. Et quia cum est
 statum. legum contrariarum. cum altera
 Lex nocere est. per ea. donbiguitas. q. d.
 inodis sit. quinq; p. d. i. s. e. r. e. t. u. s. u. o. d. i. s. c. r. e. t. u.
 modo obscuro. p. o. m. o. n. y. n. t. a. m. p. d. i. s. t. i. n.
 c. a. n. e. m. p. e. r. a. b. u. n. d. a. n. t. i. a. m. i. p. d. i. s. c. r. e. t. u.
 & h. i. d. i. s. c. r. e. t. u. m. q. u. e. a. d. m. o. d. u. m. f. i. t. i. a. m. e. r. e.
 t. r. i. c. o. s. s. i. a. n. c. i. l. l. a. s. h. a. b. u. e. r. i. n. t. p. u. b. l. i. c. i. s.

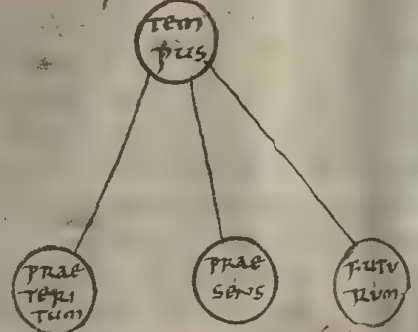
mentium comandi. de non potest iudori iohesio
 status: quando non id subscriptum est: sed in id est
 probandum est: Codo ex. exemplum ut causa
 est promilone. Iam quod ibi probatur
 relatio est: p. clodius memur occidit
 quo probatur autem conlectura est: In id est
 enim fecerit: cum pluror status in ueneri
 mus: quem ad modum legimus: principa
 lem: primo quod aemur: quod cuius in lo
 cis sit diuisionis. Nam quod aemur in id est
 erit: is est principalis. Quod in lo
 diuisionis fuerit alterius: quasi in bruius
 ludicandū: qui in locis fuerit alterius: pro
 quoq; praecopis id est loos ruis diuiderit
 Non semper sed quando uiam habuerit in id est
 as: Qui est in id est status: qui confirmat prin
 cipalem: in id est locis ruis semper in id est
 qm necesse est in id est pleniorum qui struit
 operatur diuisionis: subministrat
 principalis sine uer in alterius locis
 fuerit quid faciemur: Quod aemur quis
 cui seruiat. Nam qui seruiat: is est in id est
 dens: Qui uero dominabit: is est principalis
 Sine uer alterius seruiat quem iudicabi
 mus principalis: utrumq; huiusmodi
 controuersia quod uocat: complexiua
 Curta qm duos in se uel pluror compleat
 tur status: has ergo id est complexiua
 quem ad modum uidemus: finituno
 statu ad alium ueniamur. Itaque non
 ut quaeramus quem primo tractemus
 Id est eum unde incipit questio. hoc est
 uidenda situr origo litis. & qui malo
 rem in se continet pugnam. ut eum
 qui affectus pertinet: iuxta epilogos
 tractemus: Quid si pugna in id est asu
 erit aut periculosa: eum statim in pri
 mo tractauimus: qui perit ad ad asse
 tus: melius enim lentis ad placatis in
 partem nostram iudicibus: uel in aduer
 sarios concitatis: moralitate quadam uel
 sym pathia ad pugnam sine inuidia
 descendimus;

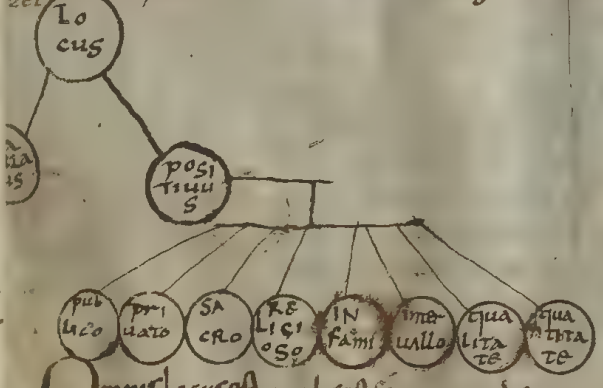
Comparatiuas materias: quomodo diuiduntur:
 tria: autem in perpetua est diuisio: aut
 partita: aut duplex: Quod est perpetua
 cum una parte omnib; suis locis explicata
 ad altera descendimus: Quod est partita
 cum in singulas questiones singulis comparatur
 non in locis diuisionis: Quando quoque ueniamur
 generis diuisionis: Cum singulas questiones
 partem in partem in comparatione: tunc ueniamur
 duplici diuisione: Quid si quodam contrarios fuerit
 questiones partem ueniamur generis diuisionis:
 Locis singulis comparauimus: Curta qm
 ibi possumus quod contrarios est locis con
 omittere uel obrogare: quod si singulas questi
 ones singulis comparamus. & bialiquid
 praetib; in id est ruis in id est quod nobis obest ma
 nifestū uidemus in id est praetib; in id est quod nobis obest ma
 locus contrarios fuerit: & non potuerimus
 ueniamur in comparatione: Perpetua autem in di
 uisione: in qua & ueniamur quosdā contrarios nobis
 locis: latenter possumus: praetib; in id est diu
 pro ad est semper utriusq; partem non semper
 Nam plerumque alicuius alius expedit partem
 & quidem diuisio pro sua utilitate formanda
 Quid status semper idem est utriusq; partem
 & ut realiquando diuersus est apud lingui
 tes. SCHOLIA ENCHIRIADIS LIB. I.
 FORTUNATIANI NOVELLI EX PL.
 ARS CONSULTI RHETOR INCIP LIB. II.
 Repetitur. Quid consideramus.
 Repetitur materiam per septem
 circumstantias.

Circumstantias cur non statim diuidimus:
 Quod prius in ueritatem causam confusa
 est: & ardebat in id est tunc omnia in id est praeparat
 capitulum in questionibus ordinat.

Quoniam illa causa accessit, quod si ne propter naturam
on. uocare. augustinus. immobilitate causa non facit.
neadimicamneum hereditas pueri. Quod si
Nikonaton. grecuocant. Similiter horum in causa
inuenimus, quid adferemus. Aut ipsi factum
causam facendi fuisse dicemus. Aut ipsi personalem
fuisse monstrabimus. In ipso facto quem ad
modum causa consistere. ut dicamus in ipso furto
causa fuisse faciendi. quod si recte conationem uocamus;
quid in persona uel seditionis alique arguamus. di
camus illi semper seditionis fuisse.

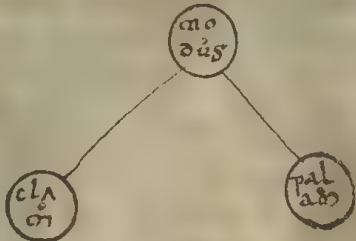

Tempus quoque modis consideratur. publicis tribus.
aut praeteritis. aut praesentibus. aut futuro; Et his
quodcumque fuerit quibus modis inuenimus. aeterna
rurali. aut diem nocte. aut legitimo uel statuto
festone festo; aut accedenti. ut famelicus. aut
communi. ut messis. unde muae. aut singulari
ut quando. ille rogauit uirilem accepit. quid
ille duxit uxorem. aut proprio cum dā natus est.
aut oportunitate. quam euerian grecuocant;

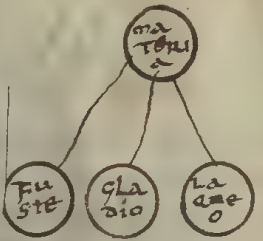

Omnis locus est qualis est. aut naturalis. ut in ma
ri. in monte. in campo. Aut positiuus. ut in ciuitate;
Positiu quoque modis consideramus. publico.
ut aeterno. statuto. proprio. ut domus illic.

Sacro. ut templo. adis. religio. ut in templo. sepulcro;
Infamia. ut in panis. ut in uallo. ut in populo. quic
litate. ut contra postane. quantitate. ut in angustis. ut in loco

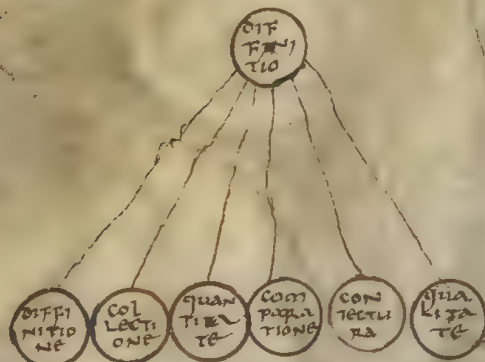

Modus omnis quid sit. bipertitur; clausum palam;
namque utrumque; alia adferri possunt. ad stare di
guntur. ut uolenter. hypotenter. audaciter. quod
enim ita factum est. id palam factum esse manifestum.
A tueri quod capiti. ut in diore. fraudulenter. dolose.
clam factum esse agnoscamus.

Materia quibus modis consideratur. et haec multis for
mis. sicut rem esset diximus. ut fuisse gladio. laque
ueneno. et ceteris quodcumque. in materiae positi fuerit;
quibus excusis collocatur. aut contra uersam faciat;
aut ageat quae fiones. post considerationem thematis.
quid faciemus. contra uersam diuidimus. In diuisione
quid catholici obseruandum est. ut primo loco proponamus
praescripta. quae fiones deinde. generet. tunc
ad locum. diuisionis ueniamus. quia in arte traduntur
Praescriptione. sepius in prima parte tractabimus. in sepi
N am. diuisione. et in nouissima parte differemus
hoc quando faciemus. si autem diuisa fuerit aut suspecta
persona. diuisionis summa quae sunt. et de sepius. nunc hac
noc. atque. Coniectura. quod locus diuiditur. x. para
grapha. in paragraphis. non uerum simile quae fione
et de. Nunc hic. uoluntate facultate. ad inuicem
finem. diuisione. accusae. uerum simile de fione
epilogica. quae fione. sepius omnibus his locis. coniec
tura diuidimus non sepi. Nunc non omne nomen
omnibus. hanc ut scribitur

ha non omnibus locis omnis materia dicitur
 Q uod p[ro]p[ri]e dicitur in metris statibus sine d[omi]ni
 C um dicitur in laquodnamus quater in quos ad
 m[od]u[m] quod greci a n[on] p[ro]p[ri]e vocant. huius loco
 quor[um] modi occurrunt trib[us]. Aut ignorat[ur] si di
 camus n[on] scio. Aut si n[on] scio aduer[bi]um in cor
 queamus ut dicamus te fecit. Aut si a l[ic]et
 lib[er] ut puta ille fecit.

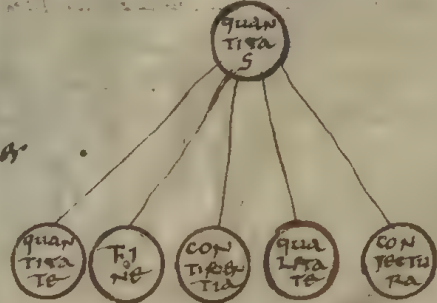

Definitio quor[um] locis dicitur. s[ed] definitione
 collectione. quantitate. comparatione con
 nectione. qualitate. quae spectatur. iusto ut q[ui]
 honesto. epilogica. quaestione. absolute qualitas
 quomodo v. definitione. assumi adimū
 a paratur iusta uoluntate. Epilogica quaestio
 ne aliquando & locis scripta. & uoluntatis cū
 scripta recipit quaestionem. Relatio quid
 est
 p[er] se solus relatio s[ed] l[icet] omnis p[er] se
 non s[ed] quib[us] assumi adimū ab ip[s]a ad sup[er]ne quaes fuerit

Si relatiuus a remotione. si compensatione. a
 compensatione. si uenialis a uenia. qui s[ed] di
 loq[ui] a refutatione ad sup[er]ne p[er] coniectura
 uel quantitate. relatione. remotione a fine
 a collectione. a maiestate. a comparatione
 facta & ad sup[er]ne. Coniectura communis quali
 tate. id est epilogica quaestione. Omnes p[er] se
 negotia uel stat[us] h[ab]et locis quid uenit rediunt
 si n[on] singula habet suos ceteros locos diuisionis
 N egotia uel scripta. cū lex feratur uel rogatio quor[um]
 locis dicitur. xiii. cū uerba p[ro]p[ri]e excurant
 id est cū quaerimus an obscura si lex uel n[on]
 a nimis plena. ambigua. & anceps. sequens lo

quisque. r[ati]o. cū quaerimus an contra legem. uel
 de p[ro]p[ri]e. uel more. referatur. & si quis huiusmodi
 fuerit. quid ter[ra]tur. an honesta si lex. quā siem in
 ueratur. an uel si uel iusta. quid ter[ra]tur. an necessaria
 S ex causa si facit in accipiendo. Septimus. an possibilis
 in faciendo. Octauus. an a lege. satisfacereatur.
 id quod in hac noua significatur. Non uenit in hoc alio
 modo fieri possit. id noua lege con p[ro]p[ri]e dicitur

Decimus. quomodo iuris loge ferat. undecimus quo
 animo contradiat. Duodecimus. coniectur[um] qua
 quaerimus quacumque a quid facit si uel fiat. Ter[ti]us
 decimus. cū quaerimus in uel & accipit. quid si facit
 si lex fuerit proba uel si non fuerit accepta. his p[er]
 locis lex diuiditur. & rogatio non n[on] quā & l[icet] scripta
 & uoluntatis. aut si finit iustit[ur] aut collectiui
 T nd[ic]io quid stat[us] quor[um] locis dicitur. sex ad sumo
 adimū finit in eadem qualitate communis compara
 tione equalitatis conuenit. & coniectura uel qualitate
 P aracula iuris quib[us] locis dicitur. idem quib[us] cū
 lex feratur uel rogatio. si quando ex uel quod & bono p[er]
 riget. non n[on] quā & locis translati uel stat[us]. cū
 p[ro]p[ri]e descriptione p[er] se iustit[ur] in uenit. Aliquando
 scripta. & uoluntatis. cū p[er] se ex lege descendit
 uod si n[on] h[ab]et bonū fuerit. id est in locis materia dicitur
 de quib[us] in uel o[mn]i quid stat[us]

Quantitatis numeri quor[um] locis dicitur. v. quant
 fine. conuenit. qualitate coniectura
 C ū causa mortis uoluntatis uel redduntur. locis. s[ed]
 legi in p[ro]p[ri]e a binitio. ad finem. transmon
 one coniectura. uel uoluntate quantitate. id est
 epilogica. quaestione. et t[er]ce. h[ab]et o[mn]e. diuina
 quor[um] locis. v. uenit uel formularum comparatione
 conuenit aqua id est cū quaeritur. Annub[us] in
 postulatione. & t[er]ce. quod. postulatio conuenit
 ompom[us] ratione. id est cū significatur aliorum p[er]
 r[ati]o ad uenit ac[er] si p[er] p[ro]p[ri]e

comparatione in quo spectamus & uerum uel
 & uerum magis possit uoluntate uel coniectura
 uel in comparatione id est personarum quot locis diu
 ditur sex comparatione honesti uel in necessarii
 continentia circumstantiis uoluntatis uel coniectura
 C aquaerimus scire quid sit futurum si ita fuerit p
 tati. Quantitati comparatio quae fit in rebus quot
 locis diuiditur quattuor ab initio ad finem id est
 reru gestaru comparatione continentia circū
 stantia coniectura quantitati comparatio quae
 fit in numeris quot locis diuiditur quinque. Quan
 titati comparatione id est numeris sine continentia
 coniectura qualitate. Durum comparatio qua
 litati id est personarum & reru quot locis sex ab
 initio ad finem. definitione duarum quantita
 tu comparatione continentia coniectura quali
 tate. Translatiua factus quot locis diuiditur octo
 P propositione scripta omonimia uel sine nymia
 deductione generis ad speciem sine incidenti
 a sumo ad unum. Translatiua qualitate coniec
 tura communis qualitate. Scripta & uoluntatis
 quot locis nouem. propositione scripta deductione
 generis ad speciem id est uoluntatis. Interpretati
 one antithetice quaestione translatione trans
 motione coniectura qualitate uoluntatis legis
 quomodo consideratur uno. Cuius legis scripto
 appareat sepe ea non posse seruari ut qui potestas
 non aduenit unciatur. Neque enim infans acribilis
 aliter possunt. Altero cui ex uerbis legis huius
 potest. Aliud uoluisse latere eius. Ut qui in nocu
 ferro deprehensus fuerit unciatur cum a se
 ferri inuenitur. uult magister autem uel ligat
 re cadit. Apparet enim latere legis. Tholoion
 de massa cauerit uoluisse. Quid tertio. Cuius
 plurimularum legum probamus praesentem quae lege
 in sententia ut nos defendimus sicut in illius
 fecit praesentio. Quia ex eadem. Leges conueniunt
 quot locis diuiduntur sex interpretatione
 scripto definitione interpretatione legum. Con
 paratione personarum. Comparatione qualita
 te. Leges quibus modis comparantur cum quoniam
 uera sit contra quoniam uera ad rem publicam panem
 uera ad res priuatas. uera ad res plures. I
 uera ad deos. uera sit honestior. iustior magis
 necessaria

utra de specie caues. utra de genere. Ambu
 quot locis diuiduntur nouem. propositione eius quod
 ex scripto dictum ex scriptum uoluntatem
 interpretatur. uoluntate sine comparatione in
 tatione comparatione personarum. *atque collatio*
 statum quot locis diuiditur octo. collectione quaestione
 comparatione iustis coniectura in qua quo animo sece
 duceat ubi dabimus quasi epilogice quaestione
 tuet pacer. quid sit futurum si ita fuerit promittat
 uel honesto. epilogice quaestione in loco coniectura
 si eas si fuerit reperta. eo de in loco conlocabitur
 anea differemus. nam hoc facit quod de se plenius
 epilogice quaestio. definitio legalis quod ordinum
 quindem. propositio semper deducta in eam generis
 ad speciem sine incidenti coniectione quoniam
 comparatione continentia coniectura trans
 latione trans motione. antithetice quaestione. iusto
 uel honesto. epilogice quaestione. Postdum si
 materiam quid consideramus. partes orationis
 quot istae sunt quatuor. Principia narratio.
 argumentum. peroratio. haec solent anseri
 & claudae. haec catopliston. nam & claudae quid tra
 didit. quae pro ocheim proparat scuen. de qua
 don. id est accessu. uerum paratione. propositione.
 yneq. aipemaukepa. Newen. sed ipsi argum
 ratione. uel feruor argumentorum quid exagumena
 dicuntur. & re praehensionem eorum. quae ab aduer
 sariis proponuntur. quae a pan haia. graecus
 canquam admo du optimae principia duceimus
 si officia eorum diligenter considerauimus. quae ista
 sunt. ut ad tentum iudicem faciamus. bene uolentem
 docilem. In quibus haec obseruauimus in fugum
 materiam quae graeci exenatu appellant
 quot istae sunt. quinque. Endoxos. id est honesta. amphi
 doxos. id est anceps. paradoxos. id est admirabilis
 adoxos. id est humilis. disparia colubetor. id est
 obscura. In endoxo. quid iudicem faciemus
 bene uolum. quid in amphidoxo bene uolum
 Sed ita ut ab eo quod dicitur ut. ad id quod honest
 rum est eum auocemus. Quid in paradoxo
 igitur contro uersiae uel in
 inuenitur. persona. & re. quae est in iudicio

atque collatio

[illegible]

de sunt. & ille prius occurrentem. ut fecit cicero
 pro popio contra c. cotto auctoritate autem quidam
 grum & ea debemus ut huius per gressu quo nobis
 per totam actionem proderet potissime. ut prope
 deotaro. ubi ostendit quia fiducia auersari &
 quid opinaretur de otarum reum ad otarum deus
 corunt. In narratione quid primo videndum
 an ea uti debemus. nam impletis quae narratione
 materia non recipit. Quando non est narrandum
 cum aut obviat casus rerum & ut quando
 nihil profuit de cum totam orationem consuep
 tura narratio est. si obviat rerum & si quid fa
 ciemus questionibus erunt reseruande. & p
 totam orationem ponendo ut statim singu
 lis occurrat ut quod ipsum in narratione fac
 re non possumus. quid si quidam obviat &
 quidam profuit quae profuerint narra
 mus. quae vero fuerint ea questionibus re
 seruabimus. hoc genus narrationis quod vocat
 concisum quando nihil prodeest narratio. Cum quo
 admodum aduersari per narratio haec nos na
 rraturi sumus. quando totam orationem na
 rratio consumit. Cum si gestis uicem obtineat
 argumentorum id cum causa redduntur mor
 tuuoluminario. cum fertur lex uel rogatio. ut
 diuinitio est cum qualitatium uel quantitatium
 comparatio est. In his enim rerum gestis adhibent
 clusam. Item cum coniecturaliter fecisse
 non negamus. concisa narratione ut notant
 utemur quando quidam aduersari non not.
 Immo & cum singulis rerum gestis maximam in
 uiciam continent aduersariorum possumus
 narratione concidere. ut propositis singu
 lis rebus statim & aggregatione utamur.
 Cur haec indignationem iudicum non semel sed
 saepius in rebus singulis & citemus sicut fe
 cit c. cotto de re flomana. Quando in proloco
 ponitur narratio quando non in ea parte narra
 tionis conlocatur ubi res postulat. Ut si qu
 busdam rebus grauioribus ante narratio
 nem prius fuerit respondendum ut fecit cicero
 promilone. Quando ne quem admodum causa
 postulat narratur. Cum aut id quod aduersa
 rio prodest diluere. & ornato & ponitur.

aut quod ad nos adiuuat obsequio dicitur & negligenter.
nam ratio omnis qualitas debet in eis utlibet
audiat. manifestatur intellegatur uerisimilitudo
ut plerumque. Narrationum quodsi genera. quinque.
directum conuersum conuincens solutum. Con-
paratiuum quando quo utitur genere per causas
qualitate. Nam cum aliquid ad probandum est do-
recto utitur & conuincens. Quod est conuincens
genus. quod utitur utrimque iudicandae
mus quam aduersarium tuum canis. Uti
cero suffragitur apud deum illa nocte illa.
Quid si aliquid in probandum fieri conuerso uti-
mur genere. Quando conparatio utitur. si
causa rerum uel personarum desiderauit
aliquam conparationem. Quid si causa habet
non exegerit soluto utitur. Species narra-
tionis quot sunt octo. Nam & prima dihege-
sis quae narratio est principalis. Est & secunda
dihegesis. cum aduersarij adferimus nar-
rationem conuerso genere si cuiusd. Est & tertia
cediegesis cum partes singulas narrationis in-
ducimus. Est & quarta dihegesis. Cum aliquas res
gestas ex qua causam possumus inducere quibus
iudicium unum quod causa desiderat. Est & quinta
dihegesis quando quaestiones in narratione
modo ad probamus. Est & sexta dihegesis. Cum
sola narratione materia continetur. Ius
in his contrarijs conlocatur in quibus tota
oratio narratiua est. Est & septima dihegesis cum la-
tis in quaestionibus; uel ante epilogos exqui-
mur eas res gestas quas in narratione bre-
uiter tangimus. Est & octaua dihegesis quae res
gestas non tam docet quam exaggetat. Quan-
do ea utitur. si quando uel ppe in iudicium
in aduersarij parte faciendam narrationem con-
cedimus aut cum ipsa res litas per aequam
placanda potius sit quam docenda. Pro hoc
non meriam. potest in aliqua narratione
poni. Potest si ad aliquam relationem iudex
est parandus. A posterioribus & propositis in
narratione possumus facere. possumus.
si aut elegantia seu auri & auri obculerit aut
ualitas actionis exegerit. Quid ex finem
possumus bene ponere. possumus. Ut plerumque;

aut illi utitur. quas inimicis triumphare.
potest & aduersarij. sed ubi & de omnia
denique quod in conuincens sur locis ponunt.
Nisi quod hoc differt quod in ora. in epilogis & ple-
na si iudicandae loci ut ex cessu. in epilogis.
In narratione aut cum habent eam breuiter tangimus.
In narratione potest paratio induci potest. quan-
to ad inuidia narratio fieri occidenda. aut
iure & longa narratio. ut ad locum iudicium
ipsum ut catholus narratio omnis qualitas de
est. per causas id est ut habet aethi & quae sta-
in semina & in sit praestituta. Quod
notandum facere poterimus. In epilogis
fantasias diligemus uiderimus. Oportet ut
aliquando omittit principis anaratione
incipere. Immo & a necesse est cum in
iudice sententiamus. ne uendo principis
gratum offendamus dum illi moram facimus in hoc
infortuna. Quid in his colas facis de deo-
tionibus; minime. Non enim hic cessat iudice
quorum animus perspicere possit
maxime cum ad audiendum sunt
luntari. Quid in narratione nouissimum
co obseruabimus ut in narratione omni
manus. ubi est in iudicium quaestiones. &
ut subtile ad eas descendimus faciamus
ne quaestiones abrupte in eam. post narra-
tionem sensum inducimus excessum. Quid die
Logon uel napet & cin. greci uocant
Si materia desiderat id est cum ea res
est in narratione quae maxima in se continet
aerocitatem. Cur non igitur bene partes oratio-
nis excessus collocatur quoniam ea continet post
narrationem ut possumus sed ubi
re aerocitas postulat; excessus ubi sumitur.
ex septem autem istis. Similiter exaggetari
potest ante quae quod faciendum est. donec
est utitur. quoniam ad arguendum rationem
iudicium possumus ad probandum modum ut
cin. cetera proinquitia & per aequa; donec
quod die per aequa hoc ante in qua cumque; ora-
tionis partes potest poni. donec autem
nisi post narrationem ante quaestiones. &
nateos ap parat & quod differt quod per parat

Quid uero obsequia bene uel nepe restituerentur
Inductam aliam principalem inductam par
titionem. Sed cuius pars principalis di
quidem. o loco cum ad eam uenerimus inuen
tione quoniam. et principalem aliam
partem post partitionem inductam princi
palem nouis simo loco ad petere possimus
uel ad delegandum uero. datus uel causae uel
tatem. Id est si per positionem parit aliquam
uidiosam fuerit. si ponitur non debeat. Et no
uisimo loco collocanda sit ut a propositis
impleatur. Et ad stringendum uel plura
uideatur. Omnis partitio qualis est aut
nra quae propheticas diheretis dicitur
quae aduersariis. Anus kara diheretis nom
natur. Aut communis quem scire potest
diuinae de re alexandrina. Propo
sio omnis ad de prophetis qualis est. Aut
simplex aut communis. Communis qualis
est aut nostrum quae fionem. Aut aduersum
aut utriusque. Principales tantum questi
ones coniunguntur potunt aut incidentes
Et incidentes. Post partitionem quid si
derauimus. Argumentationem. Quod
differt argumentatio ab argumentis.
Quod argumentum est ut quibus est ipsa adp
batur. Argumentatio uero est locutio qua
argumenta ipsa uerbis explicantur.
Argumentationem in quatuor partes co
lunt diuisio in duas. In confirmatione
et reprehensione. Quot genera argu
mentorum duo. A rationale. Et inar
rationalis. A rationale quod locis princi
palibus tractantur. quatuor. Ante
rem in re. apud rem. post rem. donec
quod locis si septem. Appena. a re. a cau
sa. a tempore. a loco. a modo. a materia.
De quibus plene incipimus scire ab diximus.
In re. quod locis sunt. duodecim. a re. a par
te. a genere. ab specie. a differentia. a pro
prietate. a circumstantia. a quod locus recte in
se. Alio a maiore. a minore. Alio a
re a maius. a proprio. a definitione. a nomi
ne. a multiplici appellatione. a initio.

partem con- rueramus. quam p[ro]phetam uocam[us].
Aut cum secunda p[ro]posita quaestione primam trac-
tamur. hoc quando facimus uel cū elegantiā u.
n[on] dicitur. sed faciamus uel cū prima quaestio cōtra
nos uel defacit. & n[on] est in primo loco ponendū.
Hypophoras semper inducimus non s[em]p[er]. Nā
legant[ur] ratiō ē cum aliquando dissimulare ac-
m[od]o ita respondere quasitū n[on] subtrahimus.
Possumus postea ponitionem. hypophoras indu-
cere possumus. quando huiusmodi p[ro]positio ē &
forte et responsio uel inducatione ueritatis.
In hypophoris quae cauenda sunt. ne plene. Nā
p[ro]p[ri]as ponantur. Quod cōueniētiā. quando fa-
ciuntur duobus rebus. aut inridendi aduer-
sari gratia si hoc augere de quonulla quae-
tio ē uel p[ro]p[ri]as uel h[ab]ere facit. Aut si dicitur p[ro]p[ri]as
aliquid ostendamus ut de rege alexandrino.

Quo modo inuenimus hypophoras. tribus.
ad imitatione uerborū. imitatione deprecatione.
Quod differt hypophora ab antiphora. hypopho-
ra ē inuenio aduersae parit[er] antiphoras
positio ē. Quid ē argumentatio. oratio ipsa
qua exequimur argumentum quod p[ro]bat[ur].
Quod sunt genera argumentationum duo. p[ro]
inductionem quam graeci ep[ist]ot[us] ut h[ic] uocant
& p[ro]p[ri]as orationem quam antithymema appel-
lant. Quid est Inductio. oratio. quae rebus
non dubis capiat. adfensionem eius cū quo
inferuntur. In hoc genere quid obseruandū
est. ut illud quod inducimus p[er] similitudine
eiusmodi sit. ut ab aduersario necesse sit cō-
cedi. & n[on] intellegat quos p[er]tinet ille p[ri]-
mae inductiones. Cur ita q[ui] aut Inducti-
o inofrae non expandebit aut male r[ati]-
ponendo longius p[ro]cedere. Interrogationē
sine. & n[on] h[ic] ex t[er]m[in]o ē ut utraque
aut concedat aut negat. Sine qua sit quid
faciemus ostendenda similitudo ē exp[er]-
quae ante concessit. Quid si concedat
dudenda argumentatio ē. Quid si acober
aut elicienda responsio ē. Aut q[ui]m t[er]m[in]o
n[on]at imitatur confessionem. p[ro]p[ri]as
consequitur deludē. quid inuocatio quo
aliquid p[ro]bat[ur]. hoc g[ra]eci quid uocant. exey

MEMA quod dicitur a syllogism[us] philoso-
phorū. Nāthymema p[ro]p[ri]as. hoc syllogism[us]
bationem enthymema ex p[ro]p[ri]as. Item
quod syllogism[us] plenus ē omniū p[ar]tibus p[ro]-
bationis. enthymema nomomēbus. quae p[ro]p[ri]as
p[ro]bationis p[ro]p[ri]as. exequo o[ra]tio ē d[ic]to. Quid
epithymema exequo o[ra]tio ē d[ic]to p[ro]p[ri]as
u[er]o ad sumptionis. ne p[ro]p[ri]as p[ro]p[ri]as. possunt in-
ducere locor cōm[un]is. & exempla d[ic]to p[ro]p[ri]as
possumus. Est epithymema laetor exequo. quae
r[ati]o genera enthymema. v. d[ic]to cōm[un]is p[ar]adigma-
t[ic]o. syllogism[us] t[ic]o p[ro]p[ri]as a[rg]u[m]entatio d[ic]to
obus. enthymema a[rg]u[m]entatio p[ro]p[ri]as p[ro]p[ri]as.
In p[ro]p[ri]as enthymema a[rg]u[m]entatio quid obseruandū ē ut
u[er]o h[ic] utamur. dea cōm[un]is cōm[un]is laetationem
ut enthymema a[rg]u[m]entatio frequenter utamur. Quid
in p[ro]p[ri]as enthymema obus obseruandū ē ut h[ic]
u[er]o utamur. cum deo c[on]f[er]at. cum d[ic]to c[on]f[er]at. & c[on]f[er]at.
p[ro]p[ri]as h[ic] a[rg]u[m]entatio generū d[ic]to. & c[on]f[er]at
d[ic]to. & p[ro]p[ri]as. cōm[un]is quā iudicium.
Exergasia id est eloquio enthymema a[rg]u[m]entatio qualis
ē de d[ic]to. Neosom[us] breuis quā obus
enthymema uocantur. id est cōm[un]is. Nec
p[ro]p[ri]as quā p[ro]p[ri]as enthymema d[ic]to. id
longum. Inom[us] argumentatio id est inom[us];
quaestio obus quid obseruandū ē non t[er]m[in]o
ut u[er]o d[ic]to Inductio. u[er]o & inuoc[us] sibi
omnes coherere. & sine concocentat. Ne h[ic]
u[er]o d[ic]to cōm[un]is uideat[ur] oratio. nouissima
quaestio qualis ē de d[ic]to. quae ad d[ic]to nobis sub-
t[er]m[in]at ad p[ro]p[ri]as. aut quae ip[s]a sit. epilogia.
Epilogia quaestio s[em]p[er] cōm[un]is ē ut u[er]o; p[ro]p[ri]as.
Q[ui]m ad d[ic]to t[er]m[in]o magis p[ro]p[ri]as quā ad p[ro]p[ri]as.
Inon a[rg]u[m]entatio iudicis. ad d[ic]to s[em]p[er] p[ro]p[ri]as
q[ui] d[ic]to. & hyp[er]hexaer[us] h[ic] p[ro]p[ri]as. i[st]is
dam addit[ur] h[ic] p[ro]p[ri]as orationis. quae ista est t[er]m[in]o
aliquid in actione subtrahimus quod tunc facit
non u[er]o. cum ē t[er]m[in]o nobis r[ati]o g[ra]eci s[em]p[er].
quae ad u[er]o p[ro]p[ri]as p[ro]p[ri]as. C[on]f[er]at t[er]m[in]o t[er]m[in]o
t[er]m[in]o sed cū nobis p[er]iculoso est quod
nec ad u[er]o s[em]p[er] p[ro]p[ri]as p[ro]p[ri]as
uel innotat uel p[ro]p[ri]as. cōm[un]is cū subtrahit
neosom[us] de d[ic]to p[ro]p[ri]as quā nec ad u[er]o
ut p[ro]p[ri]as. non iudicis s[em]p[er]. ut illam a[rg]u[m]entatio

In qua nouerca apitrat redenta ē q̄ duplicatus pe-
cuniam obtulerit ut priuigium opus figerent hicon
filius debet hac ratione subtrahere quod nouerca du-
plam pecuniam obtulerit & quod apitrat redenta ē ne
apitrat redimatur neque idamendū ē p̄tate.
Cum pat̄ non p̄p̄nat quod ignorat. anacofaleosif
pat̄ ē orationis in inopari epilogonū. quos par-
ter epilogonū. et ē. enumeratio id est anacofa-
leosif. indignatio id est diosis. miseria. id est
toecus. sive elop. In anacofaleosif quid observa-
bimus ut a uariis inducamus. Quando ea uer-
mur. quod uerba paratationem facimus. aut quan-
do in multas quaestiones causa processit. In
hac quidem obseruandum ē ut summa quaeque re-
p̄damus & non non parat paratūm reuocaa-
mus. hac possumus ut & alia paratationis
possumus. Ubicumque iudicis memorat & inen-
daē. quod epimeris mon. uocamus. indignatio
id est diosis unde sumatur. Ex locis argumētū.
Nam his non tantū p̄bamus. uerūtm̄ & non a uerū.
Con quaesitio id est miseria quibus modis sum-
tur. quibus & indignatio ē locis argumētū.
Paratatione in fine tam amoratationis ut conur.
Inmo ubicumq; materia p̄nisiō & plerum-
que indignatione principiorum aut narra-
tionis. Sed & quaestionum nonnum quāquid
catholu in epilogis. seruandum est. ut breuissimū
qm̄ cōmatus iudex statim dimittendus ē. desen-
tentia non ferenda. dum aduersario ita statuit
& cum in p̄p̄nā misericordiam puocatur ē la-
mis & iam cōmatus statim debet forte statim
nam dum p̄nobis mouetur. **SCOLIA**
ENCHIRIDIS LIB. II. FORTUNATA
NI NOVELLI EXPL. ARS CULI
RHETHORICA INCIP. LIB. III.

Odispositione Quot sunt generalis modis di-
positionis. duo. qui. naturalis. Id est utilitatis
& artificialis. Quando naturalis ordinem
sequimur. similis nobis oboritur causa. quid
si aliquid occurrerit necessitate utilitatis
ordinem inmutabimus naturalē & quid
sequimur artificialem. quod modis narra-
tis ordinis. octo. quicquid orationis. p̄tate
p̄ in eternitatem. p̄ statum. p̄ p̄p̄torum parat

aeque uerba per confirmationis ac reprehensionis
discrimen. per generalis & specialis quaestiones
p̄ principales & incidentes. Prima quaestio sēp
eadem ex utraque parte tractatur. non semper.
Nonnumquam enim quā quaestionem. primola
a tractat. aduersa pars. eadē altera nouissi-
moloce ponit. Cum hoc utriusq; expedit causas.
Aliud enim aliud coram prius expedit. Alioquin
semper p̄p̄toris aut accusantis arbitrio dicitur.
Qui rerū gestarū ordo ē. celsus. tradit. primos fir-
mum aliquid ē ponendum. nouissimū ē locum
fortissimum inbecilliora in medio collocanda. Cur
ita quia & in hāc mouendus est iudex. & nouissi-
mo in pellendus. P̄ r̄tēo non plerumque grauis-
simum. quidque primo mouendum ē. utique ne
illū expectans iudex. reliquas defensionis. si aduer-
sus. hoc est aliquando mutari potest. si laus nulla
palam falsa erunt grauisimorum defensio diffi-
lior. unde tractat prius accusatoribus fide. id ē
cum ea quam laus obiecta fuerit ne refutamus.
Adgrediamur ad ubi am crimē. In iudiciis
omnia infirma ēē credonabur. hic quid facimus.
Praeparatione utimur quae & ratione datur dilata-
crimē. & defensio p̄m̄tatur. & quod non fa-
am diluerimus timere uideamur. Concaetia
no criminum cuius ē accusatori. Quid sp̄p̄tatio
defensio. & locutio quib; partib; conficitur quan-
titate uerborum & seruaturae qualitate. In
uerbis quid obseruabimus. ut copia abundet.
Copia quomodo gignatur. legendo. dicendo. no-
uando. excedendo. Inlecone quid obseruabimur
ut uarios aut r̄p̄s uariarum materiarum
legamus. Indicendo quid obseruabimus ut p̄p̄
at multas dicamus. quae sint aut p̄p̄ia aut
cōp̄p̄torū. aut q̄dum uel studiorum. aut nau-
ticar. iusticar. r̄on. & de iure civili. Teratius mo-
dus ut nouius uerba. quae tamen parat debet
mus attingere. Nam & de nouum uerbum fa-
cere possit leue & decorū. & p̄p̄tate p̄p̄torum homi-
nes. quae t̄p̄tate p̄p̄torum. Uerba quibus modis no uantur
dixit. uerbis utendum ē. ut nouum publicano
neca. signat. Uerba quibus modis no uantur
primo graecia p̄p̄torum. ut noua. ex his pla-
na confingamus. De hinc p̄p̄tate p̄p̄torum

X bonaqi
quod peti
da edicis

ut cicero foras solutus sit; & per orationem nobis
re possumus. ac ab auctore. aut ait autum niteam
& por-pendo. cicero per-ptionem. Ex oratione
uerbis quid praefat quod non quidem generis uer-
ba sed alie accubant. Quaeque sunt una est ex or-
tationis. Id est quod paratibus confat. quatuor qui-
bus. augetur in laetitia conuestas aut difficili aspi-
bus. Metaphrasin facias. ut de tempore affide-
as ab eo de uerborum copia bonitas quoniam admodum
comparatur. ut mala uicimus. de prima ad pla-
mus; Quae sunt mala uulgaria obsoleta aliam
genalia. obsoleta splendida antiqua propria
translata. Uulgaria ergo quae sunt. quibus
utatur uulgus. Id est indocta sine potestate. atq;
lectione. Nam quaedam uerba quae quoniam
ut obsoleta sunt. & illis melius expedita or-
atio. ut mareus tullius & ferracius & sicomelica
las dicere non aut pedicet; Aliena uerba quae
quae non sunt oratori a commodata sed histori-
co aut poetae ut figentorem & gemet comel-
quatum dicamus & ratiocin & alibi com; Gen-
alia uerba quae quae propria sunt quaedam
genium. Sicut his pauci non culicium uocant.
sed & geonimine anconae & galli facindor pfa-
cessi; & romani uerba macula plurima & neu-
tris masculino genere potius enuntiant
ut hunc theatrum & hunc prodigium; Ob-
scura quae quae nimis praefata & la pauca
et uerba in his in alie leguntur; Quae uerba
splendida quae natura suauitida sunt quae
copulata facilius claritatem suam ostendunt.
ut quod triremem quam in solo fluuium ante me
liquit; haec magnificencia atq; magnitudi-
nis; Locis accommodatae. non omnibus. Cum ha-
quae quae la per ter causas ppe lue. quae ha-
humilia desiderant. ut loca & in calis cerebro
sit comitatus. Nam aliquando res per oes humi-
libus uerbis in uerba sua pferunt. ut mul-
toscuer romanos uirgis concidit. & pro-
cluentio postea oram meruiss & postridi-
as ante quoniam lucas capel combustus e. nam
concrematur; Uerba semper longiora cedebant
non utiq; semper. Nam aliquando & breui-
as & splendida. non longioribus uerbis de ora-

& latior fit oratio. Uerum sed non semper id ad for-
tandum; Uerba si quaerantur ponenda sunt longio-
ra in fine locutionis ut ipse me causa campis poe-
ne docuit. Continuitur quid quidam sententia tranque-
mus uerbis breuioribus finemur. ut quod huius
remali sunt obit. & quod in causa bonis sunt pro-
Habeo de conuincit uerbis in singulis quae ob-
seruabo. Ut natura eorum considerat. Semper
quidam sanoliticum in ista uel uel uel. aut gra-
uia aut splendida & plima. alias contra dura-
leuia. sordida. exlia. De quibus facilius aut
ludicari quam oratione tradidit. A
quali illud magis inespienti est. a lon-
ga. Nam ut ad as plures breues & plu-
ramos syllaba. Quid hic alud obseruabimus
quae uerba magis in aetate sunt ea potius elo-
ceni quae uerba eusoma appellat; Id est quae uoca-
lia. ut proglia alud & ratiocin. alud & ho-
rum cum potius & alia struatur dicere alud
lucq; natum antiqua uerba quae magis in aetate
fuerat. quae non ad as & alibi uerba in aetate
saligia carmine non in haec supra docuit freu-
tanda. Propter obsecuti uerba in pma uerba quae
pariter orationis magis desiderant principia
& narrationes. Quod graues orationes. senten-
tiae & sublimiores in omni locis. Nam plerumque
proprie uerbis pulchre & graue explicantur
ut quae uerba uel hanc in eppe do & ratiocin. hanc
per laurora ante cedebat. & loci. In locutione
proprie & as uerba uerborum captandus. an. & sig-
nificationis. hanc dicat oron. dicunt dicat.
F. lumine pro dictum uerba uirginem captam
translatione uerborum quod ex causis uerum
quatuor. quibus. Necessitas. decoris. bre-
uitatis. breuio. & illa illa bre. translationes.
ponimus. quae non uerbis sed nomini; & as
laas in uerba. Uerum cum aetate uerba
hanc pulchellum laurora appellat. & cicero
clodiam palatinam mediam. In translatio-
ne quid obseruandum e. ut non longe sumatur.
si quando libentius uerbum aliquod graue forem ne
omnino pcept abruptuq; uidetur quoniam
modum id ponemus. aliqua uerba cunctiore ad
municulo fulciem uerba in aetate pae aut quod in modo.

duarum consonarum in eam fluxum non monosyllaba unaplena iungantur. ne breuia multa dantur. ne longa nemulta. neula inasymabaprioris uerbi eadem sit quae prima posterioris. Ne prima & ultima officiant obsecrationem uel exilib; uerbis; aut syllabis uel de formatur oratio. Ne plures gentes plures iungantur. Quando uiamur seruat magnum cū aut indignatio aliqua aut nimiam miseria. Quae conpositioris ordo ut ante ponamus gentem quoniam species; Communia quoniam propria. Remota quam proxima. Leuota uerba non nimis longe differamus; ut ueluti plerūq; in dictione quam naminib; uiamur. Nisi uel melius cadent nomina & maiorem ut habere nouissime conlocata. Item a uerborum ne ordo faciat ambiguitatem. Quid aliud in structura obseruandum ē. Ne studium operis appareat. ne cōtinuum numerum uerbis inuicib; compleamus. ne in ingrossa sint omnia. ne dissoluta. ne eodem modo structura saepe uiamur. In genere tribus dicendi quae structura frequenter utenda: in dictione in structura in silaudatio sit rotunda & plena sūctu peratio rotunda & graui; Inde liberatio plana & graui; In iudiciali rotunda. Quid in generibus orationis inueni plana; In mediocris rotunda & plena in apla rotunda & graui. Quid in parabus orationis in principis rotunda & graui; In arretratione rotunda & plena. In excessu rotunda & graui; In paratione rotunda & plena per orationem omnem. Quid in generibus argumentationis in offa tota id est in ductione plana & graui; In enchiridmate id est in restrictione uero pro genere in thymonae fuerit. In elencho rotunda in dictione & graui; & plana in syllogisticis rotunda. Quae agentum per se quae structura frequentius ut debet orator omnibus parari. Senectus uetus in p. & quaeumq; ē graui; pro plana & graui. Iuuenis miles & quaeumq; colorata persona ē rotunda & graui;

Memoria qualis ē naturalis & artificialis quae in solam per se ut naturalis orator

uendat sit. In leuota natia adiuuanda; Quae tra qm utraq; sine altera leuipē. In omni memoria quid dicitur uandū ē. ut non tota in eam committamus. uerum & amem per optamus. Scripta sola in mo & agitata. & quae ut ab aduocato per te dicat. Semper uoquod dicat sine ordine reputamus. non semper sed oportuit locis disponere ad bonum. In memoria quid plurimum ualeat memorat in eam quae quae dicimus quasi uidemus. Siquidem dicitur uiamur alia quae dicitur sine prouideamus etiam memoriae qui prius ostendit simonides. Ex simonide facio deonius uio quid dicitur in uia uiamur memorat. signat animo sedibus nuntiatur per uel cogitatio aliquid signat ad uiam similitudinem conlocauimus. In hac exercitatione quae uideatur etiam madat & scripta & in eam orator; quae melior & simplicior memoriae accipit uel longior subit oratio per parat dicitur. Cur tra qm dicitur si quidam termini ut contextum uerborum. Quod difficillimus continua & crebra meditatio. parat deinde ipsas repetituras ordo coniungat. & hic quae difficillius. haec in aliis quae opponamus notat & in eam per te optamus; & hic domo ob hanc ediscamus quib; scriptis; quem admodum ediscendū uocem modica & magis murmurat; Tam uia saepe nos compomus de; de eam; quid uel maxime memoriam adiuuat. diuisio & conpositio. per memoriam uel memorat ordo seruatur. sicut accepimus de simonide conuio. Quae prima pars memoriae exercitatio & labor. quem admodum haec exercitatio; primo poematibus de hinc orationibus; nouissime o portibus durioribus qualia scripta sunt. Cuius quae nos medicamur facilius accipimus tenemus. qm ut quoniam auocatur in eam. & post istam cogitationem uellectionem nihil amplius animo cogitamus & statim capimus quidem de tempore ad uerbum ediscendū ē sicut per se per se. Siminibus res per passas tenemus de hinc uerba de tempore accommodabimus; Quid aliud in hac obsequia binimus in eam uiamur nobis ignoscere;

2. plana in gnomi
co graui. In para
disgnatio

matris sed quafiam quadam confidenti uerecundia
 si in re turpitudine erit quoniam fieri poterit. Quocirca
 ludicem ad personam edignitatem suam sona ad reidignita-
 tem quas de periculo suo in tutiorem locum refugiemus
 sed summa leuique cedonot. Despicere ut potius sus-
 picionem quam merendeamur. Laborabimus autem
 ut ut confusa utraque dignitate et personae plus fidu-
 ciae in honestate quam in turpitudine habere uide-
 amur. sed ut impidius hoc genus principandi dephar-
 dantur. dabo exemplum quod habuit in tullius cum in
 scauro loqueretur. Erant enim in controuersia amphido-
 xos quippe qui intererat dignitate personae in scau-
 riprem erat turpitudine criminis de peccatis re-
 pedundis. Utrūque in principio statim ita confudit ora-
 tor ut et turpitudine criminis dignitate personae com-
 geret neque tam en largi tamen in eque exultatione
 ita ut ex promat nonnulla etiam in suspicionem a-
 ximefuit oportundum. scauro uero non ullo suscepto cum
 quoadio sine offensione ac molesta. & cetera in para-
 doxo id est in male opinionis schemate. Ubi et persona et dig-
 nitas pariter laborant longioribus principibus uendunt
 et purgandis suspicionibus operam tribuenda. et dimisse
 loquendum sequendum aut sententiam uerbum etiam
 prius blandicias sed et querimoniam quasi falsi in lae cri-
 minis et falsae infamiae compositae aduersus nos. pinus
 dia etiam submissiore toto corpore confirmat adue-
 recundia summisso uultu oculis terra inueniatis neque
 illa acriter sed si possessionis etiam in ore simulacrum
 adoxo id est in humiliter genere materiae proxima sermo
 ni debet esse principia neque sententia saltem peccatis
 neque uerbis ultra modum ornatis nec struictura
 grauiore sed quasi resoluta et simplici. Ubi autem
 omni sententiarum quod in principibus adhibem-
 ea esset obicit ut rem ex prioribus et hoc ad com-
 munitatem et dicat omni inesse illa reuindicare
 Propterea quod quantoque minora sunt et tanto
 crebrius et magis in multis careere possint necesse
 oportere spectare magnitudinem rerum et personarum
 quam rationem equi et iniqui ueritatemque falsi
 candem esse horum in minimis uel in maximis talia
 principia sunt pleraque apud demosthenem in his libris
 qui inscribuntur idiomata et magis apud lyfion et apud quos
 da ex multis uerbis; certe in tullius cum pro archiadi-
 ceret non aliter exorsus est.

Dialoca est bene uti pueri dicitur ad disputandum autem
ut q: uerbi uerba uti pueri dicitur ad disputandum autem
Simplia sunt quae unum quidam significat ut
dicimus homo quid dicitur pueri dicitur ad disputandum autem
disputat quoniam ex duobus non possumus tamen in simplici
cuius unum est Nam ex definitione in lustrum dicitur
est enim id est simplex quod unum quidam significat ut q:
homo dicitur ad definitionem quoniam in lustrum dicitur
loquor Quamuis enim unum uerbum sit non habet
mensuram simplicem significationem Siquidem significat etiam
personam quod quidam dicitur ad definitionem obnoxium est uerbum ut
fieri Nam dicitur ad definitionem adfirmari potest Omnis itaque
maius secundum personam uerbum quoniam in lustrum dicitur
tamen in lustrum dicitur ad definitionem uerbum ab utroque
simplici non habet significationem Siquidem quicquid
dicitur ambulo & ambulationem facit intelligi & ipsum
qui ambulat Et quisquis dicitur ambulas similiter dicitur
fit & amplexus significat dicitur quod dicitur ambulo
nihil aliud quam ipsam significat ambulationem quae
obtemperat personae uerbi simplicis non habet
& non dum adfirmari aut negari potest Nisi
taliter uerbi sunt quibus necessitas coherere personae nisi
etiam consuetudine loquendi ut cum dicimus plures
nisi quid etiam si non addatur quis plures autem
tamen quia intelligi non potest Inter simplici
mentem Coniuncta uerba sunt quae sibi connotant
plures significat ut cum dicimus homo ambulat
aut homo festinat in montem ambulat & si qua
le Sed coniunctionum uerborum alios sunt quae sen
tiam comprehendunt ut quae adiectiue expectant
Aliquid ut eadem ipsa quae coniuncti diximus Si supra
has uerbum quod positum est quoniam in uerbo
coniuncti sunt homo festinat in montem Tamen
adhuc pendet aetia Separata signat
his coniuncti uerbi quoniam in lustrum dicitur
restat uerba est in metra quae sententia
est per horum horum item duae species sunt autem
nisi sententia comprehenditur ut uerba ut
sunt eadem obnoxia ut est omnis homo dicitur ambulat
aut omnis homo non ambulat & si quid huiusmo
di est autem quae impletur sententia ut dicitur pueri
positum animi adfirmari tamen negari
possit ut cum imperamus ut optamus ut exhortamur

et similia nam quisquis dicitur ad definitionem uel
nam pueri ad definitionem uel dicitur ad definitionem non potest
argui quod non dicitur autem dicitur quod dicitur
nihil enim adfirmari autem negari Ergo et alia
sententiae in questionem ueniunt ut dicitur utro
requirit Sed ille quae requiritur autem simpliciter
sunt autem coniunctae Simpliciter sunt quae in nulla
copulatione sententiae alterius sententiae ut est
illud quod dicimus omnis homo ambulat Coniuncte
sententiae quae in copulatione iudicatur ut est si am
bulat mouetur Sed cum dicitur coniunctio non senten
tiarum iudicatur tam diu est donec ueniatur ad si
ma Summa est autem quae conficitur ex concessis
Quod dicitur tale est quid dicitur si ambulat mouetur p
bar uel aliquid ut cum hoc non concedo uerum
esset & illud dicitur quod dicitur ambulat Et si am conso
quatur quae am negari non potest Id quod mouet
autem est illud dicitur quod non mouetur ut conso
quatur Summa quae non non potest non conce
ditur quod non ambulat Rursus si hoc modo uel
dicere homo itam bulat simplex sententia est
quam si concedo & alia quae aliquid expectant
ad correctionem sententiae sententiam comprehen
dunt Admixtae aliam quisquis autem in bu
lam mouetur & hanc & am concedo ex hoc
coniunctione sententiam Quae in lustrum
enim quae non & concessarum illa non inaso
quitur quae am necessario concedat Id est homo
non mouetur his breuiter contrariis singulas
partes consideremus Nam sunt primae &
duae Una est huius quae simpliciter dicitur ubi
est quae in materia dialecticae Altera est huius
coniuncta dicitur ubi am quae in opus apponit
Quae de simplicibus est uocatur de loquendo
Illa uero quae de coniunctione est in res partem
diuiditur Separata enim coniunctione uer
borum quae non implet sententiam illa quae
implet sententiam ut non dicitur facit
quae sententiam uel dicitur utroque requiritur
de loquendo Illa quae in lustrum implet sen
tentiam ut de sententia simplicibus iudicatur
uocatur de loquendo Illa quae in lustrum pre
hendit sententiam ut de ipsa dicitur copula
tione iudicatur donec ueniatur ad si ma

uocatur de proloquiorum summa hanc ^{et} singulari
partem diligenter explicemus. Verbum est uniuscuiusque
signum quod a uocante possit intelligi ad loquen-
te platum. Res est quidquid uel sentiat uel intelli-
gitur uellat. Signum est quod & se ipsum sensui & p-
ter aliquid animo ostendit. Loqui est articulata
uocis signum dare. Articulata autem dico que
comprehensibiliter potest habere omnia quae definitio-
nari recte definitae sint & utrum actionis uer-
ba definitionis alius definitioibus sequenda fue-
rit intelligi dicitur. Locus quo definiendi disciplina
tractatur. Primum quod infra accipere licentur. Om-
ne uerbum sonat. Cuius est inscriptio non uerbum
sed uerbi signum est. Quippe inspecta a legente
litteris occurrit animo quid uocis praeputat quid
enim aliud littere scriptae est quae se ipsas oculis p-
se uocis animo ostendunt. Ex paulo antea diximus
signum esse quod se ipsum sensui & prae se aliquid
animo ostendit. Quae legimus igitur non uer-
ba sunt sed signa uerborum. Sed ut ipsa litterae
sit pars minima uocis articulatione ab utrumque
men hoc uocabulo & ut appellemus litteram
etiam cum scriptam uidentur quamuis somnia
tacta sit neque ualla pars uocis sed signum partis
uocis appareat. Itaque uerbum appellatur cum
scriptum est quamuis uerbi signum id est signum
significans uocis non eluceat. Ergo ut eo p-
dicare omne uerbum sonat sed quod sonans
habet ad dialecticam. De sonore enim uerbi agitur
cum queritur uel animo ad uertitur quomodo
calum uel disputatione leniatur uel concu-
sione delinquit. Item consonantiarum uel in-
positione no deat uel congectione asperat.
Et quod uel qualibus syllabis constat ubi poe-
ticus rhythmus accentusque a grammaticis solari
autum tractantur negotia. Etiam enim de
his disputatur praeter dialecticam non est
haec enim scientia disputandi est sed cum uer-
ba inter rerum quomodo de se ipsis obin. Verbo-
rum autem illa quibus de his disputatio. Na-
cum de uerbis loqui nisi uerbis nequeamus
& cum loquimur non nisi de aliquibus reb;
loquimur. Occurrit animo littere uerba
signare ut ut res esse non desinant. Cum

ergo uerbum ore procedit si propter se cadit id est
ut de ipso uerbo aliquid queratur. Aut displicet
res est utique disputationi quaestioni quae subiecta
sed ipsa res uerbum uocatur. Quidquid autem ex uer-
bona uocis saltem in uocis & ipso animo tenet
Inclusum de his uocatur. Cum uero uerbum pro-
cedit non propter se sed propter aliquid aliquid signi-
ficandi dicitur uocatur. Res ipsa quae in uerbo non
enim uerbi in mente conceptio siue habet uer-
bum quod significare possit siue non habet nihil
aliud quam res uocatur. p- priam nomen in haec
go quattuor distinctae tenentur. Uerbum de bi-
lem dicitur res. Quod dixi uerbum & uerbum est
& uerbi significat.
Quod dixi de uerbo uerbum est neccamen uerbum sed
quod in uerbo intelligitur. & animo significat quod
dixi de onem uerbum est sed quod iam illa duo simul id
est & ipso uerbum & animo p- uerbum signi-
ficat. Quod dixi in uerbum est quod p- ter illa tria
quae dicta sunt quidquid restat significat. Sed exempli
haec in uerbo de res p- p- facit ut ut quoquam
grammatica p- uerbum. Interrogat ut modo. Arma
quae p- sonationis est quod dicitur est arma p- p- sed
tut est id est uerbum p- p- uerbum. Cetera uero
quod dicitur quae p- sonationis non p- p- sed p- uer-
bum quod dicitur uel animo sensu uel uocis p-
tatione. Sed animo p- sonatione autem uocis dicitur
Cum autem p- p- id quod dixi p- p- uerbum in uocem
dictione facit sunt. Ipso uero arma quod dicitur uer-
bum est cum autem uerbo p- uerbum est dicitur fuit
non enim p- p- p- uerbum est ut eo significat uerbum
uel bella quae gessit aeneas uel uerbum dicitur aeneas
uel uerbum heros fabricatur est. Ipso uero bello uel
arma quae gessit autem ingessit ab aeneas ipso
Inquam quae uerbum gessit autem uerbum uerbum
Quae quae in uocis dicitur uel dicitur non p- p-
semus autem gessit quae dicitur in uocis dicitur non
p- p- non p- p- uerbum. Ipso ergo p- p- uerba
sunt neccamen dicitur neccamen sed res. Quae
p- p- nomen in uocis uocatur. Tractandi uerbum
nobis in hac parte dialecticae de uerbis dicitur
bus dicitur uerbum dicitur. In quibus omnibus
cum p- uerba significat p- p- non uer-
ba nihil tenent de quo non uerbum dicitur neccamen

47
32

de origine uerborum uolopaulispacipias nullum
parcomsuscepti operis preordmisse uideamur
Stoici autem more quoscuro in haere uideor inder
nullum esse uerbum cuius non certa explicatio rigore
sit & quahoc modo loquere facile fuisse diceres
hoc in finitibus sequi; uerbis autem uerbi origi
ne precepsit eorum rursus de origo dū esse donec pue
ri uerbo utroque sono uerbali quas similitudine con
ciat ut uidemus ueris annuam haec uerborum
humitatis uolumbalum tubarum clangore
strepore ceterorum Peripatetici in hac uerba
istam sonare ut ipsi serosque his uerbis significare
Sed quas sonos et quatenon sonant in his simili
audinet ac ualere Ut si lenē uel asperum sensum
tangunt lenitas uel asperitas litterarum ut
tangit audientia sonumina peperere Ut ipsum
lenē audiamus lenē sonat quatenon asperita
tem non & ipsi sonumine asperum iudicant lenē
eā uerbis audiamus uoluptas asperum di
cimus et uox facit ipsi audire ut uerba len
tiora et aliquid in sua uerba gustum respici
tam lenē sonumine tangit audientia haere
intraque asperum est lena & uerba presuau
diunt uerba sic illa congruunt haec quas cu
nabula uerborum esse crediderunt ubi sensus
rerum cum sonorum sensu concordarent
hinc ad ipsam in se ferē similitudine cessasse
licentiam nominandi ut cum uerba causa et uer
ter adiecta sic quod ipsi uerba asperitas cum do
loris quem et uerba asperitas concordat & cura
tione non propter asperitatem doloris sed quod lon
gitudine et quadumque & in membris ceteris
lignosimilibus asperitas sine inde ad abusio
nem uentū ut uerba et uerba non res similis
sed quas uiuanae quidem similes habet & signifi
catio parui & in uerba uerba parui eē quod non
modo nihil minus sit sed aliquid & a
creatur dicimus tamen propter quod am uerbi
tatem in uerba paruo Sed haec abusio uocabuli
In potestatem loquentis est habet enim parui
uocum in uerba non dicit illud magis pan & ad id quod
in uerbo uerbum ostenderet quod cum pisanadiet
in balneis quia pisanum nihil sit in balneis; similes pisanus

habeat unde rationem a se habet dicitur propter quod
ubi ipse abusus est ita vocabulum non notis loci
similitudine sed quadam uicinitate usurpatum est
Quod si quis dicat homines ipse abusus similem in auctore
fieri & inde ipsa nomen esse nomen stultum
est repugnare cum abrenuntium abhorreant & u
trumque a se est Illud tamen bene accidit quod
hoc non exemplo diuicare iam possumus usque
distans origo uerbi quae de uicinitate adripitur
ab ea quae de similitudine ducitur hinc facit ap
gressio usque ad nomen Nam lucus eo dic
tus putatur quod minime luceat & bellum quod
res bella non sit & foederis nomen quod res
foeda non sit Quod si a se est ita per dicitur
ut nonnulli uolunt redit origo ad illam uici
nitatem Cum id quod sit ab eo propter quod sit no
minatur Nam ista omnia uicinitate accepta
et ex multis partibus efficitur Aut effici
entia ut hoc ipsum a se est ita per dicitur quem fo
dus efficitur Aut efficitur ut putetur quod
eius effectum putatur est creditur dicitur
id quod continetur ut autem ab orbe appel
latum uolunt quod a se est ita per dicitur
circum dicitur solus Cuius rei & uerbi uis mem
nitiua aeneas urbem designat Aratro autem
id quod continetur usque horreum in uicinitate
littera ad firmum & ab hordeo nominatione aut
pabulionem ut uicini horreum dicimus &
ibidem ita condat utelapartecotum
ut mucronis nomine quae sit in mapar sigla
dicitur gladium uocamus uelator opar sue
capillos quae capitis pilus Quid ultra puehar
quid quid aliud ad inuenerit potest aut simi
litudinem rerum & sonorum aut similitudi
nem rerum ipsarum aut uicinitate aut contra
rio continetur & quid debet originem uerbi quae
prosequi non quidem ultra soni similitudinem pos
sumus Inuenerit uerba enim uerba quorum
origo de quatuor reddi possit aut non est ut ego
arbitror aut late ut stori contendant illi de
tamen paululum quomodo peruenit putat
ad illa uerborum cunabula uel super tempus
usque ad eos semina ultra quod querit origi
nem uerbi Nec si quisquam uelut potest quae

quam in uerbo Nam abnuntius syllabos Inquit
ultra locum oban & consonantiae uerbum
hinc uerbi primae uerbi uelut uerbi uerbi uel
nuntius Gratissimum & quae si uelut uerbum edere quod
ad probatiam loquendi consuetudo Cum de qui
busdam uerbis ea si subtrahimus ne non erent cau
rem Nam unde est quod amara dicimus liben
tius quam a se est & habet non habuit & in hunc
modum innumerabilia Ergo cum dicitur musum
sonus uerbi uelut dicitur est quae si uelut uerbum congru
it quae si significat laem ex illa uicinitate per
id quod Efficitur hoc est quia uolentia sunt dicitur
uincula possunt uideri Cum enim quod aliquid
uincatur Inde uerbes quod ad inuicula quibus in
nuntiat nexibus prehendunt hinc iam propter simili
tudinem inuicem uerbum uerbum uerbum
Appellatur hinc terra quae pedibus hinc in
tum flexuosa & critica est uelut dicitur Sicut
uia quod uelut pedum terra est magis redit uerbum
ta redit origo ad illam uicinitatem sed facia
mus a similitudine uerbi uelut uerbi hoc est a se est
efficitur Quae per gome quae si uerbum quae uerbum
dicitur est respondet a se est Quod flexum uelut
in uerbum uerbum uelut dicitur dicitur uelut dicitur
etiam quae uerbum uerbum uerbum uerbum
uocare Persequitur querere uelut dicitur
flexum dicitur & hinc respondet a se est
dicitur Instat atque exigit uelut dicitur
nomen dico quid uerbum uerbum uerbum
dicitur Seruatur ipsi uerbum uerbum uelut dicitur
dicimus autur Quae si appellatur & Respondeat
dicitur uerbum uerbum uerbum

& quae si uelut dicitur uerbum uerbum uerbum
congruit ultra quod querit non habet
Quod modis autem origo uerborum corrup
tionem uerbum uerbum uerbum uerbum
& longum & minus quam illa quae dicitur
necessarii nomen uerborum quatuor
res patet breuiter consideremus Uerbi
est quae cognoscitur quatuor uelut
autem tantum quatuor uerbum uerbum
tempore est Porro mouet uerbum uerbum
uindicta aut secundum id quod significat
aut ex uerbo communiter Saltem

secundum sonum & aut ad solum sensum p[er]sona & aut
ad artem aut ad utrumque sensus aut naturam noue
tur aut consuetudine natura utriusque non offen
ditur Si quis nomen & caritur sen regem uel mul
cetur cū audiat euryalum quisenim & iam simi
lilum quā de his hominibus audierit quorū
istā sint nomina non tamen & in illas p[er]tinet
maximam & in hoc iudicet esse lenitatem consue
tudo mouet sensus cum offenditur cum au
dit cocto Nam hic ad soni suauitatem uel insu
auitatem nihil interest sed tantum ualentiam
um penetrabilia utrum p[er] se transeunt effonora
si hos p[er] se notos conignos recipiant Arce autē
mouetur auditor cum enuntiat os si uerbo ad
tendit quē sit p[er]forationis uel si quid aliud in
his diaphanis quā de uerbis traduntur accepit p[er]
uero ex utroque id est ex sensu & arte de uerbis
dicatur cum id quod auri os meum utitur ratione
tat & nomen t[er]apōne ut uenit dicitur opamē
a nox ut auri longa uia syllaba & duobus
ues huiusce nominis p[er]cussit animus p[er]
statam pedem dactylum agnoscat scientia
uerononsecundum se sed secundum id quod
significat uerbum mouet quādo p[er] urbem a
cepto signo animus nihil aliud quam rem p[er]
hinc dicitur Cuius illud signum est quod accep
tū uenit Augustinus nominatio nihil aliud quā
ego ipse cogitor ab eo cum nouissim aut uel lib
hominem meminit ut res forte hoc nomen ue
quime ignorat audierit uel quālium nouit
quā Augustinus uocatur Cuius t[er] simul & sciam
dum fuerit in noua audierit & secundum id quod
significat tunc & dicitur in noua
ipsa enuntiatio & id quod ab ea nuntiat ut simi
adueratur Unde enim quod non offenditur
aurum castitas cum audit manu uentre p[er]
bona patria lacrima uerac Offenderetur autē
si obscena p[er] se corporis sordido ac uulgari no
mine appellatur cum res eadem sit cuius
utrumque uocabulum est Nisi quod illo tur
pitudine quā significata est de ore uerbi
significanti operitur In hoc autem sensum
dum uenit; utriusque deformitas ferre uel
tū notari in meretrice sed aliter tamen uidet

ocubitu quodam iudicem fore ad id & aliter quoque
in luxuriosi cubiculo iaceret Cum uenit tamen uenit
tamq[ue] multiplicem appareat esse uerborum quālibet
uē p[er] se p[er] se summatimque attingimus duplex tunc
ex consideratione sensus nascitur partim p[er] se p[er] se p[er] se
dam ueritatem partim p[ro]pter conseruandam deco
ram quorum primum ad dialecticam secundum ad
oratoriam maxime p[er]tinet Quoniam sensum nec dir
p[er]tinet nec dicitur in aptam nec eloquentiam oport
et semendacem Tamen & in illas facit p[er] se
Id eo poene semper audiendi delicias discendi cupido
contemnit Et in hac imperia multatudo quod
ornate dicitur & iam uereditur & tunc Ergo
cum apparet quid sit uerbum cuiusque p[er] se
manifestum est & disputatorem si quā delectationem
dicunt est t[er]tiorum coloris aspergendum & ora
torem si ueritatem p[er]suadere uult dialecticis qua
sineris atq[ue] ossibus effere bonitatem Quae ipsa
naturalis corporibus nostris nec firmata ueritatem
subtrahere potuit nec oculorum offensionem pa
tere p[er]misit itaque uenit p[er] se ueritatem diuidi
tandam quod dialectica p[er] se t[er]tiorum ex hac uerbo
rum uenit quodam semina p[er] se finit quae
in p[er] se t[er]tiorum nascitur uideamus In p[er] se t[er]tiorum
auditorum ad ueritatem uidentia In uerbis
aut obscuritas aut ambiguitas Inter ambiguitatem
& obscuritatem hoc inter est quod in ambiguitate plu
ras ostendunt quorum quid potius accipien
dum sit ignoratur In obscuritate autem nihil
aut parum quod ad tendatur Apparet sed
ubi parum est quod apparet obscurum est
Ambiguum simile uel ut si quis huiusmodi t[er]tiorum
excipitur Aliquo bono uel t[er]tiorum uel & iam
ut ita dicam multi uo loco ubi que densitate
nebulae nihil ueritatem quod est elucet Ergo
Asperendo prius obscuritate t[er]tiorum aut ubi
Aliquorum patet t[er]tiorum nebulae Capere ueritatem
uideatur aliquid quod t[er]tiorum ueritatem p[er] se
rae p[er] se t[er]tiorum color Inter t[er]tiorum est hoc est
obscurum ambiguum simile Dilucente aut
celo quantum oculis satis sic iam omnium ui
drum deductioe t[er]tiorum est Sed quas p[er] se t[er]tiorum
non obscuritate sed ambiguitate & ubi t[er]tiorum
item sunt obscurorum genera tria;

Unum est quod sensus patet animo clausum est. Ita quod
si quis malum punicum pictum uideat quineque uiderit
Aliquandodonec omnino quale esset audierit non o-
culorum est sed animi. Quod cuius rei pictura scien-
ce alterum genus est ubi res animo patere non sen-
su clauderetur. Sicut est homo pictus in tenebris
nam ubi oculis apparuerit nihil animus hominem
pictum esse dubitauit. Tertium genus est in quo
an sensus absconditur quod tamen sensu clauderetur
nihil magis animo enunaret quod genus est
omnium obscurissimum. Ut si in perit malum
illud punicum pictum etiam in tenebris cogere
agnoscere. Refertur uero dominum ad uerba quo-
rum sunt et similitudines. Constituam
mo quempiam grammaticum conuocatus dis-
pulis factoque silentio suppressa uoce dixisse
temperum quod ab edicti quippe ad si debent scire
Audierunt qui remotius parum quia autem re-
motissime nulla omnino uoce perfricta sunt
horum autem illi qui remotiores erant nescio
quocasu partim sciebant quid esset temperum
partim ignorabant. Illos uero qui magis prope
ne acciperent quid esset temperum prorsus late-
bat. Omnes obscuritate impediebantur et hinc
propter omnia illa genera obscuritatem non
quid audire nihil dubitabant primum illud genus
paterebatur cui simile est malum punicum igno-
rantibus sed in luce peritatem quoniam uerbum
sed auribus aut parum aut omnino non
acceperunt uocem. Secundo illo genere labo-
rabant cui similis est hominis imago. Sed in
non prope uocem aut omnino tenebrioso. Quia
tem non solum uocem sed et significationem
uerbi expectarent. Tertio generis quod om-
nium tenebrius est et tenebrius. In uoluebant
quid autem dictionem esse quidam obscurum am-
biguum simile. In his prope potest quibus uerbum
erat quidem notum sed uocem prope peritatem
nullam nec omnino certam expectarent.
Omnia latius obscurare loquendi genera uita
ut quid uocem quorum satis est clarare
et impedire. Ad uerba notissima ueretur

Uideri uel in dictione magis exemplo quam lon-
ge aliter impediat. Ambiguitas quam obscuritas uer-
bi facit qui ad uerbum et sensum decessit seu com-
magister et illum id uerbum enuntiasset quod de
omnibus notum. Ut puta faciem dixit semagnum
et deinde siluisse. Ad tunc quod lucet hoc aud-
it non ne peritatem. Quid si enim dictum est
quod pars rationis quid si deinde quod situm quid
si deinde quid si deinde historia sagittatur. Ut puta mag-
nus pompaeus quod bellum gesserit quid si com men-
datorum carnium. Quia ad uerbum est magni
et poenae solus potest uerbum. Quid si ob uerbum
neglectam disputationum. In hoc deinde uer-
ba primum et magnus uos erga studia corporis
uasit. Uideri uerum nebula obscuritatis illud
quod supradictum est quod si enim minus semulti-
um. Nam hoc unum quod dictionem est mag-
nus et nomen est et per chorium est. Et pompe-
lus est et uerbum et neglectam corporis
et si qualia uel innumerabilia non com me-
norat sunt. Quia enim per hanc enuntiatio
non uerbi possit intelligi. Itaque rectissime
ad dialecticis dictum est ambiguum esse omne
uerbum. Nec moueat quod apud ciceronem
calumniatur hortensius hoc modo ambigua
se aut audire recte explicare de luce. Idem
omne uerbum ambiguum esse dicunt. Quo
modo igitur ambigua ambiguis explicabunt.
Nam hoc est in tenebras extinctionem lumen in
ferre facie quidem atque callide. dictum
sed hoc est quod apud eundem ciceronem scire
uoladica. Aristo. Denique ut sapientibus dis-
sercet uerbum etiam uerum uidetur dicere. Quid
enim aliud illo loco fecit hortensius nisi si ac-
minem in genu. Ad perferre sermonis quasimen-
co et sua uisus in peritatem calicem obfusa
quod enim dictionem est omne uerbum esse ambi-
guum de uerbis singulis dicitur. explicari
aut ambigua disponendo. Non enim utique
Nemo igitur ambigua uerba uerbis ambiguis expli-
cauit. Ad non enim omne uerbum ambigui-
um si enim uerborum ambiguitatem nisi
uerbis sediam omnibus quas ambiguum non
erant explicabit. Ut enim si dicerem omnis

milior bipes est non ex eo sequere ut horum ex
libris utiq; bipedibus ista conseruere. Itaque
coambiguum esse omne uerbum an duo sententia
an non disputacionem quam uisus sit ista exari
Omne igitur ambiguum uerbum non ambiguae
putacione explicabitur. Non ambiguum utum ge
nera uidemus quae prima duo sunt uerbum. In his
etiam quae dicuntur aliorum quod in his solis qui
scribuntur dubitacione facit. Nam aliquis audi
re dicitur aliquis legere potest incertum habere
nisi sententiam accipere. Utrum autem similiter
ferri an oculorum dicta uolunt scripta. At uero
si quis inueniat scriptum uerba causa leporem
nec apparet quae sententia posita sit. Profecto du
bitatur. Utrum per se uerba huius uerbi syllaba
seducenda sit ab eo quod est lepos an ab eo quod est
lepus corripienda. Quasi scilicet non patere
ambagionem si accipiamus huius nominis casu
uoceloquentis accipere. Quod si quid dicat etiam
loquentem in alep nuntiare potuisse. An non
biguitate sed obsecrare. In perditur audire
Ex illo tamen genere quod ambiguo simile est
quia male latine pronuntiaam uerbum non indi
uersa in actione tribuit cogitacionem sed ad id quod
apparet. In perditur. Cum igitur duo ista genera
inter se plurimum distent. Primum genus in
fuit in duo diuidit. Nam quid quid dicitur et plura
Intellegi potest ex eadem scilicet plura. Aut non
uocabulo uno sed una etiam in definitione con
tineri queunt. Aut rationem communem non
tur uocabulo sed diuersis ex dictionibus explican
tur. Illi autem quae sub uno nomine necesse
est diuersae definiri aequiuoco si nomen est
Prus ergo consideremus uniuocabulo quod genus
hoc in definitione participat est inlustre. Geom
plis hominem cum dicimus tam puerum dicimus
quam iuuenem quam senem.

tam stultum quam sapientem tam magni quam par
uum tam quoquam peregrini. Tam bonum
quam agrestem tam qui iam fuit quam qui non est
tam sedentem quam stantem tam diuitem quam paupe
rem tam agentem aliquid quam inopem
tam gaudentem quam inerentem. Et cetera
Sed in his omnibus dictionibus nihil quod non

Et quae una definitio includit
uoca nominant

hominis nomen accepit. Ita etiam hominis de
finitione claudatur. Nam definitio hominis est
animal rationale mortale. Num ergo quicquid
potest dici animal rationale mortale in uero
morali non etiam puerum aut senem esse aut sa
pientem autem non etiam stultum. Immo etiam
et cetera. Quae enumerata sunt sicut hominis
nomen facit in definitione continetur. Na
si puer siue stultus siue pauper siue etiam dormi
tis si animal rationale mortale non est. Necho
no est. Et ita etiam homo. Illa igitur etiam defi
nitione continetur. necesse est et cetera. Quod
quidem nihil ambigere. De pueris autem puer
is aut stultis seu prorsus seu ad dormi
entem uel ebrio uel furentem dubitari potest
quomodo possint se animalia rationalia
Potest homini defendi sed ad alia peruenit
longum est. Ad id quod agitur. Illud scilicet non esse
ista definitionem hominis rectam et rationem nisi
et omnis homo eadem continetur. Et praeter
hominem nihil. Haec sunt legumini uerba quae
non solum nomine uero sed in actione uerba
nominis definitione claudantur. Quae uerba
inter se propriis nominibus et definitionibus
distingui possint. Diuersarum nomina
puer adolescentis diuersa et pauper liber et sen
is et si quid aliud differentia conuenit. Ideo
uersas inter se proprias definitiones habent
Idcirco illi unionem communem nomen est ho
mo sic et animal rationale mortale defini
tione una communis est. Nunc sequi uocabulo
diuersa ambiguitatem proplexio propter infinita
sunt. Conabor autem in genere accipere ad distinguere.
Et ita autem conationem meam facultas se
quatur ut uideatis ambiguitatem igitur
quae ab aequiuoco si uenit ut primam genera
tionem. In uerba ab altera uerba uerba
Aliter quae. Artem uero edico propter nomina
quae in uerborum disciplina uerbis inponunt
Aliter enim definitio apud grammaticos
quae sit aequiuocum et nomen unionem. Haec
dico illis et nomen et et per dactylus et
aequiuocum. Itaque si quis se ne efflagret
ut definitio quod sit illius cui libe

ionis explicacione

Respondio possum enim tradere tullius nomen
quod significatur homo. Summus quidam nomen
quod latine coniurationem consulo pressit
Subalter autem de me nomen ipsum definiisse non
similiatullus ipse ille qui suorum digito demonstrat
posse & definiendi fore. Non dicere callum esse
nomen quod significatur homo sed dicere tullius
us est homo & ita cetera ad iungendum sententia
ponderare possem hoc cordo Tullius est perit dactylus
huius litteris constant. Evidentium nunc opus est
litteris enuntiare licet & iam illud dicere tul-
lius est uerbum quod aquiuocum habet se in com-
muni cum hoc ipso quod supra dicta sunt & si quid
ludimus non potest. Cum igitur hoc cum quod
dixit tullius secundum artem uocabula tenua
rari non debere licet quidlibet amari esse
ambiguum genus ex aequi uocis uerba
quod merito dici possit ex parte non gerendum
enim aequi uoca esse quod non uti nomen melius
& iam una definitione possumus tenere. Evidentem
alterum genus quod de loquendi uerba uenire
mordimus. Usim nunc appello illud ipsum
ter quod uerba cognoscimus. Quis enim uerba
ipse uerba conquirat & colligat. Itaque non
tunc aliquem audire ut motum sentiat in
partibus orationis. Autem & si quaerit autem
uerborum aliqua disciplina. Tamen adhuc po-
test cum dicitur tullius aequiuocum ambigui-
tatem impediri. Haec enim nomina & ipse qui
fuit summus orator & eius pater magis uel stultus
& quod ex quo uis littere conueniatur & si quid
est in sepulchro eius ad auctoris significari potest
diuersi enim nomina sunt de eodem tullius ab in-
teritum patria liberauit & tullius in auctor
in capitolio stetit & tullius totus tibi legendus est
et tullius hoc de sepulchro est. Unum enim no-
men sed diuersis haec omnia definitionibus repli-
canda sunt. Hoc igitur genus aequiuocum
est in quodam nulla de disciplina uerborum
oritur ambiguitas sed de ipsius rebus quae signi-
ficantur. Ad si uerbumque conficiatur audire
tem uel legentem. Iue quod ex parte siue quid
ex loquendi usu dicitur non notet in genus
recte ad numerum. Cuius exemplum in

sententia quod semper uis apparet. Ut si quis
dicas multas lucas & pro scripserunt ut est
tullius nam hic neceraum uti nomen tullius rex
emphodactylus perit andactylus & postea posita sunt
quorum illud ex parte hoc ex parte loquendi ac-
cipitur. Sed in simplibus & iam uerbis conueni-
git tam quasi hoc uerbum grammaticus au-
diens discipulis enuntiatur & supra osten-
dimus. Cum igitur haec trage genera non ses-
tis inter orationibus differre & in summu
genus induci uidetur. Quid quidem in ex-
ter uerborum facit ambiguitatem partem
sibi per exemplo esse potest partem non potest
Cum enim de finem quod significatur nomen
possum hoc ipsum exemplum in auctor subpone-
re. Etenim hoc quod dico nomen unum; nomen
est haec enim lege & alius plebitur
cum dicimus nomen nomen in nomen & cetera
item cum definio quid significatur dactylus
per hoc ipsum potest esse per exemplo. Etenim
cum dicimus dactylus una longa syllaba
& duas deinde breues enuntiamus. Ad uero
definiamus ad uerbum quid significatur non po-
test hoc ipsum in exemplum dicere. Etenim
uero ad uerbum dicimus haec ipse enun-
tatio nomen est. Itaque secundum aliam nomen
oratio ad uerbum utique ad uerbum est
& nomen est nomen. Secundum aliam uero
ad uerbum non est ad uerbum

craticus quando diuisionis

non potest hoc ipsum exemplo esse

haec enim enuntatio quod dicimus craticus prima
longa syllaba deinde breuib; constat quod
autem significatur longa syllaba & breuib; longae
sunt haec in diuisione aliam interea non est alud quod
craticus & dactylus non est secundum

uero craticus non est craticus quod dactylus est. Se-
cundum tamen genus quod iam praeter disciplinas
uerborum ad loquendi uisionem dicitur partem
duas habet affirmas. Nam aequiuoca in desunt
autem de origine dicitur diuersa. Ex eodem
rigore appello quod ex quo uis una nomen non
subita definitione tenetur uti nomen quasi
fontem manare ut est illud quod tullius & homo

Et ita ad eodem & ad auctorem intelligi potest Non
possunt quidem ista una definitione conclusa
men unum habent fontem ipsum scilicet uerum ho
minem cuius & illa ista & illi libri & illud cadu
est ut cum dicimus nepos longe & diuersa origine
filium filii & luxoriosum significat haec ergo
tunc & tunc & tunc & tunc & tunc & tunc & tunc & tunc
dem origine appello Inque legem diuidatur Nam
diuiditur in duo quorum unum translatione al
terum declinatione contingit Translationem
uocamus cum uel similitudine unum nomen ferunt
tibus ut uellus & ille In quo magna loquen
tia fuit Et ita uerba dicuntur Uel ex toto cum
pars cognominatur ut cum cadaver eius uellus
us dicitur Uel ex parte cum ut cum meta
dicimus totos domos autem generis species uerba
enim principaliter omnia dicuntur quibus lo
quimur Sed tamen uerba propria nominata
quae pars in eis & ex tempora declinamus aut
a specie generis Nam cum scolasticus non solum pro
a sed & prima uis dicitur In quibus adhuc in scolis
In omnes rationes quibus litteris suis uerba nomen hoc
simpliciter est aut ab efficiente effectum ut uocem
est liber ciceronis aut ab effectu efficiens ut ter
ror qui terrorem facit Aut a contrarietate
quod contrarietur ut domus
Etiam qui in domo sunt dicuntur autem uerba uocem
tunc & ita uerba dicuntur Uel si quid aliud inuenire
potest quod ex eadem origine quasi transferendo cog
nominetur Uel si uerba uerba quae faciunt uerbum
biguam Quae autem ad eandem originem per
tinent a conditione declinationis ambigua esse dixim
us talia sunt Fac uerba causa quemquam dixisse plu
re & haec diuersa itaque definienda sunt Item scribe
re quid dicit Incertum est uerum In fine & ita uer
In peratuo passiuus numeri aucto homo quoniam
unum nomen si & alia enuntiatio Tamen si ali
ud ex nominatuo Aliud ex uocatu quoque dicitur
& dicitur Ubi enuntiatio quoque diuersa est doc
tus Aliud est cum dicimus doctus moris primum
Aliud cum dicimus doctus illo istud est primum
Declinatione & ita ambigua ostendit Nam declina
tionem nunc appello quid quid siue prae siue
significationes flecendo uerba contingit

In doctus enim & dicitur Etiam prae flexione
In homo autem & homo a sola significatione
Sed hoc genus unbiguam mutatur in coniege
re & ita quae in fine In fine est Itaque locum in
hunc notasse sufficere ingenio praesertim
Uel dicitur & quod diuersa origi ne uenit Nam
ipsum diuiditur ad huc in duas primas formas quarum
una est quod in fine diuersa est lingua ut uerba
dicimus ut prae uerba alia apud grecos alia apud
nos significat Quod genus notandum omnino fuit
Non enim praescriptum est ut cuique quod lin
guas nosset aut quod linguis disputaret Altera
forma est quod in una quidem lingua facit ambi
guam diuersa ratione eorum origine quae
in quo uocabulo significatur Quales illud quod
concepit supra posuimus quod rursus inducitur
dicitur autem sub eodem genere partem orationis
fit Nam nomen est enim nepos cum filium filii
Quoniam luxoriosum significat aut subdiuer
sam non solum aliud est cum dicimus qui
dicitur est quis fas Ergo si tuem si peri
lum feceris sed & ita illud pronomen hoc
diuerbum Jam ex utroque id est & ex parte
lex uerborum quod in aequiuocis Ter
tium genus posueramus totum unbiguam
origi possunt existere quod in duobus supe
rioribus enumerabimus Restat illud gen
unbiguam quod in scriptis solis reperitur
uulsi & ita species Autem in spatio syl
labarum fit tale ambiguum aut a cioni
ne aut utroque spatio Ut cum scribitur
uenit de tempore Incertum est propter
ocultum primae syllabae spatium
cum in eadem ut cum scribitur pone u
non ab eo quod est pono Annotatum
stipone sequens namque hanc dederat
re perina Incertum est propter locum
cum in locum At uero ex utroque est
est quod superius de tempore diximus
Nam non solum pro ducenda sed a
uenda Etiam est praeneultima syl
la huius uerbi si ab eo quod est lepor
non ab eo quod est lepus deflexione est

ntz

Conceptus in his agere ut per hunc
 unum necessarium est. Et ad eamque
 est apud aristotelem predicamentorum doctrina.
 Nos sequi genus sit. Et quid differentia quidque spec
 es. Et quid proprium. Et quid accident. Et ad definitio
 nem. ad significationem. Et omnino ad ea quae indu
 sionem uel demonstrationem sunt utilia. Et ista
 non rerum speculationem compendiosius in bre
 uia dictione faciens. Tempore breuiter uel in intro
 ductionis modo. Et quae ab antiquis dictione adgre
 di. Alioribus quidem questionibus adstinent.
 simpliciora uero medio et iter coniectionis. No
 de generibus et speciebus. Illud quidem si uis sub
 sidere. siue in his nudis purisque intellectibus
 posita sunt. siue sub forma corporalis sunt.
 An in corporalia. Et utrum separata ab in
 sensibilibus. Et circa ea constantia dicere et cauere.
 Altissimum enim est huiusmodi negotium. Ma
 ior enim est inquisitionis. Illud uero quomodo
 quid de his haec de positis. probabiliter antiqua
 tuorum. Et horum maximae perit patet. Et
 nunc temptabo monstrare. **DE GENERE**
Idem autem neque genus neque species si
 pliciter dicitur. Genus enim dicitur. Et aliquorum
 quodammodo se habentium ad unum aliq
 Et ad se inuicem collectio secundum quon signi
 cationem remanentium. Dicitur enim genus
 ab unius scilicet habitudine. Dicitur autem rem
 ly. Et multitudine habentium. Aliquomodo
 ad inuicem. Eam quae ab illo est cognitionem
 secundum diuisionem ab aliis generibus dicitur.
 Dicitur autem. Et aliter rursus genus quod
 est unius cuiusque generationis principium.
 uel ab eo quod generatur. Talis in quo quis generatur
 est. Si enim orestem quidam dicimus. ut
 talis habere genus. Illum autem ab eculo
 rursus. pindarum quidem et baronem esse gene
 re. Platonem uero et hominem. Et enim pa
 tria principium est unius cuiusque gene
 rationis. quomodo modum pater. Haec au
 tem uidetur praecipua significatio.
 Romani enim qui ex genere descendunt
 romuli. Et tropidis qui ex genere descendunt
 cecropis. Et horum primus. Et prius quidem appu

lorum est. genus unius cuiusque generationis prin
 cipium. Dehinc etiam in uelut de eorum quibus ab
 in principio utarum mulgi uidetur. Et ab aliis separan
 tes. Dicebamus omnem illam collationem. Et forma
 norum genus. Alii etiam rursus genus dicitur.
 cui subponitur species. Ab horum fortasse simili
 tudine dicitur. Et enim principium quodammodo
 huiusmodi. Genus autem quae sub se sunt spec
 es. uidetur etiam multitudine in eam continere.
 omnem quae sub eo est. Triplex est igitur gen
 dicitur. De cetero apud philosophos sermo est.
 quod etiam differentes ad signauerunt
 genus esse dicentes. Quod de pluribus. Et diffe
 rentibus specie. ne quod quid sit predicatur.
 Alia quidem dicitur modi capere. solo scilicet in diu
 sic uti ocrates. Et hoc. Alia uero de pluribus.
 quomodo modum genera. Et species. Et differenti
 ae. Et propria accidentia. communiter. Et non
 propria aliter. Et tamen genus quidem uerum
 malis species uerum homo. Differentia autem ut
 rationale proprium. uerisibile. Accidentia uero
 nigri uel sedere. Ab his ergo quae de uno solo
 dicantur. differunt genera. Et quod de pluribus
 ad signata predicantur. In autem quae de plu
 ribus. ab speciebus quidem. quoniam species. Et de plu
 ribus. predicatur secundum differentiab. species sed numero.
 hominem autem. species de ocrate. Platonem predica
 quoniam non species differunt ad se inuicem sed numero. Animal
 uero quoniam genus sit de homine. Et boue. Et aequo predi
 caur quod differunt ocrate. Inuicem. Et species quoque
 numero solo. A proprio uero differunt genus quoniam pro
 prium quidem. de una sola specie cuius est proprium
 predicatur. Et de his quae sub una specie sunt in diu
 diuis quomodo modum risibile de homine solo. Et de
 particularibus hominibus. Genus autem non de
 na species predicatur. sed de pluribus. Et differentiab.
 species predicatur. Differentiae et communiter
 accidentia. sed non in eo quod quid sit predicatur
 sed in eo quod quale sit. Interrogatibus nobis
 enim illud de quo predicatur. haec non in eo quod
 quid sit dicimus. sed predicatur sed magis in eo quod
 le sit. Interrogat enim qualis est homo. Etiam in
 rationalis. Et in eo quod qualis est coruus. dicitur
 quoniam niger. Et tamen rationalis quidem differentia.

nigrū uero accidit quando aut quid ē homo
interrogamus animal respondemus. erat aut
hominis genus animal quare de plurib; p̄dicari
diuidit genus ab his quae de uno solo eorū quib; in
duo p̄dicantur differentib; uero specie est
p̄dicari ab his quae sic species p̄dicantur uel sic
propria; in eo quod quid sit aut p̄dicari diuidit
differentib; & communiter accedentib; quae in eo qd
quid sit. sed in eo qd quid ē uel qd amodo se habens
p̄dicatur. inde quib; p̄dicantur; nihil igitur
superfluum neq; minus. contra ē genus iudicatur
despecie. Species aut dicitur quid ē. & dicitur
ut cuiusq; forma secundū quā dicitur ē p̄m quid ē
specie digna ē imperio dicitur autem species. &
ea quae sub adsignato genere. secundū quā sole
mus dicere hominem quid ē specie animalis. cū
genus animalis abū coloris specie triangulu
uero figurę specie. quid sit uero genus adsignat
tes speciem meminit dicentes qd de plurib; & dif
ferentib; specie in eo quod quid sit p̄dicatur. & spe
cie dicitur id qd sub genere ē; non tunc oportet qd
& genus dicitur uel genus & species aliter dicitur spe
cies. Idcirco necesse ē dicitur uel rationib; ut
q; ut; adsignat. Ergo & species species ē quae po
tur sub genere. & de quo genus. in eo qd quid sit p̄
cationi. amplius aut sit q; species qd de plurib;
& differentib; numero in eo qd quid sit p̄dicatur.
& est haec quid ē adsignatio speculissima ē. & quae
li species ē. aliae uero erunt aliae non speculissimae
mūq; planū aut erit qd dicitur hoc modo in uno q;
q; p̄dicamentis sunt quae dicitur. generalissimae dicitur
alia speculissima. & in genere dicitur in dicitur
culissimae alia ē aut generalissimū qd ē sup qd
nullū ultra aliud sit supueniens genus; speculissimū
uero post quod non erit alia inferior species. Im
generalissimū aut & speculissimū genus & spec
p̄cadē ad aliud quid ē & aliud sumptū; sit autem
p̄dicamentis manifestū quod dicitur; substantia est
quid ē & ipsa genus; sub hac autē. eorū sub cor
pore uero animalū corpus sub quo animal. sub a
nimali rationale. sub quo homo; sub
homine uero. socras & plato. & quis particularis
hominis; sed horū substantia quid ē generalis
simū ē. & quod genus sit solū homo uero speculissimū

simū. & species solū sit. corpus uero species quid ē
substantia. genus uero corporis animalis. & animalū
corpus species quid ē. corpus; genus uero animalis;
animalis species quid ē. corpus animalis; Genus.
rationalis; sed rationalis animalis. species quid ē
animalis genus aut hominis. homo uero species quid ē
rationalis animalis non aut & uel genus particularis
hominis sed solū species. & omne quod in te induit
proximū ē species erit solū non dicitur genus; quae admo
dū igitur substantia quae cū suppremitur. eo qd nihil
supra ē. Genus generalis simū sit. & homocū species
postq; non sit alia inferior species. neq; aliquid
eorū quae possunt diuidi. sed solū induit uerū. Induit
dicitur socras & plato. species erit solū. & uel
species. & dicitur species speculissima; quae sunt in medio.
eorū quid ē quae supra ipsū sunt. erunt species; & uel
uero quae post ipsū sunt. sunt genera; quare haec qui
de duas habent habitudines eā quae ad superiora
secundū quā species ipsa p̄u esse dicuntur; & aut
quae ē ad posteriora secundū quā genera ipsa
esse dicuntur. & omne uero. unū habent habitu
dine. nā & genere dicitur uel uel quae post se ar
habet habitudinem. cū genus sit omniū id quod est
supremū. & autem quae ē ad superiora non habet
cūto supremū & primū principū. Speculissimū
aut unū habent habitudinem autem ē ad superiora.
quoniam ē species & autem quae ē ad posteriora
non habet sed. Induit uerū species dicitur
sed species quid ē induit uerū uel ea continent;
species aut superiorū uel quae cūbeis contineantur;
determinat & genus dicitur simū. Itaque quod & genus sit
non ē species. & autem supra qd non ē. & uel supueniens
genus; speculissimū uero quae cū sit species non ē
genus; & quae cū sit species & quod de plurib; differe
rentib; numero in eo quod quid sit p̄dicatur; & uero
quae in medio sunt extremorum; sub uel cornu uocant
genera & species & unū quodq; ipsorū species erit
& genus possunt id uel quid ē & uel sup tē;
& uero quae sunt ante speculissimū uel; ad gene
ralissimū ascendunt & genera dicuntur & species
& sub uel cornu genera ut agnē non autem dicitur & pelo
pides & tūc hīs sub uel cornu; sed in similib; qui
de plurib; ad unū reducuntur principum; uel
bigra uel. louem; in genit; aut & specie; nā

non diuidit
in species;

dicat amfo
coloris dicit
posita quod
moda

sich uba: neq. enī ē cōmune unū genus omnium enī
nec omnia eiusdē generis s. secundū unū supmū
genus quomodo modū. In p dīcamenat primadece
genera. s. si primū dece p m epice uel si omnia
quis dīca uocet. de quo uocē in quā nō cupat

nō unū uocē s. ienī unū enī cōmune omnium
genus enī. unū uocē. enī dīcitur cū enī dece
sint primū cōmune secundū nomen est solū.

Nondū secundū dīfinitionis rationē. quae secun
dū nomen est. decem quidem generū dīfinitio sup.

speculū dīfinitio uero in numero quidē quod dīcō
sunt nō tamen in finitō. Individua autē quae sūt
post speculū dīfinitio in finitō sūt. quā p p usq. ad
speculū dīfinitio agenerū dīfinitio sūt dīfinitio dīfinitio
sub a plato quiescere. Descendere autē p media
diuidente s. p dīfinitio dīfinitio in finitō in quā
rolinquenda s. neq. enī h. horū p dīfinitio dīfinitio

plūc. Descendētib. igitur ad speculū dīfinitio
necesse ē dīfinitio dīfinitio multitudine nō. Ascendē
tib. uero ad generū dīfinitio. necesse ē collige

re multitudine collectiū enī multitudine in
nā natura species est. & magis id quod genē

P articulari uero dīfinitio singulari. s. p multitudine
dīfinitio cōtrario diuidit quod unū ē p a

capacitō enī species. plures homines unū p a
cularib. autē unū ē cōmune plures. diuidit
enī ē s. p quod singulari ē collectiū autē dīfinitio

unū quū qd cōmune ē assignato autē genē dīfinitio
cōdō uerū q. qd q. s. genū unū species uero

plūmae. Sepenī in plures species diuidit genū
est. Genū quidē s. p dīfinitio dīfinitio dīfinitio

superiore dē inferiorib. species autē neq. de
proximo sibi genere neq. de superiorib. neq. cōmune

atur. Oportet autē p quā dīfinitio dīfinitio in finitō
le. de equo. autē maiore dē minorib. ut in mul

de homine. minora uero dē maiorib. minime neq. dīfinitio
animalib. cōfite hominē quā dīfinitio modū homo ab equo

ē animal. de q. b. species dīfinitio dīfinitio dīfinitio
& species genū dīfinitio dīfinitio dīfinitio

notū dīfinitio. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē.

re hominē autē animal. animal uero s. ienī uerū ē.

S ē penī superiorib. dē inferiorib. dīfinitio. species quidē
s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē.

& dīfinitio duo. Generalissimū autē dīfinitio dīfinitio

ad generib. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē.

Individui. Genū autē quod ante speculū dīfinitio ē

de omnib. speculū dīfinitio dīfinitio dīfinitio

species de omnib. individui. Individui autē dīfinitio

solū particulari. Individui enī dīfinitio s. ienī uerū ē.

ul. & ienī uerū ē. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē.

ref. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē. s. ienī uerū ē.

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

quā p p p dīfinitio. consistit unū quod dīfinitio

1895-1896-1897

Accidens. quod ad e. si ubi est p[er] se subiecti corru-
ptione diuiditur aut in duos inseparabiles in se
parabile. naq[ue] dominus inseparabile. accidens
est. in g[ra]m[ma]t[ica] uero esse inseparabiliter corru-
ptione accidit. p[er] se aut[em] subiecti intelligi de con-
u[er]sione

Commune quidē omnib; p̄dicatur; falſum
ſed genus quidē deſcribet; & deinde ſubdiſſe
re. Sic ſimilit; ſpecies autē de his quae ſub ipſis in diſſe
cadent; autē & deſcribet; & deinde ſubdiſſe, ut aq; animal
de equis & bobus & canib; p̄dicatur quae ſpecies; & de
hoc equo & de hoc boue quae in diſſe duci in ratione le
uero & de equis & de bobus & de his quae ſpecificae er
p̄dicatur ſpecies autē ut homo ſolū de his quae ſpecificae
ſunt homines p̄dicantur. Propriū autē quodē
impoſſibile de homine & de his ſpecificae er. Nigri autē
& deſcribet; cornuorū & de his quae ſpecificae er quodē
accidentis inſeparabile & moueri de homine & de equo
quodē accidentis ſeparabile & de principib; quidē deinde ſub
diſſe. ſecundū uero. poſteriorē uero. orationē de his quae
continet in diſſe duci. de cornuib; ſemep̄s er & de p̄teritis

Commune autem generi & differentiæ continetur in speciebus
Continet enim & differentia species. Et si non omnes
quod generis. Rationales enim & irrationales non continentur
æque in irrationali. ut genus quædam modum animal
sed continentur homines & dñi. quæ species & quæcūq;
predicantur de genere ut genus & de his quæ sub ipso sunt
speciebus; prædicantur quæquæ de differentiis prædicantur
ut differentiis. & de his quæ ex ipsa specie prædicantur
nācūgenus sit. animal non solum de eo prædicatur ut
genus substantia & animatum. sed & de his quæ
sub animalis speciebus; omnes; prædicantur. Hæc autem;
ad inducendum; sit differentia rationalis prædi-
catur dea^{um} differentia id quod est ratione ut non
solum de eo quod est rationales sed & de his quæ
sub rationabilibus; speciebus; prædicabitur rationes;
omne autem & de omni genere vel differentiis simul
primi; quæ sub ipso; quædam modum si non sit animal
non est equus neq; homo. Ac si non sit rationalis nullus
erit animal quod utatur ratione. De proprio
generi & differentiis

Propriū autē geneti de plurib; p̄dicat quā differet
tūc & species ē p̄p̄riū & accidens; animal enim
de quo & hominē & auē & serpētē quādrupes uero
de solis quatuor pedib; habentib; homo uero uidet
de solis in diuidis in nihil e de quo & de his quib; p̄p̄ri
culariter & accidens similē de pauciorib; oportet autē
differētias accipere quib; diuiditur genus. non eas.

quae cōplet substantiā generis amplius genus conuenit
differētia potestate. animalis hoc quidē rationales

Illud uero rationale; amplius genus quidē p̄p̄ria
f. his quae sub se posita differētia quod simul quidē ear

sublatō aufert. non autē simul aufertur. rationales in ratione
animale. differētia uero non aufertur genus. nā si omnes in
tūc imatur substantia animalia sensibilis sub intellectu

potest quae ē animal. & plus genus quidē in eo quod quidē
differētia uero. in eo quod quidē quidē quidē quidē
ē dicunt ē p̄dicatur. Amplius quidē genus unū ē secun

dū unāquāq; species animalis. id quod ē animal
differētia plurius uero rationales mortales
& disciplinā p̄p̄riabile quib; ab aliis differētia & genus

quidē cōsimilē ē materiae; formae uero differētia
cū sint & alia cōmuna. & p̄p̄ria generis. Ad differētias
nunciatū sufficiant. de cōmuni; & p̄p̄riis

Genus autē & species. cōmune quidē habet de plurib;
quidē cōmōdū dicitur ē p̄dicari. sumatur autē & spe

cies uel species & non dicitur uel genus. si uerū idem sit
cōmune autē hīs & p̄p̄ria ē eorū dū

quib; p̄dicantur & totū quidē ē esse utriūq;
de p̄p̄riis generis et species

Differētia autē quod genus quidē cōmune & species
sub se; species uero continetur. & non continetur

genera. In plurib; enim genus quā species ē. Genus
enī p̄p̄riū facere oportet formata specifice differētia

cū p̄ficere species. Unde & p̄p̄riū sit naturalis ge
ra & simul intermixtae. sed quā. non simul inter

manetur. & species quidē cū sit genus. Genus uero
cū sit non omni no. ē species. Et genera unū uel

quidē de species; p̄dicant. species uero de generib;
minime. & plus quidē genera habundant earum

quae sub ipis; species uero continetur. species uero gene
rib; habundant. p̄p̄riis differētia. amplius neq;
species. f. si quā genera dissimulā neq; genus si spe

cialissimū. de cōmuni; generis et p̄p̄rii
Genus autē & p̄p̄rii cōmune quidē ē. sequi species

n. si homo ē. animal ē. & si homo ē. sensibilis; & si quidē
p̄dicat genus de species; & p̄p̄riū de his quae illo par
ticipant. & quidē enim & homo & bos animal. & caro
& caro & sensibilis. cōmune autē dū uel uel p̄dicat
genus de p̄p̄riis species; & p̄p̄riū quorū ē p̄p̄riū
de p̄p̄riis generis et p̄p̄rii

Differētia autē quid genus quidē p̄p̄riū & p̄p̄riū uero p̄p̄riū
p̄p̄riū ē esse animal dicitur diuidi differētia & p̄p̄riū

& genus quidē de plurib; species; p̄dicatur. p̄p̄riū uero
dūna solus species cuius ē p̄p̄riū. & p̄p̄riū quidē cōuerſi

p̄dicatur de cuius ē p̄p̄riū. Genus uero. dūno cōuerſi
simpliciter. nāq; si animal ē. homo ē. neq; si animal ē.

sensibilis ē. si uero & sensibilis ē & cōuerſo. amplius
p̄p̄riū omnis species in eo cuius ē p̄p̄riū dūno simp

enim uero omni quidē species cuius fuerit genus & sep
non autē soli. Amplius species quidē intermixtae. Non

simul intermixtae genera p̄p̄ria uero intermixtae simul
hīc inunt genera quorū ē p̄p̄ria. Et his quorū ē p̄p̄ria

hīc inunt. & ipsa simul intermixtae. de cōmuni;
generis et accidētis

Genus uero & accidētis. cōmune ē de plurib; quē
admodū dicitur ē p̄dicatur si uel separabiliū sit. si uel in

separabiliū; etenim. moueri de plurib; & in grū de con
us & hominib; & ad hīc p̄p̄riis; & alib; in animatis.

de p̄p̄riis generis et accidētis
Differētia autē genus accidētis quid genus ante species ē

accidētis uero species; in p̄p̄riis. nā si dicitur.
inseparabile sumatur. accidētis. sed tamen p̄p̄riū ē.

illud cui accidit. quā accidit. & genus quidē dem
quae participat quidē participat. Accidētis

uero non dequalit. In p̄p̄riis enim. & in p̄p̄riis
cipit. accidētis participatio; genus uero minime.

& accidētis quidē in diuidis principibus subsistit
genera uero. & species in autē uel p̄p̄riis principibus

p̄p̄riis in diuidis substantiis. & generis quidē
hīc quod quidē. p̄dicant de his quib; p̄p̄riis. Accidētis

uero in eo quod quidē aliquid ē. uel quomodo
solubatur unū quod; quid ē & ab hīc p̄p̄riis interrogat.

dicuntur. & quidē modū se se ocrat habet dicunt
quid ē & uel uel uel. Genus uero quod dicitur
quod uel differat. dicitur ē contingit autē dicunt
unū quod; aliorū differētia. dicitur quod uel
uel quinq; quid ē sit una autē ab aliis quatuor
differat quā quinq; uel quinq; f. in omnes

differentia sed sepe potest enumerari.

Secundum quidem una differentia superat tri-
terea omnia supra. Tertia vero dupl. quater
utro trib. quinta. sexta quater. et decem om-
nes sunt. quattuor res. duas una. Compositum
fere. differentia & species. & proprio & acciden-
tali. Quattuor igitur sunt. omnes differenti-

ae. differentia uero. quod differat genere
dictum equando quod differat genus ab ead-
cebat. Relinquatur igitur quod differat
specie proprio & accidentali dicitur. & si uno
tres sunt species quod quidem differat dif-
ferentia dictum equando quod differat speci-
es & differentia dicebatur. quod autem differat
specie genere dictum equando differat genus spe-
cie dicebatur. Reliquum igitur. ut quod differat
proprio. ab accidentali dicitur. dicitur
autem & si istae differentiae proprio. quod dif-

ferat accidentali relinquatur. Nam quod species
& differentia & genere differat praedicatum
est in illorum ad ipsam differentiam. Quattuor igitur
super genere & ad alia differentias. Tribus
vero differentiae duabus autem species iunctae
proprio & accidentali. decem sunt omnes quae
quattuor quae sunt generis ad reliqua super-
ius demonstravimus. Decem autem & si istae

Comune ergo differentiae & species est
aequale participari. hominem enim.
aequale. participari. participari. & si
rationali differentia. Comune uero
& sepe adesse his quae participari. sepe in so-
ra rationalis. & sepe in so. cras homo.
de proprio differentiae & species.

Proprium autem differentia aequale in eo quod
quod sepe dicitur. species uero in eo quod quod
est. nam & si hominem quod sepe dicitur.
non sepe simpliciter. erit quod sepe dicitur. sed
dicitur quod sepe dicitur. aduenienter differentiae
eam constituerit amplius differentia quidem
in pluribus. sepe species. consideratur quod
admodum quod sepe dicitur. in pluribus. animalibus.
species differentia. species uero in solis his
quae sub species. Individuae. amplius dif-
ferentia. prima est ab eo species quae est.

secundum dupl. simul enim ab latitudine & in-
terprete. hominem. homo uero interpretatur. non autem ra-
tionale. cuius dicitur. amplius differentia quod sepe
ponitur. & si differentia. Rationale enim & mor-
tale compositum. Insubstantiale hominem. species uero
species non componitur. ut signat aliqua alia species.
quidem equum cuius dicitur. si non misceretur ad muli
generationem. equum enim simpliciter & si non quod
conueniens species. mulum.

Decem autem & si istae differentiae & species
differentia uero & proprio commune quod sepe habent
aequale participari. ab his differentiae participari
aequale rationali. & si rationalis. & sepe & omnia
ad esse commune uero. si uero enim curatur quod sepe
non substitui appropinquat sed ad quod natum est habet. & si quod
sepe dicitur. Nam & si rationalis. & si quod natum est habet. & si quod
simpliciter non eo quod sepe dicitur.

De proprio differentiae & species
Proprium autem differentia. quoniam haec quidem de plu-
ribus. species. dicitur. saepe uero rationi. & si
hominem & si. proprio uero hunc & si. species
cuius est proprio. & si differentia quidem illi. conse-
quens quorum est differentia. sed non coheret. & si
uero conueniens. & si dicitur quorum est proprio. idcirco
quoniam conueniuntur.

Decem autem & si istae differentiae & species
differentia uero & accidentali commune quidem est.
de pluribus. dicitur. Comune uero de ea quae in se para-
bili. accidentali sepe & omnia. ad esse. Bipere enim
sepe ad omnia. porcum & si. & si similiter
de proprio differentiae & species & si accidentali.

Differat autem quod differentia quidem continet
& si continet & si continet in ratione. & si hominem.
& si accidentali uero quod quidem. uero modo
continetur. & si quod non uero in una facie dicitur.
susceptibili subiecti. sed plurimum. & si differentia
quidem in modum. & si remissibilis. & si de se
uero. magis & minus recipiunt. & si in parte
quod quod si contrarius differentiae. in se uero con-
trarius accidentali huiusmodi quidem communior
& si proprio. & si differentia & si contrarius. spe-
cies uero quod quidem differat. agere & si differat
na dictum est in eo quod dicebatur. quod genus dif-
ferat. & si quod differentia differat ceteris.

Modo tamen eadem in pluribus. sic quod

manusfactu in mortale carmine scribuntur con-
q: interea pericula lustrer. q: neas: lous adbe-
richmā fer-tur d'ayse. & si d'eter pr'appellandus
qui hostē utat ac fugit. h'iscer te quinnit: aut neq;
fugit seduloro appetu. deser tornullo modo dici
potest. & si honestū ē aliquid. turpenon ē. & si iure
faciū ē aliquid n' potest p'muria iudicari; a con-
sequente. quando positū ē aliquid inē utabile
consequitur. ut iurglus. non nos ita auffero libicos
popularo ponaet s' uenimus a uirap'te ad h'ora
uenterē p'cedat non eas uis animis & reliqua;
& u' si mulier p'pente. cū uiro concubuit. p'pente
igitur. consequens sit necesse ē quia concubuit
cū uiro; ab ante cedentib; argumētū ē. quando
ex diuinae p'p'us gestas. consequentiā q' p'p'bant;
ut mar-custullus p'milone; cū antedie ter cū
p'p'ert clo dius milone p'p'aturū. cū ille non
dubitauit aperi-re q' p'p'it facit u' suos
p'p'it dubitare quid d'ecent. p'p'it tē p'p'atio
& p'p'it ē faciū & reliqua; ab adiunctis argumētis
fides sumitur. cū probabili ostendatur. quid ex
re quaq; uenturū ut iurglus. non si p'ellam ob
fore m'leredant quoniam h'esperitū subuiga
mittant. omni se n' er h'ub' aliquid p'cedant;
aliquid simul. aliquid subsequens. & ideo ex his
omnib; argumētū colligimus; In adiunctis d'icū
ut cicero uoluit maxime queritur quid ante
rē quid cū re. quid potest rē euenire. quilo
cus magis. ad conuocant panā; antē ē. apparatus
colloquia h're strepitus pedū. post rē pallor.
rubor. & si quicq' similia. locus ab ante cedentib;
& consequentib; & repugnantib;. ep differe
am conuincissimē ad iunctū. quod conuincit
non ē euenit consequentiā uero s'ep. & si tē
consequentiā quā rē necessariā consequitur
& si d'ic ē. lucā; Trē ante cedentia & repug-
nantia quicquid ē consequitur quicquid ē.
Id quo ē cū rōne necessario. & quicquid ante
d'ic id ē rōne consequentē necessario. & quic-
quid repugnat ē i modū. ut quod h'ere n' quā p'p-
sit; & repugnantia; argumētū ē. quando illud
quod obicitur rē aliqua contrarie eade distru-
it ut cicero dicit. T' igitur non modo at p'p-
culo lib'atur. sed d'ic. amplissimo honore

placuit sine tempore diffinitum aliquid significat in
modo casu. cuius est. in obliquis casibus in
nulla parte signum placuit ut oportet; quoniam eorum
significatio; Nam omne nomen aliquid significat
invisibile vel inuisibile. substantia de uel accidentis.

© in inueniatur natura quae est substantia diuina potest
ut homines; et omni legitur naturae praeteriti soli
ut aliquid accidentis. ut homini in corpore color.
In animo discipulorum; secundum placitum id est
secundum compositionem singularium gestum. Nam
res est de omnibus gestibus; et nomina uero diuersa
et secundum placitum inponitur compositionem naturam
eadem natura est. apud grecos et latinos. diuina
hoc est nomen nominantur aurum; sine tempore.
quoniam nomen tempus non cadit in hunc uerbum
factum; omne enim nomen in nomen tempus
casu cum uerbo substantia est aliquid coram
significat in confirmatione uel negatione.
ut homines homines. homo est arbor non si non
est non est. in obliquis uero casibus. in casu
significat nisi adiectis et disparatibus. ad plenam
significationem; ut hominis istius liber istius
uel huius homini. Ad hunc librum. uel hunc ho
mine legere fac librum istum ut ab homine li
brum istum didici; cuius nullus pars est. significa
tio separata; Nam socrates. et syllabi non
est separata uero singulis syllabis. in omni
significat. necesse. nec gratia. necesse. tamen non domi
fidi uidentur in duas syllabas id est. do. et mus.
significat tamen aliquid et ita innume
rebus. significat enim. secundum ad priorem no
minis significationem et secundum omnis
significatio; Nam mutam in tempore. et diuer
bum aliquid actionis significans sed uerborum
significatio. in ad omni significanda pertinet.

© uel in compositione nominibus. ut in hoc ceruus qui
grece trage laphus dicitur. nam nomen deo
hinc ceruus uidetur dici quia quando si
in latine. habet ceruicem quidam in re. et cer
uus in re potest ut deo dicitur. sed si in re ceruus
nomen quod animal tamen intelligitur in
noscere uel hinc uel ceruus. ne hinc necesse
uideri sed illud animal quod eosola nomen sig
nificat. et deo nihil illud nomen separata signifi

cat quod prima natura praeterit quae primos significare
in diebus; Verbum uero significatio secundum placitum
cum tempore diffinitum aliquid significans et accidentis.
Nam omne uerbum coram significat actionem et passionem.
ut uideo uel uideor. et alibi substantiae illa actio

uel passio sola accedero. ut puta homini uidere
uel uideri. Si in uerba actum uel passionem signifi
cant unde etiam dicuntur naturae. non deo
quod dicitur ex his non habeant significationem sed
quia uniformiter sefferunt. Ideo uel alibi solu
ut manduco curro. uel passionem ut uoluptas
uenero sub hac alia. Oratio congrua partium
ordinatio praeterit sententia demonstrationis cuius par
tium aliquid separata significatio uel. plena ora
tio. uirgilus aeneadas cecinit; uirgilus qui
aeneadas cecinit haec uerba separata aliquid
praeterit significat. Uirgilus hominem aeneadas gemit
cecit actum. Enuntiatio. oratio uel. uel falsi
significatio; Principales species orationis
secundum dialecticos quatuor; sed haec sola de enuntia
tio uerum aliquid uel falsum significat. ut homo est
uel homo non est socrates disputat. socrates non dis
putat; hoc enim uerum esse necesse est. Ideo aut
socrates disputare. aut socratem non disputare;
et in hac sola species philosophi qui de ueritate rerum
uel falsitate disputauerunt. omnes suas posuerunt contro
uersias; nam et illae aliae species quattuor ad dia
lecticos non pertinet sed ad grammaticos. Et enim quae
dam species orationis interrogatio. ut quote
mouoripedes digressa ducit in urbe. est quoque
praeterit species orationis imperatio. uade age nate
uocare phryos et labere pennas et in quacumque
orationis species deprecatio. ut opter est opus
praecib. si flecteris ulli est et species quaedam
orationis uocatio. ut huc ades omeli boe. sed
nulla harum specierum aliquid uerum uel falsum
significare potest. sed sola enuntiatio aliquid
uerum uel falsum ostendit. Adfirmatio est
enuntiatio aliquid ab alio. ut socrates est
uel aliquid de alio. ut aeneas uel alibi uolubile est
enuntiatio est adfirmationis et negationis
oppositio. ut socrates disputat socrates indisputat

Argumentum est rei dubiae adfirmatio et constans

negatio est aliquid ab alio. ut socrates non est aliquid de alio
uel alibi uolubile est;

exagitatione; aduersione. ⁹¹est. Oratio uerum uel
falsū significans hmo mnguo casu. cū ē. et
ē. ut homo est. homo non est. propter casus, nil
uerū significans addito ē uel non ē. nisi ad dā
tur alia papet. ut hominis et moris diffin
rationis uel non ē. Item omni est risus propri
u accidens ita et in ceteris casibus. Sāo eundem
homo ē uel homo non ē. uerū ē uel falsū. sed cū
dico homo. non homo. homonon ē ut dicit
non homo hinfinitū non non homine et in negar
nec tamen quid sit ostendit. alia igitur sunt
propositiones argumtorū uniuersales
aliae particulares. aliae singulae et ceterae
diffinitae; uniuersales ut omnis homo ius
tus ē uel omnis homo iniustus ē; Particula
res ut quidā homo iustus ē uel quidā homo
iniustus ē. singulae ut homerus iustus ē uel
homerus iniustus ē. Indefinitae ut homo iustus
ē uel homo iniustus ē; haec enim sunt simplices
et appellantur categoriae id est predicati
uae. quia homo substantia ē iustitia accidens.
et predicatur de homine. Sunt enim duonoma
et duotermini et terminus maior et terminus
minor et predicatur. Iustitia enim de homine predi
catur. et homo est minor terminus. Non enim
desuo homines sed de deo et angelis iustitia adu
catur. et ideo maior terminus ē iustitia quā
homo. quia latius uocatur. et homo subiectus ē
iustitiae; et minor terminus subiectus ē ius
tiae. maior quā latius uocatur. et dicitur ter
minus dicitur; nonne lex accidens et cando
lae. et candelae substantia ē. Sunt enim aliae
propositiones argumtorū. hypotheticae
id est conditionales. quib; condicio autem
supponitur. et sunt duplices hoc modo. ut om
nis homo si bonus ē iustus ē. Tamen iustus ē ho
mo si bonus ē. In hac autem si notandum ē. et uol
bilis. necesse ē ut priora reperiā uniter
minū maiorem ē alterū minorem Non qui
a ipe accidit aequalis ē et minor ut homo
risibilis; nā alia natura risibilis ē et nō ho
mo nec latius risibilis uocatur. nisi ad hominē
solū. Nā aequalis apocallit circū uerū possunt
hoc nōmo. quicquid homo ē risibilis ē. quicquid

risibilis ē homo ē. nec si inaequalis circū uerū possunt
ut quicquid homo sit iustus uel quicquid iustus sit
homo sit. nā quae libet res huius argumtorū con
firmari potest aut deseri. hoc modo si omni
hominē recte loqui bonū tū grammatica
bonae. nulli dubiū ē quin recte loqui bonū ē
utiq; grammatica bonae quia recte loqui
sine grammatica non potest. Item iustitiae
malae utiq; grammatica non legere malu
ē quia omnis homo absq; grammatica rus
ticus ē; itē si omnis sapientia bonae utiq; philo
sophia bonae quia philosophia summa sapientia
ē. et huius syllogismi conditionales; predicati
uero quilibet uocantur argumenta hoc
modo sunt. ut omnis iustus honestus omne
honestus bonū. Omne igitur iustus bonū; haec
enim uniuersalia confirmantur ut dicuntur.
quia uniuersaliter concludit omne iustū bo
nū ē; itē omne iustū honestū nullū honestū
turpe. nullū igitur iustū turpe. haec enim ex un
iuersali adfirmatione transit ad uniuersale
negationem. et confirmat nullū iustū ē turpe.
itē quoddā iustū honestū omne honestū utile.
quoddā igitur iustū utile. hic particulariter
adfirmat quoddā iustū utile ē. itē quoddā ius
tū honestū nullū honestū turpe quoddā ius
tū non ē turpe. hic quoq; particulariter
negatione adfirmat quoddā iustū non
esse turpe; hoc enim syllogismus ordinem multū
speciei. sed haec ad praesens sufficiant ad cognos
cendū uniuersales et particulares conclusiones.
In adfirmando et negando; nā syllogismus con
fidebitur ex tribus sepiissime membris. scilicet ex
duob; primis praepositionib; tertia conficiat
conclusio ut si queratur castitas an utilis sit
Dicamus omnes uirius utiliter castitas aut
utritus. Castitas igitur utilis ē et utilitate
igitur uirius quoddā tertia colligitur.
et necessario concluditur ut castitas utilis sit
diffinitio ē. oratio breuis et lucida et ipe
de qua queritur natura ab aliis rebus diuisa
propria significatione concludens. primū
enim hanc primū rōndi oportet incipiente
agere. nōdē hinc paulatim attendens partes

peruenire debet ad id in quo solū id quod diffi-
nitur. Itaque in quibusque formant primo in men-
su subdeligunt lapidē dehinc paulatim minuendo
& abscidendo superflua ad formando uultus
& membra perueniunt. Sic diffinitio a genere
incipiens depulsa paulatim generalitate uer-
borū ad primum demonstrat de re cibile tendo
accendere. Hoc enim homo est substantia ani-
mata rationalis mortalis risus capax al-
titudine substantiae primo haec incipit
diffinitio quia quicquid naturarū est sub-
stantia dispartit. Deinde dicit hominē sub-
stantia animatam. In quo quod dicit anima-
mā fecerunt eum ab his quae animae idē uita
non habent quod ratione uel sensu
eū ab omnibus ratione non habentibus. In eo quod
dicit mortalis diuidit eū ab angelis qui non
moriuntur & sequentē ad proprietatē hominis
idē risus capax quod solū est hominis. Specie
diffinitionis & sine scilicet & his addidit ut panem

alio ad rationem. Est enim principalis diffinitio quae
substantia cuiuslibet naturae praedemonstrat &
maxime philosophi uocant ut homo est anima rationalis
modale sensus disciplinā capax haec enim diffi-
nitio per se est diffinitio discendens uenit ad primum
& definitiōem planissime ad sic homo. Itaque spec-
ies diffinitionis quae definitiōem dicitur & rationali
quae definitiōem significat ut substantia ut homo est quod ratio-
nalis conceptione & ex ratione naturae uel personae
modi & amos. In enim actum hominis significat
non substantiam. Itaque in psalmis beatus uir qui in
legem meam habet dicitur nocet. In enim pacem signi-
ficat quid agat beatus uir. Itaque species diffini-
tionis quae quaelibet dicitur quae quaelibet
& sonū per quod dicitur designat uti quod dicitur quae
sic homo. Respondet homo est qui in genitum uale
arabes palles. In bono malūque discunt. Itaque in psal-
mis per hoc ostendit quod sit xps dicendo
speciosus formosus filius hominum diffusus est gra-
tia in labiis. Itaque diffinitio est per differentiam uti
quod dicitur quid sit rex & tyrannus sit ad
beatus diffinitio quid sit quod sit diffinitio hoc
modo rex est pius & modestus. Tyrannus uero
impius & inuitus ut in psalmo mutatur

peccator & non soluit luscus aut miser & uir &
urbus. Itaque diffinitio quae per priuocati uti quae
quid sit substantia dicitur substantia est quod neque qua-
libet est neque quaelibet neque aliquid accidens & diffi-
nitio & dicitur. Itaque intelligi potest dicitur
quid sit & nullomodo comprehendere ualeat. Idē
naturae eius uti nullus affari potest sed per
quod non est secundum philosophos diffinitio est
ut dicitur. Itaque neque corpus est neque anima
neque ulli elementū neque sensus est neque intellectus
neque aliquid quod ex his capere possit. Itaque quod
finitio est per indigentiam plenitudinem generis uti quae
ratur quid sit quaelibet respondecit uti quod
dicitur deest uti quaelibet. Itaque quaelibet diffinitio est
plene uel est hominis consilium & disciplinā
autalis & in psalmo beatus dicitur in rebus
conuersationis autalis & in psalmo dicitur in rebus
pietatis praestans paruulis. Itaque quod diffinitio
est quod sit per rationem. Idē cum inueniatur
re nomine minor res ostenditur ut homo est

minor mundus & dicitur est lex annua
INCIPUNT ENTHIMIAS

Cum omnes scientiae disciplinaeque totum dicitur
scire non nisi oratione tractetur. Nullus
enim ofili inquisit generis pollens inueniatur
est autem per se orationis uelle & origine principio
ut oratione. Itaque quoniam mirandus est aristo-
telis philosophi diligentia quid differendi de om-
nibus cupidus ab ipso cepti examine quod sit
& per se acundis & omnibus necessariis. Igitur
notandum est. Vnde in his quae in materia pariter
orationis uocant. eo sola recte appellam orationis
quae in dicitur aliquid uocabuloque signatur
itaque solus orationis pariter autem a prole
nomen & uerbum debemus accipere. Cetera uero
ex his fieri autem compaginet orationis potius
quae pariter ei debere nomen & uerbum. Nomen
namque per sonum monstrat uerbum quid quisque
faciat quid uerba dicitur. Dehinc hoc docere
debemus aduertere quo conuenio per hanc
oratio coarctata per gradus cuncta quae sunt
in uocabula capta conelutur. Nam autem
diuersa innumera suntque mortaliū munda-
patio nec comprehendere possit nomen in re lata

diversitas unum nomen vocabulo cum hominem
dixeris noscitur omnes similes cetera equis ille
xanthus uel effion uel dios uel illeat; ille equa
quasi horu quoque nomina infinita comprehen
so equitamen cum quis dixerit monstrabitur
et si quis leonib; quod fieri soleat uel bobus imponas
nomina in mentis tenditur unus cuiusque cog
nitio et auctus mentis obcurritur sed cum leone uel
taurum dixeris omnes qui ubique sunt sub uno nomine
naturae succidunt uerum orationis usque; in sen
ta genera per eam diuisa singulis uocabu
lis colliguerat paruum fecisse uisum est eade
copula idem unum singulari nuncupata ne con
cluderet idemque; et hominem et feram et equum
dixit animal dantes uel nomen quod omnia
possideret nec minus ea quas sine animalis sunt
breui eximientia demonstratione signauit
Nunc autem sit arbor et nucis et castaneae et glandis uel
maliciorumque; et explicabilia genera un
gulari uocabulo uocant singulorum omnia co
muni uocabulo adfringit; similiter et nomen
toru diuersarum lapides compendio uocant gen
nas. postremo licet abunde prospexeris et
per se patet genera speculij nota conaliansa
mentis generis quodammodo capax ad infinitum
mentis omne quicquid comprehendere dixeris
usque; extra quae nec inueniri aliquid nec co
gitari potest. haec est una decem generis decimiarum
pellatae uero cathagomae constat propterea
quod non possunt nisi sex subiectis agnoscere.
ostendat non locasse quidem quid sit homo pos
sit agnoscere nisi aliquid sibi hominem ponat an
te oculos quasi subiectum homini. ne autem pergre
ssio tractatu in quo plarum exemplis opus est ea
de addocendum nominare oportet autem et spe accen
dat ut uel hortensius uel alius hominis uel supe
rius animalis uel ex celis uisus in fastidium firo
quemata exemplar acciderent. alia in uoca
bula quib; addiscendum philosopho ueretur
inflectit. itaque hortensius et nucis arborem et equum
xanthum et similia. ostendit. atomice. atomice
cathagomae uocantur. ostendit quod ad se sentiat
atomice quod diuidi et secat nequeat quod
credat. ortensius cathagomae partes quod si fiat

in censuram non erit. onasthimo. quod sint
numeri unus. cathagomae. quod singulari neque.
omni haec in uno quousque geminari possunt; deinde
altiorum id est hominem equum leonem arborem
dixerit; et hoc autem quas generis et rerum formas
dehinc superiora id est animalia et uirgulta et gemas
et lapides generat nuncupauit ex quib; partes uel
formas nascuntur eadem tamen generis species
uel sed. h. nominari possunt quod habent excel
sius aliquid id est usque; ex quo uirgulta uideantur
et nascentur uero usque; supra quae nihil est generis
appellari uoluerunt. hystia compositas itaque; mon
te concepta signam et demonstrari possunt aggre
surus aristoteles omisit illa interim quae de
uerborum ratione tractata sunt cum in lin
gue usque; uenerit et uno nomine et multis nominib; nuncupata
in rebus quas unum nomen complectitur duos uoca
bula autem dedit ut ex his etiam omonyma alia si
nomina uocant omonymas autem quid plures
commune nomen accipiunt interpretatione uero
eiusdem re se separantur ut homo pictus et uer
in hoc namque; nomine uerum si ad diffinitionem uel
ad interpretationem hominis rectas inueniuntur
ita dispartitum fuerit dixeris uerum hominem cum
males quod usus capiat et uirgulta amittat
cum depicto non possit idem dicere necesse est inue
niantur et recta paria
Regulariter autem accipere debemus omne nomen
licet proprium quod si possit esse commune cum ceteris
omonymon uocari ut cetero non unus sed plures
sed si omisso nomine signis potius demonstrari
uel quisque; ille cicero quisque; uel quisque; ter aut alia
de his signa narrandas sunt ut cum crassus
dicas alterum tenuem uel si quisque; dicatur alius
alter breuis candido colore quisque; alter nigro
accipitur qui inter se discrepant solo sociata
nomine omonymice dictus uocabulo iuncta
rei interpretatione discreta. Symonyma
uero sunt neque; et nomine et sui interpretatione
luguntur ut est animal idem de homine
et de equo et fera et de animalibus; accipitur animal
est quod cibum capiat quod morales sit quod
sensu moueatur. Nunc autem res quas in
ula multis nominib; signam ad solent

videtur quia quia hanc partem ostendit
ut superius dictum est permissum idem quod
de his; significatur non de his uero de his
significat differendum putatur in his autem
non rerum sed nominum ueretur quod sit
haec diuisio sunt similiter in partes duas
et alia polyonyma et alia & heronyma sunt
quod multa nomina una rem significat
neque ulla differentia in nominibus reddetur ratio
ut consimulatur. haec namque: cur unam
rem et significare necesse in necessarium
potest. Deinde & heronyma multis eque
nominibus res singulas tenent. uerum huius
habet rationem diuersitas nominum uelut
et homo mortalis terrenus. homo ab hu
manitate mortalis. et necessitas mor
tis. terrenus a terra in qua cum longi
nuntur dat & igitur in his omnibus origi
ne quaeritur in superioribus. rerum quod obrem
hinc omnis & aristoteles superiorum nullum
mouere tractatum. ergo ad omni mare
deamus. quae de uidentur in partes duas
autem inferiorum sunt aut hominum uolun
tate nascuntur. fortia sunt cum quod
casu simile quis aliam accipiat nomen uo
luntate cum similitudo nominis. Exinde
tria inponat adfigitur. horum autem
quae in diuisa uel uoluntate nascuntur
in sunt genera. y concetum. analogiam
apponit. proren ut ede latinus quoque
sermo declarat similitudinem parte ab uno
ad unum. similitudo est ut homo pietus
uerus soli in similitudine copulatur
pro parte est quod tanta analogiam grecum
vane. ut quo pacta principium amulit
cordicimus ita principium aque fonte
dicamus pro parte enim sui similitudo no
minis uidetur ad lunctu. ab uno est
cum dicimus a medicina medicinalis
ferramentum medicinalis scientia
medicinalis preceptum medicinalis
usus ab uno in cuncta descendit. ad
unum est ut illa potio salubris est illo medi
cus salubris ferramentum illud subre

haec enim unum id est salute uidentur et tangere
et plene mouere ad solent questionem de quibus
magis aristoteles uoluerit in eo et tractatu
primum de his secundum de his quae anchoaram
tercium de his quae dicuntur in sunt aio omnes
quae in natura peperit. i secundum capiunt ea
quae in imaginibus in uidentur formamur
et condimus. in. dicuntur illi quibus ea quae sunt
in pressu animi offeruntur. id namque quod
quis concipit. animi lingua neque uel de
clarat sed et emittit inae de acis thenisto
philosopho placet. De his autem aristoteles tractare
incipit quae capiuntur quaeque ipse uocat greco
nominis seneno mena. huiusmodi sunt in imaginibus
rerum in uidentur animi. uerum cum deceptis pro
puerit disputare. et de his quae et de his quae
dicuntur necessarium loquatur et precepta enim
et in omni quae quae in uidentur et in
preceptum autem deinde demonstratio nisi eorum
quae dicuntur a palio fuerit demonstrata
ergo quae in separatim postea ea quae defini
tur uel in in eam tamen de rebus disputacione
debemus accipere nam deceptis quilo quere. et
que rerum trahit et in fidia orationis in plorat
superflua igitur questionem mouet quid dicit
seruari oportere cur aristoteles in principio
suo omni in lege uel docere uel de re re
fidelis quae capiuntur fuerat tractatur
autem non posse dici aliquid nisi quod per cop
tu fuerit nec capi aliquid posse nisi in se fuerit
de qua in magis in uidentur capiatur in igitur
cogitans paronymia uideamus quae sunt omo
nymia et synonymia in medio constituta
et quae nec paronymia diu possunt nisi in se ha
buerint ut in uel: contractu id est in in in
omni in et negotii synonymia uideam
ur habere compune. ut a sapientia et sapientia
uel medicum a medicina dicamus. eadem in re
dico quae in medicina et a casu similitudo uidet
et in omni pro parte recte paronymia dicitur
quod in unum de nomen accepit. uerum nec uide
atur. paronymia. et in omni quae
ab uno dicuntur id est ad poenof hanc diuisi
onem debemus agnoscere quod ipse paronymia

intersequendum propter similitudinem nominum.

omnium sunt illiusce non nominis. paronymia dicuntur unde nomen acceperint ut puta sapientia dicuntur hominē sapientē sapiens son filii inter se hāc omonymia. sunt ipsius sapientiae. paronymia. observari tamen oportet ut comitatur non ulamā fallubae. habeant neq. latimantur paronyma quemadmodum definitur eade. quib. originē dūtur ut medicus & medicus. medicus alius laticus clauduntur alius medicus. hanc igitur differentiam. paronymia habuerint & niscū synonymy negonia cū omonymis nominē fuerint copulata omonymia potius quā. paronymia. nominantur. ut siamultra utrosū dicimus. neq. troqu. dē cū synonymis conuenit sed ab omonymis discrepat nomine neq. utrosū & multra similia sunt. quāquā eodem intellectu sentiantur quod siamultra dicatur inclusit recte utriq. conuenit. multra uero syllaba nō mutatur hoc modo ut dicamus sapientia uerba sapientia. hic autem nullae syllaba commutatae paronymia excludat nuncupatio unde constat hae & in his similia omonymis potius debere coniungi. Scire dūc debemus uerba ut simplia esse aut certe conuincta conuincta sunt equiscurrat simplici cū hae separantur & dicuntur singula ut equiscurrat sed iā sit de his quae significantur dicantur restat ut utriusque sunt quopactō aristoteles oratio uerit enarramus sunt igitur illic quae aut recipimus sensib. aut mente & cognitione col legimus sensib. tenemus quā ut uidendo aut contrahendo aut audiendo aut gustando aut orando cognoscimus. mente ut dūq. acqui. aut hominē uel quā d. lib. animal uidet quā unū corpus & respondet intellectus non multas partes. esse concretū siquidem uel sit pars capitis alia pedū ceterorū quae membro rū in ipso capite partes suas aures habent habeat propriā lingua losequi; partes singulae multa in se habeant quae diuisae separari possunt. uocari sit aliud. aliud corpori. aliud ueni. aliud nō ui. capiti aliud

Ergo haec mente uel intellectu colligimur atq. in sensu penetrare non possunt consideramus illa interio. cognoscimus uel hominem uel aliud animal erescere se uel nunc stare nunc mouere gressu. modo augecuris. modo securo pectore conquisce re santeate alias frui. alias dolore ppeti. ex nigro albu. nigru. ex albo colorem mutare ppeti. ex imperio ex indolo doli. ex masuetud. ferū & ferocia mansuetū Cuius igitur in his quae alia sensib. alia mentib. colligitur separari haec proprius nominib. hominē eruditi nulluerunt & id quod dinoscitur sensib. la dici aliud aut quod animi tractatu colligitur ac sepe nunciat. symbeicos id accidens nominari uolueri & qm in perma nente usia saq. accedunt inter se noscuntur ipsi usia. ypocemeno. id est subiacens & inon in subiecto appellari uolueri. illa uero quae accedunt enpro cymeno id est in subiacenti dixerunt. sine dubio tamen illud oportet a nobis agnosci ut oportet. usiam. accedentib. dicimus sic potius accomon. uel care caston idē hunc hominē uel hunc leonem his quae fuerint communica uel communia uocata animi uel in nomine indicare. Rursus ad ea quae significantur aristoteles regressus ē quomodo & quae significantur ad solent monstratur de his igitur quae sunt alia de subiecto significantur & in subiecto non sunt uel est homo de subiecto quidem significatur aliquo homine neq. enī homo dici possit nisi esset ali quis de quo diceretur in subiecto aut nullo ē cū ipso sit usia. quā superius dicimus hūllō unquā subiacentē quippe cū sit ceteris ipsa subiecta. alia uero nec in subiecto sunt nec de subiecto significantur ut accero nec in subiecto ē quia usia ē nec de subiecto aliquo significatur siquidem asperitū uocabulū tenet neque intellectus possit aliunde dūc sunt duo quae ad usiam pertinent quopactō significantur quoniam superius coenon idē commune inferius dē caston id est pro parte dicitur. m. nunc ea quae sunt ex accidentib. quonā modo significantur

dicendum est sumitur ex his etiam; & in sub
iecto sunt & de subiecto significantur ut si segen
tia uel color sunt in subiecto aliquo id e
in animo uel corpore neque enim scientia po
t est esse in anima subiecta qua continentur
nec significantur scientia possit in subiecto
to definendo anagrammate uel colorum
qua esse possit in subiecto corpore nec
significare possit in subiecto aliquo
colore latet ut in subiecto sunt & de sub
iecto significantur. in. alia uero sunt ex
hisdem similitudinibus id est accidentibus que
in subiecto quidem sunt sed de subiecto mini
me significantur ut hanc grammaticam
uel hic cultus color in subiecto quidem an
imo uel corpore de subiecto aut non signi
ficantur neque enim his aliunde uocabulu
pendet sed suo & speciei nomine designat
tur in his quoque superius accidentis commu
ne nominatur inferius ubi a certare

par te hoc est. cathedra non dicitur. Verum
ne aliquid non a prius preceperit aristoteles
ex famulo etur secundum questionibus occasione
dare deo quod in subiecto uoluit traccare ali
genus apud finem quid esset ut calum
omni. adit clauderetur. Distingue ergo
in subiecto est quod in subiecto aliquo
non potest quod neque sine eo in quo
est potest in qua est haec distinctio adita
propter ea quod a deo potest & a deo
uel pedes subiecto est id est in corpore.
hoc igitur ex his quibus distinctio est
in subiecto quod pars est non sit in quo. a
tunc autem pedes partem est corporis an
sit de hinc a calum potest. de potest a qua
uel in quo quod a deo quasi in subiecto est
sed id omni deo distinctio non sit ad deum
id est in subiecto quod sine subiecto est non
possit; unum autem uel aqua sine eo de quo su
perius potest esse ubi non potest dubitari.
in ista deo loque debemus ad ueritate
quod distinctio disponatur. primum
enim hanc per mensuram tendit oportet in
premi agere de hinc paulatim curren

ad id
de partes puenire debet in quo solus e
li quod distinctio in his que signi formant
primo in mensuram subdiligunt laudem de hinc
paulatim minuendo & subtrahendo superflua
ad formandos uultus & membra puenit
si distinctio agere in puenit de pulsat paulatim
generalitatem boni ad proprium demonstrum
reducibile tendit accedere sed ad oppositum
reueramur. tractatur enim de hinc erat
quod quem ad modum significantur de quibus
quod multa in dicitur illud regulari non
du nobis. omnia cathedra uel anagram
uel atomum uel est et haec id est hunc omne uel
hunc equum uel hanc arborem subiecto significantur
non potest. Si uera haec eadem de accidentibus
fuerit id est hic color haec disciplina subiecto
est potest. quod ad modum enim superius demonstra
tum est. omne accidentis sine subiecto non potest
esse. docet igitur sumus quo pacto uel subiecto
ai uel in subiecto possumus agnoscere.

De hinc aristoteles docet & illud quod de sub
iecto significantur quod ratione noscimus
in his autem speciebus illud est quod eadem in pro
subiecto inueniuntur quod sunt in eo quod
de subiecto significantur ut enim animal
de subiecto significantur omne uel quod dicitur
& homo de subiecto. aliquo homine signi
ficatur necesse est. cetero autem & homo est
& animal quodcumque igitur predicari
de animalibus possunt eadem de homine
& de ceteris predicantur. Quapropter
quod de subiecto sit significantur in
ueniuntur & in eo quod subiectum est necesse est
inueniri. ut si animal quod dicitur capiat
quod mortale sit quod sentiu moueatur.
animal autem de subiecto significantur omne
eadem tamen & de homine dicitur necesse est
quod eadem animal dicitur deinde quod eadem
homine dicitur fuerint eadem & de deo et
Ceterum autem & de deo subiectum est homini
homine autem animalibus. quicquid dicitur
in hisque de subiecto significantur dicitur in
idem & de homine subiectum dicitur & de
regulamentum aut illud de subiecto significantur quod
(cognoscitur)

ad hoc

non possunt ut animal intelligi non potest nisi sub
recto homines sic homo aduersus non potest nisi sub
recto aliquo homine dicitur. Nunc quoniam de alicuius
generis omnium generibus. & speciebus. & differen-
tia loquimur. in inspectione dum primum uidetur. quid
sit genus quid species quid differentia. genus est
quod secundum multas & differentias quod sit
species ostendit atque significat ut usia omnia
eiusdem usiam dicimus sed hoc commune nomen spe-
cies separatur. dicimus animal uell lapidem uel
sic ut uno quasi conuincto uocabulo species sepa-
rentur. differentia uero est quae secundum mul-
tas & differentias non quid sit sed quid sit spe-
cies. ut animal gressu uolabile
a quadrupede bipede quod genus ergo & dif-
ferentia specie significatur. sed genus quod
sit. differentia autem quid sit species possunt
agnoscere. species autem est quae quidem & forma
uocant quae secundum multas & differentias
quod sit numero predicatur atque cognoscitur
ut homo hoc nomen homines cunctos amplectitur
aut uidetur idem facere quod species de aliquo
homine predicatur quoniam numerum in se ipso continet
Idem hic primus. Ille secundus. ille tertius. ut con-
tra haec tria uno exemplo manifestemus. genus
est animal differentia bipede quadrupede. species
homo equus sed uero genus nullum est quod non habeat
differentiam sic nec differentia intelligere
debemus quae species non habebit ut nigritudo
albi non habens differentiam propterea
se species quod ex se species non emittunt quae
omnes species inueniri potest albi uel nigri
quoniam igitur quod sit genus quod differentia
quod species separatum est. ad Aristotelem. laudat
ueniamus. hoc enim eorum generum. quoniam
se diuersa sunt nec differentia eas de pos-
sunt. nec species aliam & species & differen-
tia est dum quaeritur quid sit alia dum qua-
litas alia dum quantitas ut si uel animal
dicere differentia. dicat uolabile bipede
gressu si uel si speciem dicat hominem
uel auem uel equum. numquid nam & de di-
sciplina eadem differentia uel species
dicere potest. propterea quod genera diuer-

41
sunt animal & disciplina. categoria. quae
tam de quibus illa genera quae alterna sibi obiecta
communes easdem differentias & easdem species
habent ut usia. huius species est animal sed
idem animal genus est ceteris ideoque & species
& genus dicitur. quoniam igitur haec duo genera in
uicem ferunt quae Aristoteles quoque appellat
minime eandem differentia habent ut si dicat
usiam esse animal mortale bipede. risus. capax
eadem & animal potest dicere animal est
homo bipede. risus. capax. mortalis. eadem est
homine potest dicere homo est animal mortale
bipede. risus. capax. certum est ergo in uicem sibi con-
iunctis generibus. easdem & species & differentias
inueniri. Indueris autem generibus. hoc uenire
non posse. Testis Aristoteles adeo quae dicuntur
reuerentur quae quae superius dixerimus alterum
sine altero quod non posse. nam & quid dicit
aliquid deo dicit quod est & id quod non potest
ab altero intelligi nisi dicatur. eorum ergo quae
nulli sui copulatione dicuntur. quodcumque sin-
gulariter dictum fuerit aut usiam significat
aut quantitatem aut qualitatem aut aliquid
aut latere aut facere aut pati. aut ubi aut
quando aut habere. haec sunt ceterae & tam qua-
rum prima usia est scilicet quae cum ceteris sus-
tinet relique uero uero viii. symbolica. Idem acci-
dentia est ex quibus. viii sunt alia in ipse usia
alia extra usiam alia intra & extra quae
habet. quae sitas & iacere. ipsa usia sunt mox
enim ut usiam ut hominem uel equum dixerimus
aduersus amemus necesse est bipede tripudulum
aut albi aut nigri aut stant aut iacent
haec ipsa & sine haec non possunt. alia
extra usiam ubi quando habere & locum
ad usiam non tantum & tepus & uel & uel
in abusu separatas. alia communia id est
intra & extra usiam aliquid & facere &
pati ad aliquid ut maius minus utraque. enim dicit
non possunt nisi conuincto altero quoniam
sit uel minus propterea ergo unum in se habent
alud extra se item facere & extra intra
utcedere quisque. dicit non potest nisi alterum
cedat uel legere nisi ipse legat alud sit

aliudque. ita ergo omnia habet per se. simile
ad idem. uelut nullus potest nisi ab altero
patiatur. propterea hoc quoque. diuisia est
et ex eo usque. habetque ad singularem
nihil ad formam copulata uero facit
ex se aliquem sermonem uel per se. icon
uolog. uel per icon. uel per omni icon uel
ana de icon id est uel per icon. laetno. ore
monstramus uel imperatui uel optatui
uel inter rogatui uel uocatiui. hanc
quoque sermonis quasi in genera suspen
sas inter se. id est. q; semiplena. neq; eni
lam intelligitur uel quid imperatui sit uel
quid optatui uel quid inter rogatui uel quid
uocatiui nisi accesserit genus. apofaticon id
est nuntiatiui quod habet in se quondam con
firmandi sententia quae aliquid aut addo
aut domat quod aristoteles excofasin et
pofasin. dicit uest catu hoc uolubile eae
hi hoc non uolubile. ipsu deinde pnu
atiui quod diximus apofaticon. aut fal
su est aut ueru qua obrem omisit illis quat
tuor quae agunt ad grammaticos uel oratores
pariter huius. apofaticon quod philosophos
laetno aristoteles. habuit mentione

diuisio substantiae

diuisio substantiae

prima & secunda
simile species

prima & secunda
simile species

genus

genus

Expositis ergo omnib; quae disputantur in
cessaria uidebatur singulas categorias
oportere definire. sed usque quomodo. secun
du ante definire non poterat quod scilicet ut
definitio quae possit tendi laetno agere
sumat exordiu. Ipsa aut usque genus no
habet. cu omnia ipsa sustineat pparter
eam uoluit definire ut quae sit non solu eius
definitio. ueru pariter quoque. cogitatione
noscat. dicitur usque ptea principiu
dicitur. neq; in subiecto e neq; de subiecto sig
nificat ut hic homo uel hic equus secunda
dicitur usque genus & species idem mul
ti homo habet ergo secundar substantias nomi
nam dicit. ptea qd illa sit potior. quae neq;

in subiecto e neq; de subiecto p dicitur secunda
aut substantiae idem dicitur genus & species
quod sole indices prima est et quis no. laetno
nesciat dicitur eae. dicitur animus uel ho
mine. id genus uel specie. In uero dicitur quid
sit eae agnoscat. aliud aut si dicitur uel
currit uel ambulat nihil possit agnosci ma
nifestu e aut eae; de subiecto significatur
cu hae subiecta sunt & nomen & ratione nomi
habere comune. ut homo de subiecto signifi
catur aliquo homine sed non solu nomen uer
etia ratione eandem in subiecto inueniens qua
lucet quod de subiecto significatur poterit ma
nere ipsaru deinde secundaru usaru potior
e species genere magis eni proximae species
prima est quae genus sicut quique. uel ut ostendere
quid sit prima usque facilius monstrabit si
dixerit specie quae sit genus. ut quis
sciat uel indicere missio ei nomen magis
en significat si homine dixerit qua si animal
animal em & equu & aquila possunt agnos
cere deinde & prima substantiae subiec
tū omib; & his omnia continentur
haec etia species genus atq; idem magis usque
ista qua cetera. uidendu e etia ne qua species
lo puramur ea. de se & genus ut si quis con
mud dicitur. dicitur genus de hinc fidet ho
mine equu pice autem pnuatiemus omnia
solae species e cuius omi sint homo & equus spe
cies manifeste sunt. pice aut & auri & genera
& species non em unu e forma aut uel p
ci. ptea ego & species & genera nominat
ille aut quae species solum. id est homo equus aquila
taurus equus uel usque sunt. ut eni homo usque.
& equus & aquila. In suo de curis
lucet pariter. p quae usque definita e & h
modo eam uoluit definire si ostenderet ea
quae necesse hinc naturalit inueni
ea omi quae hinc eae; aut in solo & in om
nib; ii. aut in solo & in omi homin. iii. aut in om
ni & in solo. iii. aut in solo ne in omni
haec greca uocant enimono cepari enimono
cepanti. cepanti. cepanti. cepanti. cepanti. cepanti.
cepanti. cepanti. cepanti. cepanti. cepanti. cepanti.

1

ius capacem esse hoc est solus est in omni solus
namq. hominibus. Secundas videtur naturales
in solo & non in omni. ut videtur in homine cap
tem discipline dicat esse. non enim in omni ne
q. enim omnes disciplinas aliquas dederunt.
hominibus & non in solo ut si quis hominem defini
ens dicat idem hominem quod ambulat qd
cibus capere hoc hominem quidem est hominem non
tantum in solo. nam dicitur de cibum apud &
ferocurru nec in solo nec homini ut si quis
in homine definitio ne idem dicat hominem
quod albus. nec in solo nec homini est neq.
enim aut homo solus dicitur inuenitur &
non hoc & equus. aut omnis homo albus est.
duo ergo sunt quas ad inuestigandum aliqua
uia monstrant. & duoq. certum aliquid sig
nificare non possunt idq. est nec in solo nec in
omni nihil. Ex hoc possunt agnoscere
si quidem generale. Et alterum homini
non in solo non habet differentia. propterea
similiter respuendum est. duos reliqua qua
cerat signis id in quo fuerint poterunt
demonstrare idem in solo & in omni dubita
re non potest quia in inuenitur p. n. ut
quid sit id in quo inesse cognoscitur alterum
est in solo non in omni non quidem utraque
eiusdem uerum tantum quod definitio non
necesse est quod ostendit si primam non
poterit inueniri. punctum igitur ut desig
net. usum ab homini non in solo argumeta
re incipit. cum demonstrat esse quon
dam usus. quas idcirco secundas dicit esse
quia id in his inueniri pot. erit. deinde dic
commune hoc est cuiuslibet usus ut in sub
iecto non sit. cum igitur nec genus nec spe
cies in subiecto inueniuntur. manifestu
est. haec secundas usus debere nominari.
deinde hinc quoq. ostendit genus & specie
secundas usus esse quod omnia quae sunt
cum hisq. sibi subiecta. Inter duos solum nomen
non est. & ratione possunt habere com
mune. genus autem & species cum subiecto
idem cum aliquo homine uel certo. & rationis
habet & nominis facit esse. monstrat

Ergo secundas usus idem est. & hoc est. & hoc est.
differentia solaris habet quae consideramus
diligentius quasi accidens uidetur esse si qui
dem bipes uel mortale uel rationale cum
mal dicitur. non quod sit sed quod esse pot
us demonstratur. Ideoq. uidetur uerum
nec quicquam uerum quando agere pri
ma oritur differentia & sic sequitur
species. In accidentibus non debet numerari
atq. idem aristoteles significatione quidem
mixta dixit esse. utraque autem. Inter usus
habendam decreuit. eadem enim in hoc inueni
promittit quae & in ceteris substantiis reperi
untur idem cum subiecto posse & nomen & ratio
nem habere consimile. cum enim gressu homi
ne dicimus in subiecto idem. Quocubuli & ei
ratione eadem possumus inuenire socratem
enim & hominem & gressu. Similiter sequi
tur cetera argumentando uariata demon
strans quaedam inesse uti aequae soli & omni
habeat quodque omnis & non soli. quae soli.
non omni. quae quomodo in aristotele ipse man
ifesta sunt superflui. ut ut aperire maxime
cum hic sermo non transferre omnia quae
philosopho sunt scripta decreuerit sed ea
planius enarrare quae rudibus uideantur
obscura. de qua tractat
Descripta igitur usia quae defini non possunt
propter eas causas quas superius memo
raui. accidentium definitione necessarius
ordo ad posebat quorum primus quartus
nec sine causa. nam cum aliquid uiderimus
id necesse est quartum esse ostendere quartum
uerum sit inueniri non potest. nisi fuerit
adhibita mensura collecta. si ergo omnia
latitudo sola quis longitudine uoluerit
metiri longitudine sine latitudine mensura
subiecta grammate dicitur non quod sit lon
gitudine aliqua quae careat latitudine
sed quod sola quis metiens longitudine
grammen metiri dicitur. epifania sin
autem & latitudo fuerit mensurae so cuncta.
corpus cuncta p. fieri quod tamen non
ita accipimus quem admodum solemus

qd in pri
mis

emensa aut
cum longitu
dine latit
tudo dicit

accipere naturae. ad usum

coherens

locus aut qm corpus quodcuq; in eadē corpore

reuer uideamur deinde

positionalibus

partib; occupatur ha communiter mino partē

metimur & locū in quo aliquid consti-

tu ē. tēpus quoq; mensure subiaciatur nā

quēdam modū partitur & corpus; accepta eum

cū mouetur aliquid ipso motu necesse ē

partē habere mensurā cū dicimus. uir

necesse ē coherens ut cetera nominat

poris habere mensurā cū dicimus. uir

anno puenit uel mense uel die uel hora uel ma-

Separata uero sunt numerus & oratio quae enī nā.

mento. hoc modo igitur. quātū sit quidq; col-

legitur ipsius aut quātū. aliud ē coherens

aduob; duos & tibi. & in oratione singu. Lesyllabe

legitur ipsius aut quātū. aliud ē coherens

aliud separatu coherens ē grammā

separates & naturam & numeru segregant

epifania corpus locus & tēpus

in hēn singularū partū tē-

cū alterā breuē dicimus alterā longā & unā

min os non potest habere men-

surā simul nāq; ut gramme

uel duas. nimirū appare. haec quaedamur &

pundū fingens quasi certum

coheret

ad quātū ptenere & separata oportere nomina

mensurgetur minū de de-

summat

ri horū quātū ē. Nulla differētia nā ex his

ris. ut arūq; partū quae

corpus

alia. quorū partes positionalē habent ex qua

diuisa gramme fateri

locus

possit agnosci quae pars cuiq; ungitur. alia uel o

fit tēp minur illo communis

tēpus

quorū partes positionalē habent non possunt. postq

uincertū sit cui parti fixus

oratio

nē autē dico cū uidemus cuius quere. dextera.

terminus uidetur adeo sibi

caput

loia. superiora inferiora. ante. post. longe. uicini

partū itaq; coherē itaq; con-

locus

ergo quorū partes sibi manifesta positionalē

iuncta est

gramme

luguntur haec. grammē epifania

epifania quoq; similis causa con ex adicitur

numerus

corpus locus. siue enī. In gramme siue in epifania

& coherens deniq; si quis hanc diuisio reuo-

numerus

siue in quolibet horū positis terminis partes

luant in eius medio. grammē ponat necesse

numerus

fororis quā quā sibi coherentes uideantur

est haec grammā quae epifania diuidit cū ex hac

numerus

atq; conuincit. tamen aduerbi corporaliter

duas partes fecerit ipsarū duarū partū

numerus

lecti quae pars ubi sit cuius in. sit. Enq; luguntur

ipsa grammē tēp minur incipit ēē communis siem

numerus

sunt utroque orum partes positionalē n habent haec

sibi con ex aē uenon appareat cui terminus ui-

numerus

tempus numerus oratio. Unum enim

deatur in fixis similiter corpus si quis fecere

numerus

cū dicimus ipsū numerū solū dicentes non aliqd

ualiquē diuidendi corporis terminū

numerus

corporaliter numerantes non uidemus uelent

gramme. uel epifania si necesse ē ipsa enī

numerus

dextera uel sinistra quippe cū uerbis & nullo

pōitio quā grammē facit cum epifania necer

numerus

fit corpore positionalē suarū partū non potest

seē descendat. hic corpus atq; ideo incertū ē

numerus

demonstrare nisi forte ordine dixerimus quod

siue grammē siue epifania cui par-

numerus

unū sequuntur duo posicio aut in his dumtaxat

a terminū dederunt cū diuisa corpore in

numerus

non potest inueniri. similiter & in temporē atq;

grammē; partē epifania necesse ē reperiri

numerus

sermone maxime cū haec mox uideantur. pondū

Idēq; corpus coherens ē. In quo facio dant

numerus

labi cum dixeris. tēpus currit. & jermo cū dicitur

duarū partū communis ē tēp minur. tēpo-

numerus

fit tuere non appare. manifestū ē igitur

ris quoq; similis ratio ē. cū diuidendo siue

numerus

haec ora positionalē diuersarū partū non

hinc terminū dare dicamur. mo de modo

numerus

habere ppr. ē igitur haec sola quaedam

aut hūc pteritū & futurū tēpus hacon-

numerus

quarta nominantur; si qua uero. pter

fusu ē ut incertū sit quo debeas separari

numerus

haec inueni p potuerit debent p accedentib;

numerus

poni; enī quaedā quae accedentib; ipsi

numerus

accidunt. ut si dicamus multū albu. propterea

numerus

multū albu dicitur non quod ipsa albu sit

numerus

immensū. sed quod epifania in qua album est

multa cernatur. manifeste igitur cum multū
albū dicimus ex epifamē quantitate albū
quod illi accidit estimari similiter cū longior
albus dicimus non aliter dicimus non quod ac-
tur inmensissime longi dicuntur. Exem ponit
mensurā quo continentur albus et unum
quantitas estimatur; illud tamen speculū
debemus agnoscere quanto contrariū nihil
ēē epifamē enī sive gramme sive duobus cu-
bitis sive trib; contrariū nihil nisi fortiter
gere quoddā multū & exigū putamus ēē
contraria. Tamen aduer tenet haec in eorū
numerū quod ad aliquid dicuntur debere trans-
formi. nihil enī multū uel exigū dicitur
nisi aliter fuerit comparatū. cū enī dicimus mon-
te breuē grandiorē ēē aliorū comparatur
est inducimus uel cū dicimus grande miligra-
nū comparatione sui generis in quib; breuius
aliquid inueniatur illud ēē grandius accipit
manifestū ē multū & exigū uel grande &
breue cū aliquo comparata sui uocabulū
reperire. nec in hoc solū errat qui putat
multū & exigū quando debent coniu-
gi uerū tū si existimā ēē contraria qd
fieri potest non potest. nā si haec quoda-
more decepti contraria dicimus si dicitur
nā re uno atq; eodem tēpore contraria au-
deantur inq; dēre; una enī rer & maior & mi-
nor & breuis & maior uno atq; eodē tēpore
poterit nominari quod fieri nec rerū natu-
ra patitur nec ratio ipsa pmo accipit
eorū repellenda sententia ē. qui haec cre-
dunt esse contraria magis in quanto contra-
riū & ex circulo cōuidem potest. ut tēpore enī
supra & infra propter caeli tēpore; distan-
tia contraria sibi ēē dixer. undiq; uerū
aspirantes tēpore sub tēpore esse caeli sup con-
tēpore. enī nobis natura rerū tēpore quā
uideatur in medio ubiq; sub tēpore. Non dāta
podas nri qui nobis dicuntur si gēre aduer-
saria uestigia caeli sup habent & dā dīgō
tēpore sup inferiorib; constituta deinde illa
quoq; aspi sicut iungitur rāte quā propterea
ex diuersitate locorū tēpore caeli & tēpore

est id est illud super. haec deorsū quod omnia quae
pondera grauius aspi naturaliter feruntur
ad tēpore ad caeli uero lauari necessitas quae
uideatur ēē leuora hinc igitur caeli tēpore
contraria sibi ēē dixerunt quod hanc deorsū
illud uero superius naturalis necessitas collo-
cauit. ex hac igitur ratione uidetur contra-
riorū omnū definitio constituta; dicuntur enī
illa ēē contraria quae cū sunt ex uno eodēq;
genere mōtō tamen a spacio separantur;
sed haec qui asser habent aduertere ad ali-
quid dīta potest debere coniungi; siquidem
supra dīci non potest nisi & infra fuerit designa-
tū; quod sicutum nāri quib; dā libet supra & in-
fra categoria magis quā ubi dicitur uide-
ri potest; cū enī supra uel infra dicimus ubi
aliquid gēre tēpore agnoscat; sed haec uidi-
mus gēre tēpore uisum; nos uero in quanto aduer-
te contrariū credere non debemus; aduer-
tere interea licet. huius occasione tradatur
aliud ēē sup & sub tēpore naturalē. aliud uero
quod circa nos; naturale enī non potest immu-
ri; nostrū aut migratione hominū commu-
tur ut si quis cū inferiorib; fuerit ad superiora
conscendat aut ex superiorib; uelut ad inferiora
descendere. omnia illi quae ante fuerant
mutantur cū descendent inferiora quae fuerant
superiora cernuntur; illud quae quantitate
in omni quidē nōtanti hūlo ut nōtē capiat
magis & minus quod grece dīta. magis & minus
bipedale enī cū dicimus non possumus aliud
bipedale magis uel minus dicere & similes
modo bipedale secundū ē quā dīmo dū primū;
quod si aliud alio amplius fuerit. lā non bipē-
dale sed aliter mensurae fūgipit nomen;
nec numerus magis & minus fūgipit; siquidem
magis & minus dīta nōtanti dēre nōtanti
nōt. & tēpore non potest ēē tēpore magis
aut minus; dā igitur hū expōit magis
& minus in quanto inueniri non posse. p pū
uero uerū quā dī & quod in omni hūlo
inuenitur illud ē ut omnia eius paria aut
in paria dicantur. ut numerus par & impar
non equalis numero si par ē aut si impar

enī dīcimus
nōtanti
bipedale

nonaequalis dicitur. similis quae est inma-
neaequalia. Simaequalia sed paria aut
imparia noncupantur. cetera uero quae ad
quatuor non pertinent similes sibi potius qua
aequalia nominamus ut albi albo aut non
simile dicatur. hoc enim uerbum specialiter
hinc; in quatuor sicut uidetur infirmum.

Ad ali quid

Categoriarum tertiae quod latine ad aliquid
grece proficiens & quid hanc tertiam
non ordo sed tractatus necessitas fecit. nam
post quantum quales sequebatur uerum quoniam infi-
ne quatuor quaedam eiusdem generis ad aliquid
uidebantur posse transire hanc categori-
am quae quatuor fuerat necessario tertia
uoluit ordinare ut discursus atque monstratus
omnibus quae cuique conuenirent frequenter
ta confusio solueretur. Incipit autem non
ad definitionem suis aristoteles sed ad exemplum
nisi qui ante se ad aliquid per se definiunt
uoluerit hanc tamen hanc debemus audire
quasi tractatum necessarium a facite enim uidet
illis auxilium philosophi & medellae multo posi-
tis ter minis queritur postea siue platio
ne sententia est omnia quae in praedicta
sunt repositur per se pro se ad aliquid
enim ad aliquid categoriam uocamus ea
quae quod dicitur ex altero sine cuius
focione esse non posse & cuius uis omnis ex
altero conditione descendit ut duplum simpli-
ci dicitur duplum maius minus dicitur
in maius simile simili dicitur simile clar-
igetur ad aliquid non sicut sed alterum
coniunctione consistere eodem modo acci-
pienda cetera quae per idem categoriam
esse noscuntur ut habitus effectio disci-
plina passio sensus haec aristoteles ex
indicatione epitomen habet. in epistola nomi-
nauit & haec namque pendunt ex altero si quid
habitus aliter habitus dicitur & affectio
aliter ad aliquid affectio & scientia & posi-
tio & sensus simili ratione noscuntur non nos-
cuntur tamen quod quaedam huius categoriae
narrantur quae & qualitate uideantur esse

ad aliquid
habitus
affectio
positio
scientia

conuicta habitus enim & affectio & scientia
& cetera quae huiusmodi sunt quatuor uidentur
maxime conuenire sed differentia debemus
ad uertere qualesque categoriae de qualitatibus
ad aliquid siue profice potest ad formam
com separantur quoniam enim scientia reuelatur
liber quae sit civilis scientia dicitur & sensus
reuelatur quae sit sensibilis sensus dicitur tunc
ad aliquid debemus accipere accipere scientia
uel disciplina non reuelatur liber sed hominis
dicitur quatuor debemus agnoscere, hoc
interim differentia licet signum pro hac
categoriam quae ad aliquid dicitur uolumus
definire ut accipere separatur hominem enim
uideatur incurrere alio modo cum definire debe-
amus nescire parum considerantibus error oritur
tunc ergo & uere & proprie ad aliquid dicitur
cum sub uno ortu atque occasu & id quod iungitur
& id quod iungitur inuoluitur ut puta seruus & dominus utrumque
uel simul est ut simul inueniuntur cum dominum
dicimus necessario existit & seruus autem pro do-
mino talis inuenitur apparet similiter duplum
& simpliciter alterum se uel inueniuntur uel ostendunt
apparente enim duplo nascitur simpliciter duplo po-
te nec simpliciter potest permanere similiter
quasi si simpliciter non sit nec duplum est aut si simpliciter
fuerit & duplum necessario apparebit speculatio
tamen ac regulam ut haec categoria man-
festius dinoscatur haec uia quae debemus
ad uertere non recte dici quod aliquid nisi cum
categoriam profectio categoriam anafectio
hoc singularia ad singularia referuntur
si quid enim dicimus duplum sine dubio non gene-
raliter sed speculatio hoc duplum dicimus accipere
tunc uero ad aliquid categoriam quoniam
uerbi gratia socrate crisippo dicimus uel
tunc consimile ceterum quo pacto uel quis uel
cuius sit similis demonstramus nisi & quis simi-
lis & cuius sit similis personae indicamus. sunt qui-
dam quibus uis definitionum uel inuenire uel sup-
plere quoniam afferentes inueniri posse ad aliquid
dubium quod ante sit & postea nascatur quod de
ipsis debeat nuncupari ut & uideantur haec
duo nec ortu nec occasu sibi esse conuicta cadunt

Ad alius simplici duplum dicimus

exempla scibilis & scientia asserentes antescibile
fuisse & postea scientia consecuta uon bigratia
apud geometricos ante grammata uel circuli
fuisse eam scientia asapiens; postea con
hensae propterea quae antefuisse scibile in quo
posse scientia reperiri. In argumento igitur
monstrant multa esse huius cathogorae quib;
non e oritur & occatur uideatur ee communis
et sensibilibus eni sensusq; exemplū similitudine
constare contendunt siquidē sensibilia antefu
erit elimetur eni quib; omne corpus constar
antefuerunt quā corpus ex his aliquid nascendū
In quos sensus existens; his igitur argumentis ostē
dunt definitionē cathogorae quae ad aliquid
dicitur non recte ee. dixerant haec solent parū di
ligenter naturā rerū inuenerit astruere omni
quae aut naturae potest ee dūcuntur ee aut
operatione faciendi quae greci. denaui ee
energiam uocant. quāsi quis separare uolu
erit nec ulla societate confunderet intellectū
ad aliquid dictū non potest ee sine altero cuius
ee dicitur scibile scibilis siue circulo in se or
tu naturae scientia sociata ē. simul nāq; scibi
le ēcepta habuit scientiā siue sed needū energia
idē operatione monstrata non ergo tunc coepit
ee scientia eius quando coepit operari sed cum
ipso scibili oritur & operatione postea consecuta
difficiliter eni nos oportet operationis exordi
u tunc eni possunt ad uertere scientiā cū scibili
ee pro creata operatione uero eius apparuisse
postea indagatione prudentiū quib; de pul
sis optima distinctio est ad aliquid belatorū
sepea simul uel extingui uel nasci. Illud tamen
debemus memoria continere non omnia
ad aliquid dicta idē casib; referri adea
quib; longum est sed alia gentio casu ali
a datio pleraq; ablatio copulatio & gen
tuo quidem ueteris uir dñi duplum simpli
datio simile simili par par ablatio uero
sensibile sensu scibile scibile scientia
cibile & cetera huius modi quā uariis scibi
aliter societas nunc tunc In aut
huius cathogorae & soli & omni ut inter com
lunata duo quā expēdunt scilicet nacon

uersio quā proceditur uel orose & dupli
nomen simplici dicitur & simpli dupli & ser
uis dñi. dñi seruū apparet ergo haec copu
lata uicaria in se in replicatione conuerti
sit non scienter & prudenter fiatista con
uersio. nā si ueritate hoc uocabula conuer
tantur prout magna confusio usquequā
pennae dicitur aut pennā fulta conuer
sio ē non eni pennā omni autē siquidē sunt
quaedā pennae quā non sint autē ut eadem
musculi ceterorū q; aquimulū quā simili
notura forma ut quod si quis pennā pinnat
pinnā dixerit quasirecta conuersio ē hoc loco
libitū ē quasidā tenebrasq; emergere ex cath
ogorū similitudine ad solent aperire si qui
de cū dicimus pinnā pinnat. & caput capitat
uideamur usque pariter in accedentib; ponere
pinnā eni sine dubio pinnā usque ē uel caput
uel manus quae ad aliquid referuntur
inter usque & aliquid uideatur nulla ee signa
tio. ut igitur amouatur uniuersa confusio
ad uertere nos oportet quo pacto & uere & proprie
ad aliquid distinctio sit. Ita eni seruū distinctio
habet uideatur ad aliquid cuius id quod ē pen
na ex altero cuiq; necessesse sit singularem ter
id est cathogorā uicaria in se in mutatione
conuerti hoc quis considerato repperit & nec
pinnat pinnā nec capitat caput recte
posse ad aliquid non minor. Non eni ut
pennat pennā dicimus si possit dicere
pennae pennatū uel capitat caput. Idē nāq;
quid dixerit in uideatur ee eni pennato
non ex pennā descendit neq; pennā ex
pennato constat. Similit quae capitatū
non constat ex capite neq; caput uideatur
& capitate consistere ad quod uero
aliquid dicit conuerti pinnat potest ut
superius diximus dominus seruus dñi
& seruus dñi seruus dñi seruus dñi sub tracto
seruo dñi non remoto dño nec seruus
apparet pennatū uero ee potest & in
pinnā pennae dñi seruus pennā potest
ee pennae pennato considerato ergo
definitione huius cathogorae patet

gubernat & regit ut & ira: cū diu domat
& cubiditate amoueat quod disciplina facere
aut quā quā uult. n. potest naturaliter
quoniam quis uidetur uel posse uel non posse
aliquid facere p. naturā ut uenit & gratia
plerūq. uisū corporib; querorū & comēplari
atq. uisū pronuntiamur aliquid infuturo eos
q; dicimus uel cursorios pugillatōis forā
non qd iam hac uel studio conentur sed uel
de turpitudine corporis hanc facilius imple-
tur similiter & sed ubi & imbecillorū diem
qui aut facile aut non facile recipiunt exi-
tudine. eodem modo nāq. & in his potest
naturalis adueretur quā eos facit uellon
guernerebus subiaceri uel retinere p. petu-
am sospitatem durū quoq. & molle cum
dicunt ostendit potest naturalē durū
siquidē quod firmitate naturā correptio-
nē sui non facile amittat. molle uero
In quo natura luxior nec ad contraria
reppellat da sufficiat. Tū quā qualita-
tis generis siue species passiue qualitates
passiones quā huiusmodi autem scolo-
ratio & frigiditatis sicut. & in motu
& in quiete placet dicere & albidit
nigritudo quā non idem eo passiue dicunt
quod patiuntur aliquid sed quod faciunt
passione. mel nāq. ut dulcescit non ad dulcedi-
ne aliquid passū ē sed dulcem gustantib;
efficit passionē passiue aut qualitates
recurrunt dicuntur. albedo & nigritudo & bonū
mala idē rubor & pallor. hanc enī non nisi
uel animā uel corporis passione nascuntur
ut enī nigrescat. anima quā cū
pau dicit uere cū diu ferre non quā uero
quā ad opem sui sanguinis copiam in exte-
ores partes corporis fundit & quē sit ut podo-
re nimio rubescamus pallor quoq. similiani-
mā passione consistit cū alia meo nimio
ad cordis ultiora confugit ea q; sanguis in
sequitur adeo ut deorsum sanguine quod
in conspectu corporis albescat hanc animā
passio tū philosophis ueracē firmatur

Aliquis corporis passio ē uel pallescit uel ru-
bescat

ut ubi speculorū rubor in corpore uiguer
p. seuerō simili passione asserant euenisse
hanc igitur qualitates in corpore p. seuerant
quia secundū eas quales dicimur. ipse quoq. que
hanc passiue consensur si uero ad bruescē
exierint ita ut cito discedat passionē eas
potius nominamus uonem quā si ad p. iracundē
aut erubuit aut inculuit aut refixit mox
ad statū naturę iterū rediturus rubicundus
lā uel iracundus uel alidus uel frigidus appel-
lam potest si ad p. aliquid passus sit. Erat
igitur interpassiuas qualitates & passionē
ista de creatio quod passionē ad p. exorte
facile cōmutatur passiue uero qualitates
secundū quos quales dicimur p. p. uel seuerant
quā nunc qualitates specie remanentur
In quas formę & figurę sed figurę in animalib;
formę animalib; tribuitur figurę enī
tunc designamus cū uel trigonū uel tetragonū
uel conū uel cylindrū uel yforā dicimus formā
aut cū for. mosos asseramus aliquos uel de forme
in eodem qualitates generis uel curuatas & rec-
titudinem audemur enī & in p. cōcā p. lora
hoc pacto conuigere ab his nāq. curuū uel
rectū quippiā dicuntur lentitudo quoq. & asperitas
& rantes ac densitas equib; & rantes uel leues
perū designamus qualitatū quidē numero
sociatur sed habent alterā interpretationē
si siquidē densū cōstātione nimium conuigere
parū parū uidetur ostendere rantes con-
tra In quo inuicis frequentib; laxior parū
uidetur conuigere quā rantes leue illud
proprie uidetur ostendere In quo positio
parū ha apte pariterq. digesta ē in nulla
earū mensura alterius eminentia conuigere
asperum discrepantia conuigere parū
parū facit asperitatem nāq. non igitur nisi
inequalitas parū uel longior una altera
Inferior hac p. ea hanc quidā poluit cathe-
gorie alteri sociare quā apud grecos ē
apud nos acere siue ut augorū quē ego
inter doctissimos habeo uoluit fraudi dicitur
clarē enī unūquoq. eorū parū quā corpus

officiis positione constare uerū conueniē
leue uel piperū uel dēnū uel nārū dicimur
qualia demonstramus itaq; omnia quādam
superius explicata sunt ad inter passionē nūo
culi sed naturae uidentur potius panere
quādecā causa q̄ ratio ut haec quoq; inter qua
lia numeremus ab his igitur quātenā
uimur qualitatib; paronymos qualia po
munt ut leue a leuitate ad densitate dē
sum ceteraq; his similia. sed plerūq; accidit
licet ut qualis non paronymus a sua qualitate
descendat ut auitate non potest dici uir
tuosus sed moderatus industrius nec
ingratus quidē apotes sardos areos dicit
sed spud eos unde apparet quātenā neclec
ta plerūq; paronymorum diminutione
constare haec haec omnis ut qualitatē hu
ius p quā diuersas species explanantur
consequenter & propriū uideamus & primum
contrarietate recipere qualitates non
ulla e dubitatione quātenā dubitatio
licet contrariū e longorem infirmitas
infirmitas coloris frigoris malo bonū n̄
eruditio letitiae eruditio sed hoc non omni
qualitate repponit nā pallidus uero
fusco uel quādrato uel trigono nihil potest
e contrariū non ergo erit incommodū
regulā quādam dare quāq; qualitates
transmittē non recipere possit aduersus
e ut igitur non tū dōtis eas qualitates quā
contrariis mediis & easq; de formis figu
risq; nascuntur contrarietate penitus
excusare contrariis aut mediis dixit
e fuscū uel pallidū haec enī duo se ab his
ne nigridineq; nascuntur ac sunt his media
ipsa uero nigridō & albidus sibi contra
ria fusco autē pallidoq; contrariū nihil
e clare ergo contrariorum media contra
riū non habere quātenā qualitas quā
ex forma uel figura consistit contrarie
tatis ignorare quidē quādrato quid
trigono quid e circulo uel cono uel cylindro
contrariū quis opponat regulam tē ergo
teneamus canonem ita ut reperiem

qualitas nec omne posse e nec solam.

Nec illud e omnem dū uideamus in comora
rit qualitates sub eadem archegonia e
alterū sub qua aliud inueniatur ut infirmitas
infirmitas contraria e qualitas infirmitas & in
firmitas igitur qualitas qualitas albidus nigridi
ne quoq; dō qualitas necesse est. itaque ut
regulam tē contrariis qualitatibus categoria
semper eadē uincuntur quātenā haec quid
sic propriū qualitas quoniam
contrarietate suscipere nec solus e nec potius
aliud p scribemus. uideo enī magis & minus
hōe in alio cetero. In se recipere qualitates
nāq; magis calidū uel magis frigū uel magis
musicū uel minus musicū possumus dicere
uerū id quoq; nec hominū qualitate nec sola
poterit inueniri quātenā prudentia pru
dentione possit dicere uel albidus clam
orem uel doctina doctina doctore uel
trigono magis trigonū uel quādrato qua
dratus enī trigonū fuerit magis e quā
trigonū non potest. Quisimā uel aut minus
fuerit latitrigonū non erit. & per hoc tamen
placeatq; discernere eas qualitates quā
maius & minus recipiunt ab his quā hūo
quā signatū comparationis excusant

Sic ergo haec regula qualitates ipsas maius
& minus non posse suscipere cauero quā
e his fuit compara uel magis recipere posse
uel minus. & de qua magis eloquentia seu
minus dicere nullus potest cū uero qui eloquens
dicitur magis uel minus ceteris eloquentem
posset dicere, clare ergo magis & minus
in quolib; inueniri posse non quā posse in quā
litate incedere figura quoq; ut superius ex
plicatū e non amittit magis & minus si quidē
circulo si aliquid addas aut minuat circuli
lā uocabulū non tenebit; & in uel minus figura
nomen in migrat manifeste igitur de his nō
quā qualitates huiusmodi gradus compora
tionis accipiunt & quā ab his uidentur aliene
relinquē ut qualitates propriū quod apud
grecos e idem uel frigemus; nāq; uia habet
hoc primum aut singulorum atq; unda numero eorū

Inse suscipi ad suscipiatur aut dicitur non habere
ita meminisse nos oportet quod uti ac cuncta
tractaremus nihil dixerimus esse contrarium
Ergo uti est proprium suscipere contraria id est
sensum modo ex similitudine quadam id est
necesse ut per imper vel educatur ad depropositum
id est ad aliquid ut suscipiatur forma hoc uti
se conveniatur ut sint sibi natura coniuncta
ta haec qualitate hoc proprium ut cuncta similia
aut dissimilia nominantur & dulcem dulce
calidum calidum & frigidum frigidum & levis levis & calidum
de calidum similia vero dissimilia propriam
cupantur alterum si dicta fuerint nunc
patrone propria non habebunt noam non
nulli in legendo turbemur quod affectus
& habitus & disciplina quam ad aliquid dicitur
ia est ad depropositum eadem qualitate quoque
congruit hanc de creatione damus uti catho
gomas ad aliquid sonantem quando genera
cu vero species qualitate ut puta si disciplina
dicuntur quae genus ceterorum ad aliquid re
ferenda est disciplina enim discibilis re dis
ciplina dicitur quod similitudo musica spe
cies disciplinae est non genus qualitate nec
tandae neque enim musica musica musica por
sumus dicere sed musica disciplina similis
& affectus & habitus secundum genera
& species tunc ad aliquid nunc qualita
ti necantur si quidem si affectum vel ha
bitum hoc est ex in & diathesi generis dixerit
id est disciplinae ad aliquid referuntur simi
litudinem effectum siue habitum species effecti
xeris id est musica vel grammatica quali
tates debemus agnoscere quam uti ipse quo
que aristoteles magnus ingenio hanc poe
ne per mixtionem concesserit ac dixerit
posse contrariis ut quod qualitate fuerit
idem referatur ad aliquid nec est imper
tunum si naves duarum categoriarum uoca
bulo concludatur de patere est pa
tente omnia quam ad illam categoriam ma
ximas atque difficiles pertinebant tunc cor
do comant ut post qualitate de facere
& pati tractantur habeatur qualitate idem

ex qualitate formae discendere id est quod
quod calidum facit calidum si necesse est calidum
vero qualitate cognoscimus similiter quod
calidum sit passione sui accipit qualitate
& quod doctus cu doctus doctus est si discipulum
facit atque atque doctus siue discipulus quic
lure & cetera his similia considerata de
monstrat recte has duas categorias
proposita qualitate tractari haec autem p
facere & pati multum dixerit non posse nisi
qua fuerit contraria puenire idem quod
dulce dulce non facit nisi id quod dulce
non fuerit nam si id quod patitur dulce fuerit
per naturam sui alterius dulcedinem quod recipiat
non habebit necesse est ergo dulce non est id
quod patitur ut dulcedinem recipiat aliquid
ac propterea cum quod facit dulce & quod
patitur dulce non necessario dicunt uideri
contraria Non nulli diuersa senserunt
asserentes non posse haec nisi in similitudinem
bi inueniri & sub eodem genere contrariis
nec posse aliquid pati uel facere nisi simile
faciat ut si simile patitur dulce enim & amarum
uel calidum & frigidum haec contraria uidentur tan
tum cum sub eodem sensu sunt similia esse confirmant
denique ab alio generis peritusque discretis patitur
faciendi ueratione dicunt non posse consistere
ut ubi gratia quod faciat numerum in amaro
uel quod calidum pati possit an numero
sed haec est confusio ceterorum nobis autem
regula illa sufficiat ut sciamus facere
& pati genere esse communem qualitate
discretam & enim calidum quod si deo prostat
colore sui sub eodem genere est quod est & fr
gidum sed discrepat qualitate quod cu
la & doctus cu doctus in doctum sub eodem ge
nere est sed qualitate discretum uel a
na ergo facere & pati genere esse simi
lia contraria qualitate sed haec duo
ut superius diximus adeo uidentur qua
litate non modo ordinis sed & uel ratio
ni conueniri ut eadem recipiant quae
recipere diximus qualitate namque de con
trariis non respiciunt quam qualitas

recipere & magis & minus amittunt quoniam
qualitate quoque diximus recipere horum
vero categoriarum proprium quod grece
idion. quoniam ipse quoque aristoteles omisit nec
anobis lectum inquit.

DE ILLA ET RE

Sequitur uideri accere
quid putant quia categoria aliquid rela
tiua uidetur esse contradata siquidem quod iack
positum iack positum uero positionis est & positio
positum quod de causis ipse quoque aristoteles quod
sequimur scire ad aliam facimus
DE ILLA ET QUANDO

Ubi & quando uidetur locus & tempus esse cum
non sint sed in loco & in tempore ut ro
in senatu ante hora tertia post mentem mar
tiū base uidemus in loco & in tempore non
locus & tempus denique; uelares & nullius enac
tetur in deas categorias aristoteles quoque
transgressus est quod nos & a faciemus de
pore tui & de loco inter sumos philosophos uetus
& magna questio est quibusdam uolentibus haec cor
porata esse. alius uero sine corporibus. etiam
DE ILLA ET RE

Non uno modo habere aliquid dicimus quantum
enim tractando collegimus sub hoc uerbo doctor
quasi quod species prima est quoniam si animu
habemus aliquid ut iustitia castitas uel in
iustitia uel libidine; secundas quoniam si in cor
pore habere aliquid dicimus ut libidine in
nametate uel cetera quia per qualitates corporis
insidunt; tertia de quantitate descendit quo
tionis; uel quinq; pedum habere dicimus. Lon
gitudine; quarta cum toto corpore sed in par
te corporis aliquid habere firmatur ut indig
ito anulu in pede calceos uel coctur nos; quinta
species non in corpore sed circa corpus habere
aliquid dicimus ut uetus sit atque indurita
omnia Sexta quoniam ipsas partes corporis
habere notamus ut manus pedes caput aut
reliqua quae in corpore membris septi
mus uero locus quoniam sit uel in uis uas
ad aliquid habere dicatur; Octauus habendi

gradus est qui possessione nostram uidetur
uideatur offendere cedere uel per quod habere
dicatur uel sepultura maiori habere habendi
modi quos designato numero cognoscimus
ita quod si quis potuerit inuenire si diem
culpa non erit Cuius philosophus ipse liberum demisit
inquirentibus; sane illud uerbum multi doctorum res
puunt atque improprie perferunt confirmant cum
mulier habere mentem dicitur uel uir uxorem
uel pater filium uel filius genitorem propterea quid asserat
nisi habere non posse quod habeat habentem
sed rectius dicitur autumatur esse mulierem uirum
uel uxorem uiro esse patrem filio esse famulum
siquidem uerbi huius uisum in hoc esse contentum
ut significare non possit & habere aliquid & ha
bentem de quasimagine quoniam si tra
gressi categoriarum uiderunt terminauimus
ut arbitror non in subtilitate doctrinae sed in
clare uolentibus; diceret quodammodo restat quod
calce libri huius nos tangere contra dicitur

namque & in categoriis singulari de contrariis & de
tractatu est cum recipere & contrarium & quia respu
ent diceremus tamen quid sit ipsum contrarium
nullus adhuc tractatus offendit & adhuc quod
uerba remanent quoniam uis ac proprietates debet
explicari quod de causa ad oppositorum tractatu
necessario transeamus

DE OPPOSITIS

Oppositione species sunt. uel opponitur namque; aliud
alteri aut figura eius categoriae quia ad aliquid
dicitur. 1. aut contrariorum modo. 11. aut eorum
quorum circa nos est dicitur uel habitus uel priua
ta habitum sane hoc loco ex habendo debemus
accipere non ut in superioribus. diffinimus esse habitum
affectionem quoniam animi septem ne quoniam
do cum aut confirmamus aliquid uel negamus
ut uerbi causa ab his quae ad aliquid dicuntur
ponamus exemplum. 1. oppositum uidetur dupliciter
simpliciter uel pater filio. 11. secundum contrarium
uero exemplum sit malum bonum. 111. eorum quoque
quae phabitu & priuatiua ratione dicuntur sit
cectas & uisio. 111. illorum & in quibus est nega
tio & affirmatio sit currit non currit.
Discretio uero contrariorum & eorumque ad

Alia quid dicuntur contemplantib; manifesta
ad aliquid enī dīda desibi opposita nominant;
simplicia nāq; opposita duplicia & duplicia opposita
simplicia contraria uero id quod dicuntur ex se ha-
bent neq; alterius indigent. quise enim malū bonū
dixerit aut quis bonū malū haec ē ergo harū
duarū specierū quae ex oppositis ueniunt dilu-
cida & clara dīscernētia. Ipsa uero contraria
in his specier; diuiduntur aut enī mediata ē idē
habent inter se aliquid mediū. u. aut sine mediū
m. aut in quib; dā reperit ratio habent quidē me-
diū sed ei uocabulū non apparet nisi utriusq;
oppositi negatione. consistat. i. mediata ergo
f. haec albū & nigrū. In q; quando nasci potest
pallidū fuscū mediata haec opposita dīctar;
quae uero mediata ē non necesse ē. unū dedū-
ob; oppositas incorporare reperiri si enī nigrū
non fuerit potest ēē fuscū aut si albū defuerit
pallidū poterit inuenire. q. aut uero ex his
oppositis quae mediata non ē unū necesse ē
accedere ad duob; ut ē sicut & egredien-
do horū mediū nihil ē ppter quae aut su-
haec necesse ē aut exītudine humior
pora nec inere ac illo quib; ē quidē medi-
ū sed cōtrā nomine nisi hūc oppositorū
negotio neformetur, si dī haec iustus & in-
iustus ē aliquid in medio sed non habet nomē
atq; ideo utriusq; oppositi negatio ei uocu-
bulū creat ut nec iustū nec iniustū dicamus
id quod ē mediū. nunc ea opposita quae pha-
bitū priuatione quae sunt diligentius reue-
temur. In his nāq; obiter uari oppositorū uisus
ueratq; i. in eodem negotio. u. in eodē loco. iii.
in oportuno tēpore. In eodē negotio sunt ce-
citās & uisio. In uidendo enī & non in uiden-
do consistunt haec & in eodē loco sunt uerū
q; nāq; & cecitas & uisio. In oculis locū ē
maxime amentū in his oportunitatē tēporis
quaeritur nemo enī respiciatur dīctur
nisi eo tēpore quo capillus habere debuerit
non habet nec sine dentib; quem notion
greci uocant infantē quisquā poterit dicere
tū cū dēntes adhuc aetas parua denegauit
si quidē priuatio quā grece sterēs fīdīctur

hanc uir tenet ac ostendat quēlibet habuisse
aliquid non habere. In hac meminisse nos con-
uenit aliud cōuisione & cecitas alud habere
uisione uelut et priuatio nescit haec et eadem
iudicemus confundi ratio uideatur qd si quis
hoc dubiū putat quae paruicentū quod quia qui-
rem sequatur aduersat. Cū si fīssē idē
caecus & cecitas de uno utraq; dicerentur
dicimus aut homine caecū sed homo de cecitas
non potest. Claret igitur aliud ē cecū aliud
cecitas. **N**ex ad fir matio & negatio idē
quod ē sub ad infirmationē negotio nequa
dentia ad fir matio ^{enim} siue negatio ē uerbi
confir mans aliquid aut negatio alia uero sunt
quae sub his inueniuntur ut socrates dīferre
nondī fēre socrates similis tamen omnia
sibi habentur oppositas aliquoties aut malū
malis opponuntur quos cōtrariorū media
bona ē ut ē in gētia & redū dāstia quā greci
indian cerper bolon uocant hūc enī duob; malis
sibi oppositis medio critas media repperit. i.
ā ratione peripatēti secū uir autē medias
ē dīxerit ut plus iusto plē nexian nimis iusto
mion exian diceret In q; mala media iustā
locauer. similiter In uerū fūā hebreū dīne
quae prudētia posuer In libidine In sensu
bilitate quae quia greci antīthēsiā uocant
tēperantia cōstruatē In timiditate &
audacia fortitudo. Ita occultū quoddam
genus oppositorū repperit pter uariationē In
dū multis inueniuntur ēē contraria sub aristō-
teles harū quārta specierū quā ex oppositis sue-
minis proprietas & dīferentias locutē
multis modis explicauit nos autē genus & spe-
cies posuisse sufficiat nēminutionib; occu-
pati fastidū necessarius asseramus
De pte ope
Quinq; modis aliud altero prius dīctur.
Quorū primū ē cū dīcimus aliquid tēpore fū-
ore. ii. secundus modus ē In quo aliquid nos-
citur ex priore sed priore pte secundū
pntē secundū pntē prius In colome pte
uerat quod ē unū prius nā ruralit ad duob;
ex eo enī nascuntur duos sed sine duo ēē possunt

metabolens haec non latino sermone ostendi
mus intermū augmētū minutionē quali
ter transgressionē loci haeret species omnia
seruatione discreto nisi forte cuiquā parū
doctus intellegit qualitate commutatio idē
aliquid dicitur ceteris existentib; fieri uideatur
ut cū nascitur aliquid aut interit aut cre
at aut minuit tunc facta dicatur dicitur
mutatio sed id falsū ratio docet nāq; crescit
aut minuitur quantitate immutatur
non commutatur qualitate commutatio em
proprie qualitate. meminit autē nos opor
te aliud ē immutatio aliud commutatio
nē nāq; immutatio generis commutatio spe
cies subiecta motui quē immutationis specie
diximus deniq; ut hōis manifestat differe
tio gēo motricū ponamus exemplū suo trago
nū inquit quod in ora depictū ē curretib; p
mediū linearū librea tetragona particū
et quae post unū brach tetragonū detrahā
minuisti tetragonū maius ut si detrahā locū
addas. gnomonem quiemociē species pante
plus tetragono maiori quā detrahā quē
didisti. idq; quantitatē ē n. qualitate d. im
mutationi potius quā commutationi tribuit
eoq; a se plurimū differ. sic autē differentia
rerū omniū modis trib; aut materia aut
opere. aut utroq; materia. si sint anuli sim
les duo unusq; sit aureus alter argenteus
opere si ex auro desimiles anuli fabricentur
utroq; simul sit aureus et silis argenteus
Clandē igitur immutationis species nec materia
sibi nec opere nec utroq; coniungi ad hoc aut
seruationis utrum nonnullae etiam sibi con
trariū uideantur quae in indubital generis sō
non idē potius incommensurabiliorum augmē
to minutionem ipsaq; commutatio sine qualita
te sicut loci localis nō ē dē specierum numeratione ha
berē qd sibi contrariū uideantur nam commutatio
qualitatis est cum ex alio aliquid ingruat uel
abū dāgro quē sibi manifeste contraria sunt
locū dēq; mutatio quā transgressionē dixi
mus transgressionem diximus superiorum et
inferiorum condicione ut in p. c. d. apparet

etiamq; apparet habet commutatio haec siml
flicatissime quā lugi labore et dētra cum nobis tēger
et incommensurabile. Gregi philosophi magister quā non de
quē ad uelut haec commutatio de gēo in locū incommensurabile
Sicet ut schisq; bonū frugū fructū cōtē q; factus
cupis si tē non dissimilem in alio commutatio
quā lubrico atq; inaccessibile cupido q; rēta
utro nomen nāq; obmisim in hac libro qd possit
aut delectare hēdoctos iudicēdoctos manifestus

**DE CAUSIS AB ASTOTELIS
EXPLICIT AB AGEUSTINO TRANSLATIS
IN QUA PLINIA MINIA APOLE**

Inductum sapientiae quam philosophia
duo camus. plerū uidetur tres species seu
partes habere. Naturales. morales. et
de qua nunc dicere posui Rationalem.
quae commutatio et ad differendi. sed cum differa
mus oratione. cuius uicinas species sunt. ut in
parodi. mandandi. succedendi. optandi.
fouendi. trahendi. audiendi. inuadendi.
faciendi. miseriendi. amirandi. concurrendi.
obligandi. parandi. deplorandi. amuolun
tatem offendi. ammeū nauandi. In quib;
oratio et exellendi. hēdoctos q; rēta
hēdoctos. in quibus dēdoctos. nouo uicinas
uicinas dēdoctos. et tē uicinas. maximū
eminimū possit esse. utaq; id genus plu
ma. cūna in hac adpositū possit
quae in quibus appellatū absolutā sen
tentia comprehendens sola ex omib; uer
tat aut falsitat obnoxia quā uicinas sergus
affatū uarro gloquiū. cūro enuicinatū
greci gra sinu actiona. Ergo uerbu
euerbo tū p. c. d. tione. tūrogamū fami
liari ut tamen dicitur tūrogamū

Propositionū latet p. inde ut ipsarum
conclusionū quae species altera p. dicitur
quae dicitur simplex ē. ut si dicamus qui regnat
beatus ē. Altera substantia uel conditio
nely quae dicitur composita ē. ut si dicamus qui reg
nat si sapit beatus ē. sub fortis em conditio ē.
quā si sapit beatus ē. nō sit beatus; nos nunc
de p. c. d. uia dicimus quā natura p. dicitur
uelut elementū substantia ē. Sicut et alio

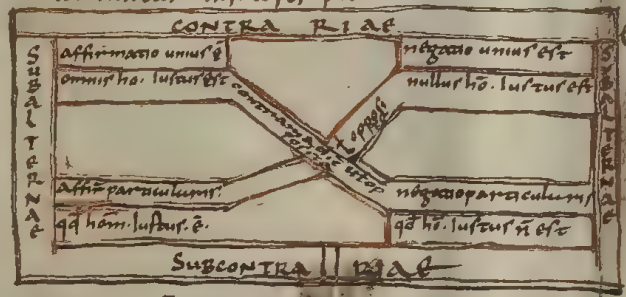
differentiae quantitatis & qualitatis;
Quantitatis quidem quod aliae uniuersales sūt
ut omne spirans uiuit; aliae particulariter; utque
dum animalia non spirant; aliae indefinitae;
ut animal spirat; non enim diffinit utrum om
ne animal quod. sed tamen particulari sempiterna
quod totius est id est necesse accipere quod minus ē;
quod limitis autē quod aliae deditur; quae dedi
cunt aliquid de opus; ut uisus bonum est; dedi
cunt enim uisus inesse bonitatem; aliae abdicatue;
quae abdicant aliquid de opus; ut uoluptas non ē
bonum; abdicat enim uoluptas inesse bonitatem;
Ad ista hancq; deditur uiam putant; cum dicitur
uoluptas bonum ē. Ergo dicit quid euenire
et idē quid sit. Idcirco deditur inquit;
quia si in quo negant ē deditur id quod nūc
ē; Solū autē abdicatū uocant. cui ne
gatiua particula pponitur; Uerū inquit
cum in istis; hac reuincuntur; si qui ita roga
uerit. qd nullū substantiā habent non ē cogit
tur enim secundū qd dicunt confiteri ē qd non
ē. quod non nullā substantiā habet. Ceterū p
positio uisus inesse paco. duob; paucissimis
orationis partib; constat. nomine & uerbo; ut
apuleius dicitur; quod aut uerū aut falsū ē.
Ideo ppositio ē; unde quidē ratiō has duas
solas orationis ē quod exclusio solis fieri possit
pfecta oratio. Idē quod habunde sententiā
comprehendunt; Ad uerba autē & pronomi
na & participia & coniunctiones Ad genus
cetera quae grammatici numerant. non magis
partes orationis ē quā nūm aplospha &
hominū pilos. Aut cetera innumerata compago
orationis utpote clauorū & pici & glutinis
deputanda; Porro ex duab; predictis par
tib; altera subiectiua nominatur uelut sub
iectiua ut apuleius; altera declaratiua ut
sententia non differit; Declarat enim quid faciat
apuleius; licet aut eadē. ut manente utraque
parte. In pluria uerba proconferre. ac si pro
apuleio dicas philosophū. platonū. maudau
nense. Itē differendo. dicas ē uerū oratione.
Plurūq; aut subiectiua minor ē declarati
ua maior & non hanc modo sed aliaq;

subiectiua comprehendens; non enim solus apule
ius differit. Sed & alii plurimi quib; subiecti
de declaratione possunt contineri. Nisi for
te propriū cuiuspiā deo declaratur ut si
cas qui equus ē humilis ē quod propriū ē equi
humile; & idcirco in his propriis parte decla
ratiua. par subiectiua. ac non ut metecoris
maior quippe cui eadē possit mutata uice
subiectiua fieri. & quā prius habuerit subiecti
ua nunc habere sui declarationem. ut si uerbo
ordine tradideris. quod humilis ē equus est
Ac non ita ubi in partem partem conuertere
ui ces possis. Non enim quia uerū ē omne hominē
animal ē. Idcirco si conuerteris uerū ē omne
omne animal hominē ē. Neq; enim. ENIMAEON
ut propriū ē. equi humilis. ita propriū ē
hominē animal ē. cū sint animalia alia in nu
mera; & agnoscat hic de plurib; declaratiua
licet conuerso ordine rogamēdū pponatur;
nōmo quod plura comprehendere possit
declaratiua quā subiectiua. De hinc qd nūc quā
uocabulo sed sep uerbo terminatur. quod
cipue & quā nullis proprietatib; apparē sub
iectiua discernitur; Idēia p similitudine
tenendū ē. quia ut sunt propositiones diffinitae
& indefinitae. ita & particularē & subiectiua
quā declaratiua; partē diuinitas ē ut homo
animal. partē indefinitas non homo non animal
non enim diffiniunt quid sit cū hoc non sit sed tamen
ostendunt aliud pter hoc ē. Nunc dicendū ē
quē admodū quatuor ille ppositiones hinc
affectet; quas non abree. In quadrata
formula spectare. Sunt igitur in superius
linea ut infra scriptū ē. uniuersale dedica
tiua & abdicatiua. ut omnis uoluptas bonū ē.
omnis uoluptas bonū non ē. dicaturq; hec
hinc incongrua; hic in inferiore linea sub
iectiua; particularē subiectiua. quae dē
uoluptas bonū ē quae dē non bonū. dicaturq;
hinc se hec supparer; Deinde obliq; dica
tur lineae angulares. altera ptenens ab uni
uersali dedicatiua ad particularem abdicatiua.
altera a particulari dedicatiua ad uniuersalem
abdicatiua; quae hinc & quae tunc quae

contrariae: alter utrum nominatur: quodiam
necesse est. alter utram ueram esse quae est pfecta pug
na & integra, & inter suppar & de integra pugna
diuiduae. quod incongruae nūqua quidē fuit
simul uerū. Inter dū tamen simul mediuntur.

in
mutata
uerū
quā
uis
illū

Subparet autem mutata uicenumquam qui
dem simul mediuntur. Interdum tamen si
ut simul uere & adeo utriusque harum reue
tio confirmat alterā: non tamen utrius con
firmatio: reuincit alteram. De congruisque
utriusque utriusque utriusque: altera tollit: utriusque: altera
ponit: omnino de alter utriusque utriusque
conprobat: utriusque: alteram refutat: utriusque: altera
conprobat. Ceterū uniuersalis utriusque par
ticularem suā conprobat utriusque: confirmat.
reuita non utriusque: infirmat. Particularis
autē uersa uice uniuersalis suā reuita utriusque:
infirmat. probata utriusque: confirmat; haec omnia
ita se uideamus ex ipis ppositiomb; facile os
tenduntur infra scripta

Consequens enim quid concedat qui aliquid ppo
suerit; destruitur aut utraque uniuersalis
trifaria dum aut particularis & falsa ostendit.
aut utraque aut ex duab; ceteris uero siue me
grua siue sub neutra; Instruitur aut unūmo
do si altera utraque falsa ostenditur. Contra
particularis uno quod modo destruitur.
si altera utraque uera ostendit. Instruitur autē
trifaria siue uniuersalis & uerae aut utra
que ex duab; ceteris falsa siue sub praeterea siue sub
neutra; ea de ser uabimus & ita in qui poller
tib; ppositionib; & qui poterit aut dicunt.
quas alia enuntiatione tantum de possunt.
& simul uere sunt aut simul falso. Altera ab
altera soli de siue indefinita & particula
ris. Itaque ppositio siue sumat in principio

negatiua particulā. si alter utraque & qui
pollens: utriusque uniuersalis dedicatiua omnis
uoluptas bonū siue negatio praepositionatur: siue
non omnes uoluptas bonū tantum ualens quon
tū ualebat alter utraque & quae uoluptas siue bonū
hoc in ceteris: ut ppositiomb; intelligendum de de utri
usque. Conuersibilis ppositiones dicuntur uniuersalis ab
dedicatiua. & alē utraque idē particularis dedicatiua
eo quod particula eorū subiectiua & de declaratiua possi
sep hūc se uerare uices pmanet: & conditione uerita
tis aut falsitatis. Nā utraque haec ppositio nullus
prouidens impius siue conuersis par tū uerū uerū
erit. nullus impius prudens; Item utraque siue nullus
homo animal: ita siue conuersas falsa erit. nullū
animal homo; par ratione & par tū uerū siue de
catua conuersatur. Quidā grammaticus homo ē.
& cetera quidē homo grammaticus ē. qd uerū cetera
ppositiones sep facere nō possunt. quāquā in dū
conuersatur. nec tamen idcirco conuersibiles
dicuntur; nā qd alicubi fallit: cer tō repudiat;
Ergo unaquodq; ppositio p omnes significationes
repperiendā ē an trā conuersa congruat.
nec unū uerū istis sed quib; sole. aut p pietas
declaratur alicuius aut genus aut differentia ē.
aut finis aut accidens. Nec p hanc unquā in
uonim potest. nullas ppositiones ut si hominē sub
stratus quicquid deo dixeris. aut propriū ē signi
ficaberis utraque chimibile aut genus aut animal
aut differentia uel datione uel. aut differentia
aut animal ratione de mortale. aut accidens
aut orator. Cuius p omne declaratiua alicui.
aut potest ei uicissim fieri subiectiua aut non potest.
et si potest. aut significat quid sit. & est definitio.
aut non significat & p propriū siue aut non potest
aut idē in definitione poni debeat; atq; ē genus
uel differentia aut qd non debeat ē accidens
Itaque p haec agnoscat par tū uerū ab dica
tiua. non ē conuersibilis; uniuersalis autē de
dedicatiua. & ipsa quidē non ē conuersibilis sed
particulariter tamen potest conuersa. ut cū
sit omnis homo animal non potest ita conuer
ti ut sit omne animal homo sed particulariter
potest quiddā animal homo. Utrū in simplic
conuersione quas in conclusionē inlationib;

ita non fo
rta ad de
finitum

non licuisse recurrere. quippe cum illa tio in
ipsis acceptationib. continetur. & ideo in ea ad
ditiue necessario euenire neultima quide
definitionis uocat. sed ostendit quid ipsa conced
ferre euenire debere illatione. ceterum
Nunc tradendū quib. modis & conjugati
onib. fiant inter certū nōmerū pdicti
generis uere conclusionis. quippe in prima
formula. viii. solimodul. sex autē conjuga
tiones repperiuntur. In secunda. iiii. modu
li. tres conjugationes. Inter ea. vi. moduli
conjugationes. de quib. hiciā suo ordine de
monstrabo. praefatus neq. separatarib.
solis neq. abdicatiuis solis rati fieri conclusi
onē qui a saepe possunt & falsa conducere.
re quālibet multas dedicationis siutrauit
iungatur dedicatione nē. Non addicatio
fieri in lationē tantū uel in amplexu ceteris
pūctis & similis & pūctualis & pūctualis
iustitiae uel in mixtura uel in uel pūctualis
fieri illatione. Igitur in primis formula mod.
primū ē qui conduceret & uniuersalib. dedicationis
dedicationis uniuersalib. dicitur. ut omne iustū honestū
omne honestū bonū. omne iustū iustū bonū ē.
ad si reflexum inferat quodā igitur bonū iustū.
fieri & eadem conjugatione v. modū nā sciam
reflexa possit in uel dedicatione siutradocui
secundū modū qui conduceret uniuersalib. dedicationis
uel abdicatio abdicatio uniuersale dicitur
ut omne iustū honestū nullū honestū turpe
nullū igitur iustū turpe. ad si reflexum inferat
nullū igitur turpe iustū. Sextū modū ef
fecerit. nā uel dicitur ē reflexa in seum
uersalib. abdicatio. totū meminis de
bemus subiectū ex dedicatione trahendū
ad illationē ex secundo modo. atq. ideo ea
priorē estimanda. licet ante abdicatio
enutietur similiter. & in ceteris priorē
potestatem prior intelligatur. In sex autē
modo trahitur sub iustis ex dedicatione
haec sola differentia eorū. Item. ceter. mod
qui conduceret ex dedicatione particulari & uni
uersali dedicationis particulari dicitur
quodam iustū honestū omne honestū utile

quiddā igitur iustū utile sed si reflexum inferat
quoddā igitur utile iustū. Septimū modū
fieri nā uel dicitur ē reflexa in se particulari
dedicatione. Eius autē modū ē qui conduceret par
ticulari dedicatione & uniuersali abdicatio
abdicatio particulari dicitur. ut quoddā
iustū honestū nullū honestū turpe quoddā
illa igitur iustū non ē turpe. ex hoc modo
contrariae uerit. inueniuntur priorē. viii.
& nonus quippe seruat ei illationē non ut
illi reflexa conjugatione ipsa dicitur
flodit & positionib. equi polleant. mutato
que ordine ut prior fiat abdicatio atq.
ideo conduceret dicitur ambo & conjugatio
nes conuersione nā & si abdicatio uni
uersale quare conuerteret subiectū
uniuersale dedicatione qd conuerteret
particulari eius dedicatione fiat. Octauus
modū ē qui conduceret ex uniuersalib. abdicatio
et dedicatione particulari abdicatio
nū reflexum uel nullū turpe honestū
omne honestū iustū quoddā igitur iustū
turpe. Nonus qd modū pūctualis conuersione
ex uniuersali abdicatio & particulari
abdicatio abdicatio particulari con
duceret reflexum. nullū turpe honestū quod
dā honestū quoddā igitur iustū non ē turpe
ur autē solus iiii. modū duos generis conuer
rit singulos. illationē qui a primū modi siutrad
q. positionē conuerteret fiat conjugatio
intra duarū particulari. si alterū
tantū fiat in secunda formula autem tria
ita secundi modi siutrad q. conuerteret fiat
conjugatio. Non quā tā estimamus ex quo
gigni. quia uniuersalis dedicatione secun
di modi non nisi particulariter conuer
tatur si alterū tantū fiat secunda for
mula autem. ex his igitur in prima
formula modū viii. primū uerit. in
demonstrabile non uerit non quod
demonstrat neque ut ut uniuersali
est. mō quod nondū demonstrans est
in circuli quadatura sed quod dicitur
tamquam manifestus ut demonstratione

non negant adeo ut sic et o signat fidei illi
et in g. t. mant. **DE SECUNDA FORMULA**

Nunc formulas modos trademus secundum
modum in secunda formulae qui conuenit
ex uniuersalib; dedicatiua & abdicatiua
abdicatiua uniuersale directum uelud omne
iustum honestum nullum turpe honestum nullum
turpe iustum turpe hoc redigitur in secundum
inde monstrabile conuersum secundum pro
positum secundum modum qui conuenit ex uniuersalib;
abdicatiua & dedicatiua abdicatiua
uniuersale directum uelud nullum turpe
honestum omne iustum honestum nullum igitur
turpe iustum. hic coniugatione non differre
a priore nisi quod subiectum a particula ab
dicatiua trahit ad inlationem quoniam uari
acur est coniugationis ordo quod in prima
formula fieri non potest tertius modus
qui conuenit ex particulari dedicatiua &
uniuersali abdicatiua abdicatiua parti
culare directum uelud quoddam iustum ho
nestum nullum turpe honestum quoddam igitur
iustum non est turpe huius si conuertamus
uniuersale abdicatiua fit indemonstra
bilis quare turpe ex quo hinc nascitur

Quartus modus qui conuenit ex particulari
abdicatiua & uniuersali dedicatiua ab
dicatiua particulare directum uelud quoddam iustum
non est turpe. omne malum turpe quoddam
iustum non est malum. hic solus modus tantum
impossibile approbatur de qua propositio
ne dicemus expositis modis for. r. l. s. p. r. e.
t. i. a. formula primus modus qui conuenit
ex dedicatiuis uniuersalib; dedicati
um particulare ad directum quare flexi
bit omne iustum honestum. omne iustum bonum
quoddam igitur honestum bonum uel sic quoddam
igitur bonum honestum. quippe non ipse est
qui propositione faciat particula subiectua
quoniam non inter se utra prius enuntiet idem
non recte arbitratum est theophrastus pro
hoc non unum modum hunc sed duos esse

Secundus modus qui conuenit ex dedicatiuis
particulari & uniuersali dedicatium

particulare directum uelud quoddam iustum honestum
omne iustum bonum quoddam igitur honestum
bonum. Tertius modus qui conuenit ex dedicati
uis uniuersali & particulari dedicatium
particulare directum uelud omne iustum bonum
quoddam iustum bonum quoddam igitur iustum honestum
bonum. Quartus modus qui conuenit uniuersali
lib; dedicatiua & abdicatiua abdicatiua parti
culare directum uelud omne iustum honestum nullum
iustum malum. quoddam igitur honestum non est malum

Quintus modus qui conuenit ex dedicatiua parti
culari & abdicatiua uniuersali abdicatiua
particulare directum uelud quoddam iustum honestum
nullum iustum malum quoddam igitur honestum
non est malum. Sextus modus qui conuenit
ex dedicatiua uniuersali & abdicatiua parti
culari. abdicatiua particulare directum uel
omne iustum honestum quoddam iustum non est ma
lum. Ex his vi. modis primus. ii. rediguntur
ad alterum in demonstrabile conuersum a pri
ore propositione primi & secundi. tertius enim
secundo eandem coniugationem hoc unum differens
quod ex uniuersali trahit particula subiec
tiua propter quod non tantum propositionis uerum etiam
illationis conuersione reditur ad alterum
propter quod aut & quintus nascuntur ex indemon
strabili. uero. conuersis prioribus; propositio
nibus; eadem. Sextus autem modus nec utraq; nec
altera redig. conuersa ad indemonstra
bile aliquem potest saltem impossibile tantum
adprobatur sicuti quartus in secunda for
mula & deo uterq; nouissimi numerantur
ceterorum aut hominibus; formulis ordinatio
facta est per differentiam. coniugationem. & inla
tionem nam prius sit dicere quam negare potestius
quod uniuersale quam particulare. Prior
fuit uniuersales particularibus; & inuicem
dedicatiuo & illatio similes sunt. his ponitur
modus qui colorius ad indemonstrabile redigi
de est una conuersio neque una probatio certe
eos adcludendum modum esse & altera pro
batio communis omnium & in indemonstrabili
quod dicitur impossibile appellatur quare
abestorcas prima conformatio uel primus expositus

quod sic definiunt si ex duob. tertium quid colligit
alterum eorum cum contrarium illationis colligit con-
trarium reliquid. Vterque autem sic definiuntur
fiones o mnes conclusi si sublati sit illatio absumpta
alterutra positione tolli reliqua quater
inueniunt aduersus eos qui concessis acceptio-
nibus id quod ex illis colligitur impudenter re-
cusant hoc compelluntur ad impossibilia dum
ex eo quod negant contrarium aliquid inuenire
aut ei quod concesserant porro contraria
simul esse uera impossibile est ergo impossibile
compelluntur ad conclusionem nec frustra con-
tineri dialecticum uerum modo eorum aduer-
su illationis cum alterutra acceptione tolli
reliqua. Restat quidem tantum negatiua
particula proposita putant illationem reu-
sari uel expropositionibus altera tollit
puta. omnis non omnis uerum uero ad
alterutram. Igitur bifaria ut puta
omnis non omnis quidam non quidam sunt
igitur aduersus unamquamque conclusionem
contrarias quas opponantur octo quatuor
q; acceptio bifaria tollitur. sunt q; conclu-
siones bis quaterne modo negatiua parti-
cula preposita illationem modo alterutra
illationis acceptio exemplis sit primus
indemonstrabilis. omne iustum honestum omne
honestum bonum omne igitur iustum bonum qui hanc
illationem concessis propositionibus. necesse est dicat
quod da iustum non est bonum. hunc si preponas pri-
orem ex duob. concessis omne iustum honestum sit
illatio secundum primum modum. Inter tria for-
mula quod da igitur honestum non est bonum
quod se repugnat secundum positionem que
concesserat omne honestum bonum hanc omnia
opposita conclusiones si huius demones. equi
polleat. eius inferat. Non igitur omne
honestum bonum similiter & cetera refutentur
conclusiones sicut nunc propositum priorem
propositionem si assumamus posteriorem
quod da iustum est bonum omne honestum bonum
sit illatio in modo secundum a formula duplex
non igitur omne iustum honestum uel quod da
igitur iustum honestum non est quatuor utraque

prior propositio repugnat quae concesserat
omne iustum honestum in. in conclusionibus manent.
b. tantum propositio mutata est pro eo quod erit
quod da iustum non est bonum facias non omne
iustum bonum si facias sit sublati illatio. Erunt
altere in conclusiones huius de mutationibus.
Tunc si pro eodem facias nullum iustum bonum ut huius
facias sit sublati illatio erunt tertiae in
conclusiones dumtaxat in quae habebunt
uniuersalem illationem eam potest sola tri-
faria tolli. aut in ceteris sole. uel quas si quis
uel singillatim sub unoquoque. per omnes for-
mulas poterit suggerere a de exemplis qd
propositum utriusque potest utriusque plura
terat ordine propositionis & pariter com-
mutato. sed in manente si primus demons-
trabilis secundum utriusque. adde omnibus & ab
de omnis igitur de omnis incipiunt a decla-
ratione per. ideo a secunda propositione
hic a dea modus secundum hos praeferat
retro utriusque omne. f. b. omne. b. n. omne
igitur. f. a. Et incipit porro plures nume-
ros utriusque parte ut si primus secundum. aut qui
primus secundum. Igitur uerum aristoteles
in primo formula. in. solos in demons-
trabilis prodidit theophrastus ceterum
v. enumerant nam propositionem ungent
& infinita colligens quae illationem inde
functione super uacante uel de eodem
indefinita proposita a dea eadem futu-
ris ut modi quas particularibus. hanc
ostendimus. in prima formula in. quod
si quis uelit geminari indefinita tam
proposita accipiens indefinita q; sub-
ter illationem. Erunt omnes vii. & xx.
ante quos alexandrius & non nulli
p. i. pathe q. cl. uirtutes. v. ceteros modos
praeterea suggerunt uniuersales
illationes in prima formula in. in se-
cunda formula in. p. quib. illi particu-
lariter inserunt quod per quam in opus est
cuius concessis huius concludere
Omnes autem modos in quibus eorum formu-
lae eorum non nisi unum. & xx. esse quos

supra ostendimus conprobatur. in fiunt
propositione duae particulae. in uniuersaliter
faler. hanc unaquaeque. ut ait aristoteles
ut sit subiecta alius tribus proponatur qua
ter no scilicet coniungitur atque ita scilicet
dene conjugationibus. singularis formulis
erit. harum sexae qualiter nominibus. in
ualent. duo quidem cum abdicatiua ut
tra un altera. praecedit in autem cum
partibus. utraque ut uos semel praecedat sub
dant. nihil enim concludi potest ubi eum que
aut duae particulae sunt aut duae ab
dicatiuae. Igitur remanet singularis
formulis dene conjugationes porro ex
his tam in prima quam in secunda formu
la duo in ualent cum uniuersalis. dedi
catiua particularis ponitur similiter
in prima et in formulae duae rursus don
tur quibus particularis ab dicatiua utra
que de dicatiua antecedit quos si uere
maneat. primae formulae sex coniu
gationes iam in uniuersalibus ad huc
ordine ex quibus una in neutra probatur
cum uniuersalis ab dicatiua praecedat par
ticulare de dicatiua. ex his septemque
supra sunt tam propriae sunt in secunda for
mula. in falsa cum uniuersalis dedi
catiua uel sibi in ipsa uel particulari
seu utroque loco iungitur uel eum prece
dit alter. In propriae in in formula
duae non ualent cum utraque ab dicati
ua uniuersalis de dicatiua praecedat
reliquae scilicet et et. in in secunda et ter
tiae formulae supra ostendimus cum
eas ad sex conjugationis primae formu
lae redi geremus. Igitur ex xlviii con
iugationibus. xiiii solem probatur. cor
ra xxxiiii. quas enumerari merito
ne uideantur quae possunt ex ueris fal
sa concludere quod cuius facile ex
perim pillas supra dictas. v. significa
tiones generis proprie. et. ac ex illis
xiiii quas probauimus non plures quam dic
tu e modis fieri docet ipse illatione suam

directa sunt cum reflexi quousque. ueritas ipsa
sa epigrami non potest ueritas augere.
et iterum capite. et phlegma inuenit. et
uestia. carnes opus. syllogismi. si per iter
mens aristoteles et metatrua poe
Ite ipse. LIBER PRIMUS.

Magna quidem libri huius apud per
peticam secta probatur auctoritas.
hic namque aristoteles si plura propositi
one natura diligenter examinat. sed et serier
seruposa impeditur semper et subtilibus. praeter
sestus. aditum intellegere facilius relinquitur
quod in canos libri huius enodatione ad plura
et meditatione supplemuntur. quoniam si plures
quidem intellegunt semper et oratione breuis
obscuraque. complectitur. tam haec huius operis
trattatione digessimus. quod ut uis acumen
considerationis exposcit. secundae semel editionis
expedit. nunc amittam lector expecta. quan
tu per et empti minutatimque. secundum ordina
tionis ordine textumque. et sermonis. id quod
angustia breuitatis late intellegat. et prius
quae sit huius operis intentio breuiter de
monstrandum. in scribitur enim liber grece
nepiepm. enim ad quod latine de interpretatione
significat. quid ergo sit interpretatio
pauca absoluam. Interpretatio est uox significa
tiua per se ipsa aliquid significans. siue enim
nomen sit quod per se significat ut et homo siue
uerbum ut et curra. siue et grammatici parti
cipium uocant. siue pronomen est. siue ex his siue
et oratio ut et homo currit. siue et libet et alio
modo. uel nomen uel uerbum. uel ex his oratio
in uera. et aliquid significat. Interpretatio no
minatur. quare cum sint quaedam in oratione
partibus. quae per se nihil significant. alius con
iuncte designent ut sunt coniunctiones.
uel propositiones. haec interpretatio est et non di
cimus. Interpretatio enim siue simplex est ut nomen
et uerbum. siue composita. ut ex his iuncta copu
lataque. oratio uel proposita significat et debet
si simplex est. uel ex his quae per se significant lunc
tate si composita est quare enim oratio est uox
aliquid proposita significans. sed quia uerba

nominaq; interpretationes sunt. oratio quoq;
omnis quae ex significantiis. p[re]dicamentis
linguam. inter p[re]tationem unum patitur. & sunt
plurimae inter p[re]tationes inter quas illa
quoq; e[st] oratio. in qua uerbu[m] falsu[m]q; inueniri
potest. id e[st] enuntiatio. de qua hoc libro tra-
ctandu[m] e[st]. Idcirco igitur aristoteles. de co-
muni nomine. & contraneis libro titulus p[ro]-
fit. inter p[re]tationesq; e[st] nomen & uerbu[m]. inter
tationes i[st]ae huiusmodi oratio. Omnis homo
animatus. sed in hac uerbu[m] falsu[m]q; auctor
intellegit. haec eni[m] oratio quae dicitur omnis
homo animalis. uera uel false. inter p[re]tatio-
nes q[ui]a e[st] i[st]a huiusmodi oratio. damini codice.
in quo uerbu[m] falsu[m]q; nullu[m] inueniatur. & eni[m]
damini codice neq; uerbu[m] e[st] potest neq; fal-
su[m] quo circa q[uod] de his solis orationibus
inquit. uerbu[m] falsu[m]q; reperitur quae enun-
tationes uel p[ro]positiones uocamus quae eni[m]
e[st] p[re]tationes. & disputatur u[bi] q[uod] quae
nominibus. illi uerbis quae dicendu[m] e[st] quod
qua[m]q; in insignificanti re non exi[st]it. & e[st]
libru[m] de inter p[re]tatione signauit. ne hoc
nos turbet & quod si qua alia inter p[re]tationes
de quibus in hoc libro non tractat. ita qua[m]q;
si quis de homine disputat & trulas operis
de animalibus posuerit. quanquam non de animalibus.
tamen q[uod] de aliquo disputat. ut esset recte de animalibus
bro nomen inponeret. & animalia non de animalibus
f[aci]tione p[ro]p[ri]etate q[uod] damine quae e[st] enuntiatio &
denominibus. & uerbis quae inter p[re]tationes simplici[st]
dicendu[m] q[uod] de communibus & q[uod] de uocabulis
libru[m] de inter p[re]tatione composuit. & sunt inter
de simplici enuntiatio oratione dispa-
re. simplex enuntiatio orationis e[st] in qua
cuiusq[ue] falsu[m] u[er]bu[m]. Illud tamen e[st] ut sine
coniunctione uel orationis ordo p[ro]pona-
tur. ut est homo est homo animalis. & homo
currit. homo p[er]currit. he enim p[ro]po-
sitiones si p[er] coniu[n]ctione p[ro]positae. & ita
dicuntur p[ro]dicative. Illa q[ui]a e[st] huiusmodi
si solus p[ro]p[ri]etate. & e[st] duplices q[ui]a. p[ro]p[ri]etate
dicat. non alio conditione uocantur.
ponit enim si hoc sit. haec e[st]. & e[st] si solus

esset. quae e[st] simplices non. si solus
& e[st] e[st] duae p[ro]positiones. quae una e[st] me-
tio q[ui]a e[st] si copulata & componit. sed de his
nullus hoc libro tractat. habebit. Quare
q[uod] de simplici enuntiatione orationibus
tractatur e[st]. id e[st] de simplici enuntiatione
& simplici p[ro]positione. q[uod] q[uod] affirmatiue & nega-
tiue uerbis & nominibus coniunguntur. ut
inquit homo currit & affirmatiue homo
nomen e[st] currit uerbu[m]. & p[ro]p[ri]etate currit.
negatiue e[st] de nomine u[bi]q[ue] coniungit &
ap[er]ius de simplici affirmatiue & de sim-
plici negatiue. omninoq[ue] de enuntiatione
simplici disputatur. q[uod] omnis enuntia-
tio simplex uerbis nominibus quae coniungit &
ma[xi]me de p[ro]positione de nominibus & uerbis
inquit. si enim prius adueniunt uer-
bis tota facillime n[on] datur orationis si q[ui]-
rit. de quibus aut. & p[ro]p[ri]etate. & d[icitur] e[st] li-
bro. in quo ipse p[ro]p[ri]etate

Primum oportet construere quid sit nomi-
n[is] quid u[er]bu[m]. postea quid negatio &
affirmatio & enuntia-
tio inquit huiusmodi quid enuntia-
tio ne in p[ro]p[ri]etate & d[icitur] e[st] de diffinitione p[ro]-
p[ri]etate quid nomi[n]is quid u[er]bu[m]. haec enim u[er]ba
ap[er]te omne coniungere oratione ualer[et].

Oratio u[er]ba genus e[st] orationis.
sunt aut[em] principales. & differendae.

Est aut[em] ordo de p[ro]p[ri]etate u[er]ba u[er]ba
potens p[ro]p[ri]etate. si flectens u[er]ba. in Imperatiua
u[er]ba iugere & la m[er]it. in Interrogatiua
u[er]ba u[er]ba moeripeder. in Locatiua h[uius]modi
omelb[us]. e[st]. Enuntiatiua in qua uerbu[m] nee
falsu[m]q; p[ro]p[ri]etate. huius aut[em] duae species.
una affirmatiua altera negatiua. affirmati-
ua e[st] ut homo animalis e[st]. negatiua ut homo
animalis n[on] e[st]. ergo oratione u[er]ba nomi-
naq[ue] construunt. Enuntiationis aut[em]
oratio genus e[st]. Enuntia-
tio u[er]ba affirmatiua
tionis & negationis. quare elementa quae
da sunt quae coniungunt oratione. u[er]-
ba & nomina. & de his disputat primu[m].

Orationu[m]

dehinc propositio[n]is duas ultimas species sumit &
dicit se de affirmatione & negatione dicendum.
post haec duarum genus propter idem enumeratione.
U tamum uero quod horum maximam enumeratione.
e scilicet quodam modo conuersus ordo ab spe-
cieb[us] usque ad earum genera prima pueniens.
procedendum ab affirmatione & negatione
ad enumerationem quod genus. ascensum ab enum-
eratione ad enumerationis genus quod ora-
tio propositio[n]is operis seu autem; diuersorum
modo. deinde disputat. prius de ora-
tione. post de enumeratione. deinde affirma-
tione. postremo de definitione & negationis
edisserit. conuersus scilicet ordine. sed hoc
posterius liquebit; quod autem prius negati-
one postea propositum ad affirmationem. nihil aliud
est. cum omnes species atque uerba sint.
et unigenem aequaliter supponantur; quocir-
ca si ad affirmatio[n]em & negatio[n]em
species sunt. reducere quilibet earum prius ut
indifferente proponere; quemadmodum autem ad
firmatio[n]em & negatio[n]em species enumerationis
sint. & haec est uero secunda et. tione monstra-
du[m] est. sunt ergo ea quae sunt in uoce atque quae
in anima passionum notentur quae ex
tatur. eorum quae sunt in uoce & quemadmodum nec
latere omnibus. eadem. si nec eadem uoces; quorum
autem haec primorum uoces eadem omnibus. passi-
ones animarum. & quorum haec similitudo
nisi per se eadem exp.

Quoniam nomen & uerbum in definitionibus significa-
tium paulo post propositurus est. primum expli-
cat quorum sint significativa; quae cumque sig-
nificant idem quae designant ipsi uerba & uer-
ba tota aut ratio sensus huiusmodi; tunc
ex quibus omnis conlocutio disputatio quae
fiatur; per intellectus. uoces; res sunt quas
ad mirationem percipimus. intellectus quod discer-
nimus. Intellectus uero quibus; res ipsas
ad discimus. uoces quibus; id quod intellectu
capimus significamus; per haec autem. in ali-
ud quiddam quod significat uoces. haec latere.
barum enim scriptio. uocum significatio est; cum
igitur haec sunt. uerba res. intellectus uox

latere. & conuenienter intellectus. intellectus uoces designat.
ipsi intellectus latere significat; intellectus uoces quod
passio[n]is; nisi enim quandoque similitudinem res quae quis
intellectus. tamen in se. & ratione quod intellectus
cum enim in de orbe[m] uel quod intellectus significat
eius mentem conuenit. & uerba in se. similitudo in anime
ratione format. patet quod in mente intellectus similitu-
dine; unde fit ut intellectus & similitudo sit res
& in mente passio; horum autem res. duas res. & in
leis & uoces secundum hominum positionem. & uoces namque &
latere. secundum positionem. intellectus autem & in mente
leis; hoc illo ut patet quod ut patet quod in mente
uoces sunt in mente & latere. & in mente quod ipsi uoces
quibus sunt in mente & latere quibus sunt in mente
intellectus autem & in mente nullus posuit sed in mente sunt.
De quibus quod quod in mente & in mente quod in mente
sed quod in mente & in mente eadem in mente est.
propter non ad nos intellectus & in mente
in mente in mente. sed eadem quod in mente & in mente
substantia in mente. & in mente & in mente
quod in mente in mente secundum hominum positionem.
Id est uoces & latere. & in mente & in mente
intellectus. namque & in mente quod in mente
fuerit intellectus ipsi quod uoces latere significat.
similitudo intellectus in mente passio[n]es. & uoces quod
& latere namque & in mente non sunt quod in mente
uox non eadem quod in mente est. latere & latere. Sed
intellectus & in mente eadem quod in mente quod in mente
duas in mente & in mente; atque hoc quod in mente
similitudo & in mente in mente quod in mente in mente
passio[n]um notae. Id est ipse in mente uoces intellectus
quod in mente passio[n]es significat in mente quod signifi-
cat uoces. similitudo & in mente quod in mente significat
illud & in mente notae quod in mente in mente passio[n]es.
conuenit. & in mente passio[n]es. intellectus & in mente quod
in mente. intellectus quod in mente in mente passio[n]es notae
eodem significat. quod in mente. Id est uoces. & in mente signi-
ficat in mente. intellectus in mente conceptus. & in mente
quod in mente & in mente sunt in mente quod in mente. & in mente
uoces in mente si dicat notae latere quod in mente
autem uoces & in mente quod in mente in mente; monstra-
uit uoces intellectus esse significat uoces & latere
uocum; nunc deorum in mente in mente in mente
& in mente admodum nec latere omnibus eadem

sic necesse est de uocibus: hoc ad monstrandum ualere uoces & litteras positione et confectione non naturae & enim diuersae apud diuersos sunt uoces & litterae, & quae admodum litterae apud omnes homines non inueniuntur. Itaque quae uoces; quare haec secundum positionem sunt quod ipse & reuertunt uelud plorū, manifestum est quod per gentes singulas promittitur: hoc non natura confectione sed positione & uero ad

Quorum autem haec primorum uoces de omnibus passionibus animae. & quorum haec similitudines res & uerba eadem. B. ad hoc patet ut naturalis res intellectus quod declaratur. Idem namque, uidetur intellectus passionibus quidem animae. rerum autem similitudines; Ergo hoc dicitur quorum haec idem uoces de quibus supra dixerat. sic necesse est de uocibus; quorum ergo haec uoces significatiuae sunt. id est passionum animae. haec apud omnes eadem significatiuae autem uoces illa quae sunt intellectibus. Intellectus significatur animae passio est. apud omnes homines non diuersa; ergo naturalis apud omnes est animi conceptio atque animae passio. quorum uoces eaeque uerba sunt in uocibus; docetur autem res & quorum similitudines intellectus & animae passio necesse non passionibus sed naturaliter confectione. Idcirco quod eas res quorum similitudines intellectus qui intellectus animae passionibus sunt apud omnes eadem sunt. hoc enim

Et quorum haec similitudines res & uerba animae passionibus quae sunt similitudines rerum res & uerba eadem; ac si diceret quorum intellectus similitudines qui intellectus animae passionibus sunt. id est res aliquid omnes eadem sunt. id est apud omnes eadem sunt quod autem ita posuit. quorum autem haec primorum uoces hoc sentit; de uocibus; enim dicitur quoniam quorum uoces primorum uoces sunt apud omnes eadem sunt animae passionibus; Uocem & intellectus res significat. & ipsa res. utendi colapis & intellectus lapidis & ipsi lapide id est l. p. substantia designat; sed prius intellectus; secundo uero loco signifi-

cacrem. Ergo non omnia quae uoces significant passionibus animae. sed illa sola quae primae; prius enim significat intellectus; secundo loco res; sed intellectus passionibus animae. & quorum ergo primorum uoces uoces eadem sunt apud omnes homines animae passionibus. est alia quoque; scriptura hoc modo sese habens; Quorum autem haec primorum uoces hominibus; passionibus animae; & quorum haec similitudines res & uerba haec. B. Quod si ita scriptum sit hoc uidetur dicere; ostendit enim quorum sunt uoces notae & quorum rursum animae passionibus; & quod si diceret uoces. quod significatiuae & quorum uoces sunt intellectus animae passionibus; & rursum quorum similitudines haec quoque animae passionibus haec res & uerba rursum significatiuae; quorum sunt similitudines eaeque intellectibus; atque animae passionibus; sunt res & de his disputatione; trahere longius non uult; atque. De his quidem dictum uidetur satis in his quae sunt dicta de anima alterius est enim negotium; & enim aliud primum caput de intellectu; animae disputatione. aliud tamen sibi disputatione sumere. quantum ad hoc possit pertinere pertinet; quare alterius negotium primum caput de animae passionibus; disputare; Est autem quod admodum in animae aliquotiens quidem intellectus sine uero uel falso aliquotiens quidem intellectus uidetur ut falsum aliquotiens autem curia necesse est hoc alterius negotium. sed in uocibus circa positionem enim & diuisionem est falsum subiectum; B. de enumeratione dicturus in qua uerba & falsitas inueniuntur. hec prius monstrare proponit in qua positione uocum hominum id est aut ueritas aut falsitas inueniri queat; sed omnis uox animi sensa significant; quare ex animi intellectibus; quicquid euenit uocibus; indicatur; Ergo hunc hoc dicitur similitudo enim quod dicitur in res intellectus atque uocum; quod admodum enim sunt quod dicitur simplicia quod ratione animi concipiuntur confectione uocum quae intellectus in motu. Inquit;

neq. ueritas ulla neq. falsitas inueniatur. Itaq. q.
in uocib; e. simplex est intellectus: ut ueritas uel
falsitas hominis uel equi neq. falsitas ulla inueniatur.
neq. ueritas: cū enim intellego simpliciter
hominē substantiā ipsā nihil uerū uel fal-
sitatē in cogitatione retineo. Quod si cur-
su rursus animi cogitatione prospexero
cogitatio ipsa qm simpliciter retinet inui-
tū ueritatem & falsitatem seclusā: sed quā-
do cursu & hominē iunxero. & ex his
quid intellego ita ita facere idq. siuo-
ce proferā. huiusmodi erit homocurre.

Tunc ex hac substantiā & accedenti con-
positione & coniunctione huiusmodi intel-
lectus fit in quo uel falsitas possit ēē uel uer-
itas: ergo quā d. modū intellectus quodā
aliquotiens simpliciter uero falsusq. caret ita.
aliquotiens aut cū ita necesse ē aut ueritas
ē posse intellectū aut falsitatem sic ē ita
in uoce: ita simpliciter intellectū uero falsus
q. caret ut uox proferat. ipsaq. quoq. a uer-
itate & falsitate relinquatur: quod si huius-
modi proferat intellectū in uerū falsus
q. contineat ipsaq. uerū falsusq. retinet sig-
nificationē. Docuit autē hoc quod ante
ea compositionē ēē & diuisionē ueritas
falsitasq. ē. In qua prolatione uacitē enun-
tiationes possumus inuenire: quoniam sub-
stantiā cū accedenti coniungimus atq.
componimus: uel intellectū. copulamus. & ita
fieri propositio possit in cogitatione cū ueritas
idem in uoce. & nunc ad firmatio ueritatis
currit: hominē quippe cursuq. composuit
atq. coniungit. & inde ad firmationem ueritatis
uenitā tēcōtinentis uel inuolūtiū. Nunc
uero sibi uel ad uerbiū negatiuū iunxero
& substantiā ab accedente diuisio atq. q.
disiunxero ut ē hominē non currere non
id quod ē ad uerbiū negatiuū hominē
a cursu diuisit atq. disiunxit. facta quae
ē in de negatiuū rursus ueritas ē fid-
si ueritas uel significans: nec tē igitur dicitū
ē circa compositionē quod ad firmatio
uel diuisionē quod est negatio. Nomina

igitur ipsa & uerba consimilia sunt sine
compositione uel diuisione intellectus ut
homo uel albi quando non additur aliquid
neque enī adhuc uerū aut falsū est;

Nunc quia intellectus sine uero uel falsa
ordinata continuatione psequitur.
ea enī inquit quae simpliciter dicuntur similia
simpliciter intellectus: quia in ulla compositione uel
diuisione ammissa capitur. Inuocā: cū enim ueritas
uel albi ipsa quodam simpliciter sunt & significant. quid-
nihil tamen neque uerum neque falsū designant: im-
mo simplex nomen uel uerbum a ueritate & falsitate
secluditur atq. ideo qm ueritas ē quae quae sunt in uocibus
significat tamen passionē: simplex uocem & sine con-
positione uel diuisione. Similiter ueritas in intellectu quor-
um compositione & diuisione simplex intellectus ē cap-
tū inueniatur: in huiusmodi nulla neque ueritas neque
falsitas inueniatur: per inueniatur aliquid additur ut id qd in
plex intellectus ē. ^{uel significat} ut ueritas uel aliquid
secundū ēē cor. Itaq. in his ueritas & falsitas
non erit: cū enim simpliciter dico homo. si non
aliquid addidero ut uerbiū ē ē fiat huius-
modi compositio: est uel huiusmodi aliquid
ut hominē uiuit. qd idem ueritas. itaq. si idē
hominē uiuens ē: ergo nisi aliquid huiusmodi
fuerit adiunctū quod intellectū rē uel
p se ēē constituat ut hominē cū dici ueritas
hominē designat uel ueritas cū dici ueritas
tūc aliquid opponatur quod idem ē qd
ē ē significat ut hominē uiuit. ueritas enī
hominē iuncta ē. & ueritas idem designat
qd uiuens ē. nulla ueritas nec falsitas
uel intellectus: hoc autē conuenientissimū
monstrat exemplo. Itaq. autē signum
hoc ē. hircoceruus enī significat aliquid.
sed non dū uerū uel falsū si non ē ē uel
non ē addatur uel simpliciter uel secun-
dū tempus.

Nam uim uel exempli huius subtilitatis.
non enī sola illa nomina uel uerba
falsitate emendatio separata: si quae cū q.
simpliciter: sed & illa quae cūq. composita
sunt simpliciter dicta: hircoceruus enim

ueritas & falsitasq. constare natura

compositū nomen significans hircū & cer-
uū, sed nō est aut esse aut non ē addatur, ut
dicamus, hircocervus ē uel hircocervus
non ē. nullus indouens. falsus intellectus
poterit prouenire, ipsū enī quāquā sit con-
positū tamen simpliciter dictū ueritatē & fal-
sitatē proximū non ē, si quis enī dicat, hircocervus
hircocervus, uel adnuntiat pē ueritatē
falsitatē, quā quidā compositū designans
nomen auditor intelligat, quod uerū aut uel si
placet uel secundū tēpus, adhuc uel de ne-
putaremus, nūc solū fieri denominatē enun-
tiationē cū ei præsens tēpus adicitur uerū
dicimus hircocervus ē uel hircocervus non
ē, in his tā ueritatē ē aut falsitatē. sed nō sū
si præsens tēpus designat ppositio sed cū si
præsens uel si quis dicat hircocervus fuit uel
futurus uel si quis dicat hircocervus erit
enuntiationē facit, ergo id quod uerū. Uel simpli-
ter uel secundū tēpus. **I**tem modū
ē simpliciter facta enuntiatio secundū præsens
ē, enī quod præsens dicimus tēpus nō est, sed con-
finū tēporū, tēpus autē ē, futurū, uel pteritū
ergo non potest hircocervus ueritatē
aut falsitatē inueniri nisi ē aut ē aut nō ē
addatur, uel præsens significans quod ē sim-
pliciter uel tēpora quod pteritū, futurū,
si quis enī sic dicat hircocervus simpliciter ē,
id est secundū præsens, si quis aut hircocervus
erit uel fuit secundū tēpus futurū scilicet
& pteritū, haec igitur quae erit uel fuit
autus, addis iunctio nōmīnis disputationis cur-
sū intendit. **De uoce**

Nomen ē uox significatiua secundū placitū
sine tēpore, cuius nulla pars ē significatiua
separatā. **B.** omnis distinctio genere diferen-
tis, quae pteriturū, sup̄ est ergo addis iunctio
uocem nōmīnis, genus cetera uero quae ex
equantē p̄ differant, ad quae gaunt, Est autē
huius terminatilis expositio nōmīni in quidē uox,
sed uocū aliae sunt quae significant aliaeque
nihil significant, nomen autē significat id cuius
nōmē. Nomen igitur ē uox significatiua uo-
cū significatiuarū aliae sunt naturaliter

aliae non naturaliter, naturaliter ē uox
significatiua uocū, dolores naturaliter
non significat, aut gaudia, non naturaliter
uero significatiuae uoces sunt, quae secundū
positionē p̄dicamus, secundū positionē uero,
quae ipsi sibi homines posuerunt. & cū dixerat quis
primus quib; nomina condidit, haec sub
stantia dicitur aurū, haec lapis, haec aqua,
& alia similia, tales igitur uoces secundū
positionē sunt hominū, si uero secundū posi-
tionē quae admodū ipsi hominib; placuit quib;
nomina illa formata, huiusmodi, ergo uoces
quae secundū positionē, si secundū ponitū
placitū, si sed nōmīnū naturaliter significat,
apud diuersas enī gentes, diuersa nomina,
quae autē apud diuersos diuersa sūt natu-
raliter, sed secundū placitū eorū qui posuerunt
positionē, ponitū alioquin si naturaliter
essent quae admodū eaque dulcia sunt apud
romanos nō ē ad sūt apud scythas amara,
nō ē adida, sed apud ipsos quae sunt dulcia
& apud omnes gentes eodē modo, itaque;
omnia nomina si naturaliter essent, idem
omnes homines uocarentur, Quare quāmo-
do nomina naturaliter non sunt nec naturaliter
significat, secundū placitū sunt scilicet ponitū
atq; acceptū & quib; nomina ipsa reb;
impressas, Ergo nomen uox significatiua secun-
dū placitū, secundū placitū aut positionē quae
significatiua uocū aliae tēpus secundū significationē
trahunt, aliae p̄ tēpora p̄dicantur, tēp-
secū trahunt uel curro & logo uel cursum uel
logo & quaecūq; uerba, omne enī uerbū cū
tēpore ē, nomina uero sine tēpore, cū enī dīp-
socrates uel albedo, uel aliquid huiusmodi
tēporib; p̄terit, Nomen igitur ē uox significati-
ua secundū placitū sine tēpore, uocū signi-
ficatiuarū secundū placitū sine tēpore aliae
quarū partes aliquid extra significant,
aliae quarū partes extraneū designent,
haec nāq; uox quae ē socrates cū platonē dīp-
q; discipulis quae ē oratio, & significatiua est
& secundū placitū, partes nāq; ipsius quae
nomina secundū placitū sunt & sine tēpore;

quedicat. equus

Simplex inquit hominis qm̄ non copit hoc ex ali
 Sparter sine imaginatione quidē significatio
 nis aliquid p̄dunt. ut in eo nomine qd̄ homo
 neq; ho. neq; mo. quicquā significare nec sig
 nificare putantur. Idcirco qm̄ simplex nom̄ ē.

Quod si nomen significum nomen significum in alterius
nominis passim ponatur. sibi significat elud nomen;
ergo nomen in simpliciter nomen in compositis;
partium nomen significat; sed simpliciter quid de no-
minibus passim ponatur se significat nomen significat
putatur. Compositorum uero uolunt quid de pas-
sibus quid significat placant significat nomen in ma-
gna dictione; et significat nomen quid putatur sed nullus
separat in nomen significat nomen; secundum
placatum uero. eorum naturaliter nomen
nomen nihil est sed quando fit notatio nomen sig-
nificat in nomen significat nomen; ut si quid nomen nihil est
nomen

Dixerat siquid in diffinitione nomen esse
 duplicatum non naturę hoc autem nunc diligenti
 aus demonstrat dicens. nihil esse nomen natura
 rale. atq. idem illi sufficit ad diffinitionem
 quod est significatiua uox. nisi illud quoq. adde
 re quod secundum placitum uox significatiua est.
 alioquin multo in leq. uolenti significatiua si bilis
 aliquid in eo dūm signi. sed si quoniam quoq. in utraque.
 animalium uoces. in dūm ali. qua significatiua ne p. dicit
 esse p. signi. que dūm enim uox eorum in signi. ficiat
 hinc ita ut q. equa. sepe dicitur sequi confusio dūm neque
 sed hanc colorat. q. significatiua. atq. idem nomen est.
 quod igitur naturale significatiua nomen est. q. hanc
 Nunc quoniam ut dūm ad fac. de. diffinitione dūm
 quod dūm. p. uoces. q. ita genere diffinitione.
 quod signi. ficiat uam est signi. ficiat. app. signi. ficiat
 ab signi. ficiat. ab uocib. separant. quod secundum
 placitum ab colorat. . . . significatiua.

[illegible]

homines disiungunt^a
Sed hoc aristoteles uocabulum nam infinitum
uocat et primus inuenit apud antiquos
enim ista quid dicitur; sed huc differt
qua differt nomen definitum ab huiusmodi
nomine. Quod cum negatione proponitur. In
pressu uocabulum non erit; quod ipse testatur
dicens.

quare nunc hoc confiteles exsequitur qui
casus nominu uideantur non ee nomi

na sed dicitur nomini in flexione si de casu
aut eius in eadē modo eadē sed differt.
qm cū uel fut uel orit adiunctū neq; ue
nū neq; falsū ē. nomen uero sēp utrato
mīe uel nonē. nandū enī neq; uerū neq;
mentur

Ratio inquit idē diffinitio nominis & ca
sus nominis eadē ē. nā sicut nomen uox sig
nificatiua ē secundū placitū sine tēpore uerū
pōt nulla extra significā. sic et casus;
nā uox ē & secundū placitū designatiua & d
uisse paratē partes in hilextra designat;
ergo eadē diffinitio ratio quā ē nominis &
casus nominis; sed his una additur differen
tia ē. quod omne nomen cū eo quod dicitur
ē aut nō conuinit; aut adfirmatiua enun
tiationē facit aut negatiua uel ocratē ē.
uel socrates non ē; hic enī qm ueritas aut
falsitas incidit enuntiationē ē. necesse ē;
in casib; uero quā uis addat ē aut non ē.
nulla inde adfirmatio neq; negatio fit;
neq; ulla in hos ueritas aut falsitas cadit;
Siquis enī dicat socrates ē. uel socrates nō
uel catonis ē. uel catonis non ē. Quid sit uel
non sit non apponens. cū simplici casu sēp
aut non ē iungens. in pfecta facit orati
onē. falsitate. aut in cōdisiuncta quare.
nulla enūtiatio est

Ergo differt nomen casu quod nom quod ē
cū ē aut non ē uerū. aut uerū uel fal
su facit. Casus uero nec uerū dicit neq;
mentur. & enim nullo alio additur
ca atq; in pfecta sententiā ē; sed quā
sum ut uox ut diffinitio scilicet nominis in
regerrima compleretur. & enī tam nū
diffinitio nominis hoc modō ē. Nomen ē
uox significatiua secundū placitū sine
tēpore cuius nulla pars significatiua
ē separata diffinitū aliquo significans;
cū ē aut nō iuncta faciens enuntiationē;
sed de nomine hactenus nunc uerū diti
gentissima diffinitione determinat. Expono
omne

De uerbo

Uerbum distat a nomine hoc solo qd nom sine

tēpore ē ut supra idē dicitur. uerū uim tē
poris in significationib; trahit; & esset quidē
plena diffinitio uerbi scilicet in ea omnia
quae in homine ponere possunt hoc solo dīfere
pōte. quod uerū ē cōsignificat ē sēp quā ē
diffinitio huius uerbi ē quod significatiua se
cundū placitū cū tēpore cuius nulla pars
extra significatiua ē sed qm illa nomina uerboq;
cōmuni p pū qm uerbi cōsignificat ē tēpō
apropriatē diffinitio uerbi uoluit diffinire;
diligent aut ait cōsignificat; nā cōsignificat
nomina tēpō uerū uel amur; hacc enī tēpō
nomina s; uerū aut non significat tēpō;

Principaliter enī aut passionē designat aut
adū. ut cū dico accuso uel accusor. sed cū ipsa
adū passionis quā significatiua ē. Uim quoq;
secū tēporis trahit. ut ille adū aut passio
p rēc p rēfens aut futurū aut p rēfens aut qd
inter haec ē ē non possit; sequitur sēp a n
e uel eal tēpō predicantur nota

Sensus huius modis; omne inquit uerū
significat aliquod accidens; qd accidens sēp
de alio p dicitur; nā si omne uerū aut actio
nē aut passionē designat. acci uero & passio
in accidentib; numerantur. Omne uerū
uim significat accidentis; sed accidens sēp
de eo predicatur quod sibi subiectū ē. ut albi
de corpore & durū de ferro; quare omnia
uerba eius modi aliquid designant; quae
sēp de alio p dicitur; quod p hoc scilicet
dicit quod ait. uerū nota ē. id ē significatiua
sōrū quae de alio p dicitur; quod idē ualē
tā quā si dicere; uerū sēp accidentia sig
nificat quorū haec naturae. ut sēp de al
tero p dicitur. cuius enī quae liba p rēfens
hanc ipā quae notae designat. Dico ita Bo
qm cōsignificat tēpō; ut cū uerū quidē nō ē
cū nō uerū uerū cōsignificat tēpō nūc ē ē
Supra idē diffinitione p posuit nom ē ē sine tē
pōre quod nūc quoq; hoc monstrat exemplo.
& diligētissima quidē; nā idē predica
mentū ad nomen relatū sine tēpōris

configuratione monstratur ad uerbum uero
uideatur esse cū tempore, cuius sensus simpliciter
distribuit nomen & uerbes propria sine tempo
re, si uero in actione quae uerbis sepe indu
citur, mox propria dicitur uel in actione poris in se
suscipit significationem. Currere uerbum
est & significat actionem & cū ea dē tempus osten
dit, monstrat enim nunc esse idē presentis tempus;
cū significat autē idē circa dicitur, quāquā dicit
mus currere aut quidē quendā significat;
cū uero alium in se significatione uerbi
presentis tempus inducitur, atque ideo diligen
ter significat, & haec uerborum subtili
tas in aristotele mirabilis esse eo patet quod
de alio dicitur. Nota est uerbum quod dicitur
uel in subiecto. Sēp inquit uerbum
ea significat quae de alio dicitur.
Quaerit autē haec quāquā breuissime ipse ostē
dit. Est enim consuetudo aristotelis ea
quae accidentia in subiecto esse dicere uer
non dicit eadē ipse accidentia de subiecto p
cor. idē est quod omnia quaecūq; accidentia
sunt uel denominatur uel quolibet dīmo
do & de subiecto predicantur & in subiecto; nunc
ergo hoc dicitur uel quidā significans uerbum
quod sepe accidens sit, quod accidens uel in subie
to sepe uel de subiecto predicatur. Et statim quoq;
expositio homo dicitur de subiecto dicitur genisse
p ad species. Ergo eorū quae accidentia dī
as in diuisa alia generalia. Et illa
quidē quae in diuisa in subiecto
sunt, ut quod libet particulari componi ac
cidents, alia uero sunt generalia accidentia
quae de ulis accidentib; predicantur, ut de
subiectis, ut color, in aq; predicatur de
albedine & nigredine & ceteris. Ergo nunc
omne inquit uerbum quidā quod de alio
p dicitur significat, sed hoc huiusmodi
erit, quod aut particulari est. & in subiecto
corru sit uel sit currere; Cuius sensus denullo
alio subiecto predicatur. Nisi tantum in subie
to ē, aut generale erit illud accidens & u
niuersale, ut de alio purus accidenti p
centur, ut de subiecto, ut si dīca moueatur;

Hoc enim quod dicimus, moueatur de subiecto cum
p dicitur, quicquid enim mouetur, significat
igitur uerbum aut particulari accidens quod
est tantum in subiecto, aut uniuersale quod
de alio accidens uel ut de subiecto p dicitur.
Haec enim de finitione uerbi distribuit. Nunc
uero sicut fecit in nomine ea quae in uerbo
incidere poterant & uerba non esse a uerbi
ratione & propria dīce disiungit, non currit
uerbo et non laborat, non uerbum dico con
significat quidē tempus, & sepe de alio quod est.
differentia autē huius nomen non positum
sed sit in finitū uerbum. Sicut in nomine fecit
ita quoq; in uerbo ad integrā definitionē
uerbi p p dicitur, condit, aut enim non currit
non ē uerbum, & idcirco quod uerbum omne
finitū aliquid designat, non currit aut
quod ad modū finitū sit, paulo post demons
trabitur, quod neq; oratione, in hoc enim quod dicit
non currit, neq; duo uerba, neq; duo nomi
na, neq; nomen & uerbum, quae sola possunt
longe oratione, at uero negatio non ē.
& enim tota in perfecta sententia ē; Sed neq;
huius inquit antiquiores posuere uocabu
lū; haec enim differentia quae non currit
& non laborat, quae a uerbo puro & simpli
ci distat, nullā apud antiquiores uocabulo
nuncupata ē differentia. Differentia autē
uocatur id quod dicitur non currit & non
laborat ab eo quod ē currit & laborat.
Sed quoniam nullus ab antiquis nomen imposi
tū, aristoteles nomen ipse constituit dicens,
ut uerbum finitū; Aliquin maximā dubita
tione facit. In p dīcamentū similitudine, quod
ipsum quidē p dīcamentū, uox ē designifica
tūa, secundu placitū, & de alio predicatur
& consignificat tempus. Idē scilicet quod uerbum
quod ē currit. Sed hoc solo differens p p dicitur.
quod illud finitū uerbum, hoc finitū; Cur
aut finitū ē, continuo ratione p sequitur;
quoniam uerbum in a uerbo ē, est uel quod est
uel quod non est.
In finitū inquit uerbum ē, quoniam cū de alio ro sepe
p dicitur, non currit enim de alio dicitur

ad finem autem nominis non quiescit; ubi uero exere
ma audiente syllaba mox quiddam sit auditor
intellegit. & uis intellegere conquisce. Sic
ergo & in uerbo cū dicimus currere. intellego
quoq; audientis p̄ eas syllabas quæ currere
& purus dicitur. ualde sed ubi extrema audie
re syllaba mox totus uerbi capienti significati
one. Intellectus quiescit; Ergo uerbu p̄dic
tū nomini simile. & quod ad modo nom; si
cat enī in nomine isquidam intellectus audi
entis. Utinam syllabæ prolatione & totius
nominis p̄fectione constatur. & hisquidam dicitur
esse. & ubi a ei intellegentia non progreditur.
Itaque quoq; & uerbu si p̄dicatur audientis cons
tituit intellectus. Quod si uel alia coniungatur.
non dū tota intellegentia constituitur audientis.
ut cū dico socrates ambulat. in solo ambulare qd
est uerbu non consistit p̄fecta sententia in sumo
ta quo dē socrates ambulat; Rursus cū dico
ambulare moueri. ē non in uno quoq; horū uer
bo ^{in se} p̄fecta constituta ē. sed in tota oratione
conquisce auditor; Idcirco p̄m si uerbu de al
terē subiecto p̄dicatur. uerūq; significatione
uerbi iungit auditor. & non p̄seuerbu ipsū con
siderat quod dicitur. sed uel uerū refero.
ut ambulare moueri. ambulationē admo
tū. uel socrates ambulat. ambulationē ad so
cratē; tunc ergo sit integrū uerbu cū refer
tur ad alterū. Ad si simpliciter p̄dicatur uer
bu nom ē. idcirco quod sicut nomen dicitur ita
quoq; uerbu audientis constituit intellectus;
Sed si uel nonē nondū significat neq; entē
signū ē rei uel nonē; Sed quāquā nom sit
inquit uerbu. & aliquid definit & significat
p̄dictū solū tam non facit enuntiationē neq;
uerū aliquid falsū uel constatur; hoc enī
quod ait. sed si. uel nonē nondū significat.
ad affirmatiōē referent quod dicitur sed si
ē. ad negatiōē quod ait uel nonē. nihil enī
homū significat p̄seuerbi p̄dicata p̄latio;
cū enī dico currere. hoc ipsū currere significat
quidē aliquid. sed si aut nonē. nondū signi
ficat; neq; enī esse signū ē rei aut nonē.
Quod dicitur ualde tāquā si dicam. id quod dico

currere. non significat esse ipsū currere aut nonē.
si enī significat. ita diceretur. currere ē.
uel currere nonē. tunc autem currere non desig
nat esse ipsū rei uel nonē. Dicitur enī solū ē
intellectus quidā sed neq; ad affirmatiōē sig
nificat neq; negatiōē. Idcirco qd neq; ponit
rem ē necā interim quod hoc monstrat
quod ait. neq; enī ē signū ē rei uel nonē; idē
neq; omī qd libet uerbu ita p̄dicatur ut signū
sit illius de qua p̄dicatur. qm ē uel qm non ē.
Et si hoc ipse p̄rū dixeris. ipsū quidē nihil
consignificat quāda compositiōē. quā sine
compositis nonē intellegere. Et uerbu tunc
cū dicitur uerbo uel nomine. solū facit op
positiōem. ut homo est uel currere. ipsū autē
ē purū si dicitur inquit fuerit. neq; uerū ē.
neq; falsū. aquo omnes pene enuntiationes
fiunt quæ simpliciter; Ergo nec si hoc ipse
purū dixeris esse aliquid aut nonē signifi
cat idē aut affirmat aut negat. idcirco qd
ipsū ē simpliciter nihil; non quod omni no
nihil significat. sed qd nihil neq; uerū nō habet
neq; falsū; idē non nihil ad significa
tiōē. sed ad uerū falsūq; significationē.
de qua nunc tractabimur. Currere autem si fal
siq; monstrari ostendit. Est enī duob; modis
dicitur. ut uerū falsūq; designat. aut cū
unā rem quālibet propria compositiōe
constat ut cū dico homo ē ipse cū homine
iunctū atq; compositū ē hominē constituit.
& si ex in dē enuntiatio; aut rursus cū dua
res p̄p̄is uerbis compositiōē copulationē
q; iunguntur. ut ē homo animū ē; homo nāq;
& animal copulantur atq; iunguntur p̄
id qd dicitur homo animalē. Ergo si omnes
uerb falsiq; in enuntiationē significationē ei qd
dicitur ē. in compositiōē ē. quā aut sua op̄positiōē
aliquid ēē constituit. aut duas res copulat
atq; componit. Ut si q; in enuntiationib; p̄po
sitiōib; quæ monstratur. inueni falsiq; scilicet
designatiōē. p̄ter ipsū compositiōē inq; b;
hō solū efficere nullae; atq; hoc ē qd ait
consignificat aut quāda compositiōē quā
sine compositis nonē intellegere. Cū enī

61 46
 Placet nomina naturalia esse confutari & hoc hic proba. **D**e oporcatua inquit & aptatua. atq; impera-
 re tendere qd quodammodo ^{suppl} & qd ammodo instrumentu-
 tur in hunc sensu qd dicitur naturalium ^{vero} suppellectilos.
 sunt. Naturalis ut oculi instrumenta quid sunt ui-
 dendis; qui usus naturalis est; quare oculus quo
 quo naturalis est necesse est. Itaque orationem
 naturalium subpellex est atque instrumentum de sen-
 tentia ut quare ipse quoque est naturalis. Aristo-
 telelem dicit non secundum naturam esse ora-
 tionem sed secundum placitum; quocirca necesse ora-
 tionem suppellectilem naturalem; Quod enim dicit non
 esse instrumentum non dicit. Non phoc instrumen-
 tum sibi proferri sed tantum rationem orationem
 secundum positionem per quam proprias senten-
 tias demonstramus; cuius enim rei pariter ad
 placitum sunt ipsa quoque est ad placitum sed
 orationis pariter nomen & uerbum est. Hic
 autem sunt ad placitum non natura; Oratio
 igitur ipsa secundum placitum positionemque
 est sed non est naturaliter constituta. **U**nde
 integra diffinitio orationis. haec oratio est uox
 significatiua secundum placitum cuius pariter
 aliquid extra significent. Enunciatiua uero non
 omnis; sed in qua uerum uel falsum inest non
 autem in omnibus ut deprecationis oratio quidem
 est. sed neque uerum neque falsum. Orationis ut
 supra uideimus multae sunt species; Est
 enim oratio prima obiectiua ut utinam tibi
 istam moriam. diuini mortales diuino; si uoca-
 tiua ut e. ustu. illi. imperatiua ut capere hoc
 dormio; liti. deprecationis ut iuppiter. uile;
 potius & reliqua; v. enunciatiua ut dicitur
 dicitur non est; sed in hac sola specie orationis
 ueritas & falsitas inest. nullis uero poetarum mini-
 me; uolens puerum aristoteles ostendere muta-
 re orationem. Non omnem orationem esse
 enunciatiuam. hoc alibi dicit; deprecationis ora-
 tio quidem est sed neque uerum neque falsum;
 Etiam deprecationis orationis speciebus
 ponitur. sed nulla mea uocatur natura falsi-
 tatis; cognoscitur; haec quidem relin-
 quatur; rethorice enim uel poetarum con-
 uentiorum consideratio est; enunciati-
 ua uero praesentis est speculationis.

& uocatur
 oporcatua inquit & aptatua. atq; impera-
 tiua poetis atq; oratoribus reliquamur. Illis
 enim uel ad mirandos uel ad mouendos affec-
 tus ceterae orationis species adsumuntur. nos
 uero philosophi quibus ueritatis discretio
 curae est. De illa sola oratione tractamus.
 In qua uerum libet hominum possit agnoscere; in enun-
 ciatione uero. aut ueritas inest aut falsitas.
 quocirca nos qd de enunciatione tractare
 mus; Est autem una prima oratio enuntiatiua
 adfirmatio. II. Deinde negatio. III. aliae
 uero coniunctione una; Enunciatiuarum
 orationum aliae seipsae uelut homo
 animal; aliae coniunctione unae uelut
 si homo est animal; homo enim est animal.
 duae; Sed addita coniunctione quae
 si una reddatur; eorum autem quae unae coniu-
 ctione sunt. Primae adfirmatio. secunda
 negatio; hoc enim tollit negatio qd adfirma-
 tio antea constituit. & hoc negatio diuiditur qd
 illa coniungit. Enunciatiuarum igitur ora-
 tionum earum quae seipsae unae; prima est
 adfirmatio deinde negatio; aliae uero sunt
 non seipsae unae sed cum plures sint naturaliter.
 unae sunt coniunctione; necesse autem
 enim oratione enuntiatiua ex uerbo
 esse uel casu; & enim hominis rationem si non autem
 auctore aut fuisse aut aliquid huiusmodi ad-
 datur. non dicitur oratio enuntiatiua.
 in grecis ^{grecis} non habet uerum nos
 supra posuimus. sed hoc modo; etenim homi-
 nis si non autem auctore aut fuisse cetera
 ubi intelligenti relinquent philosopho
 quod oratione diceret idem diffinitione qua
 greci loquuntur dicunt; sed cum supra de oratio-
 ne tractassent quae apud illos eo de modo
 loquor uocatur de hominis ratione idem
 diffinitione uelut diceret quoniam non signi-
 ficat uerum uel falsum nisi autem auctore
 addatur. Communionem uocabuli usus.
 alioquin de quo superius tractabat per uer-
 ba non oratione intelligere mus.
 sed posuit rationem de qua re. illis nunc
 satisfacimus si quis de orationis perma nos

forte culpabunt. cur quod ille non fuit noster
translatione. ad idem enim nos enim ad faci-
orem intellectum latine orationi famulari
ter. hoc ad posuimus. quia de oratione loquen-
tib; intellectus ad orationem nisi id esset adiectum
transferrum non poterat; tantum uero quod dicitur
tulee; Enumeratio uero orationis si simplex
has uerba constituit; ex duob; enim nomi-
nib; solis enumerationis fit; ex nomine autem
& uerbo fit ut homo uiuit; fit quoque; ex solis
uerbis ut est. ambulare moueri; fit & uero
ex casu uerbi ut socrates fuit; dicitur uel dies
erit; Erunt enim & fuit uerbi casus; quo circa
enumeratiua orationem simplice sola maxi-
me uerba constituit; eorumque; ponit exem-
pla; in quo cum plura sint nomina nisi addito
tamen uerbo. in enumerationis proprietas
& significatio non uenit. ut definitio ho-
minis; ratio enim hominis. species hominis
definitio; cui si non autem autem. aut aliquo
huiusmodi addatur. enumeratio enim non
poterit; nam si quis dicat animal rationale
le mortale. nulla in eo adhuc falsitas
aut ueritas intelligitur; si uero addat
est. aut si animal rationale mortale
est. enumeratio sine ulla dubitatione perficitur;
Solutum igitur uerbum enumerationis si simplex con-
tinet orationem; Quare autem unum quid dicitur
& non multa animal gressibile bipes neque;
enim eo quod prope; dicuntur unum erit & alio-
rum hoc tractare negotii. Cum de simplicib;
atque; unis orationib; loqueretur; definitione
hominis inposuit. De qua nunc hoc dicitur; ita
quid est inposuit definitionis hominis; ita qua
si una est. oratio; Cur autem una sit oratio.
nunc inquit dicere hic incipimus neque; enim id
circo una est putanda est. quia continuedicitur
& si bimet prope; Animal gressibile bipes;
possit enim uideri horum continua & si in d-
lano una facere enumerationem. sed hoc an-
te oculos negat; Nam non id circo una oratio est
quia prope; & continuedicitur. Cur autem
una sit. alterius est. hoc tractare negotii &
de eo disputat in his libris quos meta fisica

inscripsit quod est opus philosophi primi. Nobis
autem hoc in secunda editione monstrandum est
Placet una oratio enumeratiua quae unum significat
uel unum one unum plures aut quae plures & non
unum uel in conuentione; Duplex modus unarum
multarumque; orationum est enumeratiua; est namque; una
oratio uel cum una re. significat. uel cum conuenc-
tione una est. ut eaque dicitur; Animal rationale
le mortale homine; hanc enim huius orationis.
sestetium nullus in multis significationes dedu-
cere poterit. sed unum quid dicitur significat. est pro
conuentione; Alia uero oratio est unaqueque
conuentione una est. ut si dicitur. lux est. est
ergo una oratio. quae uel una re significat
uel conuentione iungitur; plures autem quae
plures significant. ut eam mouetur; hanc enim
potest & uel latrabilis. & uel marinus & ad cele-
re auditor ad uertere. atque; ideo quoniam multa signi-
ficat. non est una oratio. sed plures; Sunt quoque;
orationes pro plures & numero & signifi-
catione. quae nulla conuentione copulantur; ut
si quis dicat. solet. pax est. nox est. caelum uoluit;
haec cum plura significant. nullam conuentione
ne iungitur. atque; ideo plures orationes uocantur;
in summa igitur orationum unarum & aliae
significatione una est. aliae conuentione; non unam
uero orationum. Aliae significatione plures.
aliae eorum nulla conuentione copulantur;
omnes ergo & uerba dicitur sola quoniam non dicitur
res si aliquid significante uoce enumeratione uel
aliquo interrogante uel non sed ipsi proferen-
te; Per hanc sententiam simplex dictio quid sit
exponit; dicit enim uerbum nomen quae est hominis
uideri solum non est adfirmationis; atque; huius senten-
tiae causam sumi necesse est. Idcirco enim uerba & no-
mina dictionis solum sunt. quoniam dicta fuerunt si-
plex siue aliquo proferente uel sponte dicente
siue ad alterum interrogantem aliquos
pondente neque; uerum ex his neque; falsum uel
intelligit; si quis enim praedicat socrates. uel rursum
praedicat solum simplex quae ambulat. neque; uerum efficit
neque; falsum Si uero alio interrogante socrates
ne ambulat. ille respondet ambulabat. si huius ipsi
uero persequitur quae uel ad uertere quod dicitur

si sine

et si b-
sipla

ambulat ad eum in uoluntate nullus est; quod si cum superiore
interrogatione coniungatur etiam ceteris interrogacionibus
responsionis conuersione enuntiationis inasatur;
solum aut nomen uel uerbum negatione aliquod sponte
proferente nec respondente potest quisquam dicere
enuntiationem facere; et sensus quidem huiusmodi est;
ordo autem uerborum ad se nomen ergo et uerbum dico sit solus
qui sic aliquem significantem uocem de nomen aut uerbum
simpliciter proferentem non dicere enuntiationem; et si possumus
dicere quod aliquid enuntiatum quod simplex nomen
aut simplex proferat uerbum uel alio interrogacione
uel non inter rogacione sed ipso sponte proferente
et; **P**rima autem haec quidem simplex enuntiationis.
uel aliquid de alio uel aliquid ab alio; haec autem
ex his conuincta uelut oratio iam composita; **N**unc
oratio quid sit simplex composita; declarat; Est
enim simplex oratio quae duobus terminis constat
termini autem sunt nomina et uerba quod in simplici
propositione per diuisionem ad se socratem disputatio
erit et si disputatio terminis; **E**quum inuenimus
in enuntiatione proponit ut socratem subiectum dicitur
et propositum; quod in maiore per diuisionem locatur per
terram ut disputat quae cumque compositio ex uno sub
iecto et uno predicato facta est ille simplex enuntiatio
nuncupatur; atque quae quod dicitur; **P**rima autem
id est enuntiationis uerbum simplex est enuntiationis uel
aliquid de alio; **U**t unum predicatum quod est ali
quid de uno subiecto quidem de alio predicat;
hoc autem ponit ad adfirmationem uel aliquid
de alio predicat; ad negationem uero ut
num aliquid ab uno predicando disiungat;
ut in eo quod de socrate non disputat disputat
non ut terminum a socrate alio termino pre
dicando disiungat; **D**uae uero sunt orationes
enuntiationis; quae compositae nominantur;
quae ex simplicibus orationibus componuntur
est; si dicitur lux est; dicitur lux est; dicitur si
simpliciter enuntiationis orationes; idcirco quod bi
nis terminis constat; ex duabus autem simplicibus
orationibus; tota haec oratio est quae dicitur; Si
lux est lux est; hoc est enim quod ait haec autem
ex his conuincta; **I**dem ex simplicibus orationibus
enuntiationis uelut oratio iam composita quae
pe quartum totum corpus ex his iungitur quae sunt

simpliciter esse supra iam docuit; est autem simplex
enuntiationis uel significatio de eo quod est
aliquid uel non est quod uel modo temporadi
sunt; postquam de compositione orationibus
simplicibus; quae tractantur de finitione ad firma
tionis ingrediatur; atque; **E**nuntiationis uel signi
ficatio ad firmationem uel negationem uel in
proteritum uel in praesens uel in futurum tempus;
quod enim dicitur de eo quod est ad adfirmationem
revertitur quod addidit uel non est ad negationem;
uoluerit sequitur est quod ad modum temporadi
uitas; ad singulorum temporum reuertitur ratione;
ut enim aliquis si dicitur socratem uiuit socratem
non uiuit; siue socratem uiuit siue socratem non uiuit;
et si socratem uiuit siue socratem uiuit non est;
quod adfirmatio est ad negationem; quod quae libet
ipsarum in aliquo tempore est quae diuiduntur in
futurum praesens et praeteritum; plane etiam simpliciter
enuntiationis natura; adfirmatio autem est enuntiatio
autem aliquid de alio negatio uero enuntiationis
aliquid ab alio; **A**dfirmationis et negationis
enuntiationis de terminacione enuntiationis; **N**omen
sumptum; ut generis; **E**st autem adfirmatio quae
enuntiationis aliquid de alio cum eo quod est predicatum;
ut dicimus homo animal est; animal de ho
mine predicatum; **Q**uotiens autem aliquid ab alio
quo predicando disiungimus negationem; ut homo
lapis non est; lapis enim ab homine disiungi
mus; quare recte adfirmationis et negationis
falsae definiuntur; **E**m autem est enuntiationis; et quod
non est; et quod non est; et quod non est; et circa
ea quae sunt extra praesens tempore similiter omne con
tingit quod quis adfirmauerit negare et quod
quis negauerit adfirmare; quare enim festum
quod omnia adfirmatio est negatio opposita; **N**on
in negatione affirmatio; et sic hoc contradic
tio; affirmatio et negatio opposita; **N**unc
diuidit enuntiationis uel quae de his fieri poss
re; quae uel quae de his quae non sunt; siue in
adfirmatione siue in negatione dicitur enim
quod est enuntiationis quod non est uel quis dicit
nullus homo animal; hoc enim quod non est
proposuit haec est falsa negatio; **I**tem; et quod non
est; ut si quis dicat omnis lapis animal est et

non ē ēē constituit; & haec ē falsa affirmatio; III
d. quod ē ēē ut si quis dicat omnis homo animal
ē. quod ēē ē ēē confirmatio. & haec ē affirmatio
vera; III. & quod non ē ēē. ut si quis dicat om
nis animal nullus ē lapis; quod ēē non ēē ēē propo
sitiō. & hīc haec vera negatio; & non solum hoc in p
sensu tēpore. sed circa ea quoq; quae pē present
sēpore; hoc autē tēpore. uult ēē ac si diceret;
hoc ēē modo in pēsentē tēpore. ita enuntiat pēpōst
ut sit ēē uera & falsa negatio. & rursus uera
falsēq; affirmatio. sed dē hīc in pēsentē tēpore
tūc quae ēē tēpore presentē tēpore; sicut ēē in
omne contingit quod ad firmatur negatio.
& quod negatur ab alio. aliter rursus adfir
mare. qd si homini ueritas falsitas opponitur.
est autē & adfirmationis & negationis falsitas
proferre. constat quod omni negationi ad
firmatio. & omni adfirmationi negatio
opponitur; hinc ergo quid sit quod dicitur
contra dictio declaratur; est enī contradictio.
Ad adfirmationis & negationis oppositio;
Cū enī quis ad firmat quod alius negat.
ipsa utraq; ppositiōnū pagina contra dicit
nominatur; atq; hoc ēē qd ait. est hoc Con
tra dictioq; adfirmatio & negatio oppositae;
Cū enī adfirmatio negationē opponitur.
contradictio ē; sed quae sit adfirma
tio obposita negationē aut quae sit ha
rū ppositiōnū oppositio. Insequenti b;
p dē; neq; enī quae libet negatio cui libet
adfirmationi opposita ē. sed contritue
quae Insequenti b; ipsa dē tēpore minā dē tēpore
ca erit contradictio adfirmatio & ne
gatio oppositae; quae sint autē oppositae
sequenti expositionis ord. contextu; dē
autē opponi eiusdē obiecti non autē equi
uocē. & quae ēēq; contra aliu dē tēpore minatur
contra sophistas in pōtū tēpore; sicut tunc
oppositio ē in adfirmationib; negationib; q;
demonstrat. cū idem subiectū idē q; p dē
cū in negatione sit. quod quilibet in adfirma
tione ppositū; Oportet enī sēp ppositae ad
firmatio negationi. unā ēē ueram alterā.
falsā. Quod si uterq; falsus aut uterq; uerus

oppositae. neq; enī sēp p munt. si autē una sit fal
sa alia uera; tunc uera peruenit falsā. Et illa
fuerit uera; alia mox a ueritate descendat. i.
quod si in quolibet adfirmatione. II. aut subiecti
III. dū p dē tēpore fuerit uerū uocū. non ēē oppositae;
Siquis enī dicit. alexander helenā rapuit & hoc
negetur. alexander helenā non rapuit. qm
alexander nom uerū uocū est. potest utriq;
ē uerū. & negatio si alexander dō magno loquatur.
adfirmatio. Si dē alexandro tēpore. ponat.
q uae non sunt haec oppositae. Illa autē ēē dē tēpore
positae quae ēēq; tūc dē p dē tēpore habent opposita
onē dō dē subiecto. ut ibi nulla equiuocatio
diuersitatis cau. fuit; hoc enī ēē quod ait. Dicant
opponi eiusdē dē tēpore. non autē equiuocē.
cū idē p dē tēpore sit oppositio in negatione quae
fuit in adfirmatione & dē tēpore subiecto fuit subiec
tio de qua antefacta ē adfirmatio; Sed diligen
tius in libro quem sophista con electon inscriptū
edidit; Tūc enī sophistarū quae fallaces
argumenta tēpore latē ne possunt dē tēpore quae
plurimū modi ppositiōnū quae uerū in tēpore
fuit q; non diuidunt mendaces colligunt fillo
sismas; argumta dē tēpore; quib; capere res
pondentē atq; innectere consueverunt; ergo
nunc hoc dicit. & hīc illa ēē obseruanda quae
contra argumtū tēpore in pōtū tēpore dē tēpore
minatasunt; quae uerū illa dicenda amese
cunda ad dē tēpore tēpore expectat; Qm autē
sunt haec quidē uerū uniuersalia illa uerū
singillat; dico autē uniuersalia quod in plurib;
nati ēē p dē tēpore singulare uerū quod non
omnis ppositio quemadmodū fiat ostendit;
secundū uerū quae significatur. ppositi
onis natura pspiciatur; Rem autē alia sunt
uniuersalia. alia p dē tēpore; uni uerū
lē ē quod dē plurib; p dē tēpore. ut homo dē
plurib; dicitur & ē uni uerū; singillat
uero ē. ut quae libet in diuidua cuius nulla
p dē tēpore ad sibi in dē tēpore quemad
u plato uel socrates. hīc autē natura docet
exempli. attēn; Cohomo quidē uni uerū
fale. plato uero eorū quae singularem
Nam si hoc ē uni uerū fale qd dē plurib; p dē tēpore

ergo neq. superiores uniuersales neq. inferiores
 particulares oppositae fidem quo quid inferiores
 quide utraeq. uerae superiores utraeq. falsae
 esse possunt; sunt aut oppositae contradic-
 toriae ut ipse ait. si quis aspiciat angulares.
 ut ad firmatione uniuersale particulari
 comparat negatione idem omnis homo iustus
 equidda homo iustus non est. haec enim simul
 neq. uere possunt inueniri neq. falsae sed
 sepe hominib; una uera est altera falsa;
 & rursum si ueris ubi negatio particula-
 ri ad firmationem comparatur. reperimur
 aut oppositae. uest nullus homo iustus quid-
 da homo iustus. sepe enim una uera est al-
 tera falsa; & hoc in quib; libet terminis
 dispeximus oratio non discrepabit; sic aut
 plenissima hoc modo descriptio;

CONTRARIAE			
SUBALTERNAE	AFFIRMATIO omnis homo iustus est	CONTRADICTORIAE uel OPPOSITAE	NEGATIO uniuersalis nullus ho- mo iustus est
SUBALTERNAE	AFFIRMATIO particularis quidda homo iustus est	CONTRADICTORIAE uel OPPOSITAE	NEGATIO particularis quidda homo iustus non est
SUB CONTRARIAE			

Sunt ergo determinationes uniuersales in quib;
 omnis & nullus; particularium uero quidda;
 illae aut propositiones quae neq. uniuersa-
 les habent additum. neq. particula-
 res indefinitae uocantur & particularibus si
 miles sunt. ut est homo iustus. hominis
 aut non est. possunt enim utraeq. esse uerae
 in hoc ipso exemplo quid diximus potest
 una uera altera falsa. ut homo animal

animal non est. utraque uero. ut falsae sunt non
 potest inueniri; & haec uocantur est uocantur
 indefinitae; propter haec aut omnes singulae or-
 in quib; contra dictae potest euenire. ut in eo qd
 est socrates animal & socrates animal non est.
 socrates iustus & socrates iustus non est; nam si nulla
 eas equiuocatio uel praedicatio uel subiectum uel
 alterius temporis uel aliquid eorum quae p singu-
 la determinantur impediatur. sepe una uera est
 altera falsa; quare qm de omnib; incommu-
 ne spectatis simus. & quid quoeq. esse quantum
 breuitas patiebatur expressimus ad rectu-
 nunc qm tempus inuenit amur. Si ergo
 inquit uniuersaliter enuntiat. inuenit
 saltem qm aut non erunt contrariae enun-
 tiationes. Si ueris subiecto enuntiat ali-
 quis in uniuersali quocumq. uniuersale
 ad firmatione aut uniuersale fecerit
 negatione. Cum enim dicitur omnis homo
 animal. uniuersale hominem uniuersa-
 liter enuntiat. id quod addidit omnis;
 quod si ueris dicat nullus homo animal.
 eade modo uniuersale hominem uniuersa-
 liter enuntiat. id quod addidit nullus. & r
 contrariae quas aut dicit contrarias
 subiecto declarat ex p pto; Deo autem mani-
 festum est enuntiatione uniuersalem.
 ut omnis homo albus. & nullus homo albus
 est. una siquidem est ad firmatio uniuersa-
 lis altera negatio uniuersalis. quas
 contrarias esse supra in descriptione
 docuimus; quando autem in uniuersalib;
 non inueniuntur non sunt contrariae
 Quoniam aut in quid indefinitae sunt p p-
 siones & uniuersale uniuersaliter
 non p ponitur contrariae non sunt p aen-
 ad firmatio quae dicitur homo iustus est. equi-
 dicit homo iustus non est. contraria non est;
 posuit enim utraque simul esse uera. & in eode
 idem homine quod in contrariis fieri im-
 possibile. Quod uero addidit quae aut sit
 ueris enuntiat. esse contraria. tale est ipse
 quide propositiones contrarias non sunt.
 significant tamen aliquando contraria

fiquisem dicat homo albus ē. & alius negat.
homo albus non ē; ipse quidem contrariae
non sunt. quod autē dicitur homo albus nō
potest quiddam significare contrarium.
nam designat hoc quod dicitur homo albus
non ē & rubri coloris ē & pallidi & fusi.
designat & ita nigrum quod ē albo contra-
rium; potest igitur id quod non ē albus ē
nigrum; ergo quāquā in se contrariae non
sunt tamen potest aliquando quiddam con-
trarium significare prius adfirmatio-
ni. ut in eo quod diximus; Nā si dicitur
dicitur non ē homo albus nigrum ē & desig-
nat qm is qui nigrus albus non ē. Contra-
riae quidem ppositiones non sunt qm po-
sunt ēe utraeq; uera; quas autē significan-
tur. In eodē contrarias reperuntur;
quas autē sint huiusmodi ppositiones ex
emplorū substitutione monstrauit; dicitur
omnis homo uerū saltem enūtiare
In his quae sunt uniuersaliū ut ē albus
homo non ē albus homo; & quid dicat
uniuersale uniuersaliū predicare. planis-
sima demonstrauit dicens; Quia enim uniuersale
saltem homo non uniuersaliter utitur
enūtiatione. omnis nāq; non uniuersale
sed qm uniuersaliter significat. Nā id
quod dicitur omnis illud ad quod plicat
colligit. atq; in unū corpus adducit ut cū
dicitur. hominis homo iustus ē. nulli ex
cipit hominē. sed totū colligit humanita-
tē. & sic dicitur uniuersaliū hominē predi-
cari uniuersaliū cū dicimus. omnis ho-
mo nā cū sit uniuersale homo. hanc uniuersaliū
uniuersalitate significat. idq;
addatur. omnis & res uniuersalis uni-
uersaliter predicatur; In eo autē quod
uniuersale predicatur id ē uniuersaliū
predicare non ē uerū; sed eo sensu
quē ad hoc uniuersaliter dicitur
natione recte ponamus in statu. dicitur
enī sep ista uniuersalitate quā de
minatione uniuersale uocamus
subiectū poni debere terminū. Nā quā

ad p[ro]dicat[i]o[n]e[m] si quis e[n]i[m] si ficat[ur]. Omnis homo ani-
mal[is]. recte dicitur. Omnis ad subiectu[m] id[em] ab
homin[is] ponent[is] quod si ficat[ur]. Omnis homo omne
animal[is]. falsu[m] dixerit; Ergo hoc eni[m] dicitur;
in eo uero quod uniuersale p[ro]dicatur. ut
animal de homine. animal[is] n[on] uniuersale
de omni om[ni] homine p[ro]dicatur. non est uenit hoc
ipsu[m] uniuersale quod[est] animal uniuersa-
liter p[ro]dicato. ut dicatur omne animal
est homin[is]; nec solu[m] in his sed in nulla recte
fieri adfirmatione concedit; At eni[m] nulla
en[im] adfirmatio erte in qua de uniuersali
p[ro]dicatur uniuersale p[ro]dicatur. In eo aut[em]
cur quoniam. pauper ostendit p[ro]dicat[ur] sep[ar]-
ma n[on] sub iusto. uel ut quoniam. uel ut
co homo animal[is] est. animal[is] p[ro]dicatur. ho-
mo subicitur sed maius animal[is] homine;
de plurib[us] eni[m] qua[m] ipse homo p[ro]dicatur.
ursus aequale. cu[m] sic dicitur. homin[is] si b[is]i-
sibile p[ro]dicatur. si b[is]ibile p[ro]dicatur; sed homo
aq[ue]q[ue] si b[is]ibile est; propriu[m] na[m]q[ue] est
homin[is]. quod[est] si b[is]ibile. ut aut[em] minus p[ro]di-
cat[ur] inueniatur ip[s]a sub iusto fieri non po-
test; siue. ergo maius p[ro]dicat[ur] falsu[m]
est uniuersale adicere p[ro]dicato. ut in eo q[uo]d
i p[re]posuit exempla. Omnis homo omne
animal[is]; siue aequalit[er]. supra fluu[m] est. si quis
dicat omnis homo omne si b[is]ibile est; quare
uniuersale p[ro]dicatum. p[ro]dicat[ur] uni-
us. uel ita non op[er]at[ur]; Opponit au-
tem adfirmationem negatione[m] dico
omne animal[is] quod uniuersale signifi-
cat. q[uo]niam non uniuersaliter. ut omnis
homo abusus. nullus homo abusus. quid
homo abusus; Quid sit proprie contra dictio.
consequenter exponit; At eni[m] opponi contra
dictio[n]is propositiones. quoniam uniuersa-
le adfirmatione. particulari[m] abnuit
negatio. & quoniam uniuersale negatione
adfirmatio. particulari[m] adstruunt;
u[n]de eni[m] dicatur omnis homo abusus. illa nega-
tio quod dicitur non omnis homo abusus. de o[mn]i
homine uniuersaliter tollit. quod uniu-
saliter adfirmatio constringit;

illa enim hominē ēē albū ponit. illad. erit
omne. itaque concedat aliquē. sed si quāvis au-
ferat uniuersalitatē. hoc ēē. quod aut quē
uniuersale significat eīdem. qm non uniuersaliter
saltem. nā siq uniuersale significat
adfirmatio dicens hominē. ita qd nega-
tio uniuersalis significat. habet omnia
ipsi hominē. sed idē ipsū uniuersale
docet nē uniuersaliter. id est non omne
ēē albū. quod adfirmatio uniuersaliter
esse posuerat. omne hominē ēē albū pponens
eodē modo dū in negatione quas nos su-
pra singulares posuimus dicōtra dic-
tōrias in disimptione. nunc ēē idē oppo-
sitas contra dictōrias uocat. quā aut
uniuersali adfirmationi quē ē omnis
homo albus ē. particularē negationē
oppositū quā ē nō omnis homo albus ē. tan-
ti dēē. itaqū si dicēti. quidā homo al-
bus nē. nā si non omnis homo albus ē
quidā homo albus nō ē. Contrarietas
uō uniuersali adfirmationē dū uniuersale
negationē. Plurissime omnis
exsequitur dicit quā contrarietas uniuersalē
adfirmationē dū uniuersalē negationē.
has enī nos quoq. supra discrip-
simus. hic uero nūc idē contrarietas eīdem
trōs opponi illud quoq. addit quod est
impossibile si in eodē ueras aliquando
cognos. Nam si contrariōrū natura in eodē
non potest inueniri. neq. enī uno eodē tēpore
aliqua ngrū ē ut quē. albū. si quoq. nec
contrarietas. ut utroq. simul sint uere fieri
potest. quō aut adiecto. hū uero oppositas
coningit in eodē. Particularē adfirmationē
et particularē negationē designat.
particularis nāq. adfirmatio uniuersali
negationi opposita contra dictōrias. par-
ticularis uero negatio uniuersali adfir-
mationē. contrarietas. Itaq. oppositas
possunt in eodē uere aliquoties inueniri.
idē particularis adfirmatio et particu-
laris negatio uere ut sint aliquis fieri potest.
utē. quidā homo albus ē. quidā homo alb.

non ē ueroq. sunt uere. Quācūq. igitur
contra dictōnes amiaersaliū sunt. uniuersaliter
necesse ē alterā ēē uerā uel falsā.
et quācūq. in singularib. sunt utē socrater
albus nō ē socrater albus. De contra dictōri-
as oppositas loquitur. et de singularib. p po-
sitionib. quod unā sēp uerā falsū sēp
alterā necesse ē inueniri. hoc enī dicat con-
tra dictōnis in quē eorū quā ē uniuersaliū
uniuersaliter predicatorū. una sēp uerā
altera falsa. uniuersaliū aut uniuersaliter
predicatorū sunt contra dictōnes
uniuersaliū particulariū predicatorū.
Nā adfirmatio uniuersalis uel negatio.
in uniuersalib. uniuersaliū predicatorū.
horū contra dictōnes particulariū adfir-
mationes uel negationes sunt. si si bian-
guliter comparētur. horū igitur con-
trā dictōnis quā sunt uniuersalium
uniuersaliter predicatorū una sēp
uerā est sēp falsa altera opposita.
in singularib. quoque idē est. Nam si
nulla ut dictum est uarietas aequa uo-
cationis impedit. idē quā sit predicatū
idē quē subiectum ad unum idē quōtē
pur adē nō ē idē quē partem ad unum
idē q. relatum uno atque eodē modo.
una sēp uerā est falsa altera aduer-
sitatis inter se naturā et mēdū cū pēti-
untur. Quācūq. autem in uniuersa-
lib. non uniuersaliter. non sēp haec uerā
est ille uero falsa. Quācūq. sunt inquit in-
diffinitae. ut neq. uniuersalē habet neq.
particularē determinationem quod tacuit.
non sēp una uerā est altera falsa sed
utreq. inter dū inueniuntur uere. in uniuersa-
lib. autē non uniuersaliter predica-
tur aliquid hoc modo. homo albus est ho-
mo albus non est. in quo uno eodē quē
tēpore utrasque uerā et falsā tangit.
hic enī cū uniuersale sit hominē nō uniuersaliter
predicatum est nomen. ad uero
neq. particulariter. neq. enim quidā.
aut nullus aut omnis dictum est. docet

aut huiusmodi propositiones non inter se diuidere
ueritate atq; mendaciu hoc modo. Simul eni uerū
ē dicere qm̄ ē homo albus & non ē homo albus
īq; homo pulcher & non ē homo pulcher. Item
falsus non pulcher. & sic aliquid & non ē do
cumentū ē huiusmodi dictū. Indefinita adfir
mationē negationēq; ueras utraq; possemue
niri; uerū sem̄ dicere ē homo albus & non ē
homo albus. huius aut rei pbatō ē; nā si uerū ē
dicere est homo niger & ē homo albus simul. ^{uno}
eodēq; tēpore. quia nō niger ē albus non ē. uerū
est dicere uno eodē tēpore qm̄ est homo alb.
& nō ē homo albus; rursum si uerū ē dicere qm̄
ē homo pulcher. & est homo falsus uno eodēq;
tēpore. quia nō falsus ē pulcher non ē. uerū ē
dicere uno eodēq; tēpore. qm̄ ē homo pulcher
& non ē homo pulcher. uerū ē autē dicere homi
nē ē pulchrū & hominē ē falsū uno eodēq;
tēpore manifestū ē. Cū enī uerū ē qm̄ pulcher
erit. Chō dūq; falsus sit falsus. rursum uerū
ē dicere de hominē albū. & rursum uno eodē
q; tēpore fieri hominē albū. nec hoc ulia con
tra pbatat ueritatē. uerū ē homo albus. & rursum
fiat homo albus; sed quis sit albus. nondū albū;
u. enī ē dicere igitur qm̄ ē homo albus & non ē
homo albus; hoc enī quod dicit. & sic aliquid
& non ē. cū enī sit. non ē. sed potest dici qm̄ ē
albus homo. & sic albus homo. & utriq; uere
dicatur; potest igitur uere utriq; dici. & ē
homo albus & nō ē homo albus; ubi. & utriq; aut
subiecto in eo ueniens ē idē aut eo qm̄ uidetur
non ē homo albus significare simul. & nō qm̄
nemo homo albus. hoc autē neq; idē significat.
neq; simul necessario. Tacite hominū dubitat
o nī respon dēt; quid enī dīgmus. est albus homo
& non ē albus homo. utriq; uerū ē uidet
aliquotiens in conuenientiē ē; si enī uerū est
dicere est albus homo. quē ad modū fieri po
test ut uerū sit dicere. non ē albus homo.
hoc autē uidetur idcirco qm̄ ad pbatat qm̄;
dā id quod dicimus non ē albus homo. hoc signifi
care cūquā sīdicamus. nullus homo albus
ē; sed hoc uerū non ē; neq; enī id ē dicere.
non ē albus homo & nullus homo albus ē; & quā

quā cū dicimus nullus homo albus ē simul signi
ficamus qm̄ nō ē homo albus. Nam tamen ex
necessitate idē utriq; significat. Cū enī dicim;
non ē homo albus. simul nos dicere qm̄ nullus
homo albus ē. non oportet intellegi; neq; enī
sēp simul non ē homo albus & nullus homo
albus ē; nā aliquotiens simul ē. sicut cū pimus
dicatur uniuersalis negatio; cū uero in de
finata dicatur prius non ē simul negationum
uer. scilicet negationi indefinitae; nā sī dicā
nullus homo albus ē. simul dicit qm̄ homo al
bus non ē; quod sī dicā homo albus non ē. non ē
simul dicā negatio uniuersalis quae est
nullus homo albus ē. qm̄ potest quidā ē non
albus de quo dicatur homo albus non ē. neq;
tamen omnes ē non albi; non igitur sunt
simul necessariae. Non ē albus homo nullus
homo albus ē. Manifestū ē autē quoniam una
negatio unius adfirmatio ē; hoc enī idē
oportet negare negationē. quod adfir
mauit adfirmatio. & idē ē; Hoc quoq; ar
gumētū ē negationē indefinitā & uniuers
ale idē nō significare. & sic ēē diuersas;
Nā si unius adfirmationis una negatio ē. con
tra quam quae dicit non ē homo albus. illa
ē adfirmatio quae dicit. ē homo albus; & con
tra quae dicit nullus homo albus ē. illa
adfirmatio ē quae dicit quidā homo al
bus ē; sed haec adfirmationes diuersae sunt.
idē ē homo albus. & quidā homo albus ē; di
uersae igitur ille quoq; sunt quae his pro
portionibus inter opponantur; diuersa igit
est negatio quae dicit nullus homo albus
ē. ea quae dicit non ē homo albus; doct autē
nos unius adfirmationis una ē negatio
nē idq; hac ratione demonstrat; oportet
enī idē p dicationē negare negationē quod
p dicationē adfirmatio & rursum de eodē
subiecto auferre p dicationē negationē oport
et. ad quod adfirmatio ante cūmix erat.
quod sī sit. dubiū non ē; unius ē adfir ma
tionis una negationē; siue autē hoc mun
uersali fiat siue uniuersali p dicationē.
siue in diuina & non uniuersali dicitur.

suam in singulis. una eademque propositione natura
est. ut unus adfirmationis sit tantum naturaliter
una negatio; hoc autem inductione probatur. Dico
autem uerum fore quod albus noster. hoc quod albus;
In hac enim propositione idem subiectum idem
predicatum; & in medio exemplorum subiectum;
Si autem aliud aliquid dicitur de alio idem. Non
opposita sed eadem ab ea diuersa; sensus huiusmodi est autem
aliquid dicitur de alio negatio quod adfirmatio predicatur
uel de alio subiecto idem negatio predicatur quod ad
firmationem fuerat predicatum in se ipsis ^{positi} opore sed ut
cum diuersa sunt; si quis enim dicit socres est disputat;
& alius respondet socres non est bulbulus quod
dicatur positum hoc quod dixit fuisse aliud aliquid
Uidem predicatur quod adfirmatio predicatur quod
si quis dicit socres est disputat. aliusque respon
detat plato non disputat. de alio subiecto idem
predicatur & sunt ad diuersas propositiones &
non opposita. & erit id quod ait. & de alio idem
quod fueratque sunt diuersa. multo magis diuer
se propositiones sunt; quibus positis ad propositionem
suis exempla conceduntur. & unus adfirmationi
una enuntiatione negationis opponit. Angu
laque; angularis est. & adfirmatio uas negationis
particularibus; uniuersalis indefinitis indefi
nitas opponit & comparat; & est haec conclu
da semetipsum dicent; manifestum est unam adfir
mationem unam oppositam esse negationem; reuoluit
quoque; breuiter quoniam aliter contraria alia
contradictoria dicitur quae se quae sunt haec.
diligenter in superiore dictione mon
strasse. Illud quoque; non omne esse uerum uel falsum
adfirmationis & negationis oppositione qua
nunc communiter & improprie contradictio
ne uocatur. & quando non sinuere uel falsum
uel curis exposuisse commemorat. una
autem adfirmatio & negatio est. quae autem
de uno significat uel cui sit uniuersale uni
uersale uel non simpliciter. Quid sit una
adfirmatio & super iam diximus. & nunc quoque
idem docere non piget. cum idem aristoteles
reuoluerit; una enim adfirmatio est quae
unam rem de una significat. idem quae huius
modi habet predicationem. & huiusmodi subie
ctum.

ut uerumque; singulis significat. & cum sumum aliquid significat
sicut predicatum simplex & quum unum; adfirmatio unum aliquid
significat subiectum & plurimum simplex & uerumque; quum unum;
hoc est sumum predicatum demonstrat subiecto & uerumque; sin
gulis significat & in plurimumque; si autem simul simplex
propositionis significatio unaque; significat & in uerumque; idem
autem & de hoc aliquid in uerumque; subiectum uerumque; dicitur
& in predicatum quod quum unum subiectum opponit necesse est.
Quum & in subiecto exemplum dicitur in unum esse
propositionem omnis homo albus est. & in uerumque; opposita
in unum esse non est omnis homo albus; si uerumque; in quum
unum significat & ad plurimum designat non est in unum adfir
matio neque negatio; hoc autem in subiecto conuenit
custodire. scilicet ut subiectum quoque simplex significatio
sequatur; docet autem non esse in unum propositionem si predi
catum uel quodlibet in propositione uerumque; in plurimumque; signi
ficat. hoc modo; Si uerumque; in plurimumque; non est positi
um quibus non est in unum. non est in unum diffinitio. Summa
que; quum plurimumque; idem significant & de uerumque; omnibus
lucet in unum quiddam uel de hoc efficitur; homini quidem
nomen significat animam significat motumque; rationa
le quoque; signat; sed haec in unum quiddam efficitur
quod est in unum de ratione demonstrat; haec namque
omne in unum hominem completur; Summa quoque
aliquid uel uel plurimumque; huiusmodi designat
& quibus uerumque; in unum aliquid esse non possit uel
dicitur namque. & dionysius libro dicitur liba & in genu
us; sed in genuus & dionysius in unum in huiusmodi
quod si quid dicitur in unum autem subiectum autem predicatum
quod plurimumque; significat. & quibus in unum aliquid esse possit
non est illud in unum adfirmatio neque in unum negatio; & hoc
fit autem & in plurimumque; confirmatione; dicitur enim
in unum quod uerumque; & homo. amica & in huiusmodi uel in huiusmodi
hoc non. si quis dicit est amica & in amica equumque;
hominem designat uel de hoc dicitur quod est quumque; &
homo albus; sed hoc autem est tamquam si quis dicit
quod est quumque; albus. & est homo albus; sed haec duae
propositiones in unum; duplex igitur illa quoque; posi
tio est & est homo & est quumque; albus. quod est duplex
illa quoque; quae dicitur est amica albus; & enim in subiectum
huiusmodi est amica duplex significatio propositionis
scilicet semel & quod si quis dicit in unum quiddam
significat est amica albus. quumque; significat est homo
& est quumque; albus. impossibile est; neque enim & homo

Neque quiddā unū fructu hoc ppositio unum
aliquid designat, quare ista hoc ppositio mul-
ta significat. aut si non multa. nihil omni-
no designat, nihil enim homo equus uel simul
dicatur atq; intelligatur, hoc enim quod
si ergo haec multa significat. si pluri-
res manifesti ē qm dī primū. Idēdaque
dicitur est tunc alba. multa uel multi
significat, nihil aut idcirco qm si non mul-
ta significat ppositio cuius quilibet tēmi-
nus equi uocatus ē cū illa quod nomine
equi uocatus significatur uincta fuerint
neq; in una substantia conuenerint.
tūdes uincturae quae res sibi in dīcone
xat copulatae non erit ullus intellectus ut
in ea quae ē tūca alba est. aliter ē
una non potest situta equi homine
quae significat ut si equus atque homo uinc-
ti unū aliquid efficiant, sed inter mū-
tūdes sunt. uero certū hanc ppositionē
uel paulaplicē ēē. uel nihil significare.
nā si uingatur homo & equus, si nihil;
nihil enim ē homo equus, qd p hoc monstra-
uit quod ait. Neq; enī ē aliquid homo
equus; hoc aut cur nunc ab ipso pposi-
tu sit lucidissime demonstrat, cū enī
de his ppositionib; loqueretur. quae uerū
in se falsūq; de uideret, hoc addidit.
quā dū haeq; habent uel p dicatū equi
uocū uel subiectū uerū falsūq; nondū
dunt. utraque enī uerē esse possunt. ut haec
quae dicuntur est liber homo. si ad ingenū
tū referat. & non ē liber homo. si ad di-
omūm; recte igitur dictū ē. Quare nec
subi necesse ē hanc quiddā contradic-
tio uerā ēē illā uerā falsā; cū enim
multa significat. multiplex significatio
hinc negatione atq; ad firmatione semui-
ce non pmit. quod si una sit ad firmatio
una negatio. qm utraque in eadē ē non
possunt una uerā superflua uel uerā
necesse ē. In his ergo quae sunt & facta
necesse ē ad firmationē uel negationē
uerā ēē uel falsū in uniuersalib; qui

dem uniuersaliter semper hanc uerā uel falsā
uero falsā. In his quae sunt singularia quae
ad modū dictae. In presentib; reb; At p
terras factas. contra dīcone omnia
one facit desinit una sēp uerā uerā
desinit sēp esse mendacem. ut si quis dicat
omnes fabi perierunt quia pugna con-
tra ueritatem pmutata conspiratione
pgressi sunt. necesse ē quidē unā uerā
unā ēē falsā, sed desinit uerā ad fir-
mationē. desinit falsa negatio, cū enim id
quod factū ē. dicatur factū desinit. uerū
est; quod si falsū desinit. aut falsū est
desinit; siue ergo in uniuersalib; un-
iuersaliter predicatis contra dictio p
positionē particularitatis fiat. siue in sin-
gularib; ut in socrate & in ceteris. Indui-
dus. In his quae sunt praeteritū sēp una
uerā ē aliter falsa. ut in eo quod socras
es ueneno peritus est. socras ueneno
pemptus non ē uerā ē ad firmatio des-
init. & ita rursus falsa negatio. In pre-
sentib; quoq; idem. esse necesse ē. si enim dis-
putante socras dicitur aliquid socras dīputat
hoc aliter negat. sicut dīputat socras praesentis
temporib; ratione diffinita est. ita quoq; desinit
ad firmatione uel ueritatem negatio desinit men-
daciū; & in uniuersalib; quidem uel ad affir-
mationē uel negationē in quib; uel ad firmatio
particularis uel negatio particularis oppo-
nitur. idem ē; hoc est enim quod ait; In his quae sunt
& quae facta sunt. id est in presentibus atque pro-
teritis una sēp desinit uerā ē sēp aliter
falsa desinit. siue in uniuersalib; una sit aliter parti-
cularis; qd hoc monstratur quod ait. In uniuersa-
lib; quidem sēp hanc uerā illā uerā falsā. Sing-
ularib; atq; indiuiduis praedicamentis p
pho designat quod addidit. In his quae sunt singu-
larib; sed postquā de contradictoriis dixit adiecit.
In his autē quae in desinit sunt. non necesse ē sēp
hanc qui dī uerā illā uerā ēē mendacem. Hoc
sēp hoc designans quod dī. In his quae sunt in uniuersa-
lib; non uniuersaliter dīcunt non ē necesse; non est
enim necesse. in his una uerā hanc uerā falsā

hoc sine ge? si com
fabu perierunt q
ad pugna ctra
uigentes pmuta
ta conspiratione p
sunt.

proponi potest enim fieri ut utrae quos in uerae
quae fuerint in definito. In singularibus autem
et futuris non similiter; Propositionum uero
sunt tantum in re significatio; ut si quis dicit
ut uiuodiamus propter caluam; alius nega
ret propter caluam non est; illa enim in re po
tuit propter caluam; illa caluam a se ipso
disiungit; alia uero sunt necessariae ut si quis
dicat necesse est solum annis omnibus maris de
fursu redire rem nam quoniam necesse est alexan
der uenire praedicantem tota facit necesse
est iam propositionem; Aliae autem sunt con
tingentes quae uero non sunt; eas tamen in futu
rum uenire possibile est; ut si quis dicat ho
die alexander pransurus est; hodie alexan
der pransurus non est; & enim cuius dican
tur; quoniam illa adhuc prandere non inest; mare
tamen contingit & potest fieri ut hodie pran
deat; idcirco eas dicimus contingentes; con
tingit quoniam fieri quod adhuc nondum factum
est; sed de non insunt quidam ut dictum est;
sunt enim futurae temporis; quae autem non
insunt; si necesse est; necessariae non
sunt; quoniam huiusmodi reuocant naturam
eas & esse possibile est; potest enim fieri ut
hodie alexander prandeat; & rursum po
test fieri ut hodie non prandeat; & hanc
eueniendi uel non eueniendi possibilitatem
utrum libet uocamus; in huiusmodi omnium re
bus utrum libet contingit aut adfirmatio
aut negatio. & non est necesse aut adfir
matione fieri aut negatione; Nam cum
non sit adfirmatio necessaria non in
clusum contingere negatione; rursum
cum negatio necessaria non sit; interdum
accidit; aut adfirmatio contingit; qua
re haec huiusmodi eueniendi & non eue
niendi potest utrum libet uocatur; quod
in his utrum libet id est uel adfirmationes
uel negationes euenire conceditur;
Nunc ergo aristoteles hoc uelutissima
argumentatione contendit adferre
est quod quae ad modum in praeteritis
& in his quae praesentia non modo ad

firmatione & negatione unam ueram
alteram falsam esse necesse est; sed definire
una uerae definire altera falsam
falsam; & non ita in his; contingentes
uocantur; necesse enim est ut aut adfir
matio uerum sit; aut negatio; sed non ut
definire quae libet earum uera sit altera
falsa; definire namque dicimus alexander
leuandus est id falsum negat; dicatque
alexander leuandus non est; totum quidem
hoc necesse est euenire; ut aut leuetur
aut non leuetur; & necesse est unum esse
uerum alteram falsum; aut adfirmati
one si uerum fuerit aut si non fuerit
aut in loco negatione; sed non
est necesse ut definire adfirmatio uera
sit; idcirco quod in huiusmodi rebus
potest euenire negatio sed nec unquam
definire; ut negatio uera sit; falsa ad
firmatio; quare in tota contra dictio
ne; una quidam uera falsa altera esse
necesse est; ut aut definire una uera sit
altera falsa definire; sicut in his quae
sunt praeterita quaeque praesentia nulla
rerum ratione possibile est; sed hoc prius
aristoteles in singularium predicatione
non propositionibus; probat; post autem id
debere in uersilibus; docet; intelligi; idcir
co enim ait; In singularibus; & futuris non
similiter; de singularibus propositionibus;
de quibus; primum tractat; & futuris id est
contingentibus; non idem modum uerorum
falsarum quae propositionum quoniam in praete
ritis atque praesentibus; quoniam in praeteritis atque
praesentibus; & totum contra dictio; cor
pus in ueritate falsitate quod uidetur;
& uera una est definire; ut possit ex his
certum aliquis accipiens dicere; quoniam ad
firmatio uera sit uel rursum quoniam nega
tio; uel si id nullus dixerit; certa praete
ritum tam temporis uel praesentis secundum
singularem ratio certum euenit est;
in his in quibus; contingens est futurum
id est uariabile & instabile; totum quod dicitur

corpus conradictionis. ueritate falsitate
q. potest; et haec ueritas q. falsitas indiffer
et est act. uolubilis; nullus enim potest
dicere. qm adfirmatio uerae; non est eni
reduci uera esse adfirmatione. idcirco omne
gatione fieri possibile; nec rursum nega
tione. qm non est impossibile adfirmatione
contingere; et postremo qm ueritas
ipsorum contingit. idcirco una eorum uera
esse definitur. et certa naturaliter in potest
quib. aut id argumetationib. ex sequatur
manifestum erit hoc modo: Nemo enim adfir
matio uel negatio uera uel falsa est. et om
ne necesse est uel esse uel non esse. si hic quide
dicat futurum aliquid illo uero non dicat.
hoc idem ipsum. Si quicquid in adfirmatio
nib; negationib; q. proponitur. uerum uel
falsum est definite. sequatur utro ille nega
tiones adfirmationes q. significant. aut
euenire aut non euenire. necesse sit;
hoc est enim quod dicitur. nam si omnis adfir
matio uel negatio uera uel falsa est
definitur. idcirco enim ad idcirco omnis inhi
entibus quae sunt futura uel contingere. et non
esse adfirmationes et negationes ueras
uel falsas. definitur probare contendit
fieri uel dicat aliquid futurum alius negat.
quo ueritas. euenire. fieri non potest;
quis enim dixit dicente alio quod socra
tes cenaturus est. alio q. socrates cena
turus non est. ueritas q. ueras in uno eode
q. contingere. hoc igitur fieri non potest.
unus ergo eorum uerum dicitur. et alius
mentitur. ponatur enim definitur unum
eorum ueritate uel falsitate. si ergo omnis adfir
matio et negatio uera uel falsa est defi
nitur. et utro q. negans adfirmans q. uerum
in contra dictionib; esse non possunt. neces
se est unum uerum dicere alterum si. si uero
definitur uerum falsum alterum definitur; hoc
sit in omnib; adfirmationib; atq. negati
onib; ut una definitur falsitas altera u
ra. definitur ut quid ueritas dicat euenitur
necesse est euenire. quicquid non euenit;

non euenire necesse est hoc est enim quod
manifestum est qm necesse est uerum dicere ab
ipsorum; Neq. enim potest fieri ut adfirma
tione negatio quae consentiant in ali
bus. in contra dictionis positionib; neces
se aut esse euenire quae utq. uera defi
nitur adfirmatio loquatur et non euenire.
quod profertur definitur uera negatio sic
probat; nam si uerum est dicere qm albi
uel albi non est necesse est esse albi uel non
albi; et sic albi uel non albi. uerum est adfir
mare uel negare. Quod definitur possit
esse iudicium a presentib; trahit exemplum;
aut enim hanc esse uerum consequentia uero
substantia propositionis ueritas conse
quatur. ueritate propositionis rei. de qua
loquitur propositio essentia comitatur;
nam si hic lapis uel quolibet alius albi est.
uerum est de eo dicere. qm albi est. et hoc com
ueratur; nam si uerum est dicere de eo qm
albi est. sine dubio albi est. et albi non necesse
est. itaq. sic utres ueritate. et ueritas
ne de qua proponitur subsequatur;
rursum si lapis hic albus non est. uerum est de eo
dicere qm non est albus. et si de ueritate est
dicere. qm non est albus. ut si albus fieri
non potest. et si dicatur qm non est albus. idem
quoq. in mendacis ual. et nam si quis non est.
cu hoc aliquis se propositum mentatur. et si
quis de alio mentatur. illud de quo offe
mendacium non est. ut si quis dicit in eadem
non sit dicat aliquis se albi mentatur
est; quocirca necesse necesse est illud q.
non est de quo mentatur est. itaq. igitur ue
ritas quidem rei. quae est et res quae est
et res. et si sita uero rei quae non est
et res quae non est falsitas a conuertatur;
quod si hoc est in omnib; rebus. et quicquid
dicitur aut ueritate uel falsitate
ad rem quae est uel non est conuertatur.
siue negatio sit siue adfirmatio. et una
uera semper altera falsa esse necesse
est. cum ad finem uerae. impossibile
quidem ex hac positione contingit. ut
ment

id

aliusque negat & pronuntiat non futurum esse
utrumque sunt falsum. necesse quidem erit necesse
cras nauale bellum quoniam affirmatio quae
illud dicit futurum falsum est; rursum necesse
esse non esse cras nauale bellum quoniam negatio
quae dicit cras non futurum ipsa quoque in
tuitu. quare necesse erit & esse nauale
bellum & necesse quod est impossibile. & per
communem cognitionis naturam, non igitur
uerum utraque; & simul id est affirmatio
omne negationemque; mentiri. Quae ergo
inquit contingunt inconuenientia atque
& huiusmodi. Siquis dicat uel in his quae
uniuersalia sunt & uniuersalia predi
cantur, uel in his quae singularia in propo
sitionibus enuntiantur. una necessitas modo
finire esse ueram definire alteram falsam.
italia illi inquit inconuenientia consequen
tur. & alia similia, hoc scilicet dicunt. ut
superioribus argumentis inquit, ostende
bat omnia ex necessitate contingere.
siquis una ueram definire, alteram dicere
definire mendace, quae nam uero adferat
alia inconuenientia impossibiliaque con
currere. his qui una definire ueram
proponunt haec sunt; si quis enim proponat
una esse ueram alteram falsam, tollit ut supra
dictum est id quod est uerum libet in rebus. & om
nia esse uel fieri ex necessitate constare.
nihil acasum nihil a propria uoluntate;
unde fit ut neque negotiaris utale, nec
inire a latu, quoniam omnia consilii ratione
tractantur; ipsi enim consilium super ua
rent. cum omnia quaecumque futura sint,
necesse sit euenire; quid enim unusquis
que dicat, si hoc faciam illud mihi eueni
re atque contingere, si uero hoc illud estue
rit, & enim nihil prohibet quod uis
illud adfirmare aliquid esse faciendum.
alii uero negare, cum omnia autem neces
sitas eueniant; Nam si omnia quae fi
ant, nunc ante aliquis uero predice
ret, quis dubitet qui in illa quae faci
untur immutabili uoluntate necessitas sit

non sit. hoc enim quod ait. Quare ex
necessitate erit quod libet eorum uen
erat dicere; sed ne illud uideatur incon
gruum quod uerum eueniat non ex ipsarum
naturae, sed ex propositionum ueritate
& falsitate iudicamus, hunc scrupulum
ipse dissoluit dicens; Id uero nec hoc dis
fert, si aliquid dixerunt negationem uel
non dixerunt. ad tollendum enim primendumque
consilium, quod nihil omnino homines oport
eat consilium parum uale, aliquid ante pre
dicere, siue enim dicatur aliquid siue non.
quicquid uere predici potuisset, illud
siue si non predicatur, euenire neces
se esse est; idcirco enim uere predicatur,
quia uere predici potest; idcirco uero
predici potest, quia immutabiliter futu
rum est; quare futurum est si predicatur
uerum, nec tantum predicatur, sed etiam
si predicatur uere potest, siue enim predicat
ur siue non predicatur.
quicquid uere predici potest, hoc ex ne
cessitate futurum est; manifestum est tamen
inquit, quod si sic se habeat res, siue unum
eam adfirmat alius negat, si ueniat uere,
nihil illi negatio officit, si ueniat a non
est, nihil adfirmatio prodest; non enim
inquit, propter negare & adfirmare
erit uel non erit mechanicum naturae
tempus mutatur; Eodem modo enim
euenient ea quae post mille annum
anpu eueniunt a creduntur, his quae
post quantum libet tempus ex necessitate
futurae sunt; Unde fit ut si in omni tem
pore omnia sese habent ut unum defi
nite uere dicere possit, definite aliorum
falsum, omnia quaecumque, facta sunt uel
fient, inmutabili ratione contin
gant, hoc est tamen quod dicitur. necesse est
fieri autem quod quod eorum quae fiunt,
dest sese habere, ut ex necessitate
fierent omnia, hoc superioris argumen
tatione confirmat dicens; Quando enim
uered dicit quis quid erit, non potest non
fieri; Cuius enim necessitas si quid erit

ueritas. Et quod faciunt ueritas ad hoc
necesse. quoniam. Veritas namque propositum
b. experiri necessarius uentis uentibus; quod
si haec non sunt possibili a uidentur semper
esse principium futurorum. & ab eo quod
consiliamur. atque agimus aliquid. Non
enim hypobaton est. quod dicitur prius exposuimus.
postea continuamus. liquet enim aliquas
ueritas nosse principium. ut acutius pro
prius siem. quis aliquid consilio facit. qui
quid consilio facit. eius reipso prin
cipium est. & consiliante enim incipit. quicquid
consilii solentia ministratur. sunt enim quae
dā quae aliter non sunt. sed potestate. ut
potestas non sit ex necessitate. id est
possit quidem fieri. non tamen ne
cessitate. ita hanc uel quālibet tuncā pos
sibilem quidem ferro incidit. sed non
necesse. fortasse enim utendo uentis
tabitur. & ipso coadiuuo soluetur ad
grauem. Ergo potest quidem incidit. sed
forte non incidetur. sed antequam
cidi possit excutitur. purius potest
eri ut non diuidatur. neque enim ex
meam possibile esset. nisi prius esset.
possibile non incidit. quare possunt qui
dā quaedā fieri. sed si ita contingit for
tasse non fieri. sunt igitur quaedā
possibilia necessaria. & in alius quoque
quae fiunt. eade ratione. omne enim quod
fit a quolibet consilio. ipse consiliatur
illius rei principium. Non necessitas.
ex qua. cūque sunt possibilia. mutabilitate
euenient. quae enim secundū aliquā
possibilitate dicuntur. non eueniunt se
cundū necessitate. unde fit. ut manifest
ū sit quoniam non omnia ex necessitate uel
sunt uel fiunt. sed quaedā sunt quae
aequali modo uel fiunt uel non fiunt.
& hoc utrumlibet fieri. alio uero implu
rib. quaedā fiunt. in paucioribus. uero
non fiunt. & aequaliter quidem fiunt.
ut si quis alicuius como amicum uidere.
fit enim hoc non fit aequaliter. quare
no

fraturnus sunt quā non fiunt. ut si
genarum canes cere frequenter frequē
nos. si scilicet amen natio potest fieri. ut
et notifiem impossibile non sit. hoc enim
quod ait. alia aere magis a uidentur implu
rib. sexagenarius. quā non canes cere
sed contingit fieri alterum scilicet non ca
nescat. alterum uero minime. scilicet ita
canescat. Est autem hypobaton. hoc modo.
quod si haec impossibilia uidentur. sumus
enim aliquibus. ipsi principium. & quaecūque
possibilia fieri possunt. & non fieri. sunt
possibiles ut si sint manifesti. non omnia
ex necessitate contingere. sed alia aequa
liter. alia uero euenire. sed ut non que
riant. necesse non est. igitur quod equa
do. & non est quod non. quando non est neces
sitas. Nunc quid sit necessitas. in reponit. describit.
autem. Resomnis. quando est in medio. est
necesse. Non enim fieri potest. ut cū est sit.
Arurus. res quae non est. quando non est. cū
esset necesse. neque enim fieri potest ut quan
do non est sit. sed si quando est. eam esse neces
se. non idcirco simpliciter. & sine tēpo
ris praesentis descriptione. ex necessitate
est. quando enim sedet. non potest fieri ut
non sedet eam. & necesse est mihi tunc sedere
cū sedeo. sed ipsum sedere mihi non ex neces
sitate est. possi enim sedere. Ergo quod de quando
est. ex necessitate. & quod non est. tunc cū non est.
fieri ut sit non potest. Non tamen omnia
quaecūque sunt aut non sunt. aut ex necessita
te. praeter tēporis praesentis nuncupatione.
aut ex necessitate non sunt. nulla enim tione
praesentis tēporis facta. quare inquit
non est idē tēporis idē necessarium est. ut mihi
cū sedeo. & simpliciter ex necessitate est. ut
homini mortalitas. nequidam enim cum non est
necessario non est. ut mihi cū non sedeo non
est sedere. & quod simpliciter ex necessitate
est non habeo. ut si oculos uolui in mortalia
re.

Altera.
ut consilium
implumb.

de nescit.

quid implumb.
in uaua uerbis.

ea

atq; hoc est quod aut simpliciter aut in eo
quod non ē. Hoc autē cur dixerit sequitur.
Et in contradietione eade ratio ē. ēē quid
uel non ē. omne necesse ē & futurū ē uel
non; Simile est inquit ratio in contradi-
ctionib; contingētib;. In his quae cū sunt se-
cundū tempus necessariae sunt simplici aut
necessariae nō; Nā in futuris & c. tingerētib;
contra dictionib;. totā quidā contradietio
nē necesse ē unā uerā habere parte. alte-
rā falsā. ut si quis adfirmat cras bellū na-
uā futurū. id ergo non ē necesse; & rursum
si quis negat non futurū ē quidā autē eade
non ē necesse. sed non est necesse ē nec er-
rur necesse ē non ē. sed tantū autē ē autē ē;
deinde totā quidā contradietio unā habet
partē uerā alterā falsā. sed non erit ipso
rū una definita uerā falsā altera definita.
In praeteritis enī sic dicimus. romulus roma
condidit. romulus. roma non condidit.
una quidē uerā ē. altera falsā; salū in his de-
finite uerā adfirmatio. definita fal-
sanegatio; Nā quia quod facit ē. fieri
ut factū non sit non potest. ideo definita
in praeteritis contradietio uerā uel fal-
sā; In futuris uero propositionib;. non de-
finita. in his scilicet quae contingētia signi-
ficant. ut si dicā philoxenus cenaturus
ē. philoxenus cenaturus non ē; in tota
quidā contradietione. una uerā al-
tera falsā. sed nullius potest diuidere.
uel dicat aut adfirmationē contrarie
definita uerā esse. aut negationē;
ante enī quā cenā & in definita. & uari-
abile ante enī. postquā uero conuenit
certū definitur; Inquit autē aut non
ē aliquid in futuris contra dictionib;
necesse ē; ut autē unū fiat & unū non
fiat. non ē necesse; in quo igitur simili-
tudō contingētis contra dictionis ē
temporalis. neq; simplicis necessitatis. in
eo scilicet quia sicut necesse ē esse quod
est quando ē. non tamen simpliciter
necesse ē ēē quod ē. praeter tempus ad hoc

rationem. ita in contradietione continetur
adfirmationē quidē uel negationē uerā
esse necesse ē. non tamen uel adfirmationē
simpliciter ac definita uerā uel negationē.
sed utra libet & quā certe ueritatis constitu-
ere euentus; Quare quā si uidetur orationes
ueres sunt quae admodū & res manifestae
quā quae uel; si se habent uerū libet
& contra omnia ipsorum contingētia. necesse est
similiter se habere & contra dictionem;
habent inquit quā dā cognitionē res illa
quae res ipsas propria significatione desig-
nant; quare & oratio quae designat atq; sig-
nificat res se habebit. quae admodū res
ipsae; Ergo si res non fuerit. falsa oratio ē;
si res fuerit uerā oratio ē; & si uerā uel fal-
sa oratio ē. erit quod dicitur uel non erit.
ut si uerā & oratio conuenit tantum; Ergo
si res constituta non ē. nec definita necessita-
te proueniens. nec illa oratio quae re-
ipsā designat. definita est ueritatis;
Ergo inquit. res. p. sibile ē non modo esse
sed & non ē. contingere in his adfirmatio
& negatio uerū libet se habet; & quae admodū
re ipsae & esse & non ē contingit. Itaque q;
& contra dictionē & uerā & falsā esse in
definita prouenit; hoc autē inquit. si res ipse de-
clarat autē. In his quae non sepe sunt & non
semper non sunt; Sola prouenit quae & esse & non ē
contingit. quae non sepe sunt & non sepe non sunt. si enī
sepe essent. statim enī monstrare possunt; ideo
ex necessitate essent. eas non ē necesse ē esse
& enī sicut ipse natura rerū euentus ē uerā
itaque q; altera pars contradietionis libet & uari-
abile ueritatis; & sepe quidē uerā uel falsā ē
non tamen una definita. ut hoc uerū sit
de res in re aut illud. sed utrum libet;
sicut statim ipse rerū mutabilis ē. itaque q;
ueritas aut falsitas propositionum dubitabilis
sit. & eueniat quidē ut in aliquib; frequenter
ut una sit uerā. non tamen semper. aut una
parum uerā non tamen ea falsā ē nec
sepe. quod phoe demonstrat ut quod dicit
omnis quid uerā alterā non tamen uerā aut
falsā

et homo. non est homo. deus deus est non homo.
 non est non homo. Rursum est omnis homo.
 non est omnis homo. Est omnis non homo.
 non est non homo. inter infinita temporibus.
 eadem ratio est; Simpliciter exemplum propositio-
 nis depositum simpliciter autem superadi-
 ximus est propositio. quae ad duos terminos
 iungitur; quare quoniam omnia de fini-
 to prius est infinitum. Non homo non est
 nomen sed infinitum nomen. homo uero
 finitum. Recipimus etiam propositiones
 quae ex definito sunt nomine in eorum
 pronuntia aut exemplis accipiuntur. Quae
 prima adfirmatio est negatio. est homo.
 non est homo. deinde infinita nomina
 adfirmationes negationes quae subiu-
 xit dicentis. Est non homo. non est non homo;
 et post haec uniuersalitate iunguntur.
 eadem rursus iterum propositiones.
 et prius illas proponit quae ex finito
 nomine sunt. secundum uero loco eas quae
 infinito nomini proponuntur; ut de-
 fit. ut illud intellegere necessesse sit illas
 quatuor ceteras quae uniuersale appor-
 tulari de re minant. Inter minus
 non habent. Nam cum duorum terminorum
 propositiones. et simplex sit. inter simplices
 duae habebunt negationes; nam si uerbu-
 cet huiusmodi numerat propositio-
 nes quae dicuntur est omnis homo. cum
 crescit propositio orationis; Quare de-
 m. propositio quae dicitur est non iustus
 non dicitur non numerantur inter minus;
 eodem modo dicitur eademque ratio.
 extra secus componitur simpliciter fieri
 propositio. ut est fuit homo. non fuit
 homo. fuit non homo. non fuit non homo.
 et alius quoque temporibus idem modus est;
 et in secus uero tempora uocat. quae
 sunt praeter praesens id est praeteritum
 et futurum; sed haec de his solis proposi-
 tionibus locutione. quae unum subiectum
 habent. aliarum predicatum. et tunc
 de his loquatur quae unum habent sub-
 iectum. duos predicata; et uero haec quoque
 simplices sunt. in secunda adiectionis

quae dicitur non est ad iustum
rursus ad iustum; iterum non
iustus homo; in hac est ad nomen iustum
g. ait: ~~est~~ negatio: non est non iustus ho
mo. ~~est~~ in hac quoque negatio quae dicitur
non est. ad nomen iusti ponitur quod uero acc.
Propter acc. ut iustus homo est iterum ad iustum
nomen uel uerbum in adfirmatione.
Ex his modis; certum inquit dico id est ad i
stem uerbum est homo enim & iustus; duos sunt
qui: adicitur uerbum. idcirco accipit
nomen uel uerbum quia superius ostendit
eum. ipsa uerba nomina est. necesse
habet locum ubi ait. Ipsa quidem uerba scilicet
duos dicitur nomina sunt. Quod autem scilicet
continet difficultatem sensu. quod ipsi & soluta
breuitate perfringit. In medio namque totius
sententiae addit. Quae per se dicitur. quae
est uerba. quae dicitur ad adfirmationem
est. negatione sese habebunt secundum
consequentiam ut priuationes scilicet uero
m. m. m. exp. huius sententiae multiplex
positio ab alexandro. & porphyrio. aspassioque
& hermine prodatur. in quibus quod excellentis
sumus expositorum porphyriarum docent alias
dicemus; quoniam uero simplicior explanatio
alexandri uidetur. ea nunc probauit
sibi scimus; priuatione propositiones sunt.
quae cumque predicant priuationem priuationem
est. ut quisque dicit. iniustus. priuationem iniustitiae
ergo adfirmatio priuationis quae dicitur.
est homo iniustus. negatio rursus priuatio
na. non est homo iniustus. sed neque illa in sig
nificatione plena adfirmatio. aliquid enim
tolle. sed priuatione adfirmatio quoniam forma
quidem adfirmationis tenet sed priuatione
predicatio. & aliquid ab eo cum priuationem
copulat adiungit. ut in propositione. est in
iustus homo. ab homine iustitia; nec haec uer
sus pura negatio. fugat enim priuationem
est: in qua quae est non est homo iniustus. habet
sententiam id est iustitia. sed quoniam quod adfir
matio predicabat hoc aufert negatio. &

habetur talis negatio
quae si reponenda habetur
significatione. tamen quia ipsa priuatione
subtrahit. priuatione negatio nominatur.
Ergo nunc hoc dicitur. cum sit inquit quae dicitur
propositiones. quae duae ex infinitis nominibus
est iustus homo non est iustus homo duae
ex infinitis nominibus. est non iustus ho
mo. non est non iustus homo. duae inquit
haec quarum. una adfirmatio habens
infinitum nomen. ut non iustus homo. & una
negatio habens rursus infinitum nomen. ut
non est non iustus homo. si se habent adfir
matione & negatione. id est eandem formam
retinent adfirmationis & negationis.
& similes sunt ad adfirmandum aliquid
uel negandum. hisque priuatione; quae
quodammodo priuatione quae dicitur. est
iniustus homo. non solum adfirmatio est
sed priuatione adfirmatio. hoc quoque
ita quae dicitur est non iustus homo. non solum
adfirmatio. sed cum infinito nomine. & cum
aliqua priuatione adfirmatio; idem enim
ualeat ad intelligentiam quod dicit iniustus.
ita quae dicitur non iustus; & rursus
quodammodo non est iniustus homo. non solum
negatio sed priuatione negatio. quoniam quae
dicitur habet. tamen priuatione negatio.
itaque & ea quae est ex infinito nomine. non est
non iustus homo. non solum negatio. sed ex
infinito facto nomine. infinitum negatio.
negatio. & subiectum infinito negando priuatio
priuatione similis est; & eadem ualeat
iniustus est quod non iustus. idem ualeat
non est iniustus. quod non est non iustus.
Igitur haec duae quae in infinitum nomen ha
bent. quantum ad speciem formamque. adfir
mationis & negationis. similes se habent
his quae sunt priuatione adfirmatio
negatio & negatione. duae uero illae quae
simplex definiturque. predicant nomen
ab omni similitudine priuationis. sed
sunt. nihil enim simile est illa quae dicitur

infinitum

est iustus homo. eiqua
dicitur est iniustus homo. cum utraq;
sint adfirmationis; sed illa est simplex
illa privationis; ac uero eaque dicitur
non est iustus homo. ad eum quod dicitur non
est iniustus homo. nulla similitudinis
ratione coniungitur. cum sint utraq;
negationes; sed illa est simplex illa pri
uationis; quare duae quae ex in
finito nomine sunt similiter se habent.
quae ad modum privationis; similis namq;
adfirmatio est eaque dicitur. est non iustus
homo. & rursus eaque dicitur non est non
iustus homo. eiquae dicitur non iustus homo.
privatio uero simpliciter. propositio uero
finita non coniunguntur. Neq; enim quis
quam dixerit eam quae dicitur. est iustus
homo. esse comparatam eiquae dicitur. est inius
tus homo; nec uero eaque dicitur. non est
iustus homo. posse aliquid comparari cum
eaque dicitur non est iniustus homo; nec
ergo dicitur. debet in positionibus. duas
ad adfirmationem & negationem ista se ha
bere. ut sint privationes. duas uero sim
plices & propter aliquam privationem simi
litudinem; quod autem ait ad consequentiam.
nam quae si dixerit & ad similitudinem. ita debet
intelligi; quae enim sibi sunt similia esse
quodam modo non recedunt. & se invicem
consequuntur. Ostenditur ergo duae
prae simpliciter propositiones. post has duae
privationes. postremo quae ex infinito
nominibus. constant ut adfirmationes sub
adfirmationibus. negationes sub negati
onibus. constiterunt. **AD FIRMATIO** est
iustus homo. negatio est. iniustus homo. ad
firmatio est. iniustus homo. negatio non
est iustus homo; adfirmatio est. non iustus
homo. negatio non est non iustus homo;
sed haec inquit ita sunt dispositae eandem
q; ad similitudinem gerunt. quae ad
modum inanalyticis idem resolutoris
dicuntur; semper autem duae resolutionis

libros de syllogismo. In quorum pri
mo de positionis ex finito nomine & infinito
consequentia differunt. Est uero similitudo ad fin
itatem quidem simpliciter ex finito nomine. & ne ga
tina eius quaelibet infiniti nomen; Nam quae
quae dicitur est iustus homo adfirmatio. eiquae dicitur
non est non iustus homo negatio similis. nega
tio quoq; simplex finiti nominis. adfirmationi
infiniti nominis convenit. Caeterum quae dicitur non
est iustus homo. similis eiquae dicitur est non ius
tus homo; sed quae ad modum istis sibi sunt similis
quomodo in consequentia propter ueritatem
ordine. Nunc quidem exsequi distulimus. pau
lisper tamen describantur. ut eorum quaedam
proprietates ostendatur. Sciret adfirmatio
finiti nominis. & sub ea negatio nominis infiniti
scilicet negatio finiti nominis. & sub ea adfir
matio nominis infiniti. Adfirmatio est iustus
homo. negatio non est iustus homo; negatio
non est non iustus homo. adfirmatio est. non ius
tus homo; sub accipitur descriptione negatio
ex infinito nomine sub adfirmatione finiti
nominis ponitur. & rursus adfirmationem
finiti nominis sub negatione finiti; quod pri
us angulariter quae sunt indefinitae. omnis simul
nominibus. utraque esse possunt. nisi in his casibus
quae autem naturaliter insunt. autem natura
liter inesse possunt; ut si quis dicat. est homo
animal. nam quae cum hac uera esse potest
quae dicitur. est homo non animal. quae est an
gularis. idcirco quoniam animal naturaliter
in substantia hominis conspiciatur inherere;
Rursus si quis dicat. est homo lapis. est homo
non lapis. ne haec quidem simul uere esse possunt.
Idcirco quod lapide inesse homini natura
liter impossibile est. quod huiusmodi sunt natu
raliter sed esse possunt. ut in his quae supra
proposuimus exemplis angulariter uerum
sunt sepe; potest enim uera esse & eaque
quae est iustus homo. & eaque quae dicitur. est
non iustus homo; Rursus potest. eaque
eaque dicitur. non est iustus homo. hoc
de syllogismo dicitur. & eaque quae dicitur. non iustus
homo.

si hoc de catione predicatur. In his igitur quæ
indefinitæ, si ea quæ predicantur naturaliter
non sunt. & æri esse possibile ē. sēp angularis
simul ueracē contingit. quod si huiusmodi pro
positiones cū definitione ponamus. tradicendū
est: omnis homo iustus; huius negatio non ē om
nis homo iustus. Rursus ē omnis homo non ius
tus; huius negatio. non ē omnis homo non iustus;
quæ disponantur hoc modo, ut negatio sub ad
firmatione sit. & sub negatione adfirmatio;
adfirmatio ē omnis est homo iustus; negatio
est omnis homo iustus; negatio. non est omnis
homo non iustus; adfirmatio. est omnis homo
non iustus. In his ergo quanda dissimilitudi
nē monstrat. Nō de finitæ si ea quæ pro
dicantur naturaliter non inesse. effecta
mensub iectis possunt sēp angularis. simul ue
ra ē sine dubio contingebat; nā & adfir
matio. adfirmationib; & negationes nega
tionib; cūueniebant; In his aut quæ cū defini
tione quantitatē dicuntur. non idē modus
ē; adfirmationes enī adfirmationib; nul
laracōne iunguntur; Nā si uera sit ea quæ
dicitur est. omnis homo iustus. nūquā ueracē
potest ea quæ dicitur. est omnis homo non ius
tus; quæ ē angularis; & hoc discrepare
in nullo opere. & ut exemplo; Negationis au
particularis quæ sunt sibi angularis. simul
ueracē esse contingit; potest enī ueracē
huius quæ naturaliter non sunt & possibilis
sunt inesse. ut negatio particularis negati
oni particulari eiq; angulari conueniat non homo;
ut ea quæ ē non est omnis homo iustus; eiq;
est angularis conueniat. non est omnis homo
non iustus; sed hoc dissimiliter quā in inde
finitis; Nam illis & ea quæ dicitur est iustus
mo. eiq; quæ dicitur est non iustus homo angula
ri scilicet conueniebat; Rursus ea quæ
dicitur non est non iustus homo. eiq; quæ ē non
iustus homo angulariter posita congru
ebat; In his aut id est secundū quantitatē
definitis adfirmationes quidē duæ uni
uersales quæ sunt. est omnis homo iustus.

& est omnis homo non iustus. nūquā simul uere
esse possunt; angularis aut negatio nō quæ
particularis sunt id est non est omnis homo
iustus. & non est omnis homo non iustus. In his
quæ & esse & non esse possibilis simul ueracē
sunt; non similiter in his quæ sunt indefinitæ
angularis sibi in congruunt. ut in his quæ
indefinitæ sunt. qd p hoc demonstrat quod aut
sed non similiter angularis contingit ueracē
ē; In illis enī sibi in utraq; conueniunt
angularis. In his aut angularis quidē adfir
mationis nūquā simul ueracē esse contingit;
alias uero angularis quæ sunt particularis
negationes. contingit aliquando; hoc enī ipsius
uerba declarant dicentis; Sed non similiter
angularis contingit ueracē esse. contingit aut
aliquando; non similiter quidē contingit ueracē
ē. idcirco quod adfirmationis uniuersalis
angularis ueracē nūquā sunt. quod in his quæ
definitis contingebat; Contingere aut ali
quando dicitur cū angularis quæ sunt par
ticularis negationes facimus comparati
onē. si ea quæ predicantur non sunt naturalia
sub iectis. sed tamen inesse possibile; hæc
propositiones oppositæ sunt. alia aut ad id
quod est non homo quæ sub iectis aliquid
dicitur. ut est iustus non homo. non iustus non
homo; magis ē non iustus non homo. non est
non iustus non homo; plures aut his non ex
positiones; hæc aut extrailas ipsæ secun
dū se sunt. ut nomine uterque eorum quod
alias nobis rursus & se pro
positiones ostendit. quarū alias quidē non
dicat sed subiectum infinitū sit. alias utraq;
si quis enī dicat. est iustus non homo. qm non
homo subiectū est & est infinitū. nomen uoca
tur infinitū subiecto; idem & in negatio
ne quæ ē non est iustus non ho; & uero sunt
alias propositiones. quæ & ex predicato
iustus homo angulariter posita congru
& ex subiecto infinitas ē uideantur. ut ē
cū dicimus. est non iustus non homo non
non iustus non homo. In his enī non iustus
predicatum ē. non homo subiectū sed utraq;

sunt infinita: unde fit ut in his propositionibus
in quibus: euerbum tertium predicatum magis
plures propositiones quam haec quae dictae
sunt inueniri non possint: autem in quibus
erunt finitae: praedicato saltem subiecto. ut est ho
mo iustus: non est homo iustus: aut solū predica
tum habebit infinitū: ut ē iustus homo non
est non iustus homo. cuius praedicatū quidam
finitū erit. In finitū uero subiectum. ut ē
iustus non homo non ē iustus non homo. Aut
et praedicatum et subiectum infinita po
nuntur. ut ē iustus non homo non est
non iustus non homo. Ultra autem propo
sitiones in quibus ē uerbum tertium p̄dicatū. in
ueniri non possunt: sed haec quae subiec
tū in finitū habent ut utrumque in finitū. p̄
tū illa r̄p̄a r̄p̄a r̄p̄a sunt quae aut predica
tū in finitū habent. aut utraq; finitae atq;
idō p̄tū illa r̄p̄a d̄dicuntur. et nullū uero
consequenter r̄p̄a r̄p̄a. Et ita positū in ec
ceptione quae dicitur iustus n̄ homo non
men in finitū qd ē n̄ homo. tāquāsi finitū
nomen ali qd p̄ponat atq; hoc cōt̄ dicit. ut
nomen utentes non homo ita enim in
finitū nomen positū ē tāquāsi finitū
nomen ē positū nomen enim locum
tenet. quaequē d̄cūta positū sit nihil
omissionem nomen in finitū enim nomen
licet simpliciter nomen sit. tamen cum si
nitū uerbum nomen ē. In his uero in quibus
h̄c n̄ ē uerbum. ut p̄a qd ē currens uel am
bulare. Sunt inquit quaedam pro
positiones quae cū ē p̄dicatū. alia uero
quae cū ē uerbo p̄dicatū p̄ponunt. ut n̄
ē qd dicitur. homo ambulat. homo cur
rit: sed in his nihil differt tantum quid dicitur
ut dicitur. id ē homo currens. homo ambu
lat. cū ē uerbo ē p̄dicatū. id ē n̄ quae ē
dicere homo currens. homo ambulat.
tāquāsi dicitur: homo currens ē ho
mo ambulans ē quae cū cōnihil differt
huiusmodi propositionibus: ut r̄cū ē uerbo.
in p̄a ē adiuncto uerbo. ut p̄po
nuntur: Idē quoque ē d̄cūta in uerbo subij

Nam cum dicimus omnis homo currens om
nis homo non currens. et rursum. Omnis non ho
mo currens. omnis non homo non currens. idē
ē tamquam si dicamus. omnis homo currens
est. et omnis homo currens non ē. et rursum
omnis n̄ homo currens est. omnis n̄ homo cur
rens n̄ ē. Docet autem illud quoque nomen
differt. an adpositū terminum iungatur
negatio. an adpositū determinationem. Nam
si ad subiectū terminum dicitur. finomen
in finitum. ut ē. omnis non homo currens: qd
si ad determinationē. finē negatio ut ē. omnis
homo currens. Unde fit ut finem ad deter
minationē uniuersale. sed ad rem deter
minū negatio ponatur. si in finitū nomen.
ut ē. non homo: quod si non ad rem uniuers
alem. sed ad determinationē uniuersale.
negatio ē. cum enim dicimus non omnis.
omnis qui d̄cūta uniuersale non ē. sed ē signifi
cat. quoniam illud de quo dicitur uniuers
ale dicitur. ut cum dicimus. omnis homo.
homo quidam ipsum uniuersale ē. omnis
ueronon ē quid ē uniuersale. sed ē significat.
quoniam res uniuersalis id ē homo uniuers
alit̄ dicitur. Ergo quodens ad determi
nationem quae rem quamlibet uniuersale
uniuersale dicitur demonstrat negatio ponit.
non nomen finitū sed negatio n̄ cōstituit.
atque hoc cōt̄ dicit. Nam enim dicitur d̄cūta om
nis homo. sed non negationem ad homo ad
d̄cūta. omnis enim non uniuersale significat.
sed qm̄ uniuersale ē. Ipse enim omnis
non est uniuersalis terminus. nec omni na
terminus. sed uniuersali predicato additū.
facit illud uniuersalit̄ enuntiarī. Pro
bat autem haec non ē uniuersalis termi
nus. sed tantum determinationes uniuers
alit̄ cōsignificantes. hoc modo. Cum
enim dicimus currens homo non currens homo.
currens non homo non currens non homo.
uniuersalia quidam subiecta sunt in his
propositionibus. sed non uniuersalit̄
predicantur. distantia haec ab his

2. alius respondeat non erit recta conclusio
 3. dicentis. socrates igitur non sapiens est
 4. negatione ergo respondens ^{ex infinito}
 5. nomine non sapiens facta est adfirmatio.
 6. socrates non sapiens est; atq; hoc quidem in fin
 7. gularib; quibus hoc in uniuersalib; fiat
 8. uniuersaliter predicatis. negationem
 9. potius fieri contingit. quā adfirmationem.
 10. Uti quis interrogat. putas ne omnis homo
 11. sapiens est. ille respondet non. necesse
 12. est ita concludere ut dicatur. omnis igitur
 13. homo non sapiens est; hoc enim si illi ē. ne hoc
 14. eueniat necessario ex interrogati respon
 15. sione. sed magis illud. non omnis homo sa
 16. piens est; Nam cum aliquis interrogat. putas
 17. ne omnis homo sapiens est. si ille negat dicens.
 18. non ita concludas. opponit. non omnis
 19. igitur homo sapiens est; hoc enim ex illius
 20. responsione necesse ē euenire. sed hanc
 21. contra iacentem interrogationem idē oppo
 22. sita; Interrogat enim uniuersalem
 23. adfirmationem dicens. putas ne om
 24. nis homo animus dē respondit. non.
 25. concludes tu particularem negationem.
 26. non omnis homo animus dē. Et haec di
 27. uidit uerū uel falsū. nā si contra eā
 28. interrogationem p qua adfirmationem
 29. uniuersalem interrogasti ille negat. et
 30. tu concludas eā propositionem quae di
 31. cit. omnis homo igitur non sapiens est.
 32. non potius contra iacentem. sed contra
 33. riam facies; hoc enim quae dicit omnis
 34. homo non sapiens. consentit ei quae
 35. dicit nullus homo sapiens est; quare
 36. nihil differt. uerū hanc aliquis ex in
 37. finito nomine uniuersalem negationem
 38. quae cum adfirmatione uniuersali
 39. quā interrogasti uerū falsūq; non
 40. diuidit. sed illa sola concludenda sunt
 41. In quib; unū uerū ē. alterū falsum.
 42. Non igitur ita debet fieri uniuersalib;
 43. ut interrogata uniuersalia adfirma
 44. tione si cuius negatione responderit.
 45. uniuersalis adfirmatio ex infinito

nomine concludatur. sed potius particulari
 negatio ex nomine finito; Illud quoque ad
 iungit. oppositū uerū ad uerba ut in eo
 quod ē non homo uel non iustus. quasi nega
 tiō sine nomine uel uerbo esse uidebatur
 sed non sunt; Cū de propositionib; ex in
 finitis nominib; loqueretur. ipse infinita
 nomina sola sumpsit. & de his qualia ui
 antur esse per traxit; Sermonū in quo
 prolaciones quae secundū contra iacen
 tia nomina uel uerba sibi opposita sunt.
 ut in eo quod dicimus. homo non homo.
 currit. non currit. quod aens finitū in finito
 comparatur. uidetur quasi quae eā e
 negationes. sed non ita ē; Omnis nāq; ne
 gatio uel uero uel falsū est; qui aut
 dicit. non currit. & non laborat. & non
 homo. neq; uerū aliquid enuntiauit. neq;
 falsū; & fortasse minus aliquid uerū uel
 falsū significauit. quā si quis finitū nomē po
 nit; nā qui nomen finitū constituit. nihil
 quidem adhuc uerū falsū ē enuntiauit
 sed qm quidē finitū posuit. propin quor
 est huiusmodi prolatio ad ueritatem
 quae aliquid finitum ponit. ea prolatio
 neq; aliquid infinitū. sicut illa quae
 aliquid significat propin quiora sunt
 ad enuntiationē faciendū. his quoq;
 nihil significant; quare in his quae in finitū
 sunt minus ulla ueritas falsitas uel spi
 citur. quā in his omnib; quae sunt finitū.
 ac multo magis nihil adhuc uerū
 falsū uel designat id quod dicitur non
 homo. uel non currit. nisi aliquid ad
 datur quod enuntiationē possit efficiere;
 Quod autē dicitur. quasi negatio uel sine
 nomine uel uerbo esse uidebuntur
 deinde addidit qm infinita nomina
 uel uerba. neq; nomina sunt simpliciter
 neq; uerba. & ui dentur non homo & non
 currit. negationes ē; quod ita ac sine
 nomine & uerbo ē negationes ui dent;
 minus magis de nomine. sed de uerbo.
 uerū si uel falsū. Quae dicit

Affirmatione respon
 deat. an ex finito no
 mine

+ Ad hoc etiam uidetur

non aliquid addatur;

binorem contrahit; quid dicit non homo, quid est si quis hoc negat. contingit ut unus ad firma-
re alicui. sed nil addit; quo circa longem
nisi quid enunciauit de homine qui iustus
de non homine dicit. quod qui finit; significat autem
hoc est omnis non homo iustus. nullus alius
id est neque hic opposita. ea quae non est
Le oppositiones in quibus infinita nomi-
na subiecta sunt. longe aliud inquit sig-
nificant & non idem. his propositionibus. quae
vel secundum finitum. vel secundum infinitum
predicata dicuntur; Ea autem quae dicitur
est omnis non homo iustus. nihil idem sig-
nificat. quam illa quae dicitur. est omnis homo
iustus. vel nullus homo iustus. vel uterque
est omnis homo non iustus. vel nullus homo
non iustus; nullum enim simile horum eo quod
dicitur. est omnis non homo. iustus. neque hic op-
posita negatio. particularis ea quae dicitur
non est omnis homo non iustus. illi eorum
idem significat. quae superius dis-
criperunt. vel alicui eorum quae superius
descriptis opposita; Ille uero quae ex du-
obus terminis infinitis contactum sunt. aliter
sunt similes quae uniuersalis negationis
sunt. habentes subiectum infinitum. ut ea
quae dicitur est omnis non iustus non
homo. illi idem significat ea quae consentit
quae dicitur. Nullus iustus non homo. & pri-
or quid utrosque terminos retinet infi-
nitos; haec uero secunda predicatione qui-
de finitum. subiectum uero infinitum; illa
quid est affirmatio ex duobus infinitis.
haec uero ex finito predicato & subiecto
infinito negatio uniuersalis; Transposita
ea uero nomina uel uerba idem significant
quotiens inquit nomina permittuntur & uer-
ba eadem propositionum significationes pma-
nent; quotiens autem negatio permittitur non
eodem; nam si quis dicitur est non homo albus. &
non est homo albus. non idem significat pma-
tata sed licet & transposita negatione;
quod si autem dicitur est albus homo. & uer-
sus est homo albus. idem transposita uer-
ba significant. & erunt eadem ad firma-
tiones si

est si quis hoc negat. contingit ut unus ad firma-
tionis duae negationes sint. hoc autem monstrat
est superius fieri non posse. sed sepius ad
affirmationis una est negatione. illius namque
ad affirmationis quae dicitur. est albus homo.
illa negatio est quae dicitur. non est albus homo;
Illius autem quae proponit est homo albus. si non
est eadem illi affirmationi quae sequuntur al-
bus homo. & ea ab ea diuersa. si nega pro uel ea
quae dicitur non est non homo albus. sed illa quae
proponit non est non homo albus. habet suam adfir-
mationem ad quam referri debeat. ea scilicet
quae enuntiat. est non homo albus; illa uero quae
dicitur non est homo albus. contradictio
est ut quae proponit est homo albus; sed
si adfirmationes eorum diuersae. diuersae
erunt & uae negationes; Si quis ergo dicat
adfirmationem quae proponit est albus
homo. diuersa est ab ea adfirmatione quae
enuntiat est homo albus; Illud quoque con-
cedit. necesse est. ut negationes quoque ipsae
diuersae sint. est autem negatio illius quae
dicitur est albus homo. illa scilicet quae proponit
non est albus homo; Rursus illius quae enun-
tiat est homo albus. est negatio non est homo
albus; Quare haec duae negationes. non est
homo albus. & non est homo albus. ad diuersas
Rursus uideamus est albus homo. & negatur
non est albus homo. si de eodem homine utraque
dicuntur. una uero altera falsa esse
necesse est. ut si dicatur dicatur est albus
homo. non est albus homo. quae ueritas sint
necesse est uterque quae sit est albus homo. ne-
gatio sit ea quae dicitur non est homo albus;
sed posita est quid prius negatio quae dicitur
non est albus homo eius adfirmationis
esse. quae dicitur. est albus homo; nunc uero
monstramus illa quoque quae dicitur non est
homo albus. eius adfirmationis negationem
eo quae dicitur. est albus homo; utrumque enim
uerum inter se falsum; diuiduntur; neque
fieri potest utriusque eodem; homi dicatur
est albus homo. & non est albus homo utraque;
ut uere; quod sita utrumque sita positae

sed quod horum differentia est. uel quando illud quan-
do hoc ueniat dicendum. & hec dicitur exem-
plur; de homine enim inquit uerum est dicere
& extra animam. & extra bipes. & ut unum
deus dicatur animal bipes; rursus quod
liber hominem ut socratem possumus dicere.
ille homo albus. rursus ille homo homo
est; & haec ut unum iuncta dicentes. ille homo
homo albus est; sed aliquotiens euenit ut ali-
quis homo citharoedus quidem sit in parte.
bonus aut homo. & si de ipso dicatur quod
citharoedus est uerum est. & quia bonus est. hoc quoque
uerum est. sed non si citharoedus est & bonus. id
circa la bonus est. & ut citharoedus. fore asse-
re enim est in parte. similis. homo aut bonus
quod alterum non dicatur. & utrumque dicitur
multa & inconuenientia erunt. Si quis
sit quid dicat. omnia quaecumque singillatim uere
dicuntur. ea iuncta & ut uere posse dici.
multa inconuenientia impossibilia quae
contingunt; hoc enim quod ait. Si enim al-
terum dicitur. & utrumque dicitur. Si enim
aliquis dicat. quod alterutrum extra uerum dicitur.
& utrumque simul uere sepe posse dici. mul-
ta sunt impossibilia quae contingunt. quae
autem sunt impossibilia quae contingunt. haec
de homine enim possumus dicere quod homo est.
& rursus possumus dicere quod albus est. dicimus
igitur & simul de homine homo albus est.
rursus de homine albus possumus dicere quod
homo est. possumus dicere quod albus est. igitur
& haec iuncta dicuntur homo. homo albus. albus.
est enim. si uerum est dicere de homine quod homo est.
& de albo quod albus est. & omne hoc uerum dicitur
potest. id est homo. homo albus est; & si de homine
homine albo uerum est dicere quod albus est. & uerum
est de albo albus predicare. & rursus omne predicare
uerum est. ergo homo albus. albus; & rursus
de hoc albo predicare uerum est. Ergo igitur
tertio homo albus. & hoc in finem peredi-
tur. & rursus si uerum est dicere de homine
quod musicus est. & rursus quod albus est. & quod am-
bulans est. & haec rursus in finem dicuntur. quod
homo musicus albus ambulans est. rursus qui

musicus albus ambulans est. & albus est. & ambulans
& musicus est dicuntur. haec igitur rursus
simul. homo albus. albus musicus musicus ambu-
lans ambulans est. & haec assidue comple-
eade faciant superflua locutione; Nec non de
his singulis amb; quoque id est euenit. Si enim socras
socras est. & homo erit socras. socras homo
& si socras est socras est. & homo. & bipes erit
socras socras. homo bipes. & rursus si
id est bipes est. & homo erit. socras socras.
homo. homo. bipes bipes; quae omnia quae sunt
inconuenientia nullus ignorat; & non igitur
dicendum est quod omnia quaecumque singillatim
predicantur. eadem iuncta sepe poterit
predicari; Ergo quae iuncta uere dici possunt
quae falsae eorum quae singillatim atque extra.
an hoc uerum dicuntur. exponit; hoc enim solu-
hactenus demonstratum. quod si quis simpliciter
& omni modo fieri complexiones dicat. multa
inconuenientia euenire necesse est. quod admo-
dum autem fieri complexiones. ponendum atque tra-
ctandum est. Porro igitur quae predicantur
& de quibus predicantur. quae secundum accidens
dicuntur. uel de eodem. uel alterutro de altero
non est unum. In his inquit quae predicantur
& de his de quibus illa ipsa predicantur duplex
ratio est; dicitur enim duo accidentia de uno subiecto
to dicuntur. ut maris malus est. maris dicitur.
aut unum accidens de uno subiecto predicantur.
Iud uero accedens de illo predicato accidenti
predicatur; ut si quis dicat cicero est caluus. cal-
uus orator est. hic enim caluus de subiecto
cicero orator de caluo predicatur; hoc enim quod
quaeque secundum accidens dicuntur. quae de eodem
uel alterutro de altero. De eodem. ut si quis
duo accidentia de uno predicentur. alteru-
de altero. ut si unum accedens de altero acciden-
tidicatur; ut ipsi accedens de quo dicitur
de altero rursus subiecto predicatur; quod
si ita fiat predicatio. in unum iungi accedens
copulamque non possumus. Eni si quis sic dicat.
homo albus est. homo musicus est. haec iuncta
simul unum non facient. uel musicus albus.
uel rursus musicus praedicatur de albo uel albus

de homine dicatur & predicetur, illud al-
bū musicū ē. non idem albū musicū nec unā
substantiam coeunt. quaecūq; si uere predi-
cari possunt singillatim; idcirco enī haec de se
in uicem uidentur posse predicari. quia de uo
no eodēq; subiecto predicantur; nam quod
ex his unū aliquid fiat. accedentia enī sunt
q; quare non erit albū musicū. sed qm homo
albus idem musicus est. p id utraq; unū accedunt.
p accedens albū musicū predicatur; nec rur-
sus si citharedus ē. & bonus. idcirco i bonus
dici poterit citharedus; neq; enī bonus & ci-
tharedus talia sunt. ut ex his unū fieri possit;
sed qm utraq; eidem accidunt. idcirco de se
secundū accidens predicantur. sed magis for-
tas possumus dicere. hoc animal ē. homo bipes
est. ut haec iuncta dicamus. animal bipes. &
his iunctis. secundū substantiā non secundū ac-
cidens est facta predicatione. **¶** Non p huc; neq; q
enīq; bipes & citharedus; quare neq; albū frequen-
ter. neq; homo. homo animal uel bipes. in rem
in homine bipes & animal; **¶** Quaecūq; sin-
gillatim secundū accidens predicantur. eas simul
predicari non posse monstrauit. Nunc autē
illud & rē docet. qm illa q q quae substantia
liter predicantur. non sep simul iuncta
predicantur; & haec ratio & accedentib;
conuenit & substantiālib; reb; quoniam enī
inē in predicatione. id quid & nos illud extra
uolumus predicare. & unū rursus duo p di-
cata coniungere. tunc fit incongrua p dica-
tio; & hoc aliquotiens quidē in ipsa nominū
prolatione perspicitur. aliquotiens uero
in ueniā & intellectu atq; inter mī continen-
tia; si quis enī sit homo albus & deo dica-
tur. ut b; gratia callias homo albus est. & rur-
sus deo dicatur callias albus est. si quis id
uel coniungat albus. inō ueniā p p dicitur dicentē callias
homo albus albus ē. idcirco qm albus in homine
albo conuenit. quod ante deo callias p dica-
tū ē. atq; hoc ē quod accedens. **¶** Alio uero sunt quae
in ipso prolatione non habent. sed in natura. Si
quis enī si dicat socrates socrates ē. & rursus
socrates homo est. non recte fecerit predicationē;

nam homo in socrate inerat. & rursus homo de
socrate p dicitur ē; tale est ergo; qui haec unū
idē socrate & homine uoluerit predicare. de so-
crate. tamquā si dicat. socrates homo homo est.
nam in socrate inē hominis naturā. uel rursus si de
aliquo homine uelit aliquis hominē predicare.
& rursus animal. & dicat homo homo ē & animal;
homo enī idē ē quod animal; Ergo qui haec duo
iuncta componit. nihil differt quā si dicat. homo
animal. animal ē; homo uāq; animal ē; eodē
modo & si de aliquo homine hominē predicet. di-
cat. & rursus bipes atq; haec iuncta uelit
dicere. ly congrua facia predicatione; nihil ē
aliud ē quid dicitur homo bipes ē. quā si dicat
homo bipes ē. & enī homo p bipes ē; quare neq;
eaquae in ipsa prolatione in altero in se uel extra
predicantur recte iunguntur. nec eaquae in
prolatione quidē non in sunt. sed tantū in na-
tura atq; substantia; quod sine quo accedentia
sunt nec alterū in altero. & ea singillatim p dican-
tur. recte iuncta predicantur; Si quis enī
dicat de homine qm animal ē. uerū docet.
& rursus qm bipes uerū hoc quoq; dixerit;
haec si iungat. facia. homo ē animal bipes. hoc
recte predicatur. Nā neq; accedentia dicuntur.
nec alterū alteri in; illa autē sola aliq; uel
in sunt substantia. quaecūq; in oī dē finatione
sumuntur. ut in dē finatione hominis sumit
animal. & in dē finatione rursus hominis sumit
bipes; In ē ergo & bipes in homine; quare sola
illa singillatim predicata recte iuncta p dican-
tur. quare neq; accedentia s. neq; alterū in altero
inō uel prolatione uel natura; idq; si cōman-
festū. si cōmū alterius dē finatio sumat. uel ut
si quaeratur an de homine homo bipes p dicam
simul possint. dē finandus ē homo. & si in homi-
nis dē finatione bipes incurrat. dicendū est
bipes in ē homini. & ut utq; iunctū de homine
non posse p dicari. **¶** Vt ē autē dicere de al-
quo & simpliciter. ut quē dā hominē no-
mīnē ut quē dā albū. hominē albū;
ut quae sunt oīa quae singillatim uel p dica-
rentur iuncta uel accedentia dicentē. tunc
autē considerat atq; p pondit ut ut oīa quae

¶ Quare neq; albū frequenter;

simul uere dicuntur. & simplici uere predicantur.
dicimus enim socratem quendam hominem esse. & rur-
sus simplici dicimus socratem hominem esse.
rursum dicimus uerbigratia callia album
hominem esse. & de eo albi simplici p d cam-
dicimus enim callias alb. e. quare ergo uerū
hoc in omnib. predicantur eū uideatur uerū
cūq. uerū ē iuncta predicare. eade quoq;
uerū sit simplici dicere. sed hoc non in
omnib. euenit. nā si qua huiusmodi sit pdi-
catio in qua aliquid obpositū addat. ipse pdicat
om. pter illud obpositū simplici illa predicatio
non potest predicari. ut si quis dicat. socr. ac-
tū mortuus qm hoc qd iacet. non mortuus ē.
uerū aliter. simplici autē dicere non potest hoc
quod iacet homo ē. idcirco qm additū ē pdi-
catio iacet homini id quod homini obpositū ē.

idē mortuus. dicū ē enī. hoc quod iacet homo
mortuus ē. mortuus autē homo obposita
quodā modo ē. nā si eorū definitiones sumas
mus. facile hoc p si potest. homo nāq. ē ani-
matus. mortuus uero pter animā. atq. idē
qm quaedā ē oppositio secundū priuationē
atq. habitu hominis & mortui. & utraq. si
mutuē predicantur. unū ipso quod
ē homo simplici & p mortuū decadaue-
re non potest predicari. atq. hoc quod dicitur.

Sed quando in adiecto quid ē idē pdicatio
aliquid oppositorū inest. quae ē sequitū con-
tradictio. Quae utraq. ē & pdicatio
quod additū pdicatio. ex ipsa oppositio-
ne contradictio conuincitur. ut qm homo
& mortuus opposita s. ea quaedā contra-
dicitur atq. consequitur p oppositionē con-
tradictio. Dicimus enī quod homo uiuit.
qui mortuus ē non uiuit. uiuit autē
& non uiuit quaedā contradictio ē. Ergo
in huiusmodi predicationib. non uerū
unū simplici pdicari. quando autē hui-
usmodi oppositio ē. quod pdicatur non
iungitur. ut est simplici uere pdicari.
sed nec hoc sēp magis q. illud uerū
erit. qm cū ista oppositio ē. nūquā uerū
ē eorū quae iuncta uere predicantur.

simplici uere aliquid appellari. cū autē ista op-
positio non inest. non sēp uere simplici p d cam-
eorū aliquid quae de aliquo uere iuncta dicuntur.
Si quis enī sic dicat homerus potā ē uerū. ut dicitur.
quod si dicat homerus ē simplici pter poetā.
falsū ē. atque & potā non ē opposita. Ergo
non sēp quando oppositio non ē in predicatione uerū
est aliquid simplici pdicari. Cū autē oppositio
inest sēp falsū unū predicationem quae iuncta dicitur
tur simplici & pter alia dicens. Nā cū de homo-
ro dicimus qm aliquid idē qm homerus potā ē.
uerū ē. nunquā dicitur dicendū pter qm ē. an potius
ē non simplici sed secundū accidens de homero
predicatur. non enī quia ē sed quia potā ē. & qm
ei & potā ē accidit. idcirco esse quoq. homerum
aliquid idē potā non pter ē pdicamus. Conclu-
dit igitur hoc modo in quib. cūq. predicationib.
iunctis neq. contrarietas aliqua aut illa oppo-
sitio ē. si eorū definitionib. p uocabulis sumatur.
in quib. dā nomib. dic. ut non apparet oppositio ē.
patet. ut in dā homo & mortuus. nomina
quidē ipsa opposita s. sed diffinita inueniuntur
opposita. In huiusmodi igitur oppositionib.
uel quod accidet non secundū accidens pdicatur ali-
quid uere de homero secundū p d cam. scilicet
quod homo ē. accidens. sed pter & secundū ip-
subiectū. manifestū ē qm quicquid coniuncta uere
dicuntur. idē uerū dicuntur & simplici pdicari.
Si quis dicat de aliquo homine qm hic homo
albi ē. uerū sonat. ut docent. & rur. sic hic albi ē.
hoc quoq. uerū ē dicere. idcirco qm de eo non
ideo albi pdicatur quia dicitur eū ē homine.
sicut de homero idcirco ē pdicatur quia poeta
uerū dicitur. sed quod pter albi ē. sed hoc non sēp dicendū
accidens pdicatur sed pter. quare & contradictio ē
qm in quib. iunctis predicationib. neq. oppositio
quaedā inest nec ipsa p accidens predicatio ulla
simplici & p potest p d cam. Quod autē non ē qm
ē priuabile. non ē uerū dicere qd aliquid opinatio
enī non ē qm est. sed qm non est.
Quidā uolentes id qd nō ē al. quo modo ē moni-
terere. tali utebantur syllogismi. ut opinabi-
le ē. quodā nō. opinabile ē. concluduntur
qd nō ē. igit. ē. docentes ea quae essent scibilia.

Et qd si dēfiniatur. mox scit illa oppositio

potius non opinabilia esse quod autem non est opinabile totum
 subiacere, nullatenus scientia claudiquod dicitur
 totum hoc modo dicitur; dicitur enim idcirco est opi-
 nabile quoniam est solidum, et opinabile quoniam non est, sed
 hoc quod non est equidem quid sit non per se, sed opinabile
 et quodammodo homerus est quidem quiddam idem posita
 si tam est praeter id quod non est equidem aliquid id est
 opinabile vel ignobile uersibile, si non est per se
 aliquid in natura. **¶** Quia de re uariata per se
 etiam quodammodo habent negationem et adfir-
 mationem ad se in uice. **¶** Propositionum aliorum
 quae simpliciter proferuntur falsae quibus aliquis modus
 sine ueritate non miscetur, si quis enim dicat, scitote
 disputat simpliciter, propositiones fecit, si uero aliquis
 dicat, scitote bene disputat, modum quo propositionem
 enumerabat ad iungendum modo enim disputat
 ad posuit cum dicit, bene nunc ergo hoc speculatur
 quodammodo se habent ad affirmationes et nega-
 tiones eorum propositionum, quae cum modo aliquo
 proferuntur, ut si quis dicat possibile est hoc
 fieri, et rursum impossibile est hoc fieri, quodammodo
 sese in his affirmationis habeat negationis qua-
 natura. Simile autem dicitur quod est impossibile est
 dicitur quod est necessarium est, et ideo quod dicitur conun-
 gere esse, quae horum sunt ad affirmationes quae ne-
 gationes, aut quae ad affirmationem cum negatione
 recte aliquis opponat, de his omnibus, perspicendum
 inquit est quoniam ea quae coniunguntur predicationibus, et si
 pleribus, dicenda fuerant terminata, et ad ha-
 rum propositionum, quae cum modo proferuntur oppo-
 sitionibus, multa causatio est quae autem sunt dubita-
 tiones, uel quae admodum in his oppositiones hinc
 menda est continua disputatione persequitur
 etiam seorsum quae complectuntur alibi sibi in uicem
 oppositae et contradictiones, quae cum quod secundum
 esse uel non esse disponuntur. **¶** Omnis oppositio
 bonum et hominum complexione formatur, ergo
 propositionum quae complectuntur, et quarum natu-
 ra incomplexione est, ille scilicet inquit contradic-
 tiones quae cum quod secundum esse et non esse ponuntur,
 ut in ea propositione quae dicitur est homo, si est illa
 negatio huius affirmationis quae ponitur est non
 homo, sed illa totius quae enuntiat non est homo,
 ut si adfirmatio et negatio est homo, non est homo;

illa uero quae dicitur est non homo, non negatio eius quae
 enuntiat, est homo. Rursum eundem, salus homo
 non negatio illa huius affirmationis quae dicitur
 est salus homo, hoc autem probatur sic; Necessarium enim
 in contradictionibus, unam ueram esse sepaltera falsa
 Ergo si uis affirmationis quae dicitur est albi homo,
 negatio est est non albi homo, unam ueram unam falsam esse con-
 traria; Nunc autem si quis deliquit dicit, est albi homo
 falsum dixerit; Si quis uero deliquit eodem nega-
 centum est albi homo, hoc quod falsum est, haec enim proposi-
 tio quae dicitur, est non albi homo, hoc sentit, hominem quidem
 esse non tam albi, quod deliquit falsum est predicare;
 ergo et ea quae dicitur est albi homo, et illa quae ponitur
 est non albi homo, utraque; aliquando falsae, ut in ligno
 quare non sibi in se ostendit; Igitur nec ea quae dicitur
 est albi non homo, negatio est eius quae dicitur est albi homo,
 quare illa huius negatio ponenda est quae dicitur,
 non est albi homo; In his namque, una sequens sepaltera
 falsa, quod sita est, secundum esse, et non est naturae
 contradictionis efficitur, Nunc dicitur, est homo,
 secundum id quod est sit negatio non est, et cum
 sit dico, est albi homo, secundum id quod est, et rursum
 negatio sit non est albi homo; et sensus quidem totus
 huiusmodi est; Ipsae uero in ratione per mones pro-
 similitudine uidentur quoniam obscurum; Et ita
 planius pronuntiantibus; et subaudiendum, sic;
 et si eorum quae complectuntur idem propositionum,
 quarum natura incomplexione est ille sibi in uicem
 oppositae et contradictiones, quae cum quod secundum
 esse uel non esse disponuntur, et haec quae supra di-
 ximus, quarum quod ipsae exempla ponit, ut
 quae est, est hominem, negatio est non est hominem;
 haec enim ipsius affirmationis, secundum esse et non
 esse negatio est, non est hic subaudiendum, illa ne-
 gatio est, per quae dicitur est non hominem, ut sit
 sensus, adfirmationis quae est est hominem, negatio
 non est hominem, non illa quae dicitur, est non hominem;
 et hoc quidem de simplicibus; Rursum de his in qui-
 bus certum predicatur eius quae est est albi ho-
 mine, non hinc subaudiendum est illa negatio, quae
 dicitur est non albi hominem, sed hic quoque, subau-
 diendum illa quae dicitur non est albi hominem, ut sit
 hic sensus, eius adfirmationis quae est est albi
 hominem, non est illa negatio quae dicitur est non albi

et illa potius
 quae dicitur non
 albi homo;

Sed hoc

homine. sed illa potius quae proponitur. non est
ut homine & hoc approbat indicatione. si enim
quae de omnibus. a dictio est id adfirmatio
aut negatio vera cum lignis fidei sit dicere
albi homine uerum debet esse deo dicere eum
albi homine. si negatio est superioris adfir-
mationis. sed utraque fides sunt. haec igitur
non est. illius adfirmationis negatio; ergo sepe
secunda & non est. contra dictionis sibi
opponuntur. Quod si hoc modo & quae non
quae non adfirmatur. id est fides quod pro est dicitur

Sunt quaedam propositiones in quibus esse non ad-
ditur. sed id quod in his enumeratur. id est uale-
tate quae si poneretur. ut in ea quod homo
ambulat. quod dico ambulat. tales tamen quae fidei
homo ambulans est; tamen in his quae non habent
aduerbum tunc. in negatione aduerbum illud
iunxero quod pro est positum est. talis in his nega-
tio redit. qualis si est negatio ad se ponere.
ut in eo quod ambulat homo; ambulat pro
positum est. in his ergo adfirmationis ambulat
homo. non est negatio ea quae dicit ambulat
homo. sed illa potius quae dicit non ambulat
homo. In hac enim ad id quod ambulat negatio
iuncta est quod ambulat homini. pro quod est
coniunctum est. tales enim dicere hominem
ambulans. quae si quis dicit ambulans homo; Quae si hoc

non hominibus. Quae si quae est possibile est
negatio est possibile est. Si enim in omnibus; in quibus
secundum est contradictio fit. in his quae per
sibi dicuntur secundum est & non est contra-
dictio facienda est. In eo enim quod dicimus pos-
sibile. illa erit negatio quae dicit non est
non illa quae non potest. Nam si quae pos-
sibile est illa opponatur quae non potest
est. in secundum est & non est oppositio faci-
enda. quo circa quod super docuit secundum est in
fieri contradictione. dicendum est si quae pos-
sibile est. illa est. oppositio quae dicit pos-
sibile non est; sed aliud rursus occurrit.
quod non ab hac opinione demoueat; in om-
nibus enim aut adfirmatio uerae aut negatio;
in his si uerae sunt uerae. Nam quod possibile
est. possibile non est. ut quia possibile

hominibus ambulare. possibile non ambulare.
& quod possibile uidetur. possibile non uidetur.
Rursus quod possibile sciri & diuidi in sciri
& non diuidi possibile; quare utraque; in eo de
uersum. possibile est. & possibile non est;
non quod dicimus possibile non est. tamen in tel-
gendum est. ut si dicere possibile hodie pluuia
non est. cum sit possibile ut sit. Cur autem hoc ita
eueniat. ipse demonstrat dicens. Ratio autem
est. quod omne quod sic possibile non sepe actu est;

hoc enim modo; quaecumque; haec sunt possible
ut sunt actu & opere. illa nullatenus poss-
non est. ut caelo sepe actu moueri; sepe enim mouet
& dicimus possibile caelum moueri. Idcirco
quod caeli motus actu hoc id agitur; mouetur enim
in hac ergo possibilitate talis propositio non
potest conuenire. ut dicamus possibile caelum
non moueri; hoc enim impossibile est. Ergo in his
quaecumque; actus sunt haec duae propositiones;
possible est. & possibile non est. nullatenus
conueniunt; In his autem quae sepe actu
possible est conuenire possunt propositiones.
id est posse. & posse non est. Non enim sepe actu
pluuia possibile est aliquando; quare possi-
bile est ea non est aliquando; haec igitur ratio est.
cum utraque; inueniuntur ueraciter in his possibili-
tates quae non sepe actu. & ea aliquid & non est
contingit; Quae si quae possibile est. est
adfirmatio & negatio est simul & adfirmatio & negatio est uerum
& curet inest adfirmatio. ut sit ea possibi-
le. id est rursus inest negatio. ut sit possibile
non est; quare & quod ambulabile id est quod
ambulare potest. potest non ambulare.
& quod uisibile id est quod uidem potest. haec
non uidem; sed impossibile uale eodem oppositio
& contra lacenter dictiones simul ueraciter
in omnibus; enim aut adfirmatio ueraciter aut
negatio; Si ergo facis negationibus; secundum
est & non est in his quae secundum aliquem
modum dicuntur. & adfirmatio & nega-
tio. utraque; sunt uerae. quod fieri non potest.
illud magis dicendum est non faciendum esse cum
duo est & non est negationes. sed potius secun-
dum modum. quod si illud impossibile uisum

inueniuntur
non possibile
est

inueniuntur
non possibile
est

inueniuntur
non possibile
est

firmatio & negatio simul verae sint. illud magis
eligendum non secundum esse & non fiat contra
dicatio. sed potius secundum modum; quod aut dixit
perge illud impossibile est. hoc enim magis
tenendum. Non sic dictum est quo utraque: impossi
bile est. & ad firmationem & negationem verum esse.
& non secundum esse vel non esse fieri contradictionem.
Illud enim unum idem contra dictionem simul verum
esse impossibile est; secundum esse autem & non esse ad
firmationem non fieri & negationem non esse in
possibile; Sed ad hoc resultat impossibile est.
ita quia si dicitur & minus possibile; minus enim
possibile est. ut oppositae in eodem propositiones
vere sint. quia ut secundum esse & non esse negationem
ponantur quocirca eligendum hoc quod est possi
bile est. ut secundum modum potius quam secundum
esse & non esse negationem fieri. quod ipse plenus
exsequitur dicens. Et si negatio est quae
est possibile est. ea quae est non possibile est esse.
Haec autem: simul verae inueniri non possunt. si
siquidem possibile est. ut idem illud non possibile
sit fieri non potest; nec hoc in solis possibili
speculandum est. sed in omnibus; quia eadem ratio est.
Nam in eo quod est contingere esse. non est illa negatio
qua edictum contingere non esse; haec enim con
sentanea quae est contingere esse. sed illa quae
proponitur contingere esse; haec enim duas simul
veras inueniri impossibile est; Et alia quae similis
modo non est necessario & si possibile est. si autem
quae ad modum in illis est & non est ad positionem sub
iecti uero res hoc quidem albi illud uero homo;
Et aliter inquit omnibus idem faciendum est; secundum
modum enim negatio ponenda est. ut si contin
gens est ad contingere. si possibile est ad possi
bile. si impossibile est ad impossibile sine necessa
riu ad necessarium. negatio coniungatur;
quae ad modum enim inquit in his quae per mo
dum aliquem & aliquid est proponunt. eorum
de & non esse. a dpositiones quaedam id est
predicationes sunt. res uero subiecta. ut in
eo quod homo est & homo non est. homo quod
res subiecta est. adpositio autem quaedam est ap
dicatio est. & non est. uel in eo quod dicitur albi
est albi non est. albi quidem res subiecta est. ad

positio autem & predicatione & non est. Itaque in his
quae secundum aliquem modum dicuntur. eorum
subiecta est uelut quaedam res. modus autem dicitur predica
tur; & cum dicimus hoc plurius est possibile est.
est subiectum. possibile predicamus; & sicut
unum tota in propositionibus; predicatione tenet. & in
simplicibus; & propter modum. quatenus aliquid
est predicamus. ut in eo quod dicimus homo est.
tota propositio uim continet uerbum; Itaque
in his quae secundum modum dicuntur. quatenus tota
propositione continet modum autem possibile est.
aut contingens est. aut impossibile est. aut necessarium.
haec predicari; Res uero aliae subiectae est ad
cuntur; hoc enim quod aut; Ceterum quoque modo hoc
loco est quod fabrum si possit uero. Nam in
genere appositionis dicitur minueret. quae ad modum
in illis est & non est ueritate; Nam quod ad modum
in simplicibus; est ad esse & non est negationes fieri.
una semper uera est altera semper falsa. Itaque in his quae
secundum modum dicuntur. si ad ipsum modum
enuntia tio negationis. apertur uelut ad
quasdam appositiones predicationes; ueritas
in appositionibus; & falsitas ter minata dicitur.
atque hoc quod aut. Similis autem haec est in eo quod
est impossibile est. & est non possibile; Similis
enim secundum possibile & non possibile facta
opposito. ueritate falsitateque determinat.
sicut in simplicibus; & propter modum positum secun
dum esse & non esse negatio; hinc in omnibus; secun
dum modum ad firmationibus; dpositionis. digerit
conuenientiam negatione; dicit enim; loquens
vero quae est possibile est non est. negatio est non pos
sibile est non est; Ut demonstrat ea quae dicitur
possibile est. non est. non modo non est negatione
eius quae est possibile est est. sed omni negatione
non est. huiusmodi inuenit negatione; Nam
quae est possibile est non est quae ad firmationis
loca posuit. negatio repponitur illa quae
dicit non possibile est non est. secundum modum
solitas ad dicit negatione; unde fit inquit
ut ea quae dicit possibile est est. illa quae
proponit possibile est non est. sepe in uice
consequuntur; Idem namque possibile est est
quod possibile non est. cur autem se consequi

END.

contingit aliquando ut sit. & hoc est contingere;
qd aut contingere. n̄ est impossibile. & qd n̄
impossibile. non idcirco. lā est necesse. Non enim
impossibile hodie est pluuia. sed non idcirco est
necesse. Quod ergo non est impossibile non ne-
cesse est. & hic est unus ordo consequentiae;

Rursus secundus ordo. propositio n̄ rē habet & con-
sequentiā; quod possibile non est. potest fieri ut
non sit. Quare contingit aliquando ut sit.
& qd possibile n̄ est. quod aut contingit non est.
impossibile potest fieri ut non sit. sed quod potest fieri
ut non sit. sed quod non est impossibile n̄ est. non
est impossibile idcirco lā illud n̄ est necesse. hodie enim plu-
uia non est non est impossibile. potest tūc est. sed
non idcirco ex necessitate non pluit; quare qd
non est impossibile n̄ est. n̄ est necessarium. n̄ est;
secundus quidē ordo est sic habet. Nunc
ad alterū transeamus. Quod impossibile est. hoc
fieri non potest; qd aut fieri non potest. ut ali-
quando sit non contingit; quod ergo non possi-
bile est. id est non contingit est. sed quod non
contingit est. necesse est ut non sit. Nūquā nū-
quā contingit. nūquā esse potest qd nūquā
est potest. necesse n̄ est. Quod igitur non con-
tingit est. id est necesse non est. sed quod necesse
est. non est hoc fieri non potest; qd aut fieri
potest. impossibile ut fiat. qd igitur necesse
non est. impossibile est. Quod tūc. Siā ordo
hoc modo est; quod n̄ possibile non est fieri non
potest ut non sit; qd fieri non potest ut non sit.
non contingit est. ut quod possibile n̄ est. est motu
caele. non contingit caelū non moueri; quare
qd non possibile n̄ est. id est contingit non est;
sed qd contingit. necesse est. sicut
de caelo; necesse est enim caelū moueri. qm non
contingit caelū non moueri; sed qd necesse est.
ut non sit fieri non potest. quare qd necesse
est impossibile non est; & haec quidē est ordina-
ta ab aristotele consequentia pro positionē.
de qua paulo latius disputa uit; Ergo impossi-
bile & non impossibile. est qd contingens & impos-
sibile. & non contingens. & non possibile. con-
sequens. & contra dictionem. sed conuersim;

Quare de superiori consequentiā ratione;

trahat. In superiorib; enī descriptionib; sese
sequentiā. adfirmationē impossibile sequebat
possibilis negatio. Rursus negationē possibilis
sequebatur impossibile adfirmatio. & de con-
tingenti eodem modo; adfirmationē naq;
impossibilis dicentis impossibile est sequebatur
negatio possibilis dicentis non possibile est; Rur-
sus cū impossibile negaretur. p̄ id quod dicebat.
non impossibile est. hanc adfirmatio possibilis
subsequabatur ea scilicet quae dicitur possibile est
atq; hoc idē de contingenti; adfirmationē naq;
impossibilis ea quae est impossibile est sequebatur
contingentis negatio ea quae est non contingit
est. Negationē uero impossibilis ea quae dicitur
non impossibile est. adfirmatio contingenti
sequebatur ea quae dicitur contingit est; Quare
haec sepropositiones inuicem requuntur
consequentiā; adfirmationē impossibile. contin-
gentis negatio & possibilis subsequentiā;
negationē uero impossibilis. adfirmatio
possibilis & contingenti; ut subiecta descriptio docet;
adfirmatio. negatio; impossibile est contra dic-
tionē possibile est; negatio. adfirmatio;
non impossibile est. contra dictionē possibile
est; negatio. adfirmatio. Non contingit est
contra dictionē contingit est. Idcirco
naq; atq; sequuntur quidē contrā dictionē
sed conuersi. quod omnes in contrariū locati
contra dictiones s̄. Contradictio naq; est in
possibile est. & non impossibile est. & contin-
gens est. & non contingens est. & possibile est. & non possi-
bile est;
conuersi autē sesequuntur qm adfirma-
tio n̄ sequitur adfirmationē. & negatio
negationē n̄ sed adfirmationē. negationē nega-
tionē uero adfirmationē. quod ad suprascrip-
tā descriptionē reuertentib; planius liquet
sensur ergo hoc est; ordo autem semper; ser-
monū sese sic habet; Ergo inquit contra
dictionē quae est impossibile. & non impossibile
illud quod est contingens & possibile quae
duae adfirmationes s̄. ac sesequuntur
& non contingens & non possibile quae duae
sunt negationes; sequuntur quidē contra
dictionē. ut contra dictionis sunt in contra-

rēductae sed conuersim^{ut} affirmatio ne-
 gationē; negatio sequatur affirmationē;
 huiusmodi euersio redditur. illud enī qd
 ē possibile esse salicet quod affirmatio ē.
 negationē impossibilis sequitur; Est autē ne-
 gatio impossibilis non possibile ē; quod ergo ē
 possibile ē. sequitur non impossibile ē;
 negatio uero possibilis affirmatio ē
 possibilis sequitur; Illud nāq. quod ē non pos-
 sibile ē sequitur affirmationē quae ē
 possibile ē; Et enī affirmatio impossibilis
 ē. non impossibile ē. et negatio; & in con-
 tingentib; eodē modo; atq. haec quidē de
 possibiliū & impossibiliū consequentiū dictū ē.
 in eodē necessariū impossibilis consequentia
 tractat; Necessariū uero quē ad modū sit
 considerandū manifestū ē. qm̄ non eodē
 modo sed contraria secuntur. Contradic-
 toriae autē extrasunt; quod dicitur huiusmodi
 ē in his propositionib; quae erant impossi-
 bilis & non impossibilis; conueniebat non pos-
 sibile ē quod ē impossibile & possibile. consens
 uerat ē quod ē non possibile; Contradictionē
 salicet impossibilis. contradictio non possibi-
 lis sequatur quidē conuersio; In his autē quae
 necessariū predicant uel affirmatiue uel ne-
 gatiue. & si quoniam possibile ē. p. q. n. n.
 Contradictionē possibilis. sep. ut contraria.
 Necessarias uero nunc propositiones dico.
 quae tā si non significant necessitatem
 siue affirmatiue siue negatiue necessa-
 riū predicant; Sensus ergo hic ē. si qua
 quae necessariū predicant. consensio pos-
 sibilis propositioni ei quae necessariū p. d.
 est contradictionē contraria ea consen-
 sit possibilis propositionis contradictionis; quae ē
 p. rursus autē dispanamus quae sunt contra-
 dictoriae. quae uel contrariae. et enī quae
 dicit necesse ē esse contradictionē non ne-
 cesse ē ē; contraria uero necesse ē non ē.
 Rursus ei quae ē necesse ē non ē. contradi-
 ctio ē non necesse ē non ē; Quare describan-
 tur & circa una eandēq. contraria
 & contra dictoria disponantur. ut patet

nobis dicendū ē. dicitur posse liquere. ne-
 gatio. contra dictio. affirmatio. contraria
 affirmatio. non necesse ē. et negatio.
 contradictio. affirmatio. contraria. ad-
 firmatio. non necesse ē non ē. necesse ē
 non ē. necesse ē esse.
 In istis autē comodis breuiterq. descriptis quin et
 consequentia ad posibles propositiones
 modis posse euenire. monstrandū ē. Illa
 nāq. quae ē possibile ē ē. sequitur ea quae ē
 necesse ē ē. Nā qd possibile ē. non necesse ē
 ē; Quod enī possibile ē. possibile ē & non ē;
 sed quod possibile ē non ē. non necesse ē ē;
 quare id quod ē possibile ē. recte sequitur
 non necesse ē ē; sed negationē eius quae non
 possibile ē ē. id ē non possibile ē ē. nam sequat
 affirmatio eius quae dicit non necesse ē ē
 quae ē salicet necesse ē ē. haec enī ē contra-
 dictio necesse ē ad affirmationem; recte enī
 id ē potest consentire propositioni quae
 id ē. non possibile ē. & necesse ē ē. Sed
 sequitur. nō quē. quae
 ē non possibile ē. illa quae dicit necesse ē
 non ē. sed necesse ē non ē.
 non ē contradictoria eius quae ē non ne-
 cesse ē ē. Possunt enī utraq. in eodē
 inueniri. Nā qm̄ necesse ē non ē
 quae frigida. non necesse ē. quae frigida ē
 quo circa haec contradictoria non sunt sed
 est contraria ea quae dicit necesse ē non ē.
 eius quae dicit necesse ē ē; quae necesse ē ē.
 quae contradictioni eius quae dicit
 possibile ē ē ē salicet quae proponit non pos-
 sibile ē ē. N. sequitur contradictio
 non ē. sed ea quae ē n. ut
 quae contraria salicet ē. quae
 quae haec ipsa contra dictio ē
 non necesse ē ē. hoc autē
 descriptio melius patebit; affirmatio.
 contradictio. negatio. possibile ē. non
 possibile ē. Negatio. contrad. affirmatio.
 affirmatio. non necesse ē necesse ē n. ut
 Ergo cū sit contra dictio possibile ē

n. si quis possibilis contradictionē. sed ē quae

& contra dictoria.

de non possibile esse. sequatur aut possibile
et non necesse est. contra dictio ^{in me} si quis
cesset. non sequitur contra dictione eique
e possibile esse. sed contra ma contradic
ma eius quae non necesse est. Nisi contra
dictio e non necesse est. e quae e necesse poe
contraria uero eius de necesse est. e quae
dicta necesse non est. sequitur aut necesse
esse non est e quae non possibile esse quae
contradictio eius quae e possibile esse. quae se
quitur non necesse est. nec dicitur con
tra dictiones quae da extra est. contraria
suo contra dictionis. consentire; Na possi
bile est. & non possibile esse. quae sunt contra
dictiones sequuntur non necesse est. & nec
se non est. quae non sunt contradictonis
in utroq; uere inueniuntur. qd si contra
dicio quaeritur. sicut a quae non necesse
est. sequitur e quae possibile est. sicut a quae
e non possibile esse. sequeretur necesse est.
sed hoc inueniens est; qd a qm haec illa
non sequitur contraria ipsius sequitur; con
traria naq; e e quae pro ponit necesse
est. illa quae dicta necesse non est. eodeq;
modo & in eo qd e possibile non est. cuius e
contradictio non possibile non est. qd am
totales reuocant; sequitur naq; e quae
possibile e non est illa quae dicta non necesse
est non est; sed negatione e quae non pos
sibile non est eius adfirmationis quae pos
sibile non est. non sequitur adfirmatione
quae non necesse non est. adfirmatione e quae
e necesse non est. negatione eius quae dicta
necesse non est. sed huius contraria id e ad
firmationis quae necesse non est. illa quae
scilicet quae e necesse est sequitur nega
tionem illa quae e non possibile non est
huiusq; sit talis discrepantia; adfirmatio
contradictio. negatio possibile non est.
non possibile non est. negatio contradic
tio. adfirmatio contrafirmu. adfirmatio non
necesse non est. necesse non est. necesse
e est. Duximur huiusmo
do euenit qua du du contingat. huius
illae quae dicta necesse non est;

quae erant possibilia. & quae impossibilia; illic
contra dictio. contradictione sequebatur sed
conuer si ut negatione adfirmatio. adfir
matione negatio sequebatur. huiusmodi
e; na cu superius. contra dictione sua & in
ferior negatio adfirmatione sequatur.
negatione non sequitur contradictona ad
firmatio. sed adfirmationis illius contra
ria; quod si quis legat attentius in eadem
scriptura ratione perspicat; eum autem hoc eueniat
causa propter. huius. Causa autem e eum non eum
sequatur similitudo. contra dictione impossibilis ne
cessario reditur. id e uolens. Ratio e cur non
similimodo consequentia secundum contradictione
propositionis eueniat. sicut in his quae sunt pos
sibilia & non possibilia; huiusmodi omne
necessaria. contraria modo impossibile;
na quod e impossibile est. hoc e necessarium est.
non enim est necessarium est. quod e impossibile
est; nullus enim dixerit. necesse est est. sed potius
necesse est non est. quod impossibile est. ergo
conuerse id e potest impossibile qd necessa
rium quod enim impossibile uincit cu e efficit.
hoc efficit necessarium. uincit ad id quod e
non est. Igitur quo impossibile est. hoc necesse
e non esse. Rursus quod impossibile non est.
hoc necesse est. ut igni impossibile non est
calore. necesse igitur huius. quare hicq;
id e conueratur. ut quod impossibile secun
du non est efficit id e ualeat necessarium
secundum e positum. Quare contrario modo
necessarium & impossibile. id e potest. quod
id e ualeat. manifestum e cur non similiter conse
le propositiones. sicut eas de id e possibilem
& non possibile propositiones impossibile & n
impossibile sequebatur; Nisi conuerso ordine.
necessarium atq; impossibile id e ualeat secun
du contrarium dicitur. non similiter consequentia
e necessarium & possibile. e quae sunt possibile
& impossibile; na qm non possibile e sequit
possibile est. & hoc rursus id e possibile
non necesse non est conueratur. rursus id e

qd impossibile
e est. & magis
necesse est

possibile est. ita dicimus quia si non est
possibile. ~~itaque~~ habet naturam aliquam
dicimus possibile est. necesse est impossibile esse
possibile non esse. quia impossibile est necesse esse. autem
non esse. quia impossibile est necesse esse. autem necesse esse
sibi uterque idem necesse esse. autem uterque necesse
se non esse. uterque illi fulsunt quia dicimus
possibile est. et necesse non esse; Illa enim quae proponit
necesse esse. forte non esse submittit illa utrumque
dicit necesse esse non posse se submittit. ut
utrumque ita ut consequatur ea propositio
quae dicit possibile est. necesse quae dicit ex necesse
fate esse. nec illa quae dicit ex necesse
non esse;
et sensus quidam huiusmodi; sed non in aucto
ritate. et sic dicitur inquit neque id quod esse
essarium consequatur propositio illa quae
ponit possibile est. nec utrumque illa quae dicit
necesse esse non esse. illi enim idem possibile quia
7. contingit accedere. ita quod possibile est propositio
Nā quod possibile est. idem ponit non esse. horum autem idem
uel quae dicit necesse fore ut sit. uel quae dicit
necesse fore ut non sit. utrumque libere utrumque
non est ut illa utrumque idem possibile est. et possibile est;
Quod enim possibile est. uel impossibile non esse quod
sineque necesse esse nec necesse fore ut sit. propositio
tio. ea quae possibile est consequatur. et
inquitur ut illa et consistentia quae dicit non
necesse fore ut sit; haec enim sequitur ea quae
proponit possibile est esse; Quicquid enim possibi
le est esse. non necesse fore ut sit utrumque homine
possibile est ambulare. nec necesse fore ut sit non am
bulare. Haec enim non est utrumque. et sic quod
necesse fore non esse; Illa haec enim propositio
quae dicit. non necesse fore ut sit. uel necesse fore
ea opponatur contra dictio quae dicit
necesse fore non esse; unde et sic utrumque
Haec enim sit contra dictio eius quae dicitur
non possibile est. ut sic huiusmodi. si autem
dicitur impossibile est. adfirmatio. contra dictio.
negatio; huiusmodi. non impossibile est.
Nā. ut contra dictio. adfirmatio contra
dictio. negatio; utrumque non esse. non necesse fore ut sit

se non esse. Haec enim quae dicit necesse fore ut sit
contradictio est. eius quae proponit. necesse fore
non esse. quae sequitur. et non consistentia quae
non possibile est quae dicitur quia utrumque impos
sibile est. quia utrumque sequitur ea quae ut
tamen idem necesse fore non esse. Cuius contra dic
tio est. non necesse fore non esse; adfirmatio. utrumque
necesse fore non esse. Negatio necesse fore necesse
quod in ea secundum contradictionem fit. haec quae
consistentia; Nā impossibile est. et non impossibile
est. Contradictio. sed adfirmationem idem impos
sibile est. sequitur negatio. non possibile est;
Negationem uero idem. non possibile est. sequitur
adfirmatio. possibile est; sed non possibile
est et impossibile est. Contradictio est nega
tio. possibile est non possibile est. consequatur
necesse fore necesse; adfirmatio adfirmationem
possibile est possibile est. sequitur non necesse
fore. non esse negatio; quod utrumque ponit nihil
ut impossibile sed omnia consentiant. et sic
du superiorem possibile est impossibile est
Adfirmationem et negationem conuertit ordinem
contra dictio sequitur. et sic utrumque
de utrumque huiusmodi est; Ordo autem utrumque
sic quia inquit eisdem possibile est. nec illud
quod necesse fore. nec illud quod necesse fore non esse
consequitur; Relinquitur utrumque necesse fore
non esse. sequitur possibile est; hoc enim quod dicitur. non necesse
fore utrumque uel idem dicitur necesse fore necesse. adfirmatio
que contra dictio; haec enim quae dicit non necesse fore
non esse. contradictio fitur quae sequitur negationem
possibile est. idem non possibile est; haec autem quae dicit
necesse fore necesse; illud enim quod non possibile est
utrumque horum sequitur. et quod impossibile est. et quod necesse fore
non esse; cuius adfirmationem idem necesse fore necesse
tio est. non necesse fore necesse; sed haec sequitur non impossibile
est et impossibile est; Itaque et haec contradictio fit
secundum dictum modum sequuntur. sed contra dictio
contra dictio. sed conuertit. et huiusmodi acq. ita ordinem
nihil contingit. impossibile est. Quod utrumque autem dicitur
sequitur. necesse fore necesse. et quod possibile est consequatur
ad superiorem possibile est necesse fore necesse sequitur
sunt quae dicitur dicit enim quibusdam possibile est adfirmatio
sibile est consistentia ut propositio. necesse fore necesse fore

sed et sic secundo ex specie quae in rationabilibus dicitur. sunt
enim quaedam eorum quae in rationabilibus potestatis esse dicuntur.
quae si soli id quod si uerum dicitur opposita possint. Alia uero
unum tantum possint. ut si enim potest secum dicitur. et si
cunctis opposita potest. Ignoratur enim si cunctis sit
quod est impossibile. et si cunctis nulla illis opposita potest
car. Quaedam uero potest habere aequas uoces. possibile
enim si plures dicitur. **P**ossibilitatem breuitatis diuisio
facienda est. possibile enim duobus dicitur modis. et in unum
possibile quod cum sit esse potest. et homo cunctis non
de ambulare sed ambulare potest; aliud possibile
quod cum sit esse potest. ut quoniam igitur ad potestatem
et quoniam homo sed potest sedere. huiusmodi possibile
species. una cum est quid potest cum sit esse. ut quoniam
ita quid potest sedere. ut possit esse non sedere. Alia
uero ut cum sit esse potest. ut quoniam cunctis. sed impossibile
non cunctis. hoc quod actus; quaedam uero potest aequi
uocet. possibile enim si simpliciter dicitur. sed hoc
quid quoniam uerum est ut malum. Id est quoniam dicitur
esse possibile. ut malum possibile est ambulare quoniam
bulat dicitur in actu. et omnino possibile est quid quid
in actu. **I**lla uero quod sit per se actus. Id est quoniam
quid sedere potest. ut impossibile est ambulare. quoniam
nunc quid ambulat. sed quoniam ambulat utrumque aliquis;
hanc autem si quaecumque. **S**ecundum actum dicuntur sedere
cunctis potestatem tantum quoniam non dicitur quid actus
esse cum potest. **H**aec quid primo mobilibus. **M**obilibus
sibilibus; **I**lla uero dicitur in mobilibus; **M**obilibus
uocat quaecumque si naturalia. et in generatione
corruptione; quaecumque enim generatur et corrumpitur
possit. ea se per in motum; ipsa enim generatio motus quid
est. atque ipsa corruptio; **E**rgo huiusmodi modi potest
quaecumque generatur atque moritur. In huiusmodi
illa potestatem quoniam secundum actum dicitur. sed secundum
id id quod non quid. sed esse potest; **N**us quoniam enim esse
nec huiusmodi potestatem. nisi in huiusmodi quae nascun
tur et mori et opperunt. **I**lla uero quae in imo
bilibus id quod actus in sua natura fixa et consti
tuta. ut motum moueri; non possint id est diuina
sola illa habent potentiam quae secundum actum
dicitur. ut si in mobilibus quid ad substantiam
qua quae sit mobilis secundum locum; quoniam ergo est
in mobilibus secundum substantiam et ab eis non p
mutatur neque mouetur. habet in se locum quod

ita habere potest ut non habere non possit; sed in utrisque;
hinc uel mobilibus; uel in mobilibus; illud uerum quod dicitur
dicitur. non impossibile esse. **N**am quod actus quid
nec esse. tam potest. ut homo non ambulat ambulat
de tam recta potestatem. **N**ec impossibile ambulare;
et si non esse impossibile habere lucem. quae actus recta
septimo; **I**n utrisque; igitur dicitur in mobilibus; et in mobilibus;
uerum illud quod dicitur. non impossibile esse; nam d
de eo quod agere et de eo quod agere potest. dicitur in utrisque; idem
uerum dicitur quoniam est impossibile esse; nam d quod ambulat
non est impossibile ambulare. et quod est ambulabile
est quod ambulare potest in huiusmodi impossibile ambulare;
et quoniam dicitur in ea quae secundum actum potestatem
duas habere species. una quid cum in actu quid sit
et non quae possit nec. ut in actu calere et non
quod esse non potest calidus. ut in uero secundum
quod dicitur. et quid actus potest tam nec uel
quis cunctis. potest quidem sedere sed potest dicitur
non sedere. huiusmodi quid secundum actum possibile
de necessario. nullo modo predicatur. quod in huius
tue est necessario esse; quid sed nec ut non esse non pos
sit. hoc enim quod actus; **H**uiusmodi possibile potest
quod actus potest tam nec nec uerum de neces
sario simpliciter dicere. alterum autem uerum. **N**am
quod actus ut non esse non possit. et se per actus. hoc uel
de necessario. predicatur; quod enim necesse est esse
quid sed nec non potest; **Q**uare quoniam potest id quod
est in uerum sed esse uerum illa quod est esse necessario
et consequens est id quod. potest esse sed non omnino
Quoniam inquit species sequitur genus. et per se sua
sequitur uniuersalitas; si enim homo est animal
id est si pars species est uniuersalitate et genus
est necesse est; quod sita sequitur tunc per positione
quod uerum necesse est. illa propositio quae uerum pot
sibile est. et quae consentit si non omnis significatio
possibilitatis; sequitur necesse est quid enim quae
ita possunt. ut non in quid esse tam possint multa
ratione de necessario predicantur; necesse est
in modo necesse est sed in e. hoc enim quod actus
sed non omnino uerum de necessario quod ia e
non potest illud possibile quoniam quod non adhuc
quid sedere potest; **E**cce quid sedere potest
epi quod necesse est. et quod non necesse est
omnis uel ut esse dicitur uerum consequens est.

eam

consequenter oportet. **P**rimum inquit ostendit
se habere oppositionem consequentiam inueniendi sequitur
primò loco necessarium p^oat & in necessarium.
Secundo uero loco possibile est & cetera; & naturalem
enim utq^{ue} necessarium est prius est & in necessarium
eaquae se p^oat. quae autem rep^oat. se p^oat. nat.

Secundum na uero reru omnium principia; **P**er
to inueni q^{ue}q^{ue} speculandi quae haru p^oositioni
consequentia sit. Ex his sumemus quae necesse
ma & p^oat haru & necesse ma; negatione id est ex ne
cessario; Constat igitur & necesse ma & in necessa
rio haberi consequentiam inueniendi sumenda
est principia. Idem id est possibile est. & cetera;
gen^o est & cetera & necesse ma. & in necessarium.
ut luc in natura p^oat p^ocedens subsequuntur acti.
Idem autem talia id est possibile est. & cetera; & cetera;
ut horu consequentia considerare oportet.

Hoc etiam habere considerari debent. caqua siq^{ue}
est necessarium & in necessarium p^ocedant. & sequent
uero possibile est contingens & cetera; & cetera;
falsu est autem & cetera; quae talia. q^{ue} q^{ue} ex necessitate
est secundum actum est. **P**atet inquit aliquod omnia
quae cuq^{ue} secundum certitate sunt. sepe est secun
du actum; q^{ue} q^{ue} ex necessitate est necessitate
calidus est actu quoq^{ue}; sepe calidus; quo circa
siqua sepe nat^o omib^{us}; quae n^o sepe nat^o supe
riora; sic eaquae sepe actus. his quae potes
tate priora; horu autem omniu diuisione facit
Sunt enim inquit alia quid^{am} p^o potestate actu
tate uel sol^o p^o potestate mouetur sed actu
illa mouendi potestate n^o habet quae neq^{ue}
de se potestate sed actu habet. soli a potestate
uero quae p^oter actu sola est relinquuntur.

Primae autem substantiae accuquid^{am} sunt. nu
qua uero potestate; Primae autem substantiae
dicunt diuinas scilicet & sepe nat^o. n^o ea quae
in p^odicantur primae est monstrantur. idem
diuinas. tunc enim de his loquebantur pri^ois.
q^{ue} nobis primae. n^o de his quae naturae. primae
quae diuinas scilicet & sepe nat^o. Alia uero
aut sunt quae actus est p^o potestate. id est quae
& actu habent. & ut quando habuer^o potes
tate. ut fabricata la domus aliquando po
tate fabri cam. & prius habuer^o potestatem

secundum actum. postea uero actu. sed natura autem
prior est potestate. In uero ipia actu coactio
necesse est. for^o maq^{ue} demus prius filii p^oderigat
& efficit; quare natura actu prior est potestate
potestas actu prior est rep^oat. Alia uero inquit
quae actu quid^{am} in qua sum sepe aut^o p^oat
ut numerus infinitus quid^{am} quod eu sepe inueni
ti possit augere. sed actu infinitus n^o; quae cu
en numeri sup^oeris. actu finitus est; quod lib^o est
numeri diuinita illa numerus ita necesse est
complectatur. ut decem uideatur in se. n^o uero id
circo est potestate quod possit accere inueni
concretere. Non tam in quilibet actu sit nu
merus infinitus; & in uero actus p^oat ad fir^o u
tuo negatione. & in uero actus quae dicit q^{ue} omis
homouitute. & quae nullus homouitute. & ea quae
de omis homo iustus. & quae omis homo iustus

Proposito quid^{am} questionis talis. quare eni q^{ue}
huic p^oositioni quae dicit omis homo iustus.
eaquae p^oponit nullus homo iustus. & ea quae
quae dicit omis homo iustus. uidentur oppo
sita. quae haru magis superiori adfirmationi
quae dicit omis homo iustus. & negatio uniuersu
lis contraria est. & ea quae p^oponimus. omis homo
iustus. & certe negatio uniuersu lis eaquae
nullus homo iustus. Simile etiam huic p^oositioni
quae est callus iustus. p^opositio quae p^oponit callus
iustus. & eaquae dicit callus iustus n^o est. contra
ria est; & quare hanc uia^o disputationis inq^{ue} p^oat
na sic inquit quae in uero illis quae s^o in anima
famulantur. his quae in significatione consentiunt.
necesse est utq^{ue} in opinionib^{us} animae p^oat
hoc id est uenire uideatur in uero; quod si illis p^oponi
mion quae arbitrat^{ur} omne homine iustice
illa opprimo oportet. & illae maxime contraria
quae p^oat omne homine iustice. & in uero
q^{ue} adfirmatio eaquae omis homo iustus
& adfirmatio magis contraria quae dicit omis
homo iustus; quod in opinionib^{us} n^o haec magis
oponitur. p^oat quae illa quae dicit nullus homo
iustus. & in uero; quoq^{ue}; adfirmatio uniuersu
lis uideatur esse contraria. utq^{ue} adfirmatio
qua dicit omis homo iustus. & in uero
id est omis homo iustus & nullus homo iustus. quod adfirmatio

Quod si necesse est, ut opinio non contraria sit. **T**unc si inueniatur in illis, quod quid sit secundum
habitu & propositione p[ro]ductio. tam habentur
de inueniatur pro contraria sumit. ergo si in
trama contraria. Id est inlustia affirm
n[on] e[st]. p[ro]n[on] q[ui]a nec in uocibus contraria af
firmatio. sed potius negatio. quae est
nullus hominibus. quare in q[ui]bus considerandu
e[st] e[ss]e opinionis falsa. opinio uera contraria. na
si quare bona sit. uerum e[st] de ea dicere q[uo]d bonu
e[st] contra quae propositione falsae dicere
quia malum e[st] falsu[m] e[st] q[ui]a n[on] bonu[m] e[st] sed in
dendu[m] quae ha[bi]t[ur] sit magis contraria uere
adfirmationi quae dicit bonu[m] e[ss]e quod bonu
e[st]. utru[m] illa contraria q[ui]a q[uo]d bonu[m] e[st] dicit
e[ss]e malu[m]. an ea quae dicit bonu[m] e[ss]e dicit e[ss]e non bo
nu[m] hoc e[ss]e quod ait. Dico au[tem] modo e[ss]e quae da
trama aera bonu[m] q[uo]d bonu[m] e[st]. alia uero fal
sa q[uo]d n[on] bonu[m] e[st]. alia uero q[uo]d malu[m] e[st] quae
na ergo horu[m] contraria uere. Id e[st] utru[m]
ea quae negat id q[uo]d e[st]. an ea quae ponit id q[uo]d n[on] e[st].
quae magis haru[m] e[ss]e quae dicit e[ss]e id q[uo]d e[st] uidet[ur]
e[ss]e e[ss]e trama nequitia du[m] e[st] p[ro]p[ro]d h[ab]it[ur] adice
e[ss]e e[ss]e una secunda quae e[ss]e trama. Tunc. contrari
oru[m] alia. habentia mediu[m]. alia uero n[on] habent
tra. & illoru[m] quae habent. si quis unu[m] e[ss]e trama p[ro]
e[ss]e n[on] necesse e[st] p[ro]p[ro]d negatione. illud aliud e[ss]e tra
ma intelligere. na q[uo]d h[ab]it[ur] albu[m] & nigru[m] e[ss]e ali
quid. si quis dicit n[on] albu[m]. uidet[ur] q[uo]d nigru[m] e[ss]e mens
trama. potest eni[m] e[ss]e & rubru[m]. Aliquo quid aliud
intellu contrarioru[m] malu[m] & coelo co[n]t[ra]t[ur]. In illis
uero contrariis quae medio co[n]t[ra]t[ur]. nihil differt
negare. p[ro]p[ro]d p[ro]p[ro]d. An adfirmare e[ss]e trama;
n[on] e[ss]e q[uo]d differt dicere diem n[on] e[ss]e. quae dicit e[ss]e n[on] e[ss]e
e[ss]e. hoc eni[m] diem n[on] e[ss]e q[uo]d e[ss]e n[on] e[ss]e. nihil eni
e[ss]e n[on] e[ss]e atq[ue] die. ergo in h[ab]it[ur] adfirmatio e[ss]e tra
ma id e[ss]e uidet[ur]. q[uo]d e[ss]e p[ro]p[ro]d negatio. Ergo nunc
hoc dicit. & in aliis q[ui]bus inquit tales p[ro]p[ro]d
inueniuntur. ut negatio n[on] p[ro]p[ro]d adfirma
tio e[ss]e trama idem ualeat. & sint una significatione.
quod e[ss]e dicit e[ss]e secundu[m] quae enuntiatione p[ro]p[ro]d
magis e[ss]e contraria. secundu[m] ea quae dicit n[on] e[ss]e diem.
an e[ss]e in d[icit] e[ss]e quae p[ro]p[ro]d n[on] e[ss]e n[on] e[ss]e. Inuestigan
du[m] quae ha[bi]t[ur] quae quae uniu[er]sa. significat magis e[ss]e

contraria e[ss]e quae dicit e[ss]e dicit e[ss]e n[on] e[ss]e. E[ss]e
e[ss]e secunda quae contraria. Id e[ss]e dicitur significat e[ss]e
aliquando e[ss]e negatio & e[ss]e trama adfirmatio secundu[m]
quae haru[m] magis e[ss]e trama p[ro]p[ro]d superi[or]e
p[ro]p[ro]d enuntiatione. Na an e[ss]e trama e[ss]e dicitur p[ro]p[ro]d
diffinitio q[uo]d e[ss]e trama n[on] e[ss]e falsu[m]. Contrarioru[m]
p[ro]p[ro]d natura recte dicitur q[uo]d de e[ss]e trama p[ro]p[ro]d
n[on] e[ss]e. tractat. quid e[ss]e p[ro]p[ro]d e[ss]e trama e[ss]e op[er]i
one quae contrarioru[m] e[ss]e n[on] e[ss]e q[uo]d an e[ss]e trama n[on] e[ss]e
dicit e[ss]e falsu[m] e[ss]e dicitur quae dicit n[on] e[ss]e e[ss]e
contraria opinionis quae sint contraria dicit n[on] e[ss]e
na e[ss]e contraria bonu[m] malu[m]. possumus habere opi
nionem de bono q[uo]d bonu[m] e[ss]e. & haec uera e[ss]e possumus
rursus id q[uo]d malu[m] e[ss]e putare malu[m]. & haec rursus
uera e[ss]e. & opinionem quid e[ss]e bonu[m] q[uo]d bonu[m] e[ss]e. & mali
q[uo]d malu[m] e[ss]e. Contrarioru[m] uerum sunt. tam utraq[ue] s[un]t
ueru[m]. scilicet trama uera e[ss]e. uere e[ss]e n[on] p[ro]p[ro]d falsu[m] igit
diffinitio e[ss]e e[ss]e contraria opinionis quae contraria e[ss]e
sint ueru[m] q[uo]d au[tem] ait. Bonu[m] e[ss]e q[uo]d bonu[m] e[ss]e. & malu[m]
q[uo]d malu[m] e[ss]e. ad e[ss]e foras e[ss]e opinio e[ss]e uera e[ss]e. dicit
q[uo]d dicit eadem ad id e[ss]e q[uo]d p[ro]p[ro]d sequitur e[ss]e.
Veru[m] e[ss]e. uere e[ss]e q[uo]d uere e[ss]e dicit. a uere e[ss]e q[uo]d
enim e[ss]e opinio q[uo]d bonu[m] e[ss]e. bonu[m] putare.
quod malu[m] e[ss]e malu[m]. Si uero eadem sint siue plures.
contraria e[ss]e p[ro]p[ro]d. Idcirco q[uo]d simul uera e[ss]e sunt.
Sunt au[tem] ista contraria. scilicet e[ss]e e[ss]e trama n[on] e[ss]e e[ss]e tra
ma e[ss]e. sed magis e[ss]e q[uo]d contraria. Sunt au[tem] inquit
ista falsae quae in opinionib[us] e[ss]e trama. n[on] tunc e[ss]e tra
ma quando contrarioru[m] s[un]t. sed potius quando dodo uno
eode[m] diuerso modo & contraria suspicantur. hoc eni
q[uo]d ait. Sunt au[tem] ista contraria. E[ss]e dicitur manna
opinionib[us] posuit. quor[um] u[er]u[m] p[ro]p[ro]d e[ss]e trama.
n[on] e[ss]e q[uo]d contrarioru[m] s[un]t potius e[ss]e q[uo]d uno eode[m]q[ue] subiecto
e[ss]e trama suspicantur. ut si quis de bono suspicetur
q[uo]d bonu[m] e[ss]e. & rursus aliunde eode[m] bono q[uo]d malu[m] e[ss]e.
h[ab]it[ur] e[ss]e trama quae uere simul e[ss]e n[on] possunt. & de uere
uere bono nunc bonu[m] nunc malu[m] id e[ss]e e[ss]e trama suspicantur.
Sunt e[ss]e bonu[m] q[uo]d bonu[m] opinio. au[tem] q[uo]d n[on] bonu[m].
e[ss]e q[uo]d aliquid aliud q[uo]d n[on] e[ss]e neq[ue] potest e[ss]e. alia u[er]u[m]
quid e[ss]e nulla p[ro]p[ro]d e[ss]e neq[ue] quae e[ss]e q[uo]d n[on] e[ss]e opinio.
neq[ue] quae e[ss]e n[on] e[ss]e q[uo]d e[ss]e. p[ro]p[ro]d argum[en]ti prin
cipu[m] e[ss]e. quo p[ro]p[ro]d ueru[m] e[ss]e & p[ro]p[ro]d q[uo]d uniu[er]sa
plura atq[ue] infinita n[on] possunt e[ss]e contraria. quare
unius rei uniu[er]sa contraria. Et ergo opinio boni

A qd secundū se ē quālla que ad fir mat

causalitate quae secundum accidens; Sed ea quae putat nec
bonum quod bonum. secundum severitatem promptum ad. Eius
ro quae dicitur malum quod bonum. eiusque non esset malum
quod bonum secundum accidens. reuerapemoriae. quare
falsior eorum quae dicitur nec bonum quod bonum quae
dicitur malum idque bonum; falsitas magis arripit angulo
quae habet contraria opinionem; contraria enim eorum
quae plurimum circa idem differunt. **Q**ueretur utrum
adfirmatio contraria annegatio opposita rei eiusdem pro
positae rei adfirmationem magis possit esse contraria; sed
nunc hoc dicitur quod falsum magis est magis contraria;
Contraria enim quae eorum; circa eadem rem plurimum differunt.
ut circa colore albus & niger. Ergo quod maxime
falsum & maxime uera. Capturimus ad seditionem; ma
xime autem uera secundum consistentiam rei et ueritatem
maxime autem falsa secundum consistentiam rei ueritatem
pemptoria; necesse autem in adfirmatione contra
ria & negatione opposita rei una magis esse contraria;
falsior autem magis contrariae opinio illa quae contra
dictione cogitat. ut quod nec bonum quod bonum quae
opinio quae habet malum quod bonum. quoniam ea quae
hinc est; opinio non sequuntur. Similiter ad negationem
ut quae omne bonum bonum. ea scilicet quae dicitur. nullum bo
num bonum; magis est contraria quae ea quae propositum
nec bonum malum. Quocirca & malum quod. ut meaque
omnis homo iustus; magis est contraria illa quae dicitur
nullus homo iustus; quae quae dicitur omnis homo in
iustus. **U**terque quae quae malum quod bonum & bonum
epa. **A**d id ad demonstrationem superius argum
ti quod monstrat magis esse contraria ea quae nega
tione potius quam ea quae contraria adfirmat. **I**mplici
tate inquit adfirmatio contraria; quisque inquit
idque bonum malum. si uel aliter potest. nisi illud quod
ut nec bonum. Quare duplex quod ad modum propositio
ea quae dicitur malum quod bonum; namque illud in se
tunc quoniam bonum; simplex autem propositio bonum quod
bonum. & simplici simplex quae negatio quod bonum
nec bonum; haec igitur magis contrariae; **A**mplius;
si dicitur in alius malum quod bonum & bonum. & bonum
est dicitur; autem inquit; est contradictione; autem quae;
autem inquit; inquit uereditur contradictione magis
est contraria quae contraria adfirmatione. **A**utem quae;
autem & in alius quidem euenire oportet; autem inquit;
de ueritate dicitur contrariae quae contradictione dicitur

tionis potius quae contraria adfirmatione; haec autem speculemur
inquit in his quae contraria non habent. ut in homine; si quis enim
putat omne hominem esse uerum; si quis uero hominem putat
nec hominem falsum; si quis autem putat hominem aequum esse. Nullus
dixerit. hanc magis esse contraria quae putat hominem aequum esse.
quae quod hominem esse hominem arbitratum; quare in his quae
contraria non habent. illa contrariae quae contradictione
formatur. **I**n his quae quae habent contraria non contraria
adfirmatio secundum contrariae opposita magis contraria est;
Amplius; similes se habet bonum quod bonum. & bonum quod bonum
& superius bonum quod bonum. non bonum quod bonum; ex similitudine
& proportionem contrariae autem ut proportionem ut si quae
conatur; sed haec propter dispositionem; postea quae ut potest
breuitate ueritate & argumti rationis exsequimur;
Uterque
Bonum quod bonum est;
Falsa.
Bonum quod bonum non est;
Uterque.
Non bonum quod non bonum est;
Falsa
Non bonum quod bonum est;
Ham quae quae opinionum duae uerit. duae falsae. Illa qui
de inquit bonum. uerae. Illa uero quae bonum quod bonum
nec falsa. **R**ursum illa quae non bonum quod bonum uerae
illa uero quae non bonum quod bonum falsa. **E**rgo haec similitudo
& proportio harum quatuor propositio; namque ad modum
se habet opinio bonum quod bonum & opinio quae bonum quod
bonum nec. **I**dem modus se habet opinio quae bonum quod non bonum
& ad ea quae non bonum quod bonum; namque illa una uera
falsa alia. **I**taque in una uera & altera falsa. **C**apturimus
exemplum ut ab ea quae non bonum quod non bonum; haec enim in
quit aliter sit; quae hinc ponemur esse contrariae & inquit
dicitur malum. sed nec contraria; potest enim simul esse uera
& ea quae dicitur nec bonum quod bonum nec. & ea quae dicitur malum quod
quod bonum nec. **S**unt enim quaedam non bona. quae mala; quod circa
contrariae non sunt inquit; propositum quod bonum bonum est.
& quod non bonum malum; contrariae enim uere simul neque uere
inueniuntur. **E**rgo uere contrariae nunquam; sed nec illo
potest hinc esse contraria quae dicitur non malum quod bo
num. **P**ossunt enim quaedam non quidem esse bona nec tamen mala.
ut in bono nullius ueritatis causa rationis infringere.
si in bono nihil latet neque malum neque bonum; quare uere
simul possunt esse haec quae; quae opinamur idque bonum quod bonum

videtur non bonum quod malum; quare nec habet
contraria; restat igitur utriusque opinionis quod
non bonum quod non bonum est. Eadem contraria quod
non bonum quod bonum est; quid sit huiusmodi quod
tionibus; quas supra descripsimus. Similitudo ser
uat; ut si sit opinio non bonum quod non bonum ad
quod non bonum quod bonum est. Si opinio bonum quod
non est ad opinionem bonum quod bonum non est; contraria
autem opinio non bonum quod bonum non est. Opiniones non bonum
quod bonum est; contraria igitur erit. Opiniones bonum
quod bonum est. Opiniones bonum quod bonum non est;
et quod sit ergo est quod malum est. Nec pariter
ut per contrarias adfirmationes huiusmodi uniuers
salis negatio contraria erit. Illudque recte
conmemorat. quod nihil efficitur in opinionibus;
habet esse contraria. Si uniuersalis constituitur.
et in his quod sibi uniuersalis opponunt. Simi
litudo enim in eaque opinione quod arbitror
omne bonum bonum est. Illa contraria est quod putat
nullum bonum bonum est. Namque dicimus bonum id
quod bonum est. id sit in opinione uniuersalitate
firmetur. Inoputandum est quicquid bonum est bonum
est; hoc autem nihil differt. tamquam si dicamus
omne bonum bonum est; quod opinio cuiusmodi illa
et contraria est. opponitur quod dicitur quicquid
bonum est bonum non est. hoc autem nihil differt. tamquam si
opinemur nullum bonum bonum est. Et idem quoque
eodem modo. ut sita dicamus. omne quod non bonum
non bonum. Et rursum omne quod non bonum non bonum est.
Eodem modo sibi sunt istae contrariae. ut una uera
sit. altera falsa. Quod in contrariis maxime
reperitur; quare tota disputatio questioque
ita concluditur; Namque quod sunt inanimata
principia quod a seorsum quod significantur
in uocem. Vox autem nota quod est. animae passio
nisi quod quod contingit inanimata id quod a duo
et redire necesse est; quod si uniuersalis adfir
matio et uniuersalis negatio in opinionem
trahit. eademque in uocibus. Erunt. id est sunt ea
contraria quod contraria adfirmatio sed eaque
id quod ante positum est per uniuersalitate sit con
traria et tunc negat. ut. omne bonum bonum est.
uel omnis homo bonus est; his contrariae nul
la bonum bonum est. nullus homo bonus est. hoc enim

quidam ab eis huiuslibet tractatus ad locum secun-
dum ordinem series explicabitur.

Hymnus docti confessorib. Medardo et Gildardo, editus a Gifardo monacho
petente lausfredosimmedardi monacho. etq. magrū lambicu archilo. cū
confiteor. vocata lecto.

Sublimis famula decet trabile caelestis oulem. decoratum lumine
serenissimus indicit christicolis laudib. ergomolulemur contentis.

Venerabilis. omni flagramus supplices. et galligum praefiles
nos deus ante mundi creationem praecoluit. super nam requiem.

Algemellos dilectos protulit de quibus. praefilatus exultat
inque in cunctis laureata pariter die. nata. die. sollemnitat.

Sancti Medardus et Gildardus inclae nos. et deprecatur. solus
fulget ecclesia ut sol et luna magna luminaria.

Caeterum binae infatu ecclesiae fidei fundat. os per obusq. solide
fontes erant. geminae pect. nor. in cerni impet. a. u.

Sit et nunc sempiterna gloria honor. etque supplicatio.

Et ecce cui nunc imperium. exar. et ad opera. et in saecula.

In eternitate cui manet imperium. extant & modo p

